ERDAL ÖZ

YARALISIN

1975
ORHAN KEMAL ROMAN ARMAĞANI

ROMAN

CAN

26. BASKI

Erdal Öz

YARALISIN

Yaralısın, romanımızın

unutulmazları arasına girecek.

YAŞAR KEMAL

‘Bir ulus, destanı kadar ulustur’ sözünün üstünde önemle durmak gerek. Sanatı, kültürü, romanı kadardır ulus. Ulusların uygarlığıyla romanı arasında bir orantı kuruyorlar. Roman bazı düşünce adamlarına göre kültürü simgeliyor. Doğru yanlış, bugünlerde roman gittikçe önemini artırıyor. Tam, bazıları roman öldü derken, roman çağımızda gittikçe önemini artırıyor. Güney Amerika’da dövüşe ilkin roman başladı dersek yanlış söylemiş olmayız. Bizim tarihimizde hep şiir dövüşmüştür. Roman, çağımızda, daha doğrusu günümüzde işe yeni giriyor, şöyle uluslara, çağlara dönüp baktığımızda destan, şiir, türkü, roman çoğunlukla dövüşmüştür. Çağımıza gelince gerçekten bilinçli dövüşüyor. Ya sömürenin yanında, ya da yoksulların, ezilenlerin yanında.

Dünyamızda insan mekanikleşiyor. Mekanikleş-tikçe de insanlıktan uzaklaşıyor. Belki bu epeyce sert bir sav. Bu savı bütün kesimler için kullanamayız. Ama kullanabileceğimiz kesimler var.

İnsanın bürokratlaşması, hele çağımızda, bir çeşit makine haline gelmesidir; yabancılaşması, daha da çok yozlaşmasıdır. Bürokrat, kullanılan adamdır, bir çeşit âlettir. Bürokrat da bunu böyle kabul ediyor. Kendisini bir dişli, âlet saydığından da, kendini böyle birisi olaraktan kabullendiğinden de, yaptığı işlerden dolayı kendini bağışlıyor.

Erdal Öz bir roman yazdı. Romanın adı *Yaralısın.* Bu romanda bir hapisaneyi ve işkence mahallerinde işkence gören bir kişiyi anlatıyor. İşkence gören bu kişi *siyasi.*

Bu romanda işkence yapan kişiler var. Erdal Öz bu işkence yapanları, gerçekten daha gerçek belki de, duyuruyor anlatıyor bize. Erdal Öz’ün işkencecileri bir makinenin dişlileri gibi hep birbirine benziyor. Birisi sarışın, birisi esmer, birisi dazlak, ama hepsi bir makinenin dişlileri gibi birbirinin aynı. Merhametlisi merhametsizi yok, onlar âletler... Bazı bazı birisinin azıcık insanlığı tutacak oluyor, ama ne kadar, ne kadarcık insanlığı.

Erdal Öz, romanında bir kadını anlatıyor. Ro'- man kişisini falakaya yatırdıktan sonra şişmiş, parçalanmış ayaklarının şişini indirmek için tuzlu su üstünde yürütüyorlar. Orada çalışan bir kadın var, kıpırtısız, duygusuz gibi. Mekanik bir biçimde yerdeki kanlan siliyor, süpürüyor, temizliyor, hiçbir kıpırtı, işaret yok yüzünde. Bu halktan bir kadın, öyle duruyor. Öyle duruyor ama, içi de kasmıyor. Erdal Öz, bu kadının içinin kaynadığını ne bir sözcükle, ne bir cümleyle söylüyor. Kadın, kanlan, yerleri siliyor, oracıkta da öylece duruyor. Peki onun içindeki fırtınayı nereden nasıl anlıyoruz? Ben mi yakıştırdım, bilmiyorum. Yakıştırdığımı da sanmıyorum. Belki de büyük sanat, büyük sanatın özelliği, bir şey söylemeden anlatmak. Büyük sevinçler, büyük öfkeler de öyledir. Konuşmazlar. Büyüklüklerini her kıpırtıda görürüz. Erdal Öz’ün romanının en sevdiğim tipi, öyle duran, ama içi fırtınalaşan, işkencecilere lanetler yağdıran, lanetlerini yüreğimize hançer gibi sokan o kadındır. Roman başkalarınca da okunduğunda bu etkiyi onlarda da gösteriyor mu, adam adam sormak isterim.

İşkenceciler kendilerini makine haline getirmişler ve kendilerini sorumluluktan kurtarmışlar. Biz makineyiz, diyorlar. İşte biz böyleyiz, bizi de böyle yaptılar, diyorlar. Kendi kendilerine de, bu hale düştüklerine de acıyorlar. Erdal Öz hiç konuşmuyor, li- san-ı hal ile anlatıyor. İşkence türlerini romanında

Hsan-ı hal ile anlatıyor. Bazı kendilerini insandan sayanlar da var, işkenceciler arasında. Bu kendi dar çemberini aşıp azıcık acıyan, işkence görene yardım etmeye çalışan bir kişi. Ama o da işkenceci. Erdal Öz, merhamet duyduğu bu kişiden iğrendiriyor oku- ’ yucuyu. Bir de tam kişilik

gösterenler var. Bunlar işkenceyi zevkle, tadla yapıyorlar. Makine olmaktan çıkıp işkence makinesi oluyorlar. Bu makine tepeden tırnağa öfkeye, öce, canavarlığa kesiyor: Erdal Öz’ün üstünde durduğu da hep bunlar. Bunlar, Erdal’a göre her şeyi bilinçli yapıyorlar. İşkenceden murat işkence görenin

kişüiğini öldürmek, insanlığını öldürmek. Erdal Öz romanında boyuna diyor ki, işkenceden, bu kadar aşağılanmadan sonra artık senin eski insan olmayacağım biliyorlar, biliyorlar da seni buncasına aşağılıyorlar. Doğru, işkence görmüş insan hiçbir zaman işkence görmemiş, aşağılanmamış insan gibi olamaz. Başka bir şey olur ama, aşağılanmayı tatmış insan, aşağılanmanın ne kadar aşağılık bir şey olduğunu bilir. İnsanoğlunun insanlığına kıymanın ne demek olduğunu bilir.

İyi romanın yaşamdan daha gerçek olabileceğini Erdal Öz'ün romanını okuduktan sonra bir daha anladım. Roman, sanat, yaşamdan daha güçlüdür. Son günlerde işkenceye uğramışlar, inanılmayacak işkenceleri bir bir anlattılar. Bu işkenceler çağımızda, yurdumuzda yapılıyordu. Hepimiz, bütün ulus, bütün insanlık suçluydu. Hepimiz bu aşağılanmaların bata-ğmdaydık. İşkence görenlerin anlattıkları şiddetti. Bir küçülmenin, aşağılanmanın, alçaklığın şiddetiydi. İnsan, o işkencecilerle birlikte işkence görmediğinden utanıyordu. Erdal Öz'ün romanındaki işkenceler, yaşamdan, yaşamın bize anlattıklarından da şiddetli, etkili.

Ve insan bu romanı okurken de insanlığından, yaşamından, konuşmaktan, görmekten, soluk almaktan utanıyor. Bu romanı okuduktan sonra, savaşsa

savaşa eyvallah, ölümse ölüme eyvallah, ama işkence!.., Allah hiçbir insanı işkence yapabilecek kadar hasta etmesin, aşağılamasın. İşkence görenin çıkar yolu yok. Ya işkence eden, kendi elinden, insanlığın iğrencinden, çocukların iğrencinden, ulusunun iğrencinden nasıl kurtulur? *Dostoyevski,* Karamazov'larda Allah olmazsa ne oluru tartışır. Allah olmazsa her şey mübahtır, der tiplerinden birisi. Bu sonsuz umutsuzluktur. İnsanlar Allah'a inanmazlarsa, onları kötülük yapmaktan insanlık duygulan alıkoyar. Ya insanlık duygulan da iflâs etmişse... İşte bu kapkara umutsuzluktur. Bu işkenceci umutsuz bir insandır. Kendinden, insanlığından, dünyadan her şeyden umudunu kesmiştir. Bütün insanlık duygularının ardına düşmüştür. Bu da bir şey değil midir? Ben böyle birisini tanıyorum. Bir insan öldürüp içeri düşmüştü. Her haliyle kötülüğü, iğrençliği kabul etmişti. Hasta birisiydi. Çıkınca dört kişiyi daha öldüreceğini söylüyordu. Durmadan hiçbir insanlık kaydına şartına bağlı olmadığını söylüyordu. Erdal Öz'ün romanındaki bazı işkenceciler de böyledir. İnsanlık kaydının şartının dışına çıkmışlardır.

Kendilerinden, insanlıktan umudu kesmiş işkenceciler, bu umutsuzluklannı örtebilmek için, işkence . ettiklerini var güçleriyle suçluyorlar. Suçlamak bel

ki de onları rahatlatıyor. İşkence ettiklerini suçlamak onlann içinde kalan azıcık insanca taraf. Bazıları öylesine bütün insanlık duygularından arınmışlar ki işkence ettiklerini suçlamak gereğini bile duymuyorlar.

Bir de başka bir şey var bu romanda: İnsanın kendi kendini aşağılamadan kurtarması. Bu romandaki genç adam insanüstü bir çabayla direniyor. Bütün işkenceleri görüyor, işkencelerin en alçaklarına dayanıyor da ağzından çıt çıkmıyor. İnsana bu delikanlının direnişi olamaz gibi geliyor. Bu duyguyu romancı da veriyor bize. Hepimiz böyle bir dayanma olamaz duygusuna kapılıyoruz. Oysa oluyor. Erdal Öz de görüyor ki oluyor. Romancıya karşın oluyor. Bu dayanma Erdal Öz'ün inanmadığı bir şey mi? İnanmasa neden yazsın, öyle ya. Belki de bilerek öyle yazıyor. Bir inanılmaza bizi inandırmak için... Oysa insanoğlu hiçbir işkencede konuşmayabilir. Yeter ki kendisini ona göre hazırlasın. Yeter ki ona karar versin. İnsanoğlu ölür de konuşmaz. Bir de bilsin ki işkencede yenildikten sonra insanlığından bir şeyler yitirir, konuşmaz. Konuşanları da kimse küçümseye- mez. Kendileri de içinde, çözülenleri kimse küçümsememeli. Onlar hazırlıksızdılar, bu bir. Bir de bedenin bir dayanma gücü vardır, bu iki. Kendi beden gücünü bile hiçe sayanlar vardır, bu üç.

Bu roman direnen adamın destanıdır. Kendi bedeninin güçsüzlüğünü yenen, aşağılanmayı yenen, iğrençliğini yenen, hastalıklarını yenen, gücün bile üstünde bir gücün destanıdır bu roman. Erdal Öz çapındaki bir romancıdan bir roman daha beklemeliyiz. O da yenilen adamın romanı. Yenilerek yenilmeyenlerin romanı. Dünyamız iki kapılıdır; birisi yen- giyse birisi de yenilgidir. Yenilerek aşağılanmış insanın romanım da yazmalı Erdal Öz. Onu da bu kadar güzel, bu kadar insanca, bu kadar yalm yazacaktır. Bu ustalıktaki bir yazarın yapamayacağı güzel şey yoktur. Başka bir şey daha katmalıyız romana, işkence gören, bir an için aşağılandığını sanıyor. Bir umut için, bir güzellik için, kardeşlik, eşitlik için aşağılanmak, aşağılanmak değildir. Öyledir ama diyeceksiniz, gel de sen bunu aşağılanana, işkence görene anlat. Her şey, herkese anlatılır. Hele Erdal Öz çapındaki usta bir yazar her şeyi herkese böylesine dostça, yalınca, insanca anlatabilir. Dahası

da, ötekiler bile anlatılır, o makine olmuşlar, kendilerinden, insanlıklarından umutlarını kesmişler bile anlatıla- bilir, üstelik insanları anlatır gibi, işkencecileri de an-

latabiliriz. Hastalıkları, iğrençlikleri anlatmıyor muyuz?

Nedense bu işkence, bu kötülük, bu direnç romanının üstünden bir umut yeli esiyor. Bunu duyurmak da büyük bir ustalık olsa gerek. Romancılığımızın Erdal Öz den öğreneceği epeyi şeyi olacak.

Genellikle bizim yazarlarımızın dili epeyce kekeme, tutuk. Erdal'ın dili öyle değil, işlek, yalın. Anlatacağı şeyin gözüne gözüne gidiyor. Her sözcüğünü yerli yerince kullanıyor, hiçbir şeyi savurmuyor. Belki de Erdal’ın tek kusuru bazı yerlerde, yeri gelince dili savurmaması... Birazcık Erdal’ı, bu savurmaması, tekdüzeye düşürüyor.

Erdal, insan bedeninin hallerini iyi tanıyor. Acıyı, nekahati, yorgunluğu, çözülmeyi, uyuşmayı, kofluğu, deliliği, makine olmayı, bıkkınlığı... Bir kişideki tekmil beden hallerini... Bedenin duygular üstündeki etkisini romanında çok iyi saptamış.

Bir de Erdal Öz, iyi bir gözlemci. Hapisaneyi, ha- pisanedeki birbirlerine benzeyen Nuri’leri çok güzel anlatıyor. Erdal Öz’de lâf yok dersem şaşmamalıyız. Gerçekten yok. O, her şeyi küçük ayrıntılarla veriyor. Bizim romanımızda ayrıntılar yoktur. Bu yüzden de çok eskiye bağlı bir romandır bizim romanımız. Bizim, hele son yıllardaki romanımız hiç biçim aramıyor. Yeni bir dünya getirmişsek, ister istemez yeni biçimler de getireceğiz. Neden öyleyse bizim romanımız körün değneğini bellediği gibi hep aynı yere vuruyor. Erdal romanında romanımızın bu kötü huyundan da vazgeçmiş. Küçük ayrıntıların romanı, büyük bir havanın romanı oluveriyor. Erdal Öz burada bir sihirbaz.

Bu roman bir direncin, bir kahramanlığın, aşa-

f

ğılanmaya karşı koymuş bir insanın romanı, dedim. Bu roman bir de insanlık adına bir utancın romanı.

Bir şey daha söylemeliyim bu roman için, anlatılan ne kadar gerçekse, ya da gerçekten daha gerçek duygusunu veriyorsa, dil de o kadar güzel olur. Gerçeğin dili güzel oluyor. Erdal'ın dibe çökmüş, mayalanmış ustalığı burada.

Erdal Öz'ün romanından bir parçayı söylemeden edemeyeceğim. İçerde bir Nuri var. Bütün içeridekilerin adı Nuri ya. Sonunda işkence gören de Nuri oluyor ya. İşte bu Nuri'lerden birisi karısından mektup bekliyor. Karısının adı Gül. Kolunda da mavi bir dövme gül. O içeri düşünce Gül Almanya'ya gitmiş. Günler günü Nuri mektup bekler. Mektup günüdür. Nuri giyinmiş kuşanmış, iki dirhem bir çekirdek, aynı sevgili bekler gibi sevgilisinin mektubunu bekler. Sonunda mektup gelir... Gelir ama... Bence bu parça büyük ustalara has bir parçadır. Zaten *Güvercin* hikâyesi gibi büyüleyen bir hikâyeyi yazan usta bir yazardan böyle güçlü bir romanı beklemeliydik. Bu roman güçlü bir yazarın güçlü bir insanı anlattığı romandır. *Yaralısın*, romanımızın unutulmazları arasına girecektir.

Türkiye başı belâda bir ülke. Ortaya bir karamsarlık çökmüş ki olmaya gitsin. Ama Türkiye'de böyle romanlar yazılıyor. Bu roman ve romancısı tepeden tırnağa bir karşı koyma, bir protestodur. İnsanca, dostça, sevgi dolu... Kötülüğe bunlarla karşı koyan. Bizi yüreğimizden vuran, dostlukla, acımayla. Türkiye bu karmaşıklık içinde belki de en güzel çağını yaşıyor. Neden ki derseniz, işte bir Erdal Öz, işte son yılların yeni genç romancıları... Bir ulus destanı kadar ulustur sözü gerçekse eğer. Bir ulus romanı kadar uygardır sözü gerçekse...

YAŞAR KEMAL

****

YARALISIN

Nurilerle doluydu koğuş.

Az önce silindiği belli, kurumaya yüztut- muş, üzerinde yol yol izler bulunan bir masanın başına, tahta bir sıraya oturdun. Dayanıp sürtüıımekten parlamış, sıvaları yer yer dökülmüş, yağlı duvara verdin sırtını. Eski, kurumuş bir gazete yırtığının üzerinde getirip önüne bıraktıkları deliksiz

peynir topağından iki üç parça koparıp çiğnemeye çalıştın. Tahta dolabın alt gözünden çıkardıkları bayat ekmeğe elini bile sürmedin. Helaların bulunduğu yere açılan tam karşındaki kapıdan yıllanmış, keskin bir sidik kokusu gelip gelip yüzüne çarpıyor, havayı acılaştırıyordu.

«Kıdemli nerede?» demişti gardiyan.

Tıknaz, etine sıkı, orta boylu, katı görünüşlü biri, yatakların oralardan çıkıp gelmişti.

«Buyur dayı.»

«Nuri bak sana birini getirdim, şimdilik burada kalacak.»

«Tamam dayı.»

Gardiyan, sarkık göbeğinin üzerinde kavuşmayan daralmış ceketini iki yana savurarak yürümüş, elini omuzuna atarak kıdemlinin kulağına bir şeyler söylemişti. Adının Nuri olduğunu öğrendiğin kıdemli, gardiyanın kulağına fısıldadıklarını dinlerken gözucuyla sana bakarak başını sallamıştı. Gardiyan koğuştan çıkıp gidince, gelmiş, karşında durmuş, ilk kez gördüğü garip bir yaratığı şaşkınlıkla inceler gibi bir süre öylece bakmıştı sana. Yüzünde yumruk bekleyen bir boşluk duygusuyla kıpırtısız durmuştun.

«Hoşgeldin.»

«Hoşbulduk.»

«Aç mısın?»

«Aç değilim.»

«Yemek yedin mi?»

«Yemedim, ama aç değilim.»

«Otur şuraya.»

Gösterdiği tahta sıraya iliştin.

Herkes sana bakıyordu. Rahat görünmeye çalışıyordun. Çevrende gördüğün boz renkli kafaların sıkışık kalabalığı içinde, arada bir, bilinçsizce elini başına götürdüğün oluyordu; kesilmiş saçlarının yokluğuna alışmayı deniyordun.

Helaların bulunduğu aralığa açılan kapı tam karşında. Kapının hemen sağında bir ekmek dolabı var; kapağın alttaki kırılmış yerinden içi görünüyor. Kapının solunda da, duvara yanaştırılmış eski bir su küpü. Dibi eski yeşil yosunlarla kaplı gibi; yeşilin üzerinde beyaz güherçile lekeleri tomurcuklanmış. Gövdesinde uzunca eğri bir çatlak, kaba çimentoyla sıvanmış; yine de su sızdırıyor. Sızan sular, hemen altına konmuş, yandan yukarısı kesik plastik bir kova artığına tıp tıp damlıyor. Su küpünün üzerinde, kalınca bir tutamağı olan dört köşe tahtadan bir kapak. Kapağın üzerinde duran maşrapayı gelen geçen küpün içine daldınp çıkanyor, başına dikip içiyor, kapağın üzerine bırakıp gidiyor.

Yediğin üç parça tuzlu peynir içini kavurmuş, susamışsın. Ama herkesin ağzma dayadığı

o maşrapayla herkesin içine dalıp dalıp çıktığı o küpteki sudan içmek o anda çok güç görünüyor sana. Başka bir su içme yolu bulamayacağına göre sen de sonunda herkes gibi o maşrapayı küpteki görünmez suya daldırıp başına dikeceksin-, anlıyorsun bunu.

Koğuş kıdemlisinin koğuştakilere davranışını görüyor, ne zaman yalanından geçecek olsa, ürperiyorsun. Koğuştakilere amansız görünmeye çalışan biri. Gördüğün kadarıyla kimseyle içli dışlı değil. Az konuşuyor, konuştuğu kimselerle de arasında belirli bir uzaklık bırakmaya çalışıyor. Burada her şey senin için yeni, her şey ilginç; yeni algılar alışılmadık bir hızla içinde bir yerlere doluşuyor, birikiyor, yer ediyor. Nuri’nin, herkesle aşağılayan bir tavırla konuştuğunu[A] böyle diavranmak için aşırı bir çaba gösterdiğini ilk bakışta anlıyorsun.

Ortadaki masaları birleştiren, tahta sıraları masaların üzerine kaldırıp ters çevirerek yerleştiren kafası kel adamın koğuş nöbetçisi olduğunu anlamamıştın daha. Tepeden sarkan tozlu ampullerden dökülen solgun hastalıklı ışınların, adamın kel kafasında arasıra bir parıltıyla yansıması senin için bir oyun olmuştu ilk anda, önünde duran masa gürültüyle çekilip

duvara yanaştınldığmda bu oyunun da sonu geldiğini anlamıştın. Ansızın kaldırılan taşın altında birden günışığma çıkan, gizlenecek kovuk arayan kaçak bir böcek gibi bulmuştun kendini orada. Ayak altında kalmamak için duvarın kuytusuna çekildin, beklemeye başladın.

«Herkes yatağına!»

Tabanlarında duydun bu sesi, irkildin.

Ayaktaydı kıdemli. Gömleksizdi. Sonradan boyandığı belli, ucuz boyası yıkana yıkana çoktan uçup solmuş, açık mora çalan atlet fanilasıyla orta yerde duruyordu. Yuvarlak, dolgun, iri omuz başlarıyla, tepeden vuran yirmi beşlik ampulün çürük ışığı altında olduğundan daha güçlü görünüyordu.

Herkes gibi yatağına gider görünmek istercesine bir davranışta bulunmayı denemiş, bilinçsiz bir iki adım atmıştın. Yatağın yoktu oysa. Yine duvarın dibine çekilip kıpırdamamaya çalışarak, kendini sanki silip yok ederek, biraz da artık unutulduğuna, hiç olmazsa pek göze çarpmadığına inanarak beklemeye başladm.

Altlı üstlü yataklarda soyunuk, dövmelerle donatılmış gövdeler, kesilmiş dut yapraklarının üzerinde oynaşan tırtıllar gibi kıpır kıpırdılar.

«Hey, yeni gelen!»

Şensin bu yeni gelen. Kıdemli, dikmiş gözlerini sana bakıyor.

Tabanlarında incecik sızüar; iğne uçları gibi.

«Ne dikelip duruyorsun?»

Yanma geliyor.

«Yatak vermedik sana değil mi?»

Başmı sallıyor.

«Hele biraz daha bekle.»

Duvara daha da yapışarak ayakta beklerken, gösterilecek yatağın yerini, nasıl bir şey ola- cağmı merak etmeye başlıyorsun.

Ortalarda, eskimiş terlikleriyle, arkası ezilmiş boyasız ayakkabılarıyla gidip gelenler var. Önünden her gelip geçen sana bir göz atmaktan kendini alamıyor. Artık kimseden kendini gizle- yemiyorsun.

Helaların bulunduğu aralığa açılan kapı, girip çıkanların ardından çarparak gürültüyle kapanıyor; açık ya da aralık kaldığı süre içinde kullanılan suyun parçalı sesleri geliyor içeriden.

«İdareden yatak istedim, az sonra getirirler. Biraz beklettik ama kusura bakma.»

Nuri’nin arada bir uzaklık bırakmadan konuşması seni biraz olsun yatıştırıyor. Bir sigara uzatıyor. Ciğerlerine yapışan duman başmı döndürüyor.

«Eşyan yok mu?»

«Yok.»

«Suçun ne?»

Neydi suçun? Ne diyeceksin şimdi? «Bilmiyorum» mu diyeceksin.

«Siyasiymişsin.»

«Öyle.»

Nuri, içine düştüğün ikircikten kurtarıyor seni:

«Siyasiyim.»

Siyasisin artık. îyi bu. Bir soran olursa çekinmeden suçunun rengini söyleyebileceksin.

«öğrenci misin?»

«Değilim.»

Nuri, pek bir şey anlayamadan uzaklaşıyor. Siyasi bir suçlu gibi duvara dayanmayı deniyorsun; ama hemen vazgeçip çekiyorsun kendini duvardan. Kimseden bir söz gelmemeli. Günlerce, haftalarca süren aşağılanmalar bitsin artık, yeter. Dayanacak gücün kalmadı. Üstelik buradaki bu insanlarla hiçbir çatışman yok, hiçbiriyle kavgalı değilsin, ilk olarak görüyorsun onları; değişik bir dünyanın insanları. Senden önce gelip yerleşmişler buraya, bir arada yaşamak zorunda bırakılmışlar, birtakım ortak kurallar edinmişleri onlara, onların

kurallarına uymak zorundasın.

Ayakta beklemek yoruyor. Onca işkenceden sonra ayağa kalkalı ne oldu ki şunun şurasında. Bu kadar uzun süre ayakta durmaya alışamadın daha. Tabanların yaralı sayılır. Yaralısın.

Kapıyı açtığında her şeyi anlamıştın.

Günlerdir bekliyordun.

Dizlerin sızlamış, genzine o yapışkan is kokusu dolmuştu yine.

Beş kişiydiler.

Önde duran, kuru bir sesle sana seni sordu.

«Benim,» dedin.

Sarışındı. Uzun boyluydu. Yardımcıları olduğu anlaşılan dört alacakaranlık adama başıyla bir işaret yaptı. Göğsünden iteleyip içeri daldılar. Arkadan giren ince bıyıklı, kapıyı kapattı.

Duvara çektin kendini.

«Başka kimse var mı evde?»

«Yalnızım.»

«İyi. Düş bakalım önümüze!»

Omuzundan tutup ittiler. Şaşkın birkaç adım attın. Duraksadın. Dönüp bakındın.

«Gir şuraya!» dedi sarışın ses, başıyla odayı gösterdi.

Daracıktı alnı. İnce düz bir çizgiyle tam başının ortasından ikiye ayrılmış koyu sarı saçları vardı. Sarışınlık kaşlarında açılıyordu.

Yardımcılardan kara, sıska olanı, odada yanınızda kaldı, öbür üçü içerilere dağıldılar. Seslerini duyuyordun: Dolaplar açılıyor, bir şeyler sürüklenip çekiliyor, yerlere bir şeyler atılıyordu. Gecenin ilerlemiş bir saatinde mutfağın ışığım yakınca, raflara serili kâğıtların üzerinde

aralarında hamamböceklerinin hışırtılarını anımsadın.

Odadaki ince bıyıklı, saçları kıvırcık, kara kuru sıska adam, masanın, iskemlenin altlarına eğilip bakıyor, duvarları yumruklayıp yokluyor, kilimi dürüp kaldırıyor, radyonun tozdan pamuk- laşmış içini gözden geçiriyordu. Hep bir şeyler bulacakmış gibi merakla, güvenle işe girişiyor, umduğunu bulamayınca hınçla çevresine göz

gezdiriyor, kendine yeni bir av aranıyordu.

Duvarda asılı resmi gördü. Evindeki tek tabloydu. Çocukluğunun kara, nemli, at kokulu güzelim faytonlarından biri, bir bölge gibi, yıkanmış yeşillerin ortasından akıp geçiyordu resimde. Faytoncunun elinin uzantısıymış gibi görünen uzun kamçısı savrulurken eriyor, bir yuvarlak çiziyordu havada. Birbirine girmiş iki doru at görüntüsü, koygun yeşillerin içinde şaklayan kamçının tiz sesiyle ürpererek daha da ötelere sünüp, tapırtılarla, lastik tekerlekli deri arabayı uçuruyorlardı.

Adam tabloyu iki yanından tuttu, hizla çekti; arkasındaki ipin bağlı olduğu çiviyi de birlikte söktü çıkardı duvardan. Büyücek bir sıva parçası, duvarda beliren solmamış bir dört köşenin ortasında derince bir oyuk bırakarak yere, döşemenin üzerine düşüp dağıldı.

«Ne resmi bu böyle?»

«Fayton. Fayton resmi.»

«Hiç mi fayton resmi görmedik lan, neresi fayton bunun?»

«Resmi yapan öyle yapmış.»

«Kim yaptı bunu?»

«Bilmiyorum.»

«Biz öğreniriz,» dercesine başını salladı sarışın.

Karakuru sıska adam, resmin çerçevesini sökmeye çalıştı. Çiviler, arkasındaki kaim kartonu çıkarmasına engel oluyordu. Kolayını buldu adam: Bir elini yumruk yapıp, önden, iki atm yelelerinin savrulup birbirine karıştığı köşeden bütün gücüyle bastırdı. Atların yıldır yıldır yeleleri kıvrılıp çöktü, atların çocuksu uzun yüzleri ağır yumruğun altında ezilip çukurlaştı, yere birkaç çivi döküldü; yumruk köşeden çerçevenin ötesine geçiverdi. Adam açılan köşeden tutup asıldı, resmi çerçevesinden kütürtülerle ayırdı. Arkadaki kaim gevrek karton kınlıp yarılmıştı. Kartonla resim arasında gizli bir şey bulamayınca bozulur gibi oldu, elindekileri kaldırıp odanın ortasına, kilimin yanma fırlattı.

İçerileri karıştıranlardan biri kucağmda bir sürü kitapla çıktı geldi, elindekileri yere döktü.

Genzine yine o is kokusu, yanık kâğıt kokusu doldu. Odanın içi birden dumana kesti. Üç gün önce yaktığın kitapların külleri dört bir yana dağılıyordu sanki. Yangından kurtulmuş sözcükler gizlendikleri köşelerden fırlayıp ortaya çıkıyor, üç gün önce işlediğin büyük günahı odada- kilerin yüzlerine karşı haykırıyorlardı. Yakınıyorlardı.

Adam gidip gidip kucak dolusu kitaplarla geliyor, hepsini orta yere yığıyordu durmadan. Bir sürü dergi, kitap. İçlerinde yasaklanmış tek kitap bile bulamayacaklardı. Ama içinde esen kül fırtınasını görmelerinden çekiniyordun. Yaptığını

öğrenmemeliydiler. Yüzün yere düşsün istemiyordun.

Sarışın, yere çömelmiş, kitapları rasgele elden geçiriyordu.

«Bunların hepsini okudun mu?»

«Çoğunu okudum.»

Eline aldığı kitabın kapağmı gözden geçiriyor, adını okuyor, çok şey anlamış bir yüz takınmaya çalışıyor, küçümseyerek dudak büküyordu. Sonra içini karıştırıyordu kitabın.

Yığının ortalarından bir tomar dergi çekti. Eski «Forum» dergileriydi.

«Bunlar ne?»

«Eski dergiler.»

«Ne arıyor sende?»

«Kalmış. Çıktığı zaman almıştım.»

«İyi. Nerede yasaklanmış dergi, yasaklanmış kitap varsa hep onlan seçer alırsınız nedense.»

«Bu dergiler yasak değü. Yıllar önce—.»

«Her türlü forum yasaklandı.»

«Ama efendim, o ‘forum’ başka forum. Bunlar dergi —,» diyecek oldun.

«Bunları gideceğimiz yerde anlatırsın,» deyip kesti.

Gidecektiniz demek, götüreceklerdi. İçin sıkıştı.

Perdelerin altlarım gözden geçiren karaku- ru sıska adama döndü,

«Bu kitapların hepsini götüreceğiz,» dedi.

«Efendim, yasaklanmış bir tek kitap, bir tek dergi bulamazsınız bunlar arasında,» diyebildin.

«Karışma sen!» dedi sarışın. «Kes sesini!»

Çok şey bildiğini, tam iz üzerinde olduğunu, seni suçüstü yakaladığını belirtmek istercesine baktı gözlerine. Odanm ortasında kendine büyük önemler vererek bir aşağı bir yukan gezinmeye başladı.

«Sizde yasak kitapların bir listesi vardır—,» diyecek oldun.

Geldi tam önünde durdu. Sarışın yüzüne bir beyazlık indi çıktı. Dişlerini de gıcırdatmış olabilir. Elini uzattı, öbür eli arkasmdaydı. Vuracak sandın, sakındın yüzünü; vurmadı. Çeneni yakaladı, avucunun içinde sıktı. Ağır ter kokusu, bir ahır kokusu burnuna geldi oturdu. Çok yakınındaydı.

«Şu çeneni boşuna yorma güzelim,» dedi. «Kül yutmam ben, anladm mı?»

Çeneni yana doğru savurdu. Acı ter kokusuyla birlikte yürüdü, kitap yığınının başında durdu. Eline bir kitap aldı.

«Anlamıyorum,» dedi. «Anlamıyorum, ne diye sanki bu zararlı kitapları okursunuz. Zehirliyorlar sizi.»

Elinde tuttuğu zehirli kitabı, yığının üstüne fırlattı.

«Ben de severim kitap okumayı. Boş zamanlarımda hep kitap okurum.»

Sesi yatışmıştı. Göğsünü çıkararak yürüyordu ortalarda.

«Bak şimdi, söylesem şaşarsın. Şimdiye kadar kaç kitap okudum, biliyor musun? Tam iki bin yedi yüz seksen dört kitap okumuşum. Bu kadar kitap okudum ama sizler gibi düşünmüyorum.»

Kapının ağzında durup bir elini sallayarak söylemişti bunu. Yürüdü, geldi, karşında durdu yine.

«Dile kolay,» dedi, «Tam iki bin yedi yüz seksen dört kitap. Ne dersin, ha?»

Önündeydi. Pantolonunun sağ bacağuıda yaygm bir yağ lekesi vardı. Gövdesinden yayılan ağır ter kokusu burnunu eziyordu. Başını kaldırıp da, bunca kitap okuduğuna kendi de şaşan bu sarışın adamın yüzüne bakamıyordun. İçinde bir yerlerin çürüyor gibiydi. Şuracığında bir çukur büyüdü durdu. Yine o yarım başağnsı.

«Ulan biz de okuduk» dedi yüksek sesle. «Biz de yüksek okul bitirdik, ne yani!»

Kızgındı. Vurmasını bekliyordun.

«Bize de sizlere okutulan kitapları okuttular. Bir sürü kitap okuduk. Biz de biliriz kitabın değerini.»

Bunlan derken, ortadaki kitap yığınına yaklaşmıştı. Ter kokusu, ahır kokusu uzaklaşıyor diye sevinmiştin, ama

5

«Sizin kafanızı bozmuşlar, kafanızı!» diye bağırdı ve —, birden, yığmm ucunda, tam önünde duran kırmızı ciltli kalınca bir tarih kitabına, olanca gücüyle bir tekme yapıştırdı. Kitap, yeri sıyırarak kaydı, kapının yanında, duvarda patladı.

«Ya bu kafayı değiştirirsiniz, ya da kafanızı kopannz, anladın mı?»

Köşede, duvarın dibinde kırmızı cilt kapağından kopup aynlan, iki yana açılıp kalan sayfalar, birbirinin üstünden fısıltıyla kayıp kapandılar.

O anda dünyanm bir köşesinde, akşamın o aynlık saatinde bir çiçek sessizce taç yaprakla- nm kapatıp sonsuz uykulara daldı; bir günlüğüne doğmuş, bir günlük doyumsuz yaşamını ta-

marnlamış küçücük bir çiçek boynunu büküp öldü.

Sonra o ayrılık saati gelmiş olmalı ki, her şeyin altüst edildiği odalardan çuvallara tıkaba- sa

doldurulan kitaplarla birlikte seni de alıp götürdüler.

Götürülüşün böyle oldu.

Koğuşun dibindeki ikişer katlı ranzalardan birinin üstünde sana yer verdiler. İçi top top kıtıkla doldurulmuş kirli büyük bir torbayı da yatak diye getirip bıraktılar. Düzeltmeye, yaymaya, torbaya bir yatak biçimi vermeye çalıştın. İçindeki büyük katı topaklar dağılacak gibi değil. Torba biraz yassılaştı, o kadar.

Az önce koğuşta kavga oldu; duvar dibinde beklerken, iki kişi giriverdi birbirine. İnen yumrukların tok sesine ilk tepki yine ayaklarından geldi. Tabanların ince bir sancıyla kamaştı. Elinde olmadan kavga edenlere yanaştın. Kapışanlardan biri koğuş kıdemlisiydi. Diplerde, şuralarda, şimdi senin olan yatağın az ötesindeydüer. Geniş yapılı, kalınca biri, Nuri'nin kafasını kapmış kolunun altında sıkıyordu. Nuri'nin yüzüne kan dolmuştu. Boğuk boğuk sövüyor, aşağıdan tekme savurmaya çalışıyordu. Kötü kıstınlmıştı. Araya girip güçlükle kopardılar.

Nuri kendini tutanları silkeleyip savurmaya çalışmış, ama sıyrılamamıştı ellerinden. Öbürünü çekip götürdüler, yatağına oturttular. Hiç direnmedi. Sessizce yürüdü gitti. Ağırbaşlı bir görünüşü vardı. Kavgayı sürdürmek istemediği belliydi. Nuri şamatacıydı. Hela aralığının önüne kadar sürükledüer. Masalarm üzerinden indirdikleri bir sıraya oturttular. Mora çalan atlet fanüası yırtılmış, arkadan boylu boyunca ikiye

ayrılmıştı, sarkıyordu. Sırtında, boynunda, yüzünün iki yanında pençe pençe kızartılar vardı.

Kavganın niye çıktığını anlayamadın. Kim haklı bilmiyorsun. Bilmen de gerekmiyor. Ama yatağında efendice oturan irice adamın yüzünde bir haklılık var gibi.

Nuri, bol sövgülerle, çevresini saranlara sinirli sinirli bir şeyler anlatıyor. Çıplak, tüysüz göğsü inip kalkıyor.

Kavgayı eden senmişsin gibi soluklanmıştın.

Sarışın biri, koluna girip Nuri'yi helaya götürdü. Az sonra elini yüzünü yıkamış olarak çıktı Nuri. Yatağına gittiğini gördün.

«Siz niye bekliyorsunuz?»

Nuri'yi yüzünü yıkaması için helaya götüren saz benizli sarışındı bu.

«Yatacak yerim yok.»

«Yer göstermediler mi size?»

R'leri söyleyemiyordu. Uzun, kemikli yüzü çiçek bozuğuydu.

«İdareden gelecekmiş.»

«Kim söyledi?»

«Kıdemli.»

«Oldu. Ben şimdi ilgilenirim. Oturun siz, ayakta beklemeyin.»

Az önce kıdemliyi oturtmak için indirdikleri uzun sırayı gösterdi, oturdun.

Ummadığın bu ilgi, «siz»li konuşan saz benizli bu sarışın adamın ince davranışı şaşırtmıştı seni. Hele o kapışmadan sonra artık sana yatak falan da gösteren olmaz diye düşünürken—.

Yarım saat kadar sonra da yatağını getirdiler.

Yatağın dağlık bir bölge. Volkanik sivrilikler zamanla yaşlanır, yuvarlaklaşır, düzleşir mi, belli değil.

Çarşaf vermediler. Daha sonra bir yerlerden bir çarşaf uydurulacakmış.

Yastık diye verdikleri sarkık torbayı başu- cuna koydun.

Nevresim kir içinde,- yuvarlak sigara yanıklarıyla dolu, delik deşik. Yine de içine sokulup yerleştirilen toz içindeki beyliği örtüyor hiç olmazsa.

Hapşırıyorsun.

Ayakkabılarını alttaki yatağın yanma, yere bıraktın.

Soyunman gerekli mi, bilmiyorsun. Herkes soyunuk olduğuna göre—.

Pantolonunu dürüp yastığın altına sokabilirsin. Gömleğini koyacak yerin yok. Yastığının altma koysan? En iyisi ayakucuna, nevresimin üstüne bırakmak. Gece yere düşerse? Düşsün.

Kimse bakmıyor soyunurken, buna seviniyorsun. Koltuk altlarım öteden beri yaban gözlerden kaçırıyorsun.

• Oysa işkencede hiçbir yerini gizleyemedin, onca insanın içinde nerelerine neler yapmadılar. Şimdi düşünmek bile yüzünü kızartıyor. Unutmaya çalışıyorsun.

Çoraplarını da çıkarmıyorsun.

Nevresimi kaldırıp giriyorsun altına: Eskimiş, ağır, yabancı bir koku.

«Nasıl rahat mısınız?»

Kalkmaya davranıyorsun.

«Siz»li konuşan, yatağının getirilmesiyle ilgilenen sanşm.

«Yatak aceleye geldi. Yarın öbür gün iyi bir yatak ayarlarız,» diyor.

«Sağol, eksik olma.»

«Öğrenci misiniz?»

«Değilim, öğrenci değilim.»

«Suçunuz ne?»

«Siyasiyim.»

«Söylemişlerdi,» diyor.

Kim söylemişse.

«Yatağınıza oturabilir miyim?»

«Tabii.»

Nevresimin altında dizlerini karnına çekip yatağın başucunda toplanıyorsun. Terliklerini aşağıda bırakıp sıçrıyor, alışkın bir davranışla kendini yukarı çekiyor, ayakucuna oturuyor.

«Ben de siyasiyim,» diyor yavaşça.

Sesindeki gizleme çabası hoşuna gitmiyor.

Yaşı otuzun üzerinde.

Kemikli, upuzun bir yüzü var. îlk anda çiçek bozuğu sandığın yüzü, çiçek bozuğu değil; pütür pütür kabarcıklarla dolu. Pıtrak gibi küçük uçları noktalı yağlı kabarcıklar. Elle yapılmış bir yüz duygusu veriyor. Küçücük çipil, az kirpikli, birbirine çok yakın iki göz. Yüzünü uzunlaştıra- nın bu olduğunu anlıyorsun.

Kıdemlinin yardımcısı olduğunu söylüyor.

Asıl işi kamyon şoförlüğüymüş. Bir kamyonları varmış, kardeşleriyle birlikte uzun yollarda çalışırlarmış. Bir gün kardeşi kamyonu devirip parçalamış, beş parasız kalmışlar. Terziliğe başlamış. Burada, cezaevinde de terzilik yapıyormuş, hemen şu yandaki çay ocağının bitişiğinde, terzi odasında. Akşama kadar her gün orada olurmuş.

Adının Nuri olduğunu söylüyor. Bir Nuri daha. Sanşın Nuri, terzi Nuri, eskiden kamyon şoförlüğü yapan Nuri, koğuş kıdemlisinin yardımcısı Nuri.

Davranıyor.

«Gece nöbete kalkacak arkadaşların adlarını okumalıyım. Görüşürüz.»

Kayıyor aşağıya, terliklerini sürüyerek ortaya, masalardan boşalan yere gidiyor, cebinden çıkardığı küçük kâğıda bakıyor, yine r’leri eritip yok ederek,

yüksek sesle,

«Arkadaşlar, dinleyin!» diyor.

Konuşurken kızardığını görüyorsun.

«Gece nöbetine kalkacak arkadaşların adlarını okuyorum.»

Koğuştaki uğultu azalıyor.

Sarışm Nuri, bir sürü Nuri'nin adını okuyor elindeki kâğıttan.

«İyi geceler arkadaşlar!»

Bütün koğuş, bir ağızdan,

«Sağol!» çekiyor.

Aykırılık yalnız sende, senin cılız sesinde. Tek başma kalan, çekingen, biraz da gecikmiş bir sesle,

«İyi geceler,» diyorsun.

Başlar sana dönüyor. Yüzlerden bir gülüşme gelip geçiyor. Kızardığını biliyorsun.

Altlarda, yakın bir yerlerde yatan biri kalkıyor, başucuna geliyor. Az önce kıdemliyle kapışan bu.

«Aldırma arkadaşım,» diyor. «Bize bakma sen. Yenisin daha. Aldırma, bildiğin gibi söyle.»

Kısa kollu fanilasından, taşan pazulan kaskatı.

«Siyasiymişsin?»

«Öyle.»

«Konuğum olmaz mısın? Benim yatağa gel, oturur konuşuruz.»

«Bir şey demezler mi? Bu saatten sonra—?»

«Kim ne diyebilir. Kimse bir şey demez. Gel bir sigaramı iç.»

Uzaklaşıyor.

Giyiniyorsun. Tabanlarını sakmarak iniyorsun

yataktan. Alttaki yatakta kimse yok. Ayakkabılarını bulup geçiriyorsun ayağına, sessizce iki yatak öteye geçiyorsun.

«Hoşgeldin.»

Bir konuk karşılar gibi karşılıyor seni. Baş yastığını, dayanman için duvara yanaştırıp yer gösteriyor.

Ayakkabılarını yere bırakıp gösterilen yere oturuyorsun. Onun yatağı düzgün, yumuşak.

«Rahat otur, dayan arkana.»

Kendi de yatağın ayakucuna oturuyor, bacaklarını kalınca bağdaşlıyor. Bir yerlerden bir sigara paketi çıkarıyor, açıyor, uzatıyor. Hiç çekinmeden uzanıp alıyorsun, yakıyor.

«Sen?»

«Ben içmem,» diyor.

Yatağın altından aldığı boş bir konserve kutusunu küllük olarak yamna koyuyor.

«Nerelisin?»

Söylüyorsun.

«Hemşeri sayılırız. Ben de YozgatlIyım. Şefaatliden.»

Uzun uzun «Kanak» suyunu anlatıyor; yüzmeyi orada öğrenmiş.

Açıksözlü, görünüşü gibi yalınkat biri. Yirmi yedi yaşında. Yedi saldır yatıyor.

İçinde beklenmedik bir bozgun. Yıllarca kalmak da var burada. Adam yedi yıldır içeride, yine de yıkılmamış, ayakta, dipdiri.

Yıllarca güreşmiş. Kayseri Şekerspor Kulü- bü'nde güreşirmiş. Önceleri karakucak güreşirken, kulübe girince serbest güreşe başlamış.

«Ama yedi yıldır—,»

Güreş müreş kalmamış.

Söz akşamki kavgadan açılıyor.

«O heriflere pek yanaşmasan iyi olur.»

'O herifler' dediği—.

«Arkanı bile dönmeye gelmez, her türlü kalleşliği yaparlar. Akşam gördün işte.»

Neyi gördün? Nedenini bilmediğin bir kapışmadan başka ne gördün?

«Bak ben koğuşta bile arkamı duvara verir öyle yatarım. însanm yüzüne karşı bir şey yapamazlar, ama arkanı döndün mü her şeyi bekle onlardan, her türlü puştluğu yaparlar, dünyanın dolabım çevirirler. Hem sen siyasisin arkadaşım, sen başkasın, bizler gibi değilsin. Senin daha dikkatli olman gerek. Bunlar var ya, ikisi de idarenin adamıdır. Gelirler, yüzüne gülerler, ağzından söz alır götürürler, hem de bire bin katarak. Hani sizleri ihbar eden o «sayın muhbir vatandaşlar» var ya, işte bunlar da aynı bokun soyu. O koğuş kıdemlisi olacak Nuri, aklınca buranın ağası; ağalık taslar herkese ama beceremez, eline yüzüne bulaştırır, öbür terzi bozuntusu sarı çıyan da adamıdır onun, köpeğidir, onun kuyruğunun altından hiç çıkmaz, bacaklarına sürünür durur. Yüreksizin tekidir. Asıl yüreksiz takımm-dan korkacaksın. Bak, akşamki kavgada, ağası olacak kıdemli dayak yerken o sarışın solucan göründü mü ortalarda? Yok. Ne zaman kavga bitti, o zaman çıktı ortaya. Aıcak o zaman yardım etti ağasına, süründü durdu

bacaklarına. Al- çaktır bunlar. Bak arkadaşça, kardeşçe anlatıyorum sana, daha yenisin—.»

ı

«Anlıyorum. Sağol.»

Kıdemli, helâlann yanındaki sıraya oturmuş ayran içiyor; belki de süttür. Bir şeyler tıkınıyor, Oturduğun yerden, yatakların arasından görebiliyorsun. Koğuş nöbeti tutan sıska biri, ortalarda sinek gibi amaçsız dolanıyor.

Herkes yataklarda.

Yanınıza biri yaklaşıyor. Ufak tefek, sıska

biri.

«Gel bakalım Ufaklık, buyur gel hele,» diyor Yozgatlı.

Gelen, kendini yatağın ortasına doğru çeken pehlivanın yanına ilişiyor. Daracık omuzlarının üzerinde dal gibi ince bir boyun.

«Hoşgelmişsin kardeş.»

«Hoşbulduk,» diyorsun.

«Komşu geldin bana,» diyor. Pehlivana dönüyor. «Komşu geldi. Üstümde yatıyor.»

«öyle ya.»

«Yatağın çok kıyak,» diyor. «Cennet somyası.»

«önemli değil: Otele gelmedik nasıl olsa.»

«Kalender bir arkadaş,» diyor pehlivana.

Nereli olduğunu, neresinden olduğunu, suçunu, ilk mi düştüğünü soruyor.

«Sen nerelisin?»

«İstanbulluyum,» diyor.

Bunu derken övündüğünü gizlemiyor. Kadı- köylü. Boyu kısacık.

«Ama iyi benzettin doğrusu,» diyor pehlivana. Helâl olsun.»

Anlamıyor pehlivan.

«Kıdemli olacak o kıroyu iyi madara ettin.» Yanında duran paketten bir sigara çekip yakıyor. «Kıro doludur burası,» diyor.

Birçok şey anlatıyor. Anlattığı şeylerin arasında sık sık, «Ayıptır söylemesi —,» diyor. «Allahımı inkâr edeyim ki—,» diyor. Sonunda hikâyesini anlatmaya kalkışıyor.

Pehlivan dayanamıyor, kesiyor sözünü.

«Yeter ulan Ufaklık, bırak şu cazgırlığı. Arkadaşla iki çift sözedelim dedik.»

Bozuluyor ufaklık. Ama içindeki bozgunu yaltaklanmaya dönüştürmeyi iyi beceriyor:

«Tamam ağbeycim, haklısın. Kıdemliyi madara eden ağbeycimizi üzer miyiz hiç.»

Pehlivan gülmüyor.

Ufaklık kalkıyor, giderken.

«Adım Nuri,» diyor. «Kadıköylü Nuri de desen olur. Ufaklık Nuri desen de olur. Daha seninle çok anlatırız. Hadi eyvallah.»

Pehlivan başını sallayıp konuşmasını bu*ak- tığı yerden yakalamaya çalışıyor.

«Geldi konuşmanın ortasına limon sıktı. İyi mi?» Bulamıyor konuşmanın kaçan ucunu.

Bir süre susuyor, konuşmuyorsunuz.

«Öbür koğuşlarda yer kalmamış diyorlar. Sizinkiler hep. Her gün bir sürü insan geliyor. Çoğu da öğrenci. İşçiler, öğretmenler, avukatlar, büyük okulların hocaları da varmış aralarında.

Boyuna taşıyıp duruyorlar. Bakalım bu işin sonu neye varacak.»

Görüşmüş, konuşmuş birkaçıyla.

«Yaman çocuklar neme gerek. Aşkolsun.»

Hele birinden sözederken duyduğu saygıyı gizleyemiyor.

«Hiç bize anlattıkları gibi değil,» diyor. «Yiğit çocuk. Yazık olmasa. Allah yardımcısı olsun.»

Bunu yürekten söylüyor.

«Kaç koğuş değiştirdik. Sonunda buraya getirip tıktılar. Seni niye buraya verdiler, aramızda ne işin var senin? öbür koğuşlarda yer kalmadı öyleyse. Yeni gelecekleri de buraya verirlerse yandık demektir-, bize yine yol göründü demektir.»

«Burada benden başka siyasi yok mu?»

«Yok ya.»

«Kıdemli yardımcısının suçu ne peki?»

«O korkak solucanı mı soruyorsun?»

«Siyasi değil mi o?»

«Deli misin sen. Nerde onda o yürek.»

«Suçu ne onun? Neden yatıyor?»

«En adi suçlulardan biri o be. Hırsız o, hırsız; hırsızlıktan yatıyor. Karmanyolacının teki o.»

Sigara paketini yanma koyuyor.

«Yaksana arkadaş.»

Dayanamıyorsun.

«Bak Yozgatlı,» diyorsun. «Ne sigaram var, ne param. Hep senin sigarandan içiyorum, kusura bakma, öyle apar topar getirdiler ki—.»

«Ayıp ettin arkadaşım, burada senin sigaran, benim sigaram olur mu. Anca beraber, kanca beraber. Bak ben içmem bu mereti, ama içenin halinden anlarım. Nedense bir türlü alışama-

dim. Bunca yıl yatıp tütüne alışmadığımı söylesem kimse inanmaz, gülerler adama. îçim almıyor.»

«Daha iyi ya.»

«Alışan adam için sigarasızlık kötüdür, bilirim.»

«Öyle.»

«Hiç sıkma canmı sen, al bu paket sende kalsın.»

«Olmaz, onu demek istemedim?.»

«Anacığım al işte, gâvur malı değil ya. Yarına kadar sigarasız kalma.»

«Ama—.»

«Al al. Al dedim. Bütün gece sigarasız ne yaparsın. Uyunmaz da. Hele ilk gece uykusuzluktan gebersen de uyuyamazsın kolay kolay. îyi bilirim. Sabaha kadar dön Allah dön. Boşa koyarsın dolmaz, doluya koyarsın almaz. Bir de bakarsın sabahı etmişsin.»

Bir sigara daha alıyorsun paketten. Bu kez çekinmiyorsun.

Yozgatlının da adı Nuri. Anlatıyor:

Askerliğini yaparken on birinci ayında izine gidiyor. İzin bitmeden bir gün önce dönüyor.

«Belli olmaz, bakarsın yolda bir iş gelir adamın başına, yol kapanır, araba devrilir, bir şey olur; işi sağlama bağlamak en iyisi dedim, bir gün önce döndüm izinden. Askerlik bu.»

Otelde bir yatak ayırtıyor. O geceyi otelde geçirecek, ertesi gün tam izin bitiminde gidecek birliğine katılacak.

«İzin kâğıdım neyim tapu senedi gibi cebimde.»

Asker giyimleri de alacalı tahta bavulunda. Onları giyinmemiş daha, sivil giyimleriyle Nuri.

Kasabada dolaşıyor. Akşam olunca bir lokantaya girip bol kebaplı, bol salatalı bir rakı sofrası donatıyor.

«Kavun, beyaz peynir, pilâki, marul, buzlu rakı, köfteler. Bir sofra ki kuş sütü eksik.»

Bir güzel rakılamyor. Kafayı adamakıllı buluyor.

«İçiyorum içiyorum bana mısın demiyor. Dört küçük 'Yeni' devirmişim o gece. Hesabı ödeyip masadan kalkınca anladım.

Geç vakit oteline geliyor. Güç buluyor oteli. Kaldığı odada iki kişi daha var. Biri Yozgat'tan; Nuri'yle hemşeri.

«Eli yüzü düzgün biri.»

Öbürü Egeli. Yüzü, bakışları biraz karışık.

«Marmarisli. Terziymiş. Deri üstüne iş yaparmış. Adamda bir çene bir çene. Konuşurken soluk bile almıyor. Takır takır, biri kovalıyor sanırsın. Benim

kafa kıyak. Adamm konuşmaları ninni sanki. Sızmışım.»

Sabaha karşı, uykudayken yatakta kıskıvrak yakalıyorlar Nuri’yi. Açıyor gözlerini, başında polisler. Hemşerisi de aralarında. Bağırıp çağırıyor YozgatlI hemşeri. Nuri daha ayılmamış. Nuri hiçbir şey demeden bakıyor yattığı yerden. Nuri susuyor. Uyumak istiyor. Kaptıkları gibi yaka paça sürükleyip çıkarıyorlar otelden; doğruca karakola.

«Açık havaya çıkınca kendime gelir gibi oldum, baktım durum kötü—.»

Tıkıyorlar Nuri’yi ahır gibi bir yere tam dört gün

—.»

«Neymiş?»

«Dinle—■.»

Hemşerisinin cebindeki yüz bin lira o gece kuş olmuş uçmuş gitmiş.

«Peki öbürü? Marmarisli? Çok konuşan?»

«Dinle—.»

Nuri’nin yüzü, yağış dolu basık bir gökyüzü; patladı patlayacak.

«Marmarisli durur mu, kapmış bizim hem- şerinin morluk destelerini, toz olmuş. Kodunsa bul Marmarisliyi.»

«Eeee?»

«Dinle—. Eee’si böyle işte. Bizim başımıza yıkıyor. Odada üç kişiyiz—.»

«öyle ya.»

«Dinle—■.»

Üstelik Nuri böyle şeylere alışık da değil. O yaşa gelmiş, daha ne karakol, ne mahkeme—.

«İlk orada gördüm karakolu. Bak yalan söylüyorsam —■.»

Nuri yalan söylemeyecek kadar temiz, aydınlık, dupduru.

«Ama ne karakoldu. Allah düşmanımı düşürmesin. Karakolun altmda ahır gibi bir yer. Tam dört gün—.»

«Vay be, dört gün dayak ha?»

Nuri doğru adam. Kurnazlığı, yalancılığı, hırsızlığı

yok.

«Hırsızlık ne demek arkadaş, namussuzun teki miyim ben. Kimsenin yongasına dokunmamışım, kimsenin iğnesine el sürmemişim—.»

«Peki senin hemşeri? Yozgatlı?»

«Dinle—. Yüz bini çarptırınca feleğini şaşırdı, ne hemşeriliğimizi gördü, ne sarhoşluğumuzu.

Yahu bak arkadaş, akıl var mantık var. Tam dört küçük

şişe devirmişim tek başıma. İçen biri olsam hadi neyse; alışık da değilim. Dört küçük şişe; ne demek arkadaş, değme ayyaş içemez. Dört küçük ‘Yeni’. Rakı buhar olmuş içimde, bulut olmuş. Ruh gibiyim. O durumda sen kalk, hemşerinin yüz binini çarp, sonra yine yat uyu. Ulan olacak şey mi be. Akıl da yok, mantık da yok, karakol var karakol. Hadi anlatabilirsen anlat derdini bakalım. Dört baykuşu polis diye koymuşlar, heriflerde ne din var ne iman. Vur Allah vur, nah şöyle kolum gibi sopalarla namussuzum.»

Nuri anlatıyor, sen ayaklarını yavaşça altına alıyorsun. Nuri’nin tabanlarına inen kol kalınlığındaki sopalar, altına gizlediğin kendi tabanlarında patlıyor, yaraların açılıyor, beyninde ‘küt küt’ ağaç sesleri.

«Dört gün dayaktan sonra salıverdiler beni. Salıverdiler ya, ayaklar benim değil. Güneşe çıkarılmış kar gibi eriyip yığılı vermişim karakolun önüne. Nasıl oldu bilmiyorum, bir de baktım yine oteldeyim. Odada üç kişiyiz yine. Yeni dostlar. Sağolsunlar iyi insanlardı* günlerce baktılar bana.»

Odadaki yeni dostlar, ciletle, şişen tabanlarını yarıp biriken sulu pis kanı akıtıyorlar.

«İşte o zaman rahatladım biraz. Kapkara bir kan çıktı, görmeliydin.»

Sonra da Nuri'nin tabanlarına tuz basıyorlar.

«Tuz, en iyisi, tuz, aklında olsun.»

Altına gizlediğin ayaklarında binlerce, milyonlarca karınca ısırığı; nokta nokta yanıyor, kan yürüyor sanki şiş tabanlarına.

Bir hafta kadar sonra iyileşiyor Nuri, ayağa kalkabiliyor, güç de olsa yere basabiliyor artık. Çantasını alıyor, hesabını ödeyip çıkıyor otelden, doğruca otobüslerin kalktığı alana gidiyor.

«Tek tek basıyorum yere, yeni yürümeye başlamış bebeler gibi.»

Kalkan ilk otobüse atladığı gibi—.

Nuri asker kaçağı.

Amacı askerden kaçmak değil.

«Kaçmak ne demek. Niye kaçayım askerlikten. Herkesin başında. Bu yaşa geldim, kaçmak nedir bilmem. Kaçmak yoktur bizde.»

Nuri'nin amacı başka.

«Baktım dayanılır gibi değil, ayaklarım nabız gibi atmaya başlayınca çıkardım ayakkabılarımı.»

Nuri'nin amacı, nabız gibi atan şiş tabanlarındaki sancıda yazılı.

Kaçmıyor Nuri. Kovalıyor. Görülecek küçük bir hesabı var; hesaplaşmaya gidiyor. O yüz bini aşınp tüyen Marmarisliyi bulacak.

«Ver elini Marmaris.»

Otobüsten iner inmez adamı aramaya koyuluyor. O yaralı ayaklarının sızısına aldırmadan Marmaris'in altını üstüne getiriyor. Yok, yok. Marmarislinin izini bulamıyor. Deli olacak. Aklına koymuş bir kere, ne yapıp yapacak bulacak o adamı.

«Ölmek var dönmek yok, öleceğim ama bulacağım o Marmarisliyi.»

Sonunda kokusunu alıyor. Atlayıp İzmir'e geçiyor. Bornova'nın oralarda—.

«İz sürüyorum. Tam yakalayacağım—.»

Yakalıyorlar Nuri'yi. Tıkıyorlar içeri.

Nuri asker kaçağı. Yargılama. Ceza. Yaptığı askerlik de yanıyor. Tamamlıyor cezasını, çıkıyor, silbaştan yine başlıyor askerliğe. Bir yolunu bulup yine kaçıyor. Yollara düşüyor Nuri. Marmarisliyle Nuri arasında bir kovalama- cadır başlıyor. Bir buçuk ay sürüyor bu kovalamaca. Neden sonra İstanbul'da yine yakalıyorlar Nuri'yi, yine içeri tıkıyorlar. Nuri sabırlı. Nuri beklemesini biliyor. Bir gün kendini yine o deniz kıyısı kasabasında buluyor. Yazan öyle yazmış. Nuri yine yakalanıyor, yine tıkılıyor içeri.

«Az günüm kaldı,» diyor. «Yakmda çıkacağım. Bulacağım o Marmarisliyi.»

«Bulunca?»

«Dinle—,» diyor.

Açık, bulutsuz bir sabah göğü gibi Nuri'nin yüzü. Kesin kararlı. Akan gürbüz sular gibi sesi:

«Öldüreceğim.»

Sarsılarak yola koyulmuştu hantal araba; kızgın güneşli bir günün sarkıttığı akasya dallarını sıyırarak, ağaçlıklı bahçenin ortasındaki dar toprak yoldan geçip asfalta çıkmıştı.

Asık yüzlü, yağlı bir ses; beynine yapışıp kalmış:

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Araba hızlanıyor. Birden kentin tanıdık uğultusu. İki aya yakın bir süredir içinde ama çok çok uzağında olduğun kentin özlediğin uğultusu. Arabanın arka kapısının ince tellerle örülmüş küçük penceresinden görünen yüksek yapılar, bıraktığın gibi.

Dışı kırmızıya boyalı bir cezaevi arabasın- dasın.

«Birbirinizle konuşmak yok. Sigara içmek yasak.»

Sanki içecek sigaran var da.

Arabanın içinde dört kişisiniz. Dört yeni tutuklu. Parklardaki banka kanepelerine benzer, ince dilmelerden yapılma tahta sıralara ikişer ikişer karşılıklı oturmuşsunuz. Sağ elinin bileğini sıkan mavi menevişli yeni Amerikan kelepçesi, bir zincirle yanında oturan, dizi dizine değen sivilceli sarışın çocuğun sol bileğindeki kelepçeye bağlı. Aranızda çelikten kopmaz bağlar var.

Karşında oturanlara bakıyorsun. Biri yirmi- sinin üzerinde gösteriyor. Boşluktaki elinin parmakları sigaradan sararmış. Demek senden daha yeni biri. Tırnakları uzun, içleri kirle dolu. Sakalı bir haftalık var. Saçlarından, uzun süredir su görmediği anlaşılıyor-, yapışık, donuk, tozlu gibi. Gözlerinin akları kanlanmış. Bir eliyle ya- nmdakine kelepçeli. Yanındaki, otuzunu geçkin. Kumral saçları seyrek. Bir kasaba öğretmeni olabilir. Yağlı, parlak yüzü alabildiğine gergin. Dişlerini sıkı sıkıya kenetlemiş. Çenelerinin köşeleri tıp tıp atıyor. Sinirli biri. Sıska. Ceketinin bir düğmesi sarkıyor, koptu kopacak. İkisinin de ayakkabıları boyasız, kuru. Gözgöze geldiğiniz oluyor, ikisi de bakışlarını kaçırıyor.

Birden beklemediğin bir duraksamayla öne doğru savrulup kaykılırken kelepçenin bileziği, bileğindeki kabukları yeni dökülmüş açık pembe incecik deriye gömülüyor, acıtıyor. Boşluktaki tek elinle tutunacak bir yer arıyorsun. Yanındaki sivilceli sarışının bütün ağırlığına karşı koymaya, ayaklarınla direnmeye çalışıyorsun; ayakların tebeşir gevşekliğinde, güçsüz. Bir yol kavşağında olmalısınız. Dipteki telörgülü küçük pencerenin ötesinde bir yolcu otobüsünün önü duruyor: ‘Mercedes Benz’. Koyu boyunbağı

bağlamış, kısa kollu gömlek giymiş bir şoför: ‘Kaptan’. Yol açılıyor olmalı, bu kez arkaya savrularak yola koyuluyorsunuz. Yolcu otobüsü, düzenli, yumuşak bir motor sesiyle sizi geçiyor. İçi insan dolu. Bir başka arabayı geçiyor olmanın tadını çıkarıyordur içindekiler. Pasaklı, asık yüzlü, gencecik bir ‘jnuavin’, bir şoför adayı, yukarıdaki çantalığm parlak demirlerine sucuk gibi asılmıştır, elindeki yuvarlak, üstü pütürlü, uzun

sarı, plastik şişeden, yolcuların avuçlarına keskin kokulu, ucuz kolonyalar döküyordur.

Ötede yeni bitmiş, kalfa işi kaba bir apartmanın balkonunda orta yaşlı tombulca bir kadın, ipte asılı kurumuş çamaşırları topluyor. Balkon demirlerine açık san bir bez gerilmiş-, belli ki kocası kıskanç.

Dipteki küçük pencerenin ötesindeki görüntü ansızın genişliyor, gerilere kaçıyor. Esmer bir akşamüstünün gölgelediği dörtyol ağzını tanıyorsun: Buralarda böyle elin kolun bağlı olarak sürüklenip götürüleceğin akima gelir miydi?

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Niçin ama niçin? Oysa şimdi bu arabanın içinde değil de, bu kaldırımları noktalayan insanların arasmda evine gidiyor olabilirdin. Oysa nereye gittiğini, nasıl bir yere götürüldüğünü bile bilmiyorsun. Ne kadar sürecek bu yol? Gideceğiniz yer uzak mı? Kentin neresine düşüyor? Nasıl bir yer? Filmlerdeki gibi mi? Tek başına tıkılıp kaldığın, acüarla dolu o daracık, iğrenç odacıkları aratacak mı sana?

İşte Uzun Otel. Girişindeki ışıklı yazı masmavi yanmış. Kaç kez önünden geçtin. Bir kez olsun durup da bakmadığını şimdi anlıyorsun. Çirkin, hantal bir yapı. Her odamn önüne küçücük uydurma birer balkon takılmış. Her balkondan bir çocuk düşebilir. Sen yüksekten baka- mazsm. İyi ki akülanna gelmedi; seni yüksek bir yapının penceresinden baktırmaları bile yeterdi. Upuzun bir minare hiçbir şeye aldırmadan geçip gidiyor pencerenin önünden. Bir otobüs durağı. Durakta sabırla bekleyen bir sürü insan; geçip gidiyor. Herkes kendi derdinde. Ne balkonlar, ne düşen, acı çeken, yaralanan, vurulan, ölen çocuklar, hiçbiri, hiçbiri önemli değil onlar için. Gerçekten öyle mi acaba?

Bir eczane; beyaz çiğ ışıklarını şimdiden yakmış.

İçeride birkaç insan-, hasta sahipleri olmalı.

Araba ağır ağır ilerliyor. Bu saatlerde kentin yolları hep böyle olur. İşte kocaman hastane, yayılmış yolun ötesine; camlarının gerisinde çizgili ucuz pijamalar giyinmiş hastalar, beyaz gömlekli bakıcılar.

Araba sarsılarak hızlanır gibi oluyor. Yol açık olmalı.

«Arkadaşlar, yolunuz açık olsun,» demek geçiyor içinden, «iyi yolculuklar.»

«Konuşmak yok,» diyor gerilerde bıraktığın biri. «Sigara içmek yasak.»

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Bu yolculuğun biletini kesen ses bu. Onun zoruyla bindirildin bu arabaya. Her şey, o yağlı yüzün ortasına yapışmış etli iki dudağın arasından dökülecek bir çift söze mi bağlı? Olamaz. Konuşan oymuş gibi görünse, de, ses başkasının. Arkada, yüzünü göstermek istemeyen başka binlerinin sesleri var.

Dönülmez bir yolculuğun içindesin artık. Bu küçücük delikten görünen kent, bu koca koca bildik yapılar, —öyle göründüğüne bakma— erişilmez bir uzaklıkta.

Sıra sıra krem rengi apartmanlar başlıyor. Buraları tanımıyorsun. Bu yoldan hiç geçmediğin belli. Boşluk genişler gibi oluyor, apartmanlar daha da gerilere çekiliyor. Küme küme bir- örnek yapılar; banka evleri olabilir.

Boş asfalt yolda araba hızlanıyor. Apartman kümelerinin aralarında boş arsalar başlıyor. Akşam koyulaşıyor. Uzaklarda ışıklar çoğalıyor. Küçük dört köşe pencerelerin çoğu, solgun kavuniçi ışıklı karelerle serin bir akşamı benekliyor.

Görülmeyen bir motosiklet patırdayıp duruyor ardınızda, dayanamıyor, gerilerde kalıyor.

Apartmanlar bitiyor, yapılar alçalıyor, tek katlı, yanyana sıralanmış geniş işyerleri başlıyor. Önlerinde yeni yapılan otobüs iskeletleri, üstüste yığılmış eski otomobil lastikleri, hurdaya çıkmış araba ölüleri, büyüklü küçüklü kalorifer kazanları, su depolan, tahta sandık yı- ğmlan, çekme demir yığmlan, borular, tarım araçlan, keresteler. Küçücük bir dükkânın önünde, duvara dayalı kara yazılarla işlenmiş beyaz mermer mezartaşlan. Sonra boş arsalar. Toprak duvarlı evler. Bir sinemanın afişinde Yılmaz Gü- ney'in gülmeyen, güven dolu yüzü. Birden uzaklardan yaklaşıp pencerenin az ötesinde ardı ardına akıp akıp akıp akıp akıp geçen telgraf direkleri, elektrik direkleri. Direkler arasmda alçalıp alçalıp alçalıp yükseliveren upuzun teller. Ağaçlar beliriyor ötelerde. Bodur, tozlu, sağlıksız ağaçlar, ağaç kümeleri. Sonra da alabildiğine kırlık. Kırlarla birlikte insansız, evsiz, sokaksız bir boşluk. Yaklaşan gece. Koca kent uzaklarda kıpır kıpır. Gök daha koyu, kül rengine yakın; budala, tel örgülü, dört köşe, maviyi andıran bir gök. Arabanın içi gittikçe daha karanlık. Yüzler seçilmiyor. Akşamın serinliği hüzünle, ayrılıkla yüklü. Serinliğin getirdiği bir üşüme mi?

Bir alacakaranlıkta hırıltılarla uçuyor araba, bir bilinmeze doğru, yorgun bir motorun kendini zorlayan vınıltısıyla.

Arabamn yavaşladığını öne doğru kaymandan anlıyorsun. Duracak gibi oluyor, durmuyor. Gözlerin bağlı olarak götürüldüğün yola benziyor. Bir yokuşu çıkıyorsunuz. Motor ninnileni- yor. Yokuşun bir yerlerinde vites değiştiriliyor. Araba bütün gücünü, çekişini tüketmiş gibi; iniltilerle sürükleniyor. Artık geliyor musunuz? Umulmadık bir yerde, yokuşun sanki ortasında, hızlı bir dönüşle bir düzlüğe sapıp fren yapıyor araba. Bileğine çöken acıyla öne savrulup yapışarak duruyorsunuz, Önünde bir kapı açılıp kapanıyor. Dışarıda ayak sesleri, konuşmalar. Geri geri gidip bir yere yanaşmaya çalışıyor araba. Duruyor. Motor susuyor, arabayı sarsarak. Geldiniz.

Biri, arkadaki ortası delikli kapıyı açıyor. Kalkıp başını eğerek kapıya yaklaşıyorsun. Gözlerin bağlıyken de böyleydi arabadan inişin. İlk binen sen olmuştun, ilk çıkan da sen olacaksın. Aşağıya, topraklığa atlayacakken kasılıp kalıyorsun.

«Atla!»

Kolay değil. Bir şeyler yapmalısın.

«Atlasana len!»

Oysa gözlerin bağlıyken, arabadan indirenler daha incelikli davranmışlardı. Hiç olmazsa arabadan indirirken.

Birden oturuveriyorsun, sarkıtıveriyorsun ayaklarını aşağıya, kendini salıveriyorsun. Yine de taban kemiklerinde buluyorsun toprağın katılığını. Kendini

aşağı bırakırken, arkandakine 1 bağlı olan kolunu geride tutup havaya kaldırıyorsun, sana bağlı sarışın sivilceli de yanıbaşma atlıyor. Görevliler gülüyorlar.

önde ikiniz, arkanızda öbür iki kişi, bir duvar dibinde yürütülüyorsunuz.

Uzunca, donuk, taş bir yapı, köşeyi döner dönmez karşınıza çıkıveriyor. İki ucunda, filmlerde gördüklerine benzer yüksek gözetleme kuleleri; sanki büyücek birer güvercinlik. Önündeki bahçe kat kat dikenli tel örgülerle kapatılmış. Tel örgülerin arasmdaki iki ayrı kapıdan geçirilip bahçeye sokuluyorsunuz. Yine kaba çakıllar atılmış bir topraktasın. O büyük acıların yeni bir başlangıcı olabilir mi? Böyle iri çakıllarla başlamıştı her şey. Ama yok, sanmıyorsun. Tutuklanmamak, buralara gelmemek de vardı, ama tutuklanmak, bir yerde kurtuluş oldu senin için. İyidir. Hem buradaki çakıllar biraz daha ince. Yürüyorsunuz. Bir kapıdan içeri sokulacaksınız. Kapının yakınında bir an durduruyorlar. Orada, üç taş basamağı çıkmışken dönüp gerilere bakıyorsun: Alabildiğine esmer bir bozkır akşamı önündeki ovaya yayümış. İncecik bir akşam yeli kekik kokularıyla yüklü. Güneşin ardında yok olduğu yaşlı dağlar mor görünüyor. Bir tepeden, bunca yılını geçirdiğin koca kenti ilk kez bu kadar yaygm görüyorsun. O kadar bıktığın, kaçıp kurtulmak istediğin koca kent, o anda, sana dünyanın en erişilmez, en yaşanüası yeri gibi geliyor, ışıklarıyla kıpır kıpır uzanıp gidiyor tepeler arasında. Ne kadar uzak sana. Ne kadar dışmdasm. Işıkların bir bir yakıldığı evlerde perdelerin bile daha çekilip örtülmemiş olduğu dü-

şüncesi, uzak bir mutluluk gibi sarıveriyor seni. Bir kapıyı açmak, bir odaya girmek, bir ışığı yakmak, bir pencereyi kapatmak, bir perdeyi çekmek

geliyor içinden.

49/4

Yatağmdasm.

Yozgatlı Nuri’nin verdiği sigara paketi yas- tığmm altında. İçinde hüzünlü, kekik kokularıyla yüklü esmer bozkır akşamı. Bir insan boyu ötendeki tavanda, sızan yağmur sulannm çizdiği haritada gözlerinle geziniyorsun. Ampulün dibinde aydınlık kıpırtıların tavandaki lekelerle kaynaştığı yerde bir kadm kalçası bütünleniyor; belinden yukarısı karanlığa karışmış. Kasıklarından yukarılara doğru vuran bir sağılmayla benildeyip dönüyorsam. Bakıyorsun, koğuşta kimse seninle ilgili değil, kimse sana bakmıyor. Elini yavaşça nevresimin içerilerine sokuyorsun. Sıcacık. Önlenmesi güç bir merakla bir elini kalçaların üzerini saran yarı sıyrılmış saydam geceliğin içerilerine doğru yürütüyorsun. Elinin altındaki ılık dirilik, avucunun kavrayıp sardığı katılıkla kaynaşıp birden bir sızıyla birlikte, daha başındayken, nabız gibi atmaya başlıyor. Karnındaki bulaşık sıcak ıslaklarla soluk soluğa yığılıp kalıyorsun. İğdiş etmeye çalışan, seni bununla korkutan iğrenç yüzler beliriyor ışıklı lekelerde. Ter içindesin.

Tependeki bir başka lekede Karayolları’nm yol yapan, asfalt ezen silindirlerine benzeyen hantal, silme demirden, ağır bir şey kıpırdıyor; geliyor, büyüyor büyüyor, kocaman olup gürültülerle üzerinden geçiyorken, altmda kalmamak, ezilmemek için kendini atıyorsun, kurtulmaya çalışıyorsun, başını yastığın berisindeki ranza demirlerine gürültüyle çarpıyorsun. Bir zonklamayla kendine geliyorsun. Soluk soluğa, başının acısından vazgeçip bir gören olup olmadığını anlamak için çevrene bakmıyorsun. İleride koğuş nöbeti tutan kısa boylu birinin uyku dolu yumulmuş gözlerle sana bakmakta olduğunu, ‘aldırma’ der gibi belli belirsiz gülümsediğini görüyor, utanıyorsun. Kızarmış bir gülücükle karşılık vermeye çalışıyorsun. Doğrulup bir sigara yakıyorsun. Nöbet tutan, tatlı yüzlü biri; iki katlı yatakların, dövmelerle süslü kolların göğüslerin arasmda ağır adımlarla dolaşıyor, horlamaya başlayan birini dürtüyor, susturuyor.

Yataklar uyku dolu ama kıpır kıpır. Benil- deyip dönenler, uykusunun arasmda şovenler, söylenenler.

Dövmelerle süslü bir sürü kol, göğüs, yastıklara gömülmüş tıraşlı boz kafalar. Üzerinden nevresimini bir tekmede savurmuş kalın, çıplak bir bacak.

Yine uzanıyorsun yerine, nevresimi boğazına kadar çekiyorsun, kolların dışarıda. Dumanını tependeki ampule doğru hızla üflüyorsun. Ak bir duman bulutu ampule saldırıyor, sarılıyor, bir süre yumaklaşıp kalıyor, seyrelip inceliyor, eriyor, yok oluyor. Başını demire vurduğun yer ince ince katılaşıp zonkluyor. Tavanda, ampulün sağında, kimbilir kimin ne zaman niçin çaktığı, sonra da yine kimbilir kimin niçin çekip çıkardığı, kesinlikle paslı, kesinlikle eğri bir çivinin yerinde boşalan, küçük, oyuk bir sıva döküğünde, bir deniz yaratığı, kendini hızla bütünleyip büyüyor, kıpırdıyor; gözlerini dikmiş koyu koyu sana bakıyor, seni kolluyor, çırılçıplak dipdiri gözleri ürkütüyor, ürpertiyor. Gözlerini kaçırıyorsun.

Yatağının topaklan sırtında ağnlar yapıyor. Ayakların çukurlar tepeler arasında dolaşıyor durmadan, düz serinlikler arıyor. Beline batan bir çıkıntıdan kurtulmak için yatağın içinde aşağıya yukarıya, sağa sola kayıp yeni yerler arıyorsun, yuvalanmaya çalışıyorsun, ama boşuna; bu dağlann, tepelerin, büyüklü küçüklü çukurlann engebelediği bu ovasız, düzlüksüz yerde sabahı edeceksin. Sabahleyin belki biraz daha düzeltilebilir yatak diye düşünüyorsun. Sabah o kadar uzak ki. O kadar uzak mı sabah gerçekten? Ne demişti YozgatlI:

«İlk gece uyunmaz,» demişti.

Uyuyamayacaksm. Sen uyuyamayacaksm ama Yozgatlı Nuri de bir gün çıkacak buradan, bulacak o Marmarisliyi. Gerçekten öldürecek mi, yapacak mı bunu? Peki sonra? Sonra ne olacak?

«Sonrası Allah kerim. Belki Suriye’ye geçerim.»

Dönüyorsun yatağında.

Gecenin saat kaçını bulabildin acaba? Saatin de yok.

Koğuş nöbetçisi başucundan geçiyor. Ayağındaki köpükten tokyolann yerde sürünen kaba, fos sesi, yanındaki yatağın ötesinde duruyoıv eğilip altta

yatan birini uyandırıyor. Uyandırılan, söylenerek kalkıyor, bir süre ayakta uyuyor, sonra yürüyor, yatakların arasında şiş gözlerle amaçsız dolaşmaya başlıyor. Yüklendiği nöbetin daha pek başlannda. Uyanmamış gibi.

Gözleri bomboş. Bakınıyor. Tahta sıraya çöktüğünü görüyorsun. Bir sigara dumanı yükseliyor oturduğu yerden.

Yastığın içindeki katı topaklar başına ağrılar saplıyor.

Bir demir kapının gürültüsüyle açılıp kapanışı yattığın yerde sıçratıyor seni. Ses tabanlarında yanküanıyor ilk, bir sancı gelip geçiyor kemiklerinden.

Bir zamanlar griye boyanmış ama zamanla eskimiş, kirlenmiş çubuk demirlerden örülme bir duvar, koğuşun bir başından öbür başına uzanıyor. Yerden başlayıp tavana kadar yükselen bu demir parmaklıklı duvann ötesinde, bir buçuk adım genişliğinde uzun bir koridor. Koridorda

yürüyen şişko bodur gardiyanı tanıyorsun. Akşamüzeri seni koğuşa getiren, kıdemliye teslim eden gardiyan. Koridorun üstündeki küçük pencerelerden birinin camını elindeki sopayla dürtüp açıyor. Pencerenin tek kanadından, demir örgülerin arasından süzülüp içeri sokulan serin bir gece, yüzünü, kolunu, yaralı dirseğini yalayıp üzerinden

sürünerek geçiyor. Dirseğin sızlıyor serinlikten.

Uyumadığını görsün istemiyorsun, gardiyanla gözgöze gelmekten kaçınıyorsun. Kaba ökçe- li pabuçlarını

sürüyerek geçip gidiyor parmaklıkların ötesinden. Demir kapının yeniden açılıp kapandığını duyuyorsun.

Bir kanadı açık, ince demirlerle örülmüş karanlık pencerenin önünde, koridorda sarkan çıplak ampul, giren esintide hafif hafif sallanıyor.

Bir akşamüstü evinden apartopar alınıp götürüldüğün, o daracık dört duvar arasına, o vıcık vıcık karanlık pis yere kapatıldığın günün gecesinde, duvarda, tepedeki küçücük pencereden gördüğün dışarıda boşlukta sallanan bir ampulün ürkünçlüğünü unutamıyorsun. Nereden sarkıtıldığı belirsiz bir

ampul, nereye bağlı olduğu anlaşılmayan uzunca bir kordonun ucunda sönüp yanarak sallanıp durdukça, sen kafanda gönlünde değişik ürpertici görüntüleri geliştirip yaşamaktan kendini alamıyordun. Önceleri bu görüntüler alabildiğine korkunçtu, giderek alışır gibi olmuştun, sonunda bir 03nın biçimine bile soktun. Kolay olmadı, ama o ük fırtınalı geceyi, yaşadığın sürece kimbilir kaç kez yeniden bütün diriliğiyle yaşayacağını, unutamayacağını çok iyi biliyordun.

Pek mi önemliydi o geceyi yaşamak? Önemliydi belki. Ama yalnızca önemli oluşu muydu geceyi unutulmaz kılan? O gecenin artık bir durum olmaktan çıkıp bir bilinç olduğunu açıkça seziyordun içinde.

Oraya tıküdığmın daha ük gecesinde, dışarıda birdenbire fırtına patlamıştı. Oysa evinden alınıp, getirilip, o karanlık kapana tıkıldığında, gün, sonunda fırtına getireceği önceden kestiri- lemeyecek kadar aydınlıktı, yüksekti, dupduruydu, serindi. Akşamüstünde, havada anlaşümaz bir hoş kokular vardı. Güzel, vazgeçilmez bir günün bitiminde bırakmıştm dünyayı. Ama gece yarısı ansızın kudurmuştu doğa dışarıda. Gönlünde ilk gece kopan fırtına doğaya yansımıştı sanki. Şimdi düşünüyorsun da o gece dışarıda, doğada kopan korkunç fırtınanın gerçekliğinden bile kuşkuya düşer gibi oluyorsun.

Beklenmedik bir gümbürtüyle patlamıştı gök. El kadar küçük bir pencerenin ötesi birden kararmış, sen kendini bir lağımın ağdalı, yoğuş- muş, som batağında, kurtulmak için çırpman, debelenen beyaz bir güvercin olarak düşünmüştün nedense. îşte o sırada dışarıdaki tek ampul yanmıştı. Fırtınanın önünde sallanan, çırpman bir ampul. Pencerenin iki metre kadar ötesinde. Acınası bir görünüşü vardı. Umutsuzdu. Kendini parçalayıp yok etmek için başını çarpıp vuracağı bir yer arıyor gibiydi boşlukta. Yanıp söndüğü de oluyor, amansız yelin önünde senin görüş alanına girip çıkıyordu.

Sekinin üzerine çıkmıştın. Arkanı ıslak, terli, kaygan duvara vermiştin. Akşamüstünden bu yana, hiç bulutsuz, açık, yüksek, serin, hızla lâ- civerte dönüşen göğün önünde nedense gözüne ilişmemişti bile; gece bütün ağırlığıyla çöktükten sonra mı getirip asmışlardı o ampulü oraya?

Üşüyordun, titriyordun, çenelerin birbirine vuruyordu. İyi ki yalnızdın. Görülmeyi istemezdin. Oysa bir canlının en olağan tepkileriydi bunlar. Hiçbir şeyin olağan olmadığı o ortamda, o koşullar altında, bir canlının ürpermeye, titremeye, korkuyu yaşamaya hakkı vardı. Ama her canlının, titrerken, ürperirken, korkuyu yaşarken, bu durumda kendisini kimselerin görmemesini isteme hakkı da vardı.

Ampul, bir uzun kordonun ucunda çırpınıp duruyordu. Gırtlağının pek uygun olmayan bir yerine rasgele oturtulan bir urganın ilmiğinden kurtulmak, az sonra uçup gidecek olan canını kurtarabilmek isteyen bir canlının son umutsuz çırpınışları gibi görünüyordu her şey sana. İlmik gırtlağa iyi oturmamıştı. Dil dışarı sarkmış, gözler büyük büyük açılıp pörtlemişti. Bir türlü bitmiyordu, tamamlanmıyordu ölüm. Yaşam gizlice kendini sürdürüyordu urganın ucunda, çırpmıyor, boşlukta dönüp duruyordu.

Yelin anlık kesilmeleri oluyordu. O zaman ipîıı ucunda savrulup dönen beden, bütün ağırlığıyla sarkıveriyordu aşağıya; yerçekimi etkisini bir anda gösteriyor, olanca gücüyle asüıp çeki- veriyordu direnen gövdeyi. Urganın ucundaki kalın ilmiğin tam gırtlağa ‘hart’ diye oturup gömülüşünü duyar gibi oluyordun. Ete gömülüyordu urgan, beyin kansız kalıyor, omurilik açılıveriyor, bilinç yok oluyordu bir anda. Beden ne kadar kıvrılıp direnirse direnşin, gelen ölümdü artık, oydu egemen olan; bilinçsiz bir et kemik yığınıydı ipin ucunda çırpman, dönen, savrulan, direnirmiş, yaşarmış gibi görünen, ağıp giden.

Görevliler, urganı kesip ölüyü boynundaki ilmikle birlikte aşağıya alıyorlar, çakıllı toprağın üzerine boylu boyunca uzatıyorlar. Bir çingene bulunurdu her zaman, ucu ilmikli urgan da. Urgan mı çingeneyi, çingene mi urganı kullanıyordu, ayırt edemiyordun. Ama görünmez bi- rileri, orada, kolları arkasından bağlanmış, ayak-

lan pırangalı, uzun beyaz ölüm gömleği giydirilmiş yeni birini sürükleyerek getirip kaldmyor, ya çingenenin ya da urganın ucundaki ilmiğe ta- kıveriyorlardı. Yaşamla ölüm arasmda kıpırdayan, kasılan, titreyen ayakların ürpererek bastığı iskemleye inen bir tekmeyle bir anda sarkıp ağırlaşıveren, şaşıran, direnen gövdeye fırtına olanca basıncıyla yükleniyor,

ıslıklar çalarak, ipin ucunda dönen, kıvranan canlıyı ölüme savurup duruyordu boşlukta.

Fırtma gecenin ortalarında bir yerde başladığı gibi dinivermişti. Öğüre öğüre küsmüştün ayaklarının dibine. Sonra çıkıp tahta sekinin üzerine uzanmıştın. Göğsünde onulmaz bir çukur açılmıştı sanki. Bir ara kocaman bir göğüs geçirmiş, açılan büyük çukuru kapatır, örter, giderir gibi olmuştu; ama göğsündeki çukur günler boyu içten içe sızladı durdu, onu yaralı bir yürek gibi taşıdın durdun içinde.

Dışarıda, çakılların üzerinde, uydurma kaim tahta kapının ötesinde dolaşan bir çift ayak sesi vardı. Bir deniz kıyısının yıkanmış iri çakıllarını özleyecek kadar insanca duygularla dolu olduğunu kavrayınca şaşırmıştın. Yitirilmeyen, yitirilmemesi gereken şeyler olduğunu anlamıştın o anda. Bu, sana, gelecek günler için bir dayanak olabilirdi.

Orada, o kıstmldığın daracık kapanda geçen geceli gündüzlü uykusuz beş gün içinde bir daha fırtına çıkmamıştı. Ama o ampul, boşlukta, gündüzleri, ince demirlerle örülü mavi bir göğün ya da küçük bir ak bulutun önünde saydam belirsiz bir görüntü olarak sarkmış durmuş, geceleri de, kapkara bir sonsuzluğun önünde hafif hafif sallanarak bir yanıp bir sönmüş, bir yerleri sözde ısıtmaya çalışmıştı sabahlara kadar.

Urganın ucunda sallanan canlı, can çekişen görüntüler, sonunda yerlerini cansız nesnelere bırakır olmuştu. Kordonun ucunda sallanan ampulün, simlerle, yaldızlarla işlenmiş süslü bir general şapkasına; küçücük, incecik, içini gösteren bir kadın külotuna; kafası kesilmiş, tüyleri yolunmuş, kesik bacaklarının uçları kıçına sokulmuş, pişmeye hazır bir sosyete hindisine; kocaman upuzun bir havuca; mosmor bir patlıcana, sapından asılmış çinko bir çocuk oturağına; sarkmış morarıp kararmış, artık işe yaramaz olmuş yaşlı bir erkeldik organına; ökçesi kopmuş, tabanı açılmış bir eski postala, koca bir kangal sucuğa yerini bıraktığı olmuştu.

Ama son gün, ciğerlerinin özlemiyle, her biri ayrı ayrı yakılmış, uçlarında külleri gittikçe uzayan, dumanları kıvrıla döne yükselen bir demet sigara biçiminde görür olmuştun o çıplak ampulü.

Ah bir tek sigara bile, o anda, o ortamda, o koşullar altmda dünyayı biraz olsun sevdirebi- lirdi sana.

Başka çaren yoktu. Altta yatanı uyandırma- maya çalışarak yavaşça süzülüp kaydın aşağıya, alttaki yatağın ucuna basarak yere indin. Uyanmadı altta yatan. Pantolonunu yastığın altından çekip bacaklarına geçirdin. Uykusunu sigaralarla gidermeye çalışan koğuş nöbetçisinin yanma gittin.

«Helaya girebilir miyim?»

îyi ki dedin bunu. Uykusu kaçıverdi nöbetçinin. Kanlanmış kısık gözlerle gülerek başıyla olurladı seni. Gürültü yapmamaya çalışarak gittin, helalara açılan aralığın kapısını araladın. Beş gün kaldığın odacığm kapatılmış ağır kokusunu anımsatan ama onun yanında yunmuş arınmış bir sidik kokusuna dalmış oldun. Çarpmasın diye yavaşça bıraktın kapıyı.

Bir zamanlar cam olduğu anlaşılan, şimdi camsız, üstleri açık yanyana üç kapıdan aralık duranına girdin.

Sabırsızca uzun uzun işedin san kis bağlamış çukurun tıkalı deliğine, gürültü yapmasın diye deliğin çeperine vurdurdun sidiğini.

Koğuşa ilk getirildiğinde sıkışıktın, işemek isteğiyle doluydun. Saatlerce kendini tutmuş, ama sonunda dayanamamıştın işte. Bir boşalma, bir engin rahatlama, kasıklanndan başlayıp aşağılara, dizlerine kadar indi. Gevşeyen bir mutluluktu bedeninden geçen. Son kalıntıları da akı-

tırken, kasıklarından bütün bedenine - yayılan cinsel bir tadın kamaştırmasıyla iliklerine kadar sarsılıp silkeleniverdin; dünyayı, yaşamayı belli belirsiz bir kere daha sevdin.

Döndün. Islaklıktan kara yosunlar bağlamış, şişmiş dört kısa tahta ayağın üzerine oturtulmuş, bir zamanlar üzerine sürülen boyanın mavi olduğu anlaşılan iğri büğrü büyücek bir su bidonu orta yerde duruyordu. Sapı kırık musluğundan sızan su hemen altındaki, ağzına kadar sabunlu, mavi, bulanıkça bir suyla dolu tenekede incecik cıvıldıyordu. Suyun yüzeyi, tenekenin yank köşesinden aşağı kayıyor; yerde, kıyılarında birikip kalan sabunlu kalıntıların arasından uzayıp yayılarak akıyor, yanyana üç kapıdan

berikinin altmdaki aralıktan girip yok oluyordu. Karşı duvarın üst ortasındaki camsız ama parmaklıklı karanlık pencereden uzayıp gelen kara ince bir hortum, su bidonunun üzerinde duran, az yana kaydırılmış tahta kapağın yanındaki aralıktan içeri giriyordu. Tahta kapağın ortasında, kapağı tutup kaldırmak için bir tutamak vardı, kalınca bir tutamak. Üzerinde eriyip pelteleşmiş, sızıntıları beyaz bir yoldan uzayıp yine bidonun içindeki suya karışan bir sabun kalıntısı denizanasmı andırır bir yayılmayla say-damlaşmıştı. Uzanıp sabunu almaya çalıştın, cıvık bir sabun bulaşığı geldi eline. Olsundu. Üzerindeki atlet fanilayı sıyırıp dürdün, kapağın kuru kalmış bir yerine bıraktın. Sapı kırık musluğu güçlükle açtın. Musluktan yırtılarak çıkan eğri büğrü dağınık su, tenekedeki mavi suları sıçratıyordu. Ayaklarını iki yana ayırıp tenekeden uzak durmaya çalışarak eğildin, başını mus- îukla teneke arasına, suyun altma uzattın. Elindeki sabun bulaşığını başına sıvazlayıp, başındaki top top şişliklerin acısına aldırmadan ovalamaya başladın iki elinle. Güç köpürüyordu sabun. Su oldukça kireçli olmalıydı. Köpükten çok sabun olduğunu bildiğin bu mavimsi bulaşığın temizleyiciliğine bıraktm başını. Boynunu boğazını güzelce ovaladın. Dağınık sularla

uzun uzun akıttın başının sabunlarım. Gözlerin acı acı yandı. Akşamüzeri koğuşa getirilmeden önce sokulduğun odada makineye vurulan başının saç-sızlığmı, fırça gibiliğini yadırgıyordu parmakla- rın. Bu beklenmedik değişiklikten gizlice hoşla- -nır gibi olduğunu da seziyordun. Bir atı, kısa tüylü bir köpeği yıkamak gibi bir duyguyla yıkadın başını soğuk suların altında. Islak ayakla giyince ayakkabılarının

ıslanacağına aldırmadan ayaklarını da yıkadm. İncecik kaygan derisini sever gibi, okşar gibi yıkadm ayaklarını. Tabanların, gelen yeni derilerle bir başkasının

ayaklarının altı gibiydi, yadırgıyordu ellerin. Pütürlü bir taşa uzun süre sürtülmüş de düzeltilmiş, parlatılmış gibiydi ayaklarının altlan. Şimdi kapının açılıp bililerinin girmeyeceğini bilsen, soyunur bütün

bedenini yıkardın buz gibi sularla. Olmazdı.

Öylece, sular sızdırarak dışarı çıktın. Elindeki kurumuş kan lekeleriyle kararmış, kirden gevşemiş

fanilanı bile giymeden çıktm. Yavaş yavaş bu düzene alıştığını göstermiyor muydu böyle giyinmeden çıkışın; kolunda, göğsünde öbürlerininki gibi birtakım dövmeler olmasa bile. Nöbetçinin önünden geçtin. Yeni bir sigaraya başlamıştı. Oturuyordu. Yüzünde, az önce he-

laya girip giremeyeceğini sorduğun anda beliren gülmenin izleri duruyordu. Bu kez sen gülümsedin önünden geçerken. İçinde bir dirilik, bir onarılmışlık duygusu vardı. Elinle başında kalan sulan sıyırmaya çalıştın. Ayaklannı sakınarak güçlükle çıktın yatağına. Islaklık hoşuna gidiyordu. Koridordaki açık pencereden sokulan koyu gecenin serinliği, ıslaklarına sürünüp üşütüyor gibiydi seni.

«Havlun yok mu kardeş?»

Beklemiyordun. Koğuş nöbetçisiydi. Yanıba-şmdaydı. Elinde kavuniçi, kirlice bir havlu tutuyordu.

«Al kurula başmı. Hasta olursun.»

Aldın havluyu. İçin dostlukla, kardeşlikle kaban vermiş ti. Hazırsındır insanları sevmeye. Hep bü'ilerine güvenmek, birilerine sokulmak, bir şeyler vermek isteğiyle doluşundur. Güzel bir görüntüyü, güzel bir ezgiyi, güzel bir şiiri, bütün güzellikleri bölüşecek, paylaşacak birileri olsun is-temişşindir. Senin yapında vardır bu sevecenlik. Yakınlaşmalarının çoğu yıkımlarla bitmiş olsa da böylesindir.

İşte burada da, şu koğuşa geldin geleli hep bir şeyler vermeye çalışıyordu Nuriler.

Şaşırıyorsun. Almaya değil, daha çok vermeye alışmış biri olarak yadırgıyorsun çevrendeki bu yeni, bu değişik, bu vermekten hoşlanan Nurileri.

Başım havlunun eprimiş gevşekliğinde kuruladın.

Biraz öteye çekilmişti, bir ranzanın köşesine sırtını vermiş duruyordu.

Adını sordun.

«Nuri,» dedi.

Islattığın havluyu Nuri’ye uzatırken yüreğinin sesini gözlerine taşırarak baktın ona.

«Sağol Nuri kardeş,» dedin yavaşça, uyuyanları uyandırmamaya çalışarak, «Bir sigaramı içer misin?»

Havlusunu aldı.

«İçelim,» dedi.

Bunu derken görmüş geçirmiş, deneyleri olan usta bir tutuklunun birçok şeyi hafife alan yan alaycı, küçümser tavrını gözden kaçırmadın. Kibriti çakıp uzattın, eliyle geri çevirdi.

«Yak,» dedi.

Çaresiz önce sen yaktın sigaranı. UzaklaştL duman İçinde. Konuşur diye beklemiştin. Gitti, yine ilerideki sıraya oturdu.

Bu kez pantolonunu da çıkarmadan, nevresimin altına giriverdin.

Sigaranı tüttürdün.

Başında kaşmtısız, genişlemiş, serin bir çıplaklık, yadırgadığın bir boşluk vardı.

İlk beş gününü geçirdiğin odacıkta, duvarın tepesindeki, demirlerle örülü küçücük tek pencerede ortalık kararmaya yüztutarken, işte tam o akşamüstü saatlerinde kapı günde bir kez aralanıyor, içerken klor kokan musluk suyuyla doldurulmuş bir şişeyle, yuvarlak, kuru bir ekmek içeri uzatılıyor, bir gün öncenin boşalan su şişesi geri almıyor, kapı dışarıdan yine her zamanki gibi güçlükle kilitleniyordu. Her keresinde, kapıyı açıp kapayan kim’se, anahtarı kilidin içinden çıkarmak için uzun süre uğraşmak zorunda kalıyor, aralıksız sövüyordu. Sövgülerin çoğu da sana yönelmiş oluyordu nedense; şaşırmıyordun.

Şişeyi alıp başına dikerken, kapatıldığın odanın artık alışmaya başladığın ağır kokusu içinde bile suyun klorlu kokusunu ağzın ayırt edebiliyordu. Ekmeğe pek dokunmuyordun.

Tepedeki küçük pencerenin bir açıklığa, kırlık bir yerlere baktığını biliyordun. Evini altüst edip iki büyük çuvala -tıktıkları kitaplarmla birlikte seni de indirip aşağıda bekleyen kara bir otomobile bindirmişlerdi. Götürdükleri yeri belli etmemek için olsa gerek, gözlerine kalın kara bezden bir gözbağı bağlamışlardı. Herhalde dışarıdan birileri görmesin diye de arabanın arka koltuğuna bastırıp yatırmışlardı seni.

Araba akışının oldukça sıkışık, tıkanık olduğu caddelerden güçlükle sıyrılıp kurtulduktan sonra hızla yola koyulmuştu otomobil. Çok dönüp dolaştırmışlardı. Nerelerden geçtiğinizi kestirme olanağı kalmamıştı. Sonunda toprak bir yola girmiştiniz. Arabadan indirdikten sonra gözlerindeki bağı çözmüşlerdi. Bir topraklık alandaydınız. Sonradan getirilip döküldüğü anlaşılan iri dere çakıllarının üzerinde güçlükle yürümüştün. Uzakta, tepelerin yamacında oraya buraya gizlenmiş gecekondular vardı. Kentin oldukça dışarılarında bir

yer olmalıydı, neresi olduğunu kestirememiştin.

Bir boşluğun ortasmda, sanki bütün toplumdan uzak, soyut bir kırlıkta, tek katlı, garip, uzunca, ilkel bir yapının önünde durmuştunuz. Yanyana, bir örnek beş altı kaba tahta kapıdan en uçtakini güçlükle açmışlar, kapkara bir kokunun içine itivermişlerdi seni. Dizini bir yerlere çarpmış, kapaklanır gibi olmuştun. Ayaklarının altındaki kaygan vıcıklıkta yüzüne vuran dayanılmaz kokuyu yadırgarken dizinin acısını biraz olsun unutmuştun. Görevliler, üzerine kapattıkları kapının kilidinden anahtarı çıkarmak için çok uğraşmışlardı. Çakıllarda uzaklaşan ayak seslerini duymuştun. Biri kalmıştı dışarıda. İkileştikleri oluyor, ama pek kısa sürüyordu-, biri çakıllara tekmeler atarak hep uzaklaşıyordu. Nöbet değiştiriyor olmalıydılar.

Gittikçe karanlığa alışmıştın. Birbirine yakın koyu dört duvar, dizini çarptığın basık tahta seki yavaşça belirip çizilmişlerdi boşluğa. Karan- ‘ lığı azaltan şeyin duvarın tepesindeki el kadar küçük pencere olduğunu sonradan görmüştün. Daracık bir yerdi. Duvarlar terlemiş gibiydi, ıslaktı. Ayaklarının altnıda, dört bir yana yayılmış, kurumuş, kurumamış, öbek

öbek insan pislikleri vardı; keskin, yoğun sidik kokusuyla birleşince, içlerinin kapatılmış havasında boğulacağını sanmıştın ilk anda.

Altıncı günün sabahı, artık unutulduğunu, diri diri gömüldüğün o mezarda çürüyüp gideceğini düşünmeye başladığın bir anda alınıp dışarı çıkarıldın.

Ne güzeldi toprakla gök arasında insanm soluk alması. Gözlerin yanmıştı günün aydınlığından. Ciğerlerine yapışıp kalan ağır kokulardan arınmak ister gibi derin derin soluklamıştın uçsuz bucaksız serin sabah havasını. Başın dönmüştü. Önce sendelemiş, yere, çakılların üzerine kapaklanmıştm. Kendin kalkmıştın. Gözlerini aralayıp bakamıyordun, göremiyordun çevreni. Sular sızıyordu gözlerinden. Sonra yavaş yavaş alışmıştın aydınlığa. Güneşli bir gün- sanmıştın. Oysa tepende hüzünlü, basık, ağır bir gök vardı. Gecekondular yine beş gün önceki yerlerinde, uzanan yaşlı kel tepelerin yamacmdaydı. Yine iri çakılların üzerinde yuvarlanır gibi güçlükle yürümüştün.

Bırakılacak miydin?

Üstün başın pislik içindeydi. Olsundu. Salıverirlerse bu kılıkta hem de kentin ana caddesinden yürür giderdin evine. Getirilirken arabada aldıkları anahtarım verirler miydi? Nasıl girerdin eve?

Çakıllar tükenince iki katlı bir başka yapının altında sıra sıra muslukların bulunduğu beton bir aralığa soktular seni. Ne güzeldi su, di- riltmişti. Soyunabildiğin kadar soyunmuş, verdikleri köşeli, kuru, yeşil bir kalıp sabunla ellerini, kollarını, bacaklarını, yüzünü bir güzel yıkamıştın. Pislikleri akıta akıta bitiremiyordun. Başmda dikeliyorlardı. Ne derlerse onu yapıyordun. Ayakkabüannı bile yıkatmışlardı. Sonra da verdikleri fırçayla giyimlerini fırçalayıp temizlemiştin. Temizlik işi bitince izin alıp avucunu musluğun altına sokmuş, fışkıran rakı beyazlığındaki köpüklü gürbüz sudan kana kana içmiştin. Ağzmda yine keskin bir klor tadı kalmıştı.

Sonra seni bir odaya sokmuşlardı; tek pencereli küçük bir odaydı. Köşede, üstü sigara yanıklarıyla dolu küçük tahta bir masa, pencerenin önünde de iki eski tahta iskemle vardı. Yanda, camı çatlak uyduruk bir tahta dolap duruyordu. Dolabın içi dosyalarla tıkabasa doldurulmuştu. Yerlerde sicimlere bağlanmış, kirlenmiş bir sürü kitap. Görebildiklerinin adlarını sırt

yazılarından okumaya çalışmak oldukça oyalamıştı seni. Orada, kapının yanında, duvar dibinde seni bekleyen iki görevlinin önünde bir saate yakm bekletildin. Durduğun yerden, pencerenin dört köşesi içine sıkışmış çıplak boz tepelerden biri görünüyordu.

Kurtulacağını beklerken, gidip kendi yatağının kendin için oyulmuş çukurluğunda deliksiz bir uyku çekeceğini kafanda geliştirip süslerken, minibüse benzer, dört bir yanı kapalı gri bir arabaya bindirilip, gözlerine kara bir gözbağı bağlanacağını nasıl düşünebilirdin? Bu kez çok daha korkunç, çok daha uzun sürecek amansız bir yolculuğa çıkarılacağını nereden bilebilirdin.

Ama doğruydu. Daha tek soru bile sorulmamıştı sana.

‘İlk gece uykusuzluktan gebersen de uyuyamazsın’.

Yozgatlı haklı gibi.

Bir el dokunuyor omuzuna. Koğuş nöbetçisi. Yeni biri. Bir domates, bir sivri biber almış eline. Kolunda, pazusunun üstünde bir dövme var. Mavi bir gül. Altına da büyük harflerle ‘GÜLÜM’ yazılı.

«Kır şunları arkadaşım,» diyor.

«Sağol.»

«Acıkmışsmdır. Bastınr. Yenisin. Bilirim yiyemez insan. Ama boş ver. Yemene bak.»

Tutuşturuyor eline orta boy bir domatesle koyu yeşil, kütür kütür, pırıltılı bir sivri yeşil biberi.

«Ekmek de var. Getireyim.»

«Yok, ekmek istemem, yeter bunlar. Sağol.»

«Boşver be arkadaşım, alışırsın.»

Belinden yukarısı çıplak. Tüysüz göğsünde, yüreğinin tam üstüne işlenmiş kocaman, mor bir dövme daha var. Uçları yukan çevrik bir ay-, ortasından geçen uzunca, yatay bir leke. Ne olduğunu kestiremiyorsun.

«Nerelisin?»

Hep bildiğin sorular.

«İçinden mi?»

«İçinden.»

«Siyasiymişsin?»

«Siyasiyim.»

İç geçiriyor.

«Adım Nuri,» diyor. «Gılay Nuri derler bana. İstanbulluyum.»

Uzaklaşıyor.

Yatağın ortasına bağdaş kurup domatesten ısırıyorsun. Gılay Nuri’nin elinden kalan ısı var ısırdığın domateste. Minare gibi uzun koyu yeşil biberi kütürtüyle kırıp ağzına atıyorsun.

Mayısın otuzu.

Nasıl unutursun. Yirmiyedi Mayıs’m üç gün sonrası. ‘Özgürlük ve Anayasa Bayramı’nm bilmem kaçıncı yıldönümü dışarıda törenle kutlanırken, tatildi, kimse gelmedi, kimse götürülmedi.

Günlerdir sıranın sana gelmesini bekliyorsun.

Her sabah saat on’a doğru geliyorlar, birtakım odacıkların kapüarı açılıp kapanıyor, bililerini alıp gidiyorlar. Kapıya kulak veriyor, soluksuz dışarısını dinliyorsun. Kapının üstünde küçük camlı bir bölüm. Dışarıdan kara bir perdeyle örtülmüş. Günün belirsiz saatlerinde perde aralanıyor,

camda beliren meraklı bir yüz, bir çift dikkatli göz sana bakıyor, odaya göz gezdiriyor, denetliyor, yılgı veriyor belki; sonra yine örtülüyor perde.

Götürülme sırasının kimde olduğu belirsiz, büinmiyor. Dışarıda, koridorda ayak sesleri yaklaşıp uzaklaşıyor. Bulunduğun odanm karşısındaki, sağındaki solundaki odacıklardan çıt çıkmıyor. Birtakım kısa konuşmalar oluyor dışarıda, konuşulanları anlayamıyorsun. Avlarını kapan yabanıl kuşlara benziyorlar, kapalı odalarda bekleyenleri kaptıkları gibi alıp götürüyorlar. Ayak sesleri uzaklaşınca sıra sıra odacıklarda

yaşamın gündelik kıpırtıları başlıyor. Sonrası kolay.

Artık akşama kadar günü öldürmeye çalışıyorsun. En büyük uğraşın, günboyu odaya giren karasinekleri yakalayıp öldürmek. Değişik tuzaklar kuruyorsun, değişik biçimlerde yaklaşıp yakalıyor, öldürüyorsun onları. Bitmiyorlar. Öldürdüğün karasinekleri sayarak karyolanın altında biriktiriyorsun. Her gün öldürdüklerini ayrı bir öbekte topluyorsun. Yerde büyüklü küçüklü kara öbekler. Günlerini bu öbekler belirliyor.

Mayısın otuzuydu. O sabah doğan günle birlikte yeni bir öbeğe başlamıştın. Buraya getirilişinin sekizinci günüydü. Beş gün kapatıldığın mezar gibi karanlık yerden çıkarılıp bir arabayla gözlerin bağlanarak buraya getirilmiştin. Karyolanın altında sineklerden oluşan kara öbekler, burada geçen günlerinin sayısıyla birlikte :artıyordu. Sekizinci öbek öbürlerinin yanında küçüktü daha; yirmi altı karasinek ölüsünün oluşturduğu küçük bir lekeydi kirli betonun üzerinde.

Geldiler. Karşı kapıda durdular. Dün akşamüstü getirdikleri çocuğu yine götürüyor olmalıydılar. Sonra sesler yaklaştı. Senin kapının önündeydiler. Kapı koluna sanlı zincir dışarıdan tıkırdadı. Kapının üstündeki kara perde aralandı. Gündelik, olağan bir yüz. Kilidi açtılar. Zinciri kapı kolundan sıyırıp çektiler. Şendeydi sıra. Bütün kanın çekilmişti. Donmuş, taş kesilmiştin olduğun yerde, odanın ortasında. Kulağının arkasına konan sineği bile kovamadın. Ayaklarından yukarıya doğru hızla soğumaya başlamıştın.

Kapı açıldı.

Girdiler.

Önde yine o kara gözlüklü esmer adam. Arkasında tanımadığın yeni birileri.

«Hazırlan, sorguya gideceksin.»

Hazırlanmak. Bunun ne demek olduğunu kavramak

güç.

«Bağlayın gözlerini.»

«Kuşak kalmadı efendim, bezle bağlasak?»

«Havlu yok mu havlu? Bir havlu bulun. Havlun yok mu senin?»

«Yok,» dedin.

Belki aslında pembeydi ama birden koyulaşıp gülkurusuna dönmüş ıslak, ekşi bir havlu getirdiler. Dolayıp dürdüler uzunca.

«Dön.»

Gözlerinin üzerinden geçirip başının arkasında düğümlediler havluyu. Kulaklarının ezildiğini bildin. Başmı geriye, yukarıya kaldırdılar, alttan görüp görmediğini sordular, denediler.

Yoğun, katı bir karanlığa batmıştın.

«Götürün,» dedi gözlüklünün düzgün sesi.

İki yandan kollarının altına girip götürdüler.

Umduğundan da iyiydiler. Sırtında patlayacak yumrukları, bacaklarına inecek kalın, ağır tekmeleri boşuna bekledin götürülürken.

«Sola,» dedi sağındaki ince, hastalıklı ses.

Sola döndün.

«Bir basamak var önünde! İn.»

Ayağım bir basamaklık indirdin.

«Doğruca yürü.»

Güven verici sesti. Güvenmek rahatlatmıştı seni.

«Merdivene geliyoruz.»

Sanki medrivenin başındaymışsın gibi du-raksamıştın.

«İki adım atarsan merdivenin başındayız.»

İki ürkek adım daha atmıştm sakınarak.

«Şimdi sekiz basamak ineceksin.»

Korkuyor duygusunu vermemek, o sese güvendiğini belirtmek için belki, içinden sekizi sayarak sakınmadan basamakları inmiştin.

«Doğru yürü şimdi.»

Yüzünde temiz, açık havanın serinliği. Ayakların toprağa basıyor.

«Çekinme artık düzlüktesin.»

Artık çekinmeden yürüyorsun. Güneşin sıcaklığını alnında duyuyorsun. Uzaklarda çekirgelerin tekdüze, dalgalı cırıltısı. Doğuda değişen bir şey yok.

Çalışan bir otomobil var yakınlarda, az ötelerde.

«Şöyle.»

Yavaşlayıp, çekildiğin yöne dönüyorsun.

Otomobilin yanmdasm. Belli ki motoru yeni; çalışırken rahat, yumuşak, düzenli bir sesi var. Kapılarından biri açılıyor.

«Sen tut kapıyı.»

«Şöyle getirin.»

«Dikkat et başım çarpma.»

«Bir ayağmı yukan kaldır. Ata biner gibi. Biraz daha kaldır. Tamam, bas şimdi.»

Değişik kişiler, değişik sesler.

Ayağını bastığın basamak oldukça yüksek. Yine bir minibüs belki. Arka kapısı olabilir.

«Sıkı tut elimden. Kendini yukarı çek. Eğ başım. Oldu.»

İçerisi sıcak.

«Şöyle geçsin.»

«Yan dön. İlerle biraz. Otur.»

Oturuyorsun. İçinde birikmiş yoğun bir so-]uk seslenip çıkıyor ağzından.

«Konuşmak yasak. Tamam mı.»

Kiminle konuşacaksın? Başkaları da var demek.

«Bugünlük bu kadar.»

Koyu gözlüklünün düzgün sesi, önlerden, arabanın içinden geliyor.

Arabanın dışında, aşağıda dağınık konuşmalar. Binenler oluyor, araba olduğu yerde sallanıyor; görevliler olmalı.

«Tamam mıyız? Herkes bindi mi?»

Arkadaki kapı kapanıyor. Öndeki de. Araba sarsılarak yola koyuluyor. Karanlık, bilinmez bir yolculuğun ilk dakikaları. Araba asfalt yolda

dördüncü viteste kayıp gidiyor. Elinle camın yanında oturduğunu anlıyorsun. Asfalt yol bitiyor, sarsıntılardan toprak bir yola girdiğinizi anlıyorsun. Arabanın hızı adamakıllı düşüyor. İkinci viteste bir yokuşu iniyorsunuz. Kısa süren bir düzlük. Bir yokuşu çıkıyorsunuz. Beklenmedik bir dönüşten sonra ‘zınk’ diye duruyor araba. Dışarıda konuşmalar. Önden açılan bir kapı. Kısa gazlamalarla araba geri geri gidiyor, bir yere yanaşıyor; duruyorsunuz. Motor arabayı silkeleyerek susuyor. Geldiniz. Arka kapıyı açıyorlar. Görevliler dışarı atlıyor. Yine gözlüklünün sesi, arkalarda, açılan kapının dışında.

«Arabada iki kişi kalsın.»

Nöbetçilere söylüyor.

«Kaç kişi?» diyor dışarıdan kalın bir ses.

«Beş,» diyor gözlüklü, yavaş sesle.

«Kapı açık mı kalsın?» diyor içerde kalan nöbetçilerden biri.

«Açık kalsın. Sıcaktan patlarsınız.»

Kulakların, kuruyan havlunun altmda kıpkızıl yanıyor. Başının arkasındaki taş gibi düğümle ince ince sancıyor başın. Havluyu birazcık oy- natabilsen, düğümün yerini birazcık kaydırmana izin verseler sanki her şey düzelecek.

Geliyorlar. İçeri giriyorlar.

«Sen.»

«Ben mi?»

Sesin geldiği yerden soruna karşüık gelmiyor.

Birini kaldırıyorlar yerinden. Önlerde oturan biri. Yardım ederek indiriyorlar arabadan.

Birini daha çekip alıyorlar. Yanında, biraz ötede oturan biri bu da. Götürüyorlar.

İlk kurbanlar.

Bir yapının önünde olmalısınız. Bir dağ başında sanki. Bir boşluğun ortasında tek başma bir yapı. Götürdükleri iki kişi içerilere, kötü bir yerlere sokulmuştur şimdi.

Bekliyorsun. Korkunç çığlıklar bekliyorsun. Bütün gücünü, dikkatini biriktirip dışarıdan gelecek sesleri kolluyorsun. Umduğun çıkmıyor. Dışarıda yine çekirgelerin dalga dalga alçalıp yükselen cırıltıları; güneşi kemirip duruyorlar.

Arabada senden başka demek iki kişi daha var, tıpkı senin gibi. 'Beş' kişi olduğunuzu söylemişti gözlüklü. İkisini götürdüler, üç kişi kaldınız. İki de nöbetçi.

Sıcak gittikçe bastırıyor.

Arabanın içinde umutsuzca beklemenin sessiz ama korkunç gürültüsü var. Soluk alışlar düzensiz, yılgın, korku dolu.

Bedeninde titremeler.

Oturuş biçimini çekinerek değiştiriyorsun ister istemez. Altındaki koltuğun kaba derisi gıcırdıyor.

Götürdükleri iki kişiye o anda neler yapıldığım bilememek, önünde derinleşen som karanlığa kötü kötü görüntüler çiziyor. Kulağm hep dışarılarda. Bir çekirge atlasa duyacaksın. Umduğun çığlıklar, bağrışlar, duyulmuyor. Uzaklara götürülmüş olabilirler. Niye olmasın. Kimbilir kaç katlı bir yapıdır, kaç kat dibe indirmişlerdir onları şimdi, neler yapıyorlardır. Getirsinler onları artık ya da seni alıp götürsünler, başlasın artık ne başlayacaksa.

Ensende bir yer, bir sivüce başı belki de, yanarak kaşınıyor. Kımıldayamıyorsun bile. Öldürücü.

«Niye getirildiğini biliyor musun?»

«Hayır, bilmiyorum.»

Yanağında patlayan ağır bir tokat.

Her gün bu. Akşamüstleri, bilinmez bir yerlere götürdükleri gencecik insanları acılar, iniltiler içinde geri getirip odalarına kapattıktan sonra senin odana giriyorlar. Koyu gözlüklü, ince, uzun bir adam, otuzunda var yok, aynı soğuk, duygusuz sesle her gün aynı soruyu soruyor:

«Niye getirüdiğini düşündün mü,»

«Düşündüm!»

«Suçunu biliyorsun yani?»

«Hayır, bilmiyorum.»

Yanağında patlayan tokat. Hep sağ eliyle vuruyor. Yedi gündür hep sol yanağını tokatlıyor.

Alıştın sayılır. Kapıdan çıkarken de o her günkü uyarı:

«Bu gece iyice düşün. Uğraştırma bizi. Elimden kurtulamazsm. Yarın sabah bülbül gibi konuşturacağım seni. Tamam mı?»

Gidiyor.

İşte sekizinci günün sabahında alınıp getirildin buralara. Bekliyorsun. Az sonra bülbül gibi konuşturacaklar seni. Altın kafese kapatılmış, ötmesini beceremeyen bir bülbül müsün sen? Nasıl ötüleceğim mi öğretecekler? Adamların işleri bu. Bu işin ustası olmuşlar, bilimini yapmışlar, uzman kişiler. Gerçekten başaracaklar mı?

Bekliyordun, günlerdir bu günü bekliyordun.

Bırakılma umudun kalmamıştı. Neler sorulacağını, neler yapılacağını bilemeden bir sonraki günün sabahını beklemek korkunçtu. Örgüleri açılmış, yaylan sarkıp aralanmış demir karyolada geceler boyu bin bir korkunç görüntü içinde, terden sırılsıklam, dönenip duruyordun, öldürücü bir bekleyişti. ‘Ne olacaksa olsun’ diyordun, ‘başlasın artık’ diyordun ya, her sabah saat dokuzla on arasında gelip başkalarını götürdüklerinde,

götürülenlerden biri olmadığın için garip bir boşalma, rahatlama duyuyordun, sevinçle üzünç içiçe oluyordu sende. Akşamüstü aynı sorular, sol yanağında patlayacak aynı ağır tokatla sona erecek kocaman bomboş bir gün başlıyordu yine. Gün alabildiğine ağır yürüyor, yatağının altında, betonun üzerinde sinek ölülerinden oluşan kara leke gittikçe genişleyip kabanyordu.

Yaklaşan ayak sesleriyle irkildin. Buza kestin. Geldiler. Aldıklarından birini güçlükle arabaya bindirdiler, hemen arkandaki sıraya oturt-

tular. Ensende, amansız bir koşudan çıkmış bitkin birinin umutsuz solumaları vardı; iç geçiriyordu; hıçkırarak inlediğini duydun.

«Kes sesini!»

Arabanın içinde yeni bir sesti bunu söyleyen.

Göğsünün inip kalkışlarını duyuyordun ar-kandakinin. Kocaman bir soluk boşalttı. Yeniden iç geçirdi. Hava, yaşamasına yetmiyor gibiydi.

«Ayağmı şöyle uzat.»

Soluğu titriyordu. Durumu kötü olmalıydı.

«Sigara içer misin?»

«İçerim.»

Yılgı doluydu bu ses.

Kulağının dibinde bir çakmağın çakılışı.

«Çek içine.»

Ölü bir sessizlik.

«Başka içen var mı? Sen?»

Elinde olmadan dönmüştün.

«Al!..»

Eline dokunan sigarayı tuttun. O anda birden sigarayı geri vermek geçti içinden. Bu adamlardan gelecek her şeyi geri çevirmek gerektiğini anladın, bildin, ama geç kalmıştın. Çakmak yüzünün yakınında ‘çak’ladı.

«Tamam. Çek içine.»

Ağzında titreyen sigaradan birkaç soluk çektin üstüste.

«Başka içen var mı? Sen?»

Yine çakmağın çakılışı; önlerde.

Özlediğin duman bir türlü gelip dolmuyordu ciğerlerine.

«Benimki yanmadı.»

«Yandı. İyi çek.»

Çekiyorsun. Boş bir emziği emer gibi. Elini sigaranın ucuna dokunduruyorsun; gerçekten yanıyor

sigaran. Olacak şey değil. Çekiyorsun çekiyorsun, ciğerlerine gelmiyor duman. Birden bir öksürük. Uzun sürüyor. Günlerdir özlediğin, bir türlü unutamadığın sigara öksürtüyor seni. İçin yatışınca, gerçekten yanıp yanmadığına inanmak için, ucunun sıcaklığına gizlice bir daha dokunarak, avucundaki sigaradan yeniden bir çe- kimlik dolduruyorsun ciğerlerine. Ciğerlerin inanmıyor dumana, bir türlü inanmak istemiyor. Gözlerinle görmedikçe ciğerlerine de inanamayacağını seziyorsun. Çenelerin gevşiyor. Esniyorsun. Sonunda esnemekten çenelerin ağrıyor, yoruluyorsun. Bütün eklemlerin, uykuya girerken beliren o şaşkın kofluğu yaşıyor.

Ayak sesleri. Götürecekler mi? Sıra sende olabilir.

Giriyorlar. Öndekini alıyorlar. Az önce seninle birlikte sigara alan belki de. Sigarasını bile bitirmeye vakit bulamadan—. Yardım ederek arabadan indiriyorlar.

Bu yardımlar, bu sigara verişler niye? İçeride pestile çevirdikleri adamı götürürken de, getirirken de, getirdikten sonra da, insanca davranmaya özeniyorlar; niçin? Zaman zaman bu insanca olmak özlemi neden? Niçin sigara verdi o adam? Allah bilir içeride dayak atanlardan biri de kendisiydi? Anlaşılır gibi değil.

Sigaran küçülüyor. Ama için dumansız. Sigarayı her emişinden, sanki boş havayı her içine çekişinden sonra önlenmesi güç bir esnemedir başlıyor. Sonra boğazında bir gıcık, öksürükler.

Arkanda oturanın solukları yatıştı, ama iç

geçirişleri, gizli gizli puflamaları bitmedi. İncecik inliyor.

Tekmelenmiş yaralı bir köpek gibi getirecekler seni de? İnleyecek misin? Neler soracaklar? Neler sorabilirler? Dayanabilecek misin? Susmayı başarabilecek misin?

Elindeki sigara parmağını yakıyor. Yere, ayaklarının dibine bırakıveriyorsun. Bir sigaranın kül bağlamış küçücük ateşine bile dayanamazken—. Birden uzaktan çığlıklar duyuyorsun. Korkunç çığlıklar. Kanın çekiliyor. Yüreğin sağılıyor. Ama değil. Bunca çirkinliğin ortasmda duyulan bu sesler çığlık değil. Çocuk sesleri. Ne güzel. Çığlıkların çocuk seslerine dönüşmesi ne güzel. Kokuşmuş bir batağm orta yerinde ansızın açüan sonsuz güzellikte çiçekler. Okullu küçük çocuklar olmalı. Yakmlarda bir yerlerde bir ilkokul belki de. Öğlen paydosu olabilir.

Sevinçli çocuk sesleri uzun süre oyalıyor, seni. Demek dağ başında bir yer değil burası. Ama kentin dış kesimlerinde bir yer olduğu belli.

Çocuk sesleri gittikçe seyreliyor, azalıyor, uzaklaşıyor, bitiyor.

Yine o kaskatı karanlıkta bir başmasm.

Kıpırdamadan oturup beklemenin yılgınlığı gitgide daha dayanılmaz oluyor. Başını cama dayıyorsun. Havlunun, başının tam arkasındaki katı kocaman düğümü başmı oyuyor. Kulakların ezildikçe kavrulup şişiyor, büyüyor sanki. Havluyu birazcık aşağı ya da yukarı kaydırmak için ölesiye özlem

duyuyorsun. Büyük, sonsuz bir sabır gerekiyor her şey için. Ama gariptir, ölü zaman büyük ağırlığıyla ilerledikçe, zamanın ilerlemekte olduğunu da, o büyük insanüstü sabn gösterdiğini de anlıyor, şaşırıyorsun. Bunu kavramak bile sana kıvanç veriyor, sevinçler getiriyor, direnme gücü aşılıyor, bir çeşit gurur duyuyorsun gizlice.

Uzaklardan bir radyo sesi. Yeni mi açtılar? ‘Dııt dnt’lar saati belirliyor: On iki: ‘Bir’ de olabilir. Bildiğin bir kadm sesi haberleri okumaya başlıyor. Dedikleri anlaşılmıyor.

Yaklaşan ayak sesi, arka kapınm ağzında, içerideki nöbetçilere, bir buçuk saatlik öğle molasını haber veriyor. Boşu boşuna bir buçuk saat ara verilmesine sevinemiyorsun.

Bir süre sonra, arabanın içindeki iki nöbetçi, karınlarını doyurmuş başka iki kişiyle nöbet değiştirip yemek yemeye gidiyor. O kaskatı bekleyişin, o ölü zamanın içinde kısa süreli de olsa, anlık da olsa, bir değişiklik, bir olay oluyor bu nöbet değişimi.

Birden dışarıda fırtına patlıyor, îlk alındığın günün gecesinde, o karanlık odacıkta korkuyla beklerken dışanda patlayan ilk fırtınayı anımsıyorsun, öğüre öğüre kustuğunu. *

Arabanın arka kapısını kapatıyorlar. Ansızın bastıran yağmur, belki de doluyla karışık, arabanın basık saç tavanında tapırdıyor. Yağmurdan kaçıp içeri sığman iki üç kişiyle birlikte açılan kapıdan içeri dolan serin, ıslak, hışırtılı bir toprak kokusu ensene vuruyor. Ne güzel.

Tepedeki tapırtılar kısa sürüyor, küçük pıtırtılar gittikçe azalıyor, yağmur diniyor. Yaz yağmuru. Bir bulut, temiz giyimli bir ilkokul öğrencisi gibi koşarak geçip gidiyor içini dolduran ka-

ranlığın içinden. Görünmez bir güneş, ıslak toprağın üzerinde buğulanıyor.

Bir horultu. Yakınında biri fokurdayarak uyuyor. Nöbetçilerden biri gülüyor arkada. Biri güneydoğulu bir sesle:

«Susturalım şunu,» diyor.

«Bırak uyusun,» diyor beriki gülerek.

İçinden gülmek bile gelmiyor.

Dokunmuyorlar uyuyana. Az sonra kendi gürültüsüne kendi uyanıyor, söylenerek iç geçiriyor. Biliyorsun, çevresine bakınamıyor; bağlıdır gözleri.

Yemek vermiyorlar. Gelip birini daha alıyorlar. Mola bitti. Başladılar. Götürülen dördüncü kişi bu. Demek sıra sende artık. Kesin bu. Bunu düşünmek bile içini üşütüyor. Ürpertiler kesik kesik yükseliyor bedeninde. Sıkıştığını, kasıklarının dolduğunu bilmek daha da korkutuyor. İşemek için izin almak olanaksız görünüyor. Bekleyeceksin.

Bekliyorsun.

O sıkışıklık seni daha diri tutuyor.

Götürülenler dönmedi. Dönsünler istiyorsun. Artık bitsin istiyorsun. Başlamanın bitmeye yaklaşmak olduğunu çok iyi biliyorsun. Gelsinler, alıp götürsünler, ne yapacaklarsa yapsmlar. Soluğun titriyor. Belli olmasın diye daha yavaş soluk alıp vermeye çalışıyorsun.

Yine bir uzak çığlık seni silkeliyor. Kaskatısın. Biri uzun uzun bağırıyor uzaklarda. Kimbilir neler yapıyorlar ona şimdi? Bir yerlerini mi buruyorlar, kollarını parmaklarını mı kırıyorlar, tırnaklarım mı söküyorlar, umulmadık yerlerini mi dağlıyorlar? Ama yok, bu da bir çığlık değil.

Ses daha yakınlarda şimdi, daha belirgin. «Yo-ğurtçuuuu!» diye bağıran bir satıcının sesi bu.

Yakm bir yerlerde, sokak aralarmda bir adam

yoğurt satıyor.

İlkokul çocuklanmn sesleri, yoğurt satan bir gurbetçinin sesi; insan sesleri. Sanki başka güzel dünyaların güzel sesleri. Bu çirkinliklerin yam- başmda bu güzelliklerin ne işi var. Yanyana, içi- çe iki ayrı dünya. Hangisi gerçek olan? İkisi de belki. Dünyanın iki ayrı yüzü belki. Bir yarn ışıklı, bir yanı karanlıklar içinde. Bir yüzünde güneşli aydınlıklar, bir yüzünde karanlıklar,

geceler. Sen gecenin içindesin, karanlıklara boğulmuşsun. Bir gün o aydınlıklara çıkabilecek misin? Geceleri gündüzlere çevirmek, çok mu uzak bir umut?

Yoğurtçunun sesi çok uzaklarda sönüp sönüp parlıyor, eriyor, tükeniyor.

O gün seni indirmediler arabadan.

Akşamüstüne kadar sıranın sana gelmesini öldürücü bir sabırla bekledin. Ama tam akşamüstü, geri getirdikleri üç. kişiyi, acılar içinde, bitkin, insanlıkla uzak yakm bütün ilgilerden koparılmış olarak, güçlükle yerlerine oturttuktan sonra, sen tam hazırlanmışken, ölüm saatinin sana geldiğini, artık bunun kaçınılmaz olduğunu, tam kollarından tutup kaldırılacağını, sürükleyerek götüreceklerini beklerken, güçlük çıkarmamak, onlara karşı da, acılar içinde onurlu seslerle inleyen arkadaşlara karşı da küçük düşmemek isteğiyle, tam oturduğun yerde ayağa kalkacakken, işte tam o sırada, herkes birden arabaya do- luşuvermiş, arabanın motoru çalışmaya başlamıştı bile. Getirilenlerden biri önde acılar içinde iç çekiyordu. Öbürlerinin kıvnntılı seslerini, iniltilerini duyuyordun. Görevliler bu seslere aldırmadan, bir iş gününü daha arkada bırakmış *olmanın* yorgun sevinci içinde, aralarında konuşuyorlardı.

Araba yola koyulduğunda, şoförün yanında durduğu anlaşılan koyu gözlüklünün düzgün sesi, o gece oynanacak

Ankaragücü/Leeds United futbol karşılaşmasına geç kalmaktan korktuğunu anlatıyordu yanındakine.

«Hasta mısın?»

«Yoo, iyiyim.»

«Uyuyamıyorsun.»

«Uyku tutmadı da.»

«Tutmaz. Bilirim namussuzu,» diyor Gılay Nuri.

Dirseğinin üzerinde doğrulmak isterken sancıyla irkilip bırakıyorsun kendini. Dirseğinin duyarlığı büyük. Bir yerlere değdirmeye gelmiyor.

«İlk mi giriyorsun?»

«İlk.»

«Böyle olur. Uyunmaz bir türlü.»

Uyunmuyor. Başm ağrılar içinde.

«Gel oturalım istersen. Anlatırız biraz.»

Nevresimin altından çıkıp yavaşça iniyorsun. Ter içindesin. Gömleğini sırtına geçirip Nuri’nin yanma gidiyorsun. Sırayı masanın başına çekmiş. Saatine bakıyor:

«Tam bir saatim var. Bu saatlerde nöbetler kıyak olur. Sessiz olur. Tek başına kalabilirsin.»

Ellerini göğsünde gezdiriyor. Sol memesinin üzerindeki dövmeye bu kez dikkatle bakıyorsun: İki ucu da yukarıya bakan, ortası çukur bir ay. Bayraktaki ay gibi. Ortasından geçen uzunca bir lekeyi bir şeye benzetemiyorsun yine. Eliyle vuruyor dövmesinin üzerine. Kılsız, kuru, ama diri bir göğsü var.

‘Denizaltı’ymış o uzunca leke. Denizaltıya da,

başka bir şeye de benzemiyor; belki en az benzediği şey denizaltı,

«Ne o, benzetemedin mi?»

‘Hiçbir şeye benzemiyor’ diyeceksin, demiyorsun.

«Yoo, benziyor. Denizaltı.»

«Az kaldı bunun yüzünden başıma iş açıyorlardı,» diyor.

Bilmem hangi ülkenin bayrağındaki bir şeylere benzetmişler. Aslında hiçbir şeye benzemiyor.

«Bu dövmeyi ilk ben getirdim buraya. Benden gören göğsüne bundan dövdürdü. Bu koğuşta bile en az on kişide bu dövmeden görebilirsin. Ama aslı bende. Çorumlu bir usta dövmüştü benimkini. Sinop cezaevinde.»

«Burada dövme yapan var mı?»

«Var, ama uyduruk yapıyor. Bu işin ustası değil. Bir Terzi Nuri var, o yapar.»

«Şu sarışın Nuri mi? Kıdemlinin yardımcısı?»

«O. Terzi. Bir şişe çini mürekkebi getirtmiş. Bir de iğnesi var. Sen Çorumluyu görecektin, Si- nop'takini.»

«Nasıl yapıyorlar? îğneyi batırarak mı?»

«Batırarak tabii. Batıra batıra istediğin biçimi çizerler derinin altma.»

«Acımaz mı?»

«Acımaz olur mu, acır.»

«Sen denizci miydin?»

«Niye sordun?»

«Denizaltıyla ne ilgin var? Onun için sordum.»

«Ha, denizaltıyla.» Gülüyor. «İstanbulluyum dedim ya. Beşiktaşlı olmak yetmez mi?»

Beşiktaş'taki kahvesini anlatıyor. Küçücük bir yer. Duvarlarım gül resimleriyle donatmış, îki tahta masanın, sekiz on boyalı iskemlenin süslediği, deniz kokan bir kahvecik. İçeri girenin dumanaltı olduğu—

«Az mı balon yuttum.»

«Ne balonu?»

«Aynasızlar sık sık basardı kahvemi. Tetikte olacaksın. Dalgayı lastiğe dolduracaksm, o öyle paşa paşa zulanda duracak.»

Anlamadığını görüyor.

«Bildiğin lastik camm. Parmak lastiği. Hani dolama falan olunca parmağa takarlar, şöyle geçirirler parmağın üzerine, eczanelerde satılır hani.»

«Evet.»

«İşte ondan. O lastiklerden alacaksın, tamam mı, dalgayı tıkacaksın içine, üstüne tersten bir lastik daha atacaksın, balon hazır demektir. Baktın durum kötü, baktm aynasızlar pat düşmüşler, tutmuşlar kapılan; baktm sıkıştın, hiç renk vermeyeceksin, balonu zulandan çıkanp ağzına atacaksın, doğruca cup mideye, dolma yutar gibi. Hiçbir şey olmaz, olduğu gibi çıkar alttan, mis gibi namussuzum.»

Gülüyor Nuri.

«Dalgayı gizlemenin en kıyak yolu budur. Balon.»

Esrann en koncasını bulurmuş Nuri. Keyfine düşkün. Öyle alıp satması yok. Kendi kullanırmış. Sık sık da basarlarmış kahvesini nedense.

«Hep ihbar,» diyor. «Muhbir mi ararsm, nüfusun yarısı namussuzum.»

Basarlarmış kahvesini. Nuri zuladakini yu-tuverirmiş hiç renk vermeden; cup mideye. Ya-kalatmazmış. Hiç yakalatmamış.

«Deli misin, Allah korusun, bir de dalga yüzünden yıllarca mahpuslarda çürümek var. Tövbe.»

Sanki mahpusta değilmiş gibi konuşuyor. Neden yattığını bümiyorsun, ama suçu anlattıklarıyla ilgili olmasa gerek.

Boks da çalışmış Nuri.

«Gılay Nuri dedin mi Beşiktaş’ta kim olsa tanır.»

‘Gılay’ adı da sözde Muhammed Ali Clay’den geliyormuş. Nuri’ye bakarsan boksun en iyisi onda, esrarın en koncası onda. Daha nice becerileri var Nuri’nin. Futbol mu? Altı yaşmda başlamış futbola Nuri, Beşiktaş genç takımında iki yıl top koşturmuş.

«Az mı dalgalandırdım o ağlan,» diyor, «meşin yuvarlakla.»

Bir ara az kalsın Moda’da erkek güzeli bile seçiliyormuş; istememiş. Kendi istememiş katü- mayı, çok diretmişler, ‘katıl şu yanşmaya Nuri ağbi, kazanırsın’ demişler ama, yanaşmamış Nuri.

Senin bildiğin erkek güzeli seçilenler, gergedan gibi şeylerdir. Oysa Nuri incecik ışkın gibi. Hiç karşı koymadan dinliyorsun. Anlattıklarının çoğunun ‘balon’ olduğunu seziyorsun, ama güzel anlatıyor Nuri, dinletiyor, inandınyor.

Moda’da Nuri’nin üzerine yüzücü de yok. Nuri soyunup gülkurusu mayosunu giydi mi—. Mayosunun ortasına kızıl bir gül işletmiş. Oraların alıcı kuşuymuş. Ama sonradan Sinoplu bir ustaya dövdürdüğü göğsünün altında çarpan yüreğini, biri ellemiş Nuri’nin. Gül’ün sevdası o yüre- ciği sık ha sık edermiş.

Nasıl tipik bir İstanbullu. Orta boyu, ince yapısıyla, olduğundan uzun gösteren hoş bir çocuk. Yakışıklı sayılabilir. Rahat gibi görünen çizgisiz bir yüz. Ama bu görünüşün altında boşuna geçmiş yılların yorgunluğu incecik beliriyor. Ara sıra dalı dalıveriyor Nuri, efkârlamyor. Sonra yine toparlıyor kendini. Gözlerinin içi gülüyor. Aim oldukça açık. Yuvarlak, düz, rahat bir aim var. Kentli yüzü.

Birkaç kez girip çıkmış. Toplam altı yıl yatmış.

«Az değil be arkadaşım. Bitmiyor. On ayım kaldı ya, gel de bana sor. Daha kesinleşmedi cezam. Öbürsü gün duruşmam var. Ben cezaim biliyorum. Yattığım günleri düşersek, on ay sonra tamamdır.»

Yine de gülebiliyor. Çocuk kalmış bir yanı var. Çocukluğunu yitirmemiş. Yitireceğe de benzemiyor. Saçları kısa, bir parmak uzunluğunda.

«Yakında keserler,» diyor.

Ayda bir, makineyle, sıfır numaraya vurulurmuş kafalar.

Elleriyle saçlarım karıştırıyor. Saçları oldukça kırlaşmış. Bu onu yaşlandırmıyor. Yakıştığı bile söylenebilir.

«Bu sevda ihtiyarlattı beni, allahsız,» diyor.

Nuri çok şeyler diyor. Çok konuştuğunu kendi de anlıyor.

«Bakma böyle konuştuğuma. Ben sıkıyımdır. Kimseye anlatmam bunlan. Bak, harbi konuşuyorum. Yakın buldum seni. Şu koğuşta şunca can var, namussuzum kimse bilmez beni, allahı- mı inkâr edeyim ki anlatmam. Sen dediklerimi anlıyorsun. Sende başka bir şeyler var. Sıcak adamsın.»

Hiç beklemediğin bir şey soruyor:

«Sen hiç aynaya baktın mı?»

«Bakmışımdır. Ne olacak?»

«Bakmamışsın. Senin gözlerinde bir şey var.»

«Uykusuzluktandır. Kanlanmış mı?»

«O değil,» diyor. «Sen var ya sen, nasıl söy- leyim, sen gözlerinle dinliyorsun arkadaş.»

«Vay canına.»

Nuri’nin demek böylesine incelikleri de var. Okumuş gibi de. Lise sondan ayrılmış olabilir mi?

«Orta ikiden ayrıldım.»

Olmamış işte, okuyamamış.

«Bileklerine ne oldu senin?»

Bileklerini çekiveriyorsun masadan. Kızardığını biliyorsun. Kelepçenin açtığı yaralar; kapanalı ne oldu ki şunun şurasında. Yeni gelen deriler pembecik, incecik.

«Yaralar var bileklerinde?»

Utanıyorsun. ‘Dayak attılar bana Nuri’, ‘işkence ettiler bana Nuri’. Bunlan mı diyeceksin Nuri’ye. Diyemezsin, anlatamazsın.

«Bir şey mi yaptılar sana arkadaşım?»

«Yok, bir şey yapmadılar. Yara vardı da?»

«Göster bakayım.»

«Bırak Nuri, başka şey konuşalım.»

Susuyorsunuz.

Neden sonra,

«Uykun geldiyse yat sen,» diyor.

«Yok, uyuyamam.»

«On beş dakika sonra nöbetim bitiyor. On beş dakikam kaldı. Nöbeti bırakınca benim yatakta konuşuruz ha, ne dersin?»

«Niye olmasın. Sabaha ne kaldı ki.»

«Ortalık ağarıyor. îstersen hadi biraz uzan sen.»

«Uyuyamam.»

«Uyumayı dene. Saat altıda zille uyandırırlar adamı. Altıya kadar kestir istersen.»

«Uyuyacağımı hiç sanmıyorum.»

«Yat sen, yat. Bana bakma. Yorgunsun. Yaralısın

da.»

Gözgöze geliyorsunuz. Bakışlarında bilen biri var.

«Bir saatlik uyku uykudur. Yat yat.»

Yatmasan belki daha çok sevinecek. Kalkıyorsun. Bacakların yorgunluktan sızlıyor. Yatağına güç çıkıyorsun. Altta yatan, nevresimi tepesine kadar çekmiş, ayaklan dışanda. Koridorun camlarında açık lacivert bir sabah. Açık camdan giren şerirdik, yatağının üzerinde daha egemen. Nevresimin üzerine uzanıyorsun. Tabanlarının ateş gibiliğinde gezinen sabah ayazı seni dinlendiriyor. Bileğini parmaklarınla hafif hafif ovuyorsun; kaşınıyor. Tependeki ampulün çevresinde yuvarlaklar çizerek dönenen pembe saydam kanatlı küçük bir gece kelebeği arasıra ampulün sıcaklığına çarpıp uzaklaşıyor. Üşür gibi olduğunu anlıyorsun. Gömleğinin düğmelerini ilikliyorsun. Biri kopuk. Birden sanki tabanlarına çarpan bir demir kapının gürültüyle açılıp kapanışını duyuyor, belli etmemeye çalışarak başını hafifçe kaldırıp bakıyorsun. Şişko, bodur gardiyanı bekliyorsun; ama gelen o değil, başkası. Upuzun boylu, sırtı kamburca, kaim bıyıklı, asık yüzlü biri; yüzü kocaman. Koridor boyunca sıralanmış bütün pencereleri uzanıp bir bir açıyor. Koyu sabah mavileri bütün camlardan içeri doluşuyor. Nevresimin altına giriyorsun. Ayakların yanıyor; çıkarıp dışarı uzatmak hoşuna gidiyor. Çok uzaklarda, sabah mavilerinin içinde yabanıl bir kuş gurultularla ötüyor.

Yeni bir gün başlıyor. Tutuklu bir gün.

Dudağın yarılmış gibi. Burnun kanıyor olabilir. Daha güzel. Hiç olmazsa onlardan biri değilsin. Sana yaraşan, dudağının patlamış olması, burnundan kan boşanıyor olması. Vuran olmaktan daha güzel vurulan olmak; çok daha güzel.

Bir iskemleye oturtmuşlar seni; gözlerin bağlı.

Ölmiezsen, öldürmezseler, sakat bile bıraksalar, buradan çıkarsan, gün gelir de bir gün buradan çıkarsan, toprağın üzerinde, güneşin altında, insanların arasında bir alçak gibi yüzün eğik dolaşmamak isteğindesin. Kesin, kesin bir istek bu. Basılmış, ezilmiş de olsan, bir papatya gibi yaşamak kararmdasm, ezilmiş, yaralı bir papatya.

Korku içindeydin oysa.

Bir gün önce bir minibüsün içinde, her an sorgu sırasının, işkence sırasının sana gelmesini bekleyerek, bütün gün oturtmuşlardı seni. Korkunç bir gündü. Tam sıranm sana geldiği anda işkenceciler işlerini bitirmişler, seni alıp geri getirmişlerdi.

«Ne zaman?» diye sormuştun odana kapatılırken.

«Şanslı adammışsın. Gece maçı olmasaydı görmüştün bugün ananmkini; Ingilizlere şükret,» demişti kaim biri. Sonra da eklemişti: «Sabaha kaldı, sabaha.»

Ama niçin dünkü yere götürmediler?

Yine aynı arabaya bindirdiler. Yine bağlıydı gözlerin. Dünkü yol değildi gittiğiniz; uzak bir yerlere, daha uzak bir yerlere getirdiler bugün; dolambaçlı yollardan geçtiniz. Bir toprak yolda dünkü gibi bir yokuş çıkıp bir yokuş da inmediniz. Bir başka yerdesin.

İnişli çıkışlı bir topraklıkta yürütüyorlar. Gözlerin dünkü gibi havluyla değil, bu iş için özel olarak yapıldığı belli kalın kara bir şeyle bağlı. Lastiği başa geçirilerek yüze takılan maske gibi bir şey; yarı gözlük, yan maske. Gözbağı. Dipsiz bir karanlık.

Ayaklarının merakla arayıp bulduğu top- raklık bitince beton bir düzlük başlıyor. Tökezliyorsun. Bir kaim basamak. Bir kaim basamak daha. Yükselen sol ayağmm, bir üçüncü basamağı ararken boşluğa düşüşü. Üçüncü basamak yok. Yürümesini bile beceremeyen bir budala gibisin.

Yapının içindesiniz artık. Bunu, yüzüne çarpan küf kokulu, sıkıcı, basık serinlikten anlıyorsun. İki kişinin ortasmdasm. Düzlükte yürümek kolay.. Üçünüzün de adımları birbirine uyuyor. Uygun adım yürüyor gibisiniz. Hiç bitmese bu düzlük. Bitmiyor. Sağa döndürüyorlar, sola döndürüyorlar, uzun bir merdiven, kısa süren bir düzlük, uzun bir merdiven daha, bir düzlükte dört beş adımdan sonra durduruyorlar. Anlaşılmaz konuşmalar, gelip geçen ayak sesleri. Yine yürütüyorlar. Gittikçe bir şeylere yaklaşmakta olduğunu bilmenin tedirginliği içindesin. Anlatılmaz bir merakla da neyin nasıl başlayacağını bekliyorsun. Az sonra bir şeylerin başlayacağım, başlamanın da, bitmenin de çok yalanda olduğunu biliyorsun. Bu düşüncenin tadını çıkarmak gibi beceriksizce bir duygu doluyor içine. Bir bardak gibisin. İçin suyla dolu. Yeni atılmış buz parçaları suyun ısısına uyamadan çıtırtıyla çatlıyor, donuk seslerle birbirine çarpıyorlar şuranda durmadan. Bir kapıdan sokulduğunu anlıyorsun. Bir iskemleye oturtuyorlar. Çevrende birçok insan var gibi. Kim bunlar? Bütünleyemediğin konuşmalarla çevrende dolaşıyorlar. Sanki bir şeyler hazırlıyorlar. Kaç kişiler? Hepsi de sana mı bakıyordur? Çok kötü şeyler mi yapılacak sana burada? Aşağılanacak mısın? Yenilmek istemiyorsun. Ezilmek istemiyorsun. Hiçbir kötülük yapılmamalı sana. Bunu çok istiyorsun. Gece, bütün gece çırpındın durdun yatağında. Hep buna hazırlamaya çalıştın kendini. Yenilmemelisin. Ayaklar altında sürünen, yaltaklanan, yalvaran, köpekleşen biri olmamalısın. Başarabilecek misin? Önceden hiçbir deneyin de yok bu konuda? En kötüsü bu. Gelecek her kötülüğe, bedensel her acıya katlanmak isteğiyle dolusun, ama için korkularla dolu. Korkunun alçaklığa dönüşmesini istemiyorsun. Direneceksin. Acılar nice büyük olsa da uzun sürmez diyorsun, uzun sürmez, biter bir yerde. Bu işin sonunda bir gün bir kurtuluş olacaksa, insanca olmalı, onurlu olmalı diyorsun, hep bunları diyorsun içinden. Kendi kendinle yüz- yüze gelebilmelisin, bakabilmelisin kendi yüzüne. Başkalarının yüzüne de. Ama kendi yüzüne bakamayan biri ne yüzle çıkar başkalarının karşısına? En korkuncu bu işte; kendi yüzüne bile bakamaz olmak. Bu yıldırıyor seni. İçinde aşağılanmış, ezilmiş, pörtlemiş, vıcık vıcık iğrenç bir böcek yaşatarak insanların arasında dolaşmaktan, dolaşn' olmaktan korkuyorsun. Daha hiçbir şey yapmadılar, hiçbir şey sormadılar. Oturttular bir iskemleye, dönüp dolaşıyorlar odada. Yine de su gibisin. İçinden boyuna geçiriyorsun.- ‘Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—Bütün gece buna ha- 'zırladm kendini. Bilmiyorsun. Senin üzerinde işleyip senden bir suçlu mu

yaratacaklar? İşleri bu mu? Bildiğin ne varsa silmeye çalışıyorsun kafandan. Siliyorsun. Bomboş kafan. Yeni yağmış kar gibi. Hiçbir şey bilmiyorsun. Buna önce kendini inandırmaksın. Bilmiyorsun. Boyuna yineliyorsun bunu: ‘Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—. ’

- «Nasüsm?» diyor bir ses.
- Sigara uzatıyor.
- Her şey öylesine yeni ki. Yepyeni bir dünyanın kap

«Nasüsm?» diyor bir ses.

‘Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—.’

«Şimdi, bildiğin her şeyi anlatacaksın.»

Sağından, biraz ötenden gelen ses, yaklaşıyor:

«Her şeyi.»

Nedir bu her şey?

‘Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum—.’

«Tamam mı?»

Tam önünde. Daha iyisin. Bu durum beklemekten daha iyi. Ne olacaksa olacak artık. Başladı işte.

«Anlat bakalım!»

«Neyi?»

Yüzüne, sol yanağına inen beklemediğin bir şamarın şaklayışıyla başın savruluyor.

«Dalga mı geçiyorsun lan benimle?»

Dalga geçmiyorsun: hayır.

m

«Anlat öyleyse!»

Bii’ sessizlikte yüzünün sol yanı yanarak şişiyor. Korunma olanağm yok. Savunmasızsın.

«Anlat!»

«Neyi anlatayım?»

Bekliyorsun bu kez, hazırlıklısm. Yüzünün tam ortasına, burnunla ağzının üstüne inen bir yumrukla altmdaki iskemleyle birlikte yuvarlanıyorsun.

«İt oğlu it!»

Altma pislediğini biliyorsun. Sıcak, bulaşık, iğrenç. Aşağılandın bile.

Yerde, belinin ortasına gömülen bir tekmeyle kaskatı kesiliyorsun. Böğrüne, kıçına, bacaklarına tekmeler aralıksız iniyor. Kötü dövüyorlar. Dövecekler. İnliyorsun, ama bağırmadığını anlıyorsun. Dayanacak gibisin. Bunu iki tekme arasmda kafandan geçirmek bile gizli bir rahatlık veriyor sana. Hayır, alçalmayacaksın. Kavrıyor gibisin bunun tadını. Daha iyisin artık bu inen tekmelerle. ‘Budalalar’ diye geçiriyorsun içinden. Paniği atlattın. Dövülüyorsun. Artık baldırında patlayan tekmeler yalnızca irkiltiyor, şaşırtıyor seni; sana acı vermekten öte bir gücü kalmadığım anlıyorsun bu tekmelerin. Bir şey sormadılar bile daha. Dövüyorlar. Sokaklarda, dükkânlarda, sinemalarda yanyana olduğun, birlikte yürüdüğün, oturduğun, aynı geçitlerden karşılara geçtiğin, o her gün rastladığın insanlar mı bunlar? Nasıl olur? İyi ama niçin bu kadar

kızgınlar? Kim bu insanları böylesine kızdıran?

Duruyorlar.

İçindeki ikinci kişinin sorulan hiç bitmiyor.-'Yapabilecek miyim?’

«Açm gözlerini!»

Odanm kapısı açılıp kapanıyor. Girip çıkanlar oluyor.

Bir el, başmdan sıymp çıkanyor kara gözbağını. Gözlerin her şeyi yadırgıyor önce. Kirpiklerin ezilmiş, gözlerinin üstünde karmakan- şık katlanmış kalmış gibi; batıyorlar. Görmek istediğin o kadar çok şey var ki. İlk gördüğün, gömleğine bulaşan kan. Burnun gerçekten kanamış anlaşılan. Ama görmeye başladıklara) kandırmıyor. Görüntüler hızla beliriyor, yadırgıyorsun. Hiç kafanda tasarladığın yere benzemiyor buralar.

Gömleğinin, pantolonunun altında etinin sıynlan, ezilen, çürümeye yüztutan acılı yerlerini bilerek, soluk soluğa odayı gözden geçiriyorsun, merakla. Plastikten yatay çubuklarla örülü bir güneşliğin kapattığı tek pencereli, daha çok bir büroyu andıran küçük bir oda. Kapımn yanında, yanmayan, kıştan kalma, bo- rulu, kahverengi emaye bir gazsobası. Köşede, yerde küçük saksının içinde, çiçeksiz, yaprakları sanya çalan, çirkin görünüşlü bir çiçek. Şa- - şırtıcı. Odanm ortasında külrengi, orta boy bir büro masası. Masanın başmda ikisi de koyu gözlüklü iki kişi. Seni getiren koyu gözlüklü yok odada. Anyorsun, yok. Masanın başında oturan, tepesi açümış biri. Uzun sivri yakalı gömleği kaim çizgili. Vişneçürüğü bir boyunbağı bağlamış. İyi dikildiği belli yazlık bej bir ceketi var. Tıraşlı, bakımlı bir yüz. Esmer. Bıyıksız. Baş-kanlan olabilir. En gösterişlisi o.

öbürü, o da koyu gözlük takmış, masanın beriki yanında, masaya yan oturmuş. Küçük bir yazı makinesi var önünde. Yazıcı olabilir. Saçları başının her yamnda seyrek, dik. Nereden bakılsa saç dipleri boz boz görünüyor. Çirkin. Kele yakm. Geniş omuzlan var. Yaz günü koyu lacivert ceket giymiş.

Sağda, ayakta, yanmayan sobanın başmda, dargelirli oldukları belli, her türlü buyruğu gözü kapalı yerine getirecek görünüşte, kişiliksiz, ikisi de oldukça iri, biri kırçıl, biri damalı ucuz kumaştan ceketler giymiş iki kişi. îkisi de genç irisi.

Odada başka da bir şey yok.

Tepede yanan, güpegündüz yanan, gizli iki floresant lambası, tavamn iki yanından odayı bembeyaza boyuyor.

«Bak delikanlı! İyi dinle!»

Bunu söyleyen, masanm başmda oturan; oda-dakilerin en gösterişlisi. Gözlerin kapalıyken soran ses bu değildi. Demek yüzüne ilk yumruğu vuran da bu değildi.

«Buranın neresi olduğunu biliyor musun?»

«Hayır.»

Sesin bu kadar ezik olmamalı.

«Dinle öyleyse. Burada öyle yasalar falan işlemez. Ne anayasa, ne babayasa yok burada, tamam mı?»

‘Tamam’ der gibi başını sallaman gereksiz.

«Her türlü yasanm, her türlü denetimin dışında bir yerdesin şu anda. Allah düşürmesin bir kere; ama düşürdü mü, Allah da kanşamaz; biz kanşırız. Anlıyor musun ne demek istediğimi?»

Başını sallıyorsun.

«Güzel. Yani anlayacağın, kafamızı bozarsan, yapmayacağımız şey yoktur sana. îstesek tozunu bile yok ederiz. Hem de bu odada, burada, şimdi. Kimsenin ruhu bile duymaz. Çıkarırız en üst kata, açarız camı, bırakıveririz, hoop güm. Gidersin. Yedinci kattan aşağı uçmak, ha, ne dersin? Aklından çıkarma bunu. ‘Kendini pencereden attı’ deriz ailene de. Anladın mı?»

Başını sallıyorsun yine.

Demek yüksek bir yapı burası.

Arkana bakıyorsun: Boş, düzeltilmiş bir yatak.

Kafaları kızarsa, yedinci kata çıkarıp, pencereden, yedinci kattan—. ‘Kendini attı efendim—’.

«Bizi yormayın,» diyor yazı makinesinin başmda yan oturan. Bu kez o konuşuyor. «Biz her şeyi biliyoruz.»

‘Sizli konuşuyor bu adam ve daha iğrenç. Yalancı, aşağılık, bin yüzlü biri. ‘Biz her şeyi biliyoruz.’ Bok biliyorsun.

«Size kötülük yapmak istemiyoruz—.»

Gözün kapalıyken konuşan ses bu ses de değil. Bunların ikisi de başka ses. Peki ama o konuşan nerede? Yani vuranlar, dövenler bunlar değil mi? Bir

düş görmüş olabileceğine neredeyse inandıracaklar. Gömleğindeki kanlar olmasa; sonra yüzündeki, böğründeki, sırtındaki, bacaklarındaki ağrılar.

«Her şeyi olduğu gibi anlatın.»

Sanki hiçbir şey olmamış: Bir lokantadasın, boş masa bulamamış adam, oturduğun masaya yaklaşıp önce izin istemiş, sonra oturmuş karşına, birasını yudumlamaya başlamış, dudaklarm-

da kalan biranın köpüğünü sıyırmadan, havaların ne güzel gittiğinden sözediyor sanki.

«Buraya niçin getirildiğinizi biliyorsunuz, değil

mi?»

«Bilmiyorum.»

«Olur mu öyle şey. İyi düşünün bakalım.»

«Bilmiyorum.»

İçinden aralıksız yineliyorsun: ‘Bilmiyorum

bilmiyorum bilmiyorum—

Masanın başmda oturan, tepesi açık olanı, sabırsızlanıyor, ellerinden belli, parmaklarından; gözlüğünü bastırıyor durmadan-, sinirli biri, dayanamıyor:

«Sana on dakika süre tanıyorum,» diyor. «Aklını başına topla. Şöyle iyice bir düşün bakalım. On dakika sonra yine konuşacağız. Yine böyle dostça tabii. Anlıyorsun değil mi? Gördüğün gibi korkulacak bir şey yok. Bizi pek üzmeyeceğini umarım. Açık sözlü bir insana benziyorsun. Bildiklerini açık açık anlat bize, bitsin bu iş.»

Saçları seyrek olanı, ayağa kalkıyor.

«Dostlarınızı, tanıdıklarınızı düşünün,» diyor. «Şöyle gözünüzün önünden bir bir geçirin bakalım. Kimler onlar, anlatın bize. Nasıl insanlar? Neler

yaparlar? Kimlerle nerelerde düşüp kalkarlar? Anlatın. Üstelik biz hepsini biliyoruz. Hepsi konuştu. Burada konuşmamak olmaz. Herkes konuşur. Onlar her şeyi anlattı. Siz de anlatın, kurtulun. Siz de kurtulun, biz de —.»

İğreniyorsun. İçindeki bulantıyı tutmalısın.

İkisi de ayakta. Birbirine bakıyorlar.

«Seni yalnız bırakıyoruz şimdi, tamam mı? Anlaştık mı?»

Kapıya gidiyorlar. Çıkıyorlarken, içeri, saçları kısacık, yuvarlak bir baş uzanıyor kapıdan. Bir çift göz sana bakıyor:

«Şunu iyi bil ki,» diyor. «Biz konuşturmasını iyi biliriz. Bülbül gibi konuştururuz adamı.»

Bu sesi tanıyorsun. Gözlerin bağlıyken konuşan ses.

İçinde yeni ürpertiler dolaşıyor.

Kusabilirsin. Burnunda sıcak bir pislik kokusu.

Demek on dakika sonra—■.

Tabanlarında çıngırdayan zil sesiyle sıçradın. Çevrene bakmıyorsun. Yataklarda isteksiz kımıltılar. Zil sesi yankılanarak aralıksız sürüp gidiyor. Koridorun dibindeki demir kapıya büyük gümlemelerle vuruyor biri. Uykusuz geçen ilk tedirgin geceden sonra bu senin burada başlayan ilk sabahın, ilk günün olacak.

İlk sabahma başlıyorsun. İçinde, yeni bir dünyanın ilk sabahım yaşayacak olmanm haklı merakı var. İşte sabahın ilk belirtileri. Yerlerde sürünen uykulu terlik sesleri. Helalara açılan kapının gıcırtıyla, çarparak açılıp kapanışları. İlk sigaralarm getirdiği ilk öksürükler.

Koridorun açık pencerelerinde aydınlık, serin bir sabah göğü.

Altmda yatanm kıpırtıları seni sallıyor. Eğilip bakıyorsun: Çıplak sivilcelerle dolu kara-sa- n cılız bir sırt. Derisinin altmda omurgası,

düzgünce sıralanmış san erikler gibi belirgin.

«Günaydın.» -

Daracık omuzların uçlarına sonradan getirilip takılmış gibi duran sıska kollanyla Ufaklık Nuri yatağını düzeltiyor.

Yataldannı düzelten başkalan da var. öyleyse sen de düzeltmelisin. Yatağın, topaklarla öylesine yumru yumru ki, düzgün bir görünüş vermek olanağı yok

g[ibi].

«Öyle değil,» diyor Ufaklık Nuri, alttan. «Bak, benim yaptığım gibi—.»

Bu insanların dünyasında her şey değişik. Yatak düzeltmek bile. Onlar gibi olmak değil, onlardan biri olmak. Uyarısına boyun eğip, nevresimi onun katladığı gibi katlıyor, bir ucunu yatağın ayakucunun altına düzgünce tıkıştırıyorsun. Olmuyor. Onunki dümdüz.

«Olmadı. Anam da su böreğim beceremezdi,» diyor. Fırlayıp yanma çıkıyor. «Sen in aşağıya hele.»

önce nevresimin iki başındaki dikilmemiş boşlukları bulup ellerini sokuyor içine, orada battaniyenin uçlarını yakalıyor, kollarını iki yana gererek açıyor. Nevresim, içindeki battaniyeyle birlikte bir yorgan gibi açılıp dümdüz sarkıyor aşağıya, uçları yere değiyor. Çenesiyle bastırıp ortalıyor göğsünün üzerinde, tuttuğu iki ucu, çenesinin altmda, tam ortada bir araya getiriyor, katlıyor iki yandan, yatağın üstüne çekiyor, düzeltiyor, yayıyor, yatağın ayakucunu kaldırıp altma düzgünce sıkıştırıyor. Bu işin gerçekten ayrı bir ustalık, alışkanlık istediğini anlıyorsun.

Ayakkabının tekini ta ilerideki bir yatağın altından bulup çıkarıyorsun.

«Yak bakalım bir sigaramızı,» diyor, iner inmez, «sarmadır.»

«Eksik olma.»

Uzattığı sigara başparmak gibi.

«Eline sağlık, yatağım çok güzel oldu.»

«Daha iyi olurdu, ama yatağında iş yok.»

Çektiğin duman ciğerlerine yapışıyor, boğazım acıtıyor, öksürtüyor.

«Çok sert.»

«Sert ama kıyak sigaradır. Bu sarmadan vazgeçemiyorum, öbür sigaralar kandırmıyor. Emzikli sigara da ayıp kaçar burada. En iyisi bu. Evden iyi para gelir bana. Bu koğuşta, ayıptır söylemesi, en iyi para bana gelir. Çengelköy’de, deniz kıyısında—.

Öksürmekten gözlerin yaşarıyor.

«Ah ulen ah,» diyor. «Dinine yandığım. Şimdi şu kırolann içinde olacağıma İstanbul’da olacaktım. Kırmızı Pleymut aşağıda. Ben var ya, şimdi mis gibi kolalı çarşafların içinde mışü mışıl uyuyordum. Bu saatte kalkacak adam mıydım. Bu gördüğün kırolar var ya, Allah’ımı inkâr edeyim, bunlar dışarıda da olsalar şimdi ayaktadırlar, karga bokunu yemeden uyanırlar. Sabah on’dan önce kalkmam ben. Ayıptır söylemesi, aşağıda sıcak sütümle cambonlu yumurtamı hazırlamış olur annem-, tereyağı, bal, gravyer peyniri. Oturur bir güzel hepsini temizler, sonra doğruca yukarıya odama çıkarım. Temiz bir duman sarar, sabahın ilk keyfini bulurum. Ah şimdi sa- rıkızdan bir sarımlık olacaktı da ağabeyin bir tane- saracaktı ki sana, görecektin nasıl doğrul- turdun kafayı. Giyinip kırmızı Pleymut’a oturdum mu, kafam böyle, nasıl anlatayım sana, saat gibi işler böyle, tık tık tık tık. Allah’ımı inkâr edeyim arabada ses yok bende ses var, saat gibi, tık tık tık tık. Gazlarım Pleymut’u, doğruca Melâ- .hat’a—.»

Sabahın ayazında, daha ortalık ısınmadan, onun deyişiyle ‘daha karga bokunu yemeden’, bir de Melâhat çıkıyor karşına. Orada iki yatağın arasında, ayaküstü, Ufaklık Nuri’nin hikâyesini dinliyorsun. Soluk bile almıyor, anlatıyor, anlatıyor. Akşam, Yozgatlı’nm yanında anlatamadı, şimdi anlatıyor. Esrardan yatıyormuş sözde. Ar- kadaşınmmış esrar. Üzerinde bir içimlik yakalatmış.

«Allah’ımı inkâr edeyim böyle oldu,» diyor.

«Ne zaman çıkıyorsun sen?»

«Ekimde.»

«İyi. Az kalmış. Üç ay sonra—.»

Gülüyor.

«Önümüzdeki Ekim değil,» diyor. «Gelecek yüm Ekiminde. Af var ya. Ellinci yıl hikâyesi.»

«Haa.»

Sanki iki gün sonrasından sözediyor.

«Çıktığım gün koyu lacivertlerimi çekip—.»

«Selâm.»

Oh kurtuldun. Gılay Nuri. Yüzü aydınlık.

«Ufaklık, yine neler kesiyordun arkadaşa sabah sabah.»

«Yok be Gılay, anlatıyorduk işte.»

«Nasıl, kestirebildin mi biraz?» Sana soruyor. «Bu gece erken yatarsın.»

«Öyle olacak.»

Kıdemli, ortalarda dolaşıyor. Yardımcısı sarışın Nuri, yatağından kalkamayan birini dür- tüklüyor ötede. Masalar gürültüyle ortaya çekiliyor, sıralar yanaştırılıyor. Baştaki masada çeyrek ekmekleri dağıtıyor biri.

«Çorbacılar çorba başma!»

Mat alüminyum çanaklar masaların üzerine gürültüyle yığılıyor.

Baştaki masada çorbayı dağıtmaya başladılar bile. Kaşıklar dalıp çıkıyor dumanlı çanaklara, ağızlara tıkılan büyücek lokmaları, şişen yüzleri,

oynayan çeneleri görüyorsun. Bir höpürtü- dür gidiyor. Koğuşun yarısı çorbaya yüz vermiyor.

«Sen çorba içmiyor musun?»

«Bilmem.»

«Gel.»

Dupduru, toprak sarısı bir suyla yansına kadar dolu eğri büğrü alüminyum bir çanağı Nuri alıp geliyor. Önüne çekiyorsun. Eline çanağın donuk yağları bulaşıyor.

«Sen?»

«Bana bakma, ben içmem. Yülardır çorba içmekten anam ağladı, yetti artık.»

Ekmek taş gibi.

«Ne çorbası bu?»

«Bir şeye benzetemedin mi? Mercimek.»

Kaşığı elinle silip önündeki bulanık suya daldırıyorsun, bir yudum alıyorsun; saman.

«Tuz bulunur mu?»

«Ayıbettin.»

Bitişik masadan eski mukavva bir çay kutusunu alıp uzatıyor sana. Tuzlu seversin. Kaşığın ucuna aldığın tuzu dağıtıyorsun çorbanın içine,

karıştırıyorsun. Şimdi daha iyi. Sıcak san tuzlu su içini kıpırdatıyor. Ekmeğin kabuğundan iki parça koparıp çanağın içine atıyorsun, kaşığınla çevirip

bastırıyorsun, sararıp şişiyorlar; ağır ağır çiğneyip yutuyorsun.

«Tamam mı?»

«Tamam.»

Çanağını eğip dibine çöken unlu tortuyu kaşığına doldurup ağzına atıyorsun.

«Kalk, avluya çıkalım,» diyor Nuri.

Koridorun ilerisinde, içeri sarkan bir aydınlıkta girip çıkanlar var.

«Çay içer iniyiz?»

«İçeriz.»

Çay, sanki yıllar öncesinde yaşanmış bir tatlı ani; unutmaya başladığın. İçin birden çayın sıcaklığını, burukluğunu özlüyor.

Nuri, avluya açılan tek kanadı kapalı demir kapının karşısındaki çayocağma dönüyor.

«Bir altılık çay!» istiyor.

Çayocağı, iki kişinin güçlükle sığışabileceği bir yer. Mis gibi çay kokuyor. İçeride alabildiğine esmer bir Nuri, elindeki kararmış demliğe, ocağın üzerine yan yatırılmış bir gaz tenekesinin küçük sarı musluğundan sıcak su dolduruyor. Alnında, kaşına kadar inen, sağ kaşmı ortadan ikiye ayıran derince bir yarık izi. Pek eski bir yara olmasa gerek; pembe gibi.

«Bak Samsunlu, çayımı iyi yapacaksın, Beşiktaş’taki mis gibi kahvemi aratma bana sabah sabah, tamam mı? Bak arkadaş da yeni geldi, ayıp olmasın.»

«Hoşgeldin kardeş.»

«Hoşbulduk.»

«Allah kurtarsın.»

«Sağol.»

«Arkadaşa o biçim bir hoşgeldin çayı hazırlarız be Gılay ağbi, merak etme sen, aratmam sana Beşiktaş'taki kahveni evelallah.»

• «Sağol Samsunlu. Çok bekler miyiz?»

«On dakika sonra hazır.»

«Oldu.»

Avludasın. Dört yanından yüksek duvarlarla çevrilip kapatılmış küçük beton bir avlu. Biraz umutsuzluğa kapılmış gibisin. Kat kat telör- gülerle çevrilmiş bile olsa, uzaklan görebileceğin, biraz belki

yeşillikleri bulunan, büyücek bir bahçe ya da topraklık, bir alan olarak tasarlamıştın. Bütün görünen gri/mavi karışımı, güneşli, bulutsuz dört köşe, küçücük bir gök. Doğa bu kadarcık burada. Geri kalan her şey kul yapısı, uygarlık buluntusu uyduruk şeyler: Yontulmuş kaba taşlar, kirli betonlar, dikenli tel- örgüler, demir kapılar, demir parmaklıklar.

«Nasıl beğendin mi avlumuzu?»

Doğadan gelme biri olmadığını düşünüp avunuyorsun. Otobüsle, trenle bir yerden bir yere giderken bile camdan bakıp dışanları, hızla değişen doğa görüntülerini uzun uzun gözlemek alışkanlığın bile pek olmamış. Bir dağ evini, bir tarih kalıntısını, ansızın çıkıveren bir deniz parçasını, görüntüyü bir anda vazgeçilmez kılan bir küçük ağacı görüp de 'ah ne güzel' diyenleri bir türlü anlayamamışsın. Bir dağ, bir deniz, bir akarsu, bir köprü, bir kuş, bir kelebek, 'insansızsa,' duruk, ölü, anlamsız, kupkuru bir görüntü, cansız bir güzellik olarak görünmüş sana. Hep böyle olmuştu. Bunları düşününce biraz rahatlıyorsun. Doğa yok ama Nuriler var burada. İşte önünde bir sürü Nuri. Hemen herkes avluda. Duvar diplerinde oturanlar, ortadaki boşlukta dolaşanlar. Hem sen yıllardır kentlerin, taşlar döşeli, asfaltlar serili yollarının iki yanında beli- rivermiş, orta karar yapılarında daha çok odalar odalar içinde yaşamaya alışmış biri değil misin? Hani engin denizlere alışkın bir usta denizci olsaydın da buralara düşseydin, gözlerinle, gönlünle, her şeyinle, haklı olarak açıklıkların, **genişliklerin, sonsuzlukların**

ötesindeki engin ufuk çizgisini arardın. Sen öyle değilsin ki. İyi ki değilsin.

Üstü açık bırakılmış bir koğuştan başka bir şey değil

i r ■ 1 • 1 1 •••••• 1 1 • •• 1 •••••• i • •

avlu. Tavan yerine de küçücük bir gökyüzünü getirip çivilemişler tepeye.

Bir duvar dibindesin. Ellerin, arkanda, duvarın kabarık taşlarmda. Nuri az ötede biriyle konuşuyor. Önemli şeyler konuşuyor olmalı. Yüksek duvarların üstünde çepeçevre dolanan dikenli tellere budala bir kumru gelip tünemiş; kabarmış, tek başına düşünüyor. Orada, o duvarın üstünden dışarılara bakma olanağın olsa, dün akşam bıraktığın kenti yerinde bulabilecek misin?

«Çıkar üstündekileri!»

Koyu gözlüklülerin ikisi de odada. Bunu söyleyen, tepesi açık olanı, öbürü, seyrek saçlısı, arkada, bir masaya dayanmış; karışmıyor gibi. İki dargelirli yardımcı kapınm yanında, ay aktalar. Arkalarında, birileri daha var. Sanşın, görünmüyor ortalarda.

Üst katlarda genişçe bir oda.

«Soyunsana ulan!»

Başıyla, kapının yanında bekleyen iki dar gelirliye buyruk veriyor. İkisi birden üzerine atılıp yağmadan mal kaçırır gibi üstündekileri sıyırıp alıyorlar. En çok da donunun çıkarılmasına direniyorsun. Sille tokat onu da çıkarıyorlar. Çırılçıplak kalıyorsun. Üstelik donun—.

«Ne zaman sıçtm lan altına. Götürün atm o pis şeyi dışarı.»

Utanç içindesin.

Ama her şey o kadar dışında ki. Öbür küçük odada inen ilk yumruklarla donuna kirletmen de, şimdiki çırılçıplaklığın da, içindeki bulantıyla, utancı da örten bir iğrençlik, bir çirkinlik tablosu oluvermiş.

Gözlerini yumuyorsun.

Sanki ipe götürür gibi kollarına, bacaklarına sıkı sıkı yapışıp sürükleyerek odanın ortasına çekiyorlar. Tekme yumruk yıkıyorlar yere.

Biri üzerine çöküyor. Eziliyorsun altında. Aklına kötü şeyler geliyor.

Yerde, hiçbir şeye benzetemediğin, haçı andırır, tahtadan yapılma bir âletin üzerine çekiyorlar. Arkaüstüsün. İki parmak kalınlığında kayışlar var haça benzer tahtanın uçlarında. Önce iki yana açtıkları kollarını kayışlarla bileklerinden sika sika bağlıyorlar tahtaya. Dirseklerinden geçen kayışlar etine oturuyor. Nasıl da meraklılar, nasıl da severek yapıyorlar görevlerini. Ayak bileklerine de kayışların geçirilip sıkıldığını görüyorsun. Başını kaldırıp bakınca ne kadar çirkinsin görünen çıplaklığınla. Bir kadının karşısında bile böylesine eşekçe yayılıp yat- mışlığm yok. İki dargelirli, işlerini bitirince, görevlerini kusursuz yapmanın gönül rahatlığı içinde doğruluyorlar, üstlerini başlarmı düzeltiyorlar. Tepesi açık olan gözlüklünün başı, tavanın önünde küçülerek senden uzaklaşmış gibi. Sigarasını tüttürüyor.

«Konuşacak mısın?»

Egemen, kuru sesiyle tepende. Elindeki sigarasının uzayan külü düştü düşecek.

Herkes çıplaklığına bakıyor gibi. Alçaltmak için yapıyorlar sanki. Ama yok, direneceksin, alçalmamak için direneceksin.

«Anlatacak mısm?»

«Neyi?»

«Şu köşeyi görüyor musun?»

Başmı kaldırıp gösterdiği köşeye bakıyorsun. Kara lastik coplar yanyana dizilmiş. Berisinde boy boy değişik kalınlıkta sopalar. Daha beride inceli kaimli zincirler, kordonlar, ipler,

kayışlar, bir şeylere benzetemediğin daha pek çok şey.

Öylesine sıkmışlar ki kayışları, kıpırdanamıyorsun.

«Başlayın!»

İki kişiden biri, sopaların, zincirlerin bulunduğu köşeye gidip elinde, eskice kara deriyle kaplı, büyücek, yassı bir kutuyla dönüyor. Kutudan sarkan kablolar yerde sürünüyor.

«Elektrik,» diye geçiriyorsun içinden, bunu sesli düşündüğünü sonradan ayırt ediyorsun.

«Evet, elektrik,» diyor başmdaki.

Sesi güven dolu. Elektriği ilk bulan, yaratan kendisi sanki.

Yandaki masanın üzerine getirip koyuyorlar kara deriyle kaplı kutuyu. Manyeto olmalı. Sahra telefonlarında kullanüan o ilkel manyetolara benziyor. Yanda küçük bir kolu var. Kutudan çıkan kablolardan birinin ucunu, dargelirliler- den biri eğilip bir yerlere takıyor; prize bağlıyor olmalı. Bütün bedenin bir bekleyiş içinde şimdiden kaskatı kesilmiş. Terliyorsun. Kafandan, elektrik çarpmalarını geçirmeyi deniyorsun; olacak şey değil. Düşünemiyorsun bile. Kutudan çıkan ikinci bir kablonun ucu öbürünün elinde. Kablo, ucuna doğru daha ince iki kabloya ayrılıyor, biri kırmızı, biri sarı gibi. Kabloların uçları sıyrılmış, çıplak bakır telleri görünüyor. Sarı kablonun ucunu sağ ayağının küçük parmağına sarıyorlar. Parmağında bir boşluk, bir kop- muşluk duygusu. Akım yok daha. Sağ eline yapışıyor biri, kırmızı kablonun çıplak bakır ucunu serçe parmağına doluyor. Yağlı iri burnunun tam ucunda kızarık bir kabarıklık; derinin altında ku**rumuş kalmış bir yağ topağı. Sen bütün sivilceleri sıkarsın.**

Adam işini görürken gözgöze geliyorsunuz. Anlamsız, boş boş bakan iki camgöz. Donuk, çirkin, mat, çapaklı. Gözlerini kırpmadan saatlerce

bakabilir. Gözlerini kaçırıyorsun.

Birden bedenine saplanan ateş gibi bir dalgayla odanın ötesinden, masanın oralardan ‘tırrt’ sesini duyuyorsun etinde. Bedenin yay gibi geriliyor, acıya yakın bir sarsılmayla tıkamp kalıyorsun. Soluğun göğsünde sıkışmış kalmış. Yüreğinin yerinde korkunç hızla dönen dişli bir çark var. Gürültüsünü, kuruyan, büzülen beyninde duyuyorsun.

Akımı kesiyorlar.

Yığılıyorsun. Bekliyorsun. Sana bakıyor ol- malüar. İnip kalkan göğsünü yavaşlatmayı deniyorsun. Başını kaldırıp korku dolu gözlerle çevreyi kolaçan ediyorsun. Gözlerinin önünde tüysü kara kara noktacıklar uçuşuyor.

x Gözlüklü, ayakta. Sigarasını yanlamış. İki av köpeği gibi aportta bekleyen dargelirlilere bakıyor. Odada iki yeni kişi daha var; arkalarda, masanın ötesinde. Gözlüklü, sigarayı tutan eliyle bir işaret yapıyor, külünün kopup yere düştüğünü görüyorsun. Masanın arkasmda duran iki kişi, öbürlerinin çözdükleri ayaklarını bu kez kalınca bir sopaya bağlayıp iki ucundan havaya kaldırıyorlar. Sopanın uçlarını iki dargelir- liye bırakıp geri çekiliyorlar. Biri elinde bir sopayla yaklaşıyor.

«Konuşacak mısın?»

Tabanlarının ortasına inen kalın sopanın vuruşu beynini sallıyor. Adam olanca hızıyla so-

payı kaldırıp indiriyor tabanlarına. Topuklarında çalışıyor. Dişlerin kenetlenmiş birbirine, ölecek gibisin. Sopanm havaya kalkıp inişlerini görüyorsun. Vurulan yer ayakların mı yalnızca, ayırt etmek güç. Vuruşlar bütün bedeninde patlıyor. Bütün gövdene, bütün iç organlarına, alabildiğine büyücek bir yüzey, gelip gelip vuruyor. Yedi sekiz vuruş sonra duruyorlar. Ayakların sancıyarak yanıyor. Başını güçlükle kaldırıp bakıyorsun : Gözlüklü, tam ayakucunda. Yapmacık, soğuk bir gülümseme var saçsız yüzünde. Arkasmdakilere dönüyor. Biri yaklaşıp eğiliyor üzerine, elinin serçe parmağındaki teli açıyor. Dayanamayacağını anlamış olmalılar.

İşkenceye son verecek gibiler. Telin açıldığı yerde, serçe parmağında bir ince boşluk. Rahatlıyor gibisin. Ama hayır. En kötüsü—. Hiç beklemediğin—. Cinsel bir sağılmayla ürperiyorsun. Teli çözen edam kamışmı tutuyor.

«Yapmayın.»

Önlemen olanaksız. Elin kolun bağlı, öğle de sıkmışlar ki kayışları. Bütün bedeninle kendini sakınmaya, gizlemeye çalışıyorsun, ama boşuna. Adam, elindeki kırmızı kablonun açık ucunu kamışına doluyor ortasından, engel olamıyorsun. Salıveriyorsun kendini; başın, altındaki tahtaya vuruyor. Etin, umutsuzca, korkuyla bekliyor.

«Konuşacak mısm?»

İçindeki yılgı daha da korkutuyor seni.

«Ne konuşmamı istiyorsunuz?»

«Akim başına gelmeye başladı mı?»

«Sorun, bir şeyler sorun, bildiğim bir şeyse—.»

«Sen anlat bildiklerini, biz gerekirse sorarız.»

«Neyi anlatayım?»

‘Tırrrt’. Anlatılmaz, beklenmedik bir acıyla oralarında, kamışının, küçük ayak parmağının oralarda bir yerlerde. Ölecek misin? Soluk solu- ğasın. Çıplaklığından artık utanmıyorsun bile. Bekliyorsun. Gözlerini açıp başını kaldırıyor, bakıyorsun. Gözlüklünün alttan görünen küçük yüzünde keyifli bir gülümseme. Seni öyle kıvranır görmekten cinsel bir tad alıyor gibi. Sapık bir yüz. Manyetonun başında duran dargelir- linin anlamsız camgözleri, gözlerinde. Eliyle manyetonun kolunu tutuyor, çevirmiyor. Demek iki kere çevirdi kolu, duyduğun iki ‘tırrrt’ sesiyle iki akım saplandı etine. Umulmadık bir kamaşma, kramp gibi mi? Değil gibi de.

«Nasılsın bakalım yiğit dostum? Nasıl buldun elektriğimizi, beğendin mi? Daha bu işin merhabası. Şöyle bir merhaba diyelim dedik.» Sesi

birden değişiyor: «Anlatacak mısın?»

’ Yükselen bu ses kötülüklerle yüklü.

«Neyi anlatayım? Neyi anlatmamı—.»

Göstergedeki kıpırtıyla birlikte, adamın, kolu çevirmeye başlayan kıpırtısıyla, yine bildik titreşimli sancı etine kemiklerine giriyor iki koldan ‘tırrrt’. Bütün gövden bir anda et olmaktan çıkmış, akıcı demir eriyiği sanki, kamışından başlayarak iç organlarına doğru donup katılaşmaya başlıyor gibisin. İlk donan, demirleşen yerin,- kamışın.

Manyetonun başındaki adam kolu bir kere çevirip durdu oysa.

«Konuşacak mısın?»

Yaklaşıyorlar. Tependeler. Altı kişiler.

Büyüyen bir tekme gevşemiş böğrüne gömülüyor. Toplanıp bir avuç kalıyorsun.

«Konuşacak mısın ulan?»

«t,,y>

«Gebertin bu kerhaneciyi.»

Tekmeler beş koldan, on koldan, yüz koldan yağmaya başlıyor. Biri kafanı tekmeliyor, öldürecekler. Gözleri döndü hepsinin. Çılgın gibiler. Tekmeler kesilirken ‘tırrrt’, yine aym sancı, aynı titreşim, dalga dalga etinde kemiğinde. Etlerini birileri kemiklerinden sıyırıyor gibi, lime lime ayırıyorlar her yanını, içini, dışını, her yanını. Eklemlerin eriyor, açılıyor gibi. Başını kaldırıp kaldırıp vuruyorsun altındaki tahtaya. Adamın eli manyetonun koluyla birlikte durmadan dönüyor. Tekmelerin altında ardı ardına ‘tırrrt tırrrt tırrrt’ bağıramıyorsun.

«Bağır ulan it, bağır!»

Tekmelerini olanca gücüyle beline indirerek bağırmanı istiyor biri.

«Bağırmayacağım!»

Bunu bağırarak söylediğini anlıyorsun.

«Bağırmayacağım!»

Tekmeler kesiliyor. ‘Tırrrt tırrrt tırrrt’. Etlerin kopuyor artık. Dayanamıyorsun. Titreşimler dalga dalga üstüste biniyor, yüreğine doğru bir sancı, bir sıkışma, boğazından yırtarak çıkan haykırışlar arasmda son ‘tırrrt’ sesiyle birlikte soluk soluğa gevşeyip yığılıyorsun.

«Kesin.»

Yok gibisin. Yüreğinin atışları sayılır gibi değil.

«Konuş ulan! Bu daha bir şey değil. Bak konuşmazsan iğdiş ederiz seni!»

‘Tırrrt’.

Dayanılır gibi değil.

‘Tırrrt’.

Kollarını, ayaklarını saran kayışları koparacak gibisin.

‘Tırrrt’.

«İğdiş, ederiz, anlıyor musun?»

‘Tırrrt’.

«Konuşsana lan!»

Kayışlar bileklerini koparabilir. Bir şeylerin kopma durumunda olduğunu seziyorsun. O çırpınmalar, o haykırışlar içinde bu kadar nasıl kasılıp gerildiğine kendin de şaşıyorsun. Su içindesin. İçindeki bütün suyu kurutmuşlar gibi.

‘Tırrrt tırrrt tırrrt’.

Gerilim gerilim gerilim. Belki duyduğunun somut bir acı olmadığını düşünüyorsun; acı değil, bir şok belki. Ama dayantfmaz bir şok. Beynin allak bullak. Bir felç kasırgası içindesin. Ka- sılabildiğince kasılıyorsun. Gücünün çok çok üstünde, bir aşkmlık durumunda, çıldırmış gibi bağırıyorsun:

«Ölüyorum!»

‘Tırrrt tırrrt’.

«Öldürün, yeter artık, öldürün beni, öldürün, Allah aşkına, öldürün!»

Ağlayamıyorsun bile.

Ağzının kupkuruluğunda bir tuz tadı.

Yığılıyorsun.

Çırpınmaktan, altındaki tahtaya sürtünmek- ten derilerin erimiş, aşınmış olmalı. Kafanın arkası tahtaya vurmaktan tahtalaşmış, kalınlaşmış gibi. Olağanüstü bir açlıkla soluyorsun. Odanın havasını mı boşalttılar. Havasızsın. Yüreğinin atışlarım beynindeki vuruşlardan izliyorsun. Alabildiğine düzensiz. Yüreğin dayanamayıp yarılacak gibi.

Başını kaldırabiliyorsun. Kamışın mosmor olmuş. Bu kadar küçülmesi, şaşırtıyor; sonunda onu da yaptılar demek, iğdiş ettiler seni.

«Konuşacak mısın?»

«Hayır.»

Soğuk soğuk gülüyor. Sinir. Yapmacıklı bulaşık bir gülüş. Gülerken aralık duran ağzının içine tükürmek geliyor içinden. Ağzın kupkuru. İçinde bulantı. Dilin tahta gibi. Bakır. Biraz su olsa. Bulantı büyüyor. Kusacak mısın? Utanmadan gülüyor bir de. İğrenç. Sinir. Kusmuktan yapılmış bir insan heykeli. Başını çevirip gözlerini kaçırıyorsun. İğdiş ettiler demek.

Dargelirlinin ucuz kaim ayakkabıları yeni alınmış. Yeni verilmiş demek daha doğru. Pantolonunun paçaları dubleli. Masanın üzerindeki manyetoyu kaldırdığını görüyorsun; Bitti mi? Neye yarar. Ama, onun boşalttığı masaya, öbürü, daha küçük bir başka kutuyu getirip bırakıyor. Uçları sana bağlı kordonun boşalan ucunu yeni bir kutuya sarıyor, bir vidayı çeviriyor sanki arkasında. Başka bir denemeden mi geçeceksin? Yeni bir akım devresine mi sokacaklar? Dayanacak gücün kaldı mı ki? Ölebilir misin? Kuru kuru öğürüyorsun. Kusamıyorsun.

Birden odanın ışığını söndürüyor biri. Ka-ranlıktasm. Herkes karanlıkta. Işık mı söndürüldü, sigorta mı attı? Sigorta atmış olamaz mı?

Akım da kesilmiş olabilir. 'Kent cereyanındaki bir arıza yüzünden—

«Konuşacak olursan yüksek sesle çağır bizi, bitişik odadayız, yoksa ölürsün, tamam mı?»

Karanlıkta yine onun aşağılık gülüşünü duyuyorsun.

«İyi eğlenceler.»

Odadan çıkarlarken bir düğmeye basıyor biri, düğme sesiyle birlikte: 'Zızzzzz'.

Korkunçtu. Tekdüze bir zızıltıyla, kayışların içinde, üstelik kopkoyu bir karanlıkta, görüp oyalanacağın bütün görüntülerden, nesnelerden yoksun, yapayalnız, korku içinde çırpındın durdun. Olanca gücünle bağırdığını biliyordun. Bağırmanın, alabildiğine bağırmanın, bir yere dayanmak, bir dosta tutunmak gibi biraz olsun rahatlattığını anlamıştm. Akım gittikçe yayılıyor, yakıyor gibiydi. Yüreğinin sesi değişmiş miydi: 'plöp plöp plöp'. Boğazın yırtılmıştı belki de.

Kendine geldiğinde tependeydiler. Yüreğinin atışlarını onlar da duyuyor olmalıydı: 'Plöp plöp plöp.'

Bayılmamış olduğunu anladın. Bunca dayanma gücünün kaynağını anlayamıyordun. İçeriye ne zaman girdiklerini, ışığı ne zaman açtık-

larmı, akımı ne zaman kestiklerini bilemiyordun. Solukların iniltiyle sesleniyordu. ‘Plöp plöp plöp.’

«Açüm da görelim şu babayiğidi.»

Bir kadın sesine benzettin. Başında dikilenler biraz açıldılar. İnlemeyi kestin. Başım güçlükle kaldırıp bakındın. Sesin geldiği yönde, kapıda, gözlerinin önünde uçuşan kara noktacıkların ötesinde, iki kadın görevli, yüzlerine ilişti

rip getirdikleri acemice bir gülücükle, acır gibi sana bakıyorlardı, çıplaklığına. İçinden gelen inlemeleri susturmuştun. Gözlerini yumdun. Ölmek istedin orada, gerçekten ölmek istedin, yürekten gelen kesin bir istekti bu.

Sonra yine bastılar düğmeye. Tellerin etine bağlı uçlarına bir bardaktan sular döktüler; titreşim, suyun yayıldığı alana genişledi, yayıldı. Akımın gücünü artırdılar. Kamışının içine mil sokuyorlardı sanki.

Kamışından çözdükleri kablonun ucunu bedeninde gezdirdiler, meme uçlarına tuttular, kulağına soktular, ağzını açıp diline değdirdiler. Haykırmaların çığlığa dönüşmüştü. Yüreğinin ‘plöp plöp’leri birbirinden ayırdedilmez oldu. Etlerinin kemiklerinden ayrılıp koptuğunu bildin. Her şey erir gibi olurken, bir yok oluşun doruğunda ‘ölüyorum’ diye düşünürken, bayılmışsın.

Nuri, kararmış demliği atar gibi bırakıyor elinden yere, yanan elini sallıyor, demliğin kırık sapını kavramış parmaklarını ağzına sokuyor, sövüyor. Öbür elindeki iki bardakla, içinde kesmeşekerler bulunan kâğıt külâhı, yere, demliğin yanma koyuyor. Cam bardaklardan birini demliğin emziğine ters çevirip geçiriyor, dibi çay tortularıyla kararmış ince belli cam bardak buğulanıveriyor.

«Dolaşalım.»

Avlu dolaşanlarla dolu.

«Bak, akimda olsun, burada kimsenin voltası

kesilmez-, mahpusane raconudur. Gel, şu duvarın yanı iyi.»

Nuri’nin yanmda, duvar boyunca dolaşıyorsun. Nuri adımlarını sana uydurmaya çalışıyor, boyuna adım değiştiriyor. Belki de yoruluyor. Sonunda, böyle

dolaşılmayacağım, volta atmanın bu olmadığını,

dayanamıyor, söylemek zorunda kalıyor. Senin

adımların dağmık. Korkarak, çekinerek basıyorsun yere. Tabanlarındaki sızılı boşluk duygusunu bilerek, sakınarak atıyorsun adımlarını.

Öbür duvarın dibinde bir başına dolaşan kırk yaşlarında birini gösteriyor.

«Bak şunu görüyor musun şunu. Nasıl volta atıyor görüyorsun değil mi. îyi bak. Dönüşlerine bak.»

«O yürümüyor ki, koşuyor.»

«Eşkini kıvrak onun. Senin gibi rahvan değil.»

«Neyi kıvrak dedin?»

. «Eşkini kıvrak. Eşkin, soylu atların yürüyüşüne derler. Bir uyum tutturur, tıkır tıkır yürür gider soylu atlar. Araba beygirlerinin yürüyüşü rahvandır. Bu adam soylu atlar gibi yürür. Sen rahvan yürüyorsun.»

Rahvan yürüyeceksin. Eşkine kalkacak hal mi bıraktılar sende. Yere basarken bile sakınarak basıyorsun. Nuri bilmiyor. Bilse konuşmaz böyle. Bilmesin daha iyi.

Adam sırım gibi. Tepesi iyice açılmış. Başının iki yanında kısacık birer tutam saç kalmış. Sağma soluna baktığı yok. Yere öyle bir inançla, öyle sağlam basıyor ki, bunca kalabalık bir avluda bile tek başınalığını koruyabiliyor. Yürüyüşündeki uyumu, tempoyu hiç bozmuyor: Tak tak tak.

«Zoru ne peki?»

«Sekiz yıldan beri bu adam böyle volta atar.»

«Sekiz yıldan beri mi?»

«Bir gün bile aksatmaz. Sekiz yıldır içeride.»

Düşünmek bile korkunç.

«Bak şu duvarın dibine yayılmış güneşlenen amsalağı görüyor musun?»

«Gözleri kapalı olan mı?»

«İdamlık o. Kaç yaşında dersin?»

«Kaç? Kırkı geçkin olmalı.»

«Yirmi üç yaşında. Üç yıldır yatıyor. Yargı-taydan karar bekliyor. Böyle sabahtan akşama uyur. Sabahtan akşama çürür böyle bir köşede. Bu volta atansa elli yaşında. Bir ona bak, bir de

buna. Bu var ya bu, içeri girdiğinde pelte gibiymiş. Bak çakı gibi şimdi. Dipdiri. Her şeyi bu voltasına borçlu. Her gün tam iki saat bu tempoda volta atar. Sekiz yıldır böyle bu. Voltasını bitirdi mi, gider elini yüzünü yıkar, oturur, kitabını açar okur, çayını içer, uyur. Kimsenin etlisine sütlüsüne karışmaz. Efendi adamdır. Adı da bu yüzden 'Efendi Nuri'ye çıkmıştır.»

«Suçu ne bu Efendi Nuri'nin?»

«Kimse bilmez. Siyasi diyenler de var.»

Efendi Nuri, başını eğmiş, 'eşkine kalkmış', yürüyor duvar boyunca. Adımlan öylesine düzenli ki, gözünü yumsa, iki saat kimseye çarpmadan duvar boyunca aynı çizgi üzerinde voltasını atabilir.

Yanınızda yörenizde, başka volta atanlar da

var.

Karşı duvann dibinde, gölgelikte sıra sıra Nuriler oturmuşlar.

Yürüyüşündeki dağınıklık Nuri'yi sıkıyor, anlıyorsun. Çevreyi gözlemekten adımlann iyice dağılmış. Nuri bozuluyor. Nuri haklı. Tabanların da sızlamaya başladı. Bu kez dikkatle onun adımlarına eşlik etmeye çalışıyorsun. Özellikle dönüşleri öğretiyor Nuri. Adımlarınız bir süre sonra uyuşuyor. Betonun çizgisinden, aynı yönde birlikte dönmeyi öğreniyorsun.

Avlu karasinek dolu. O odacıktaki sineklerden daha azgınlar. Karyolanın altmda biriktirdiğin sinek ölülerini anımsıyorsun. Yürüdükçe, yerdeki lekelerin, domates, hıyar, karpuz kalıntılarının, kesmeşeker parçalarının üzerinden kopan karasinekler deliriyor çevrenizde.

Nuri'nin elinde tespihi var. Kahverengi/mor ucuz bir tespih. Şaşılası bir hızla, biçimden biçime girerek, küçük şıkırtüar içinde parmaklarının arasından su gibi akıyor. Böyle bir tespih ediıısen, sen

de başarabilir misin? Parmaklarının arasından böyle döne kıvrıla akar gider mi su gibi?

«Çay çökmüştür.»

Çayı unuttunuz. Buz gibi olduğunu düşünüyorsun. Soğumuştur. Yazıklanıyorsun. İki aya yakın bir .süredir içeceğin ilk çay olacaktı. Gidip köşeye, duvarın dibine çömeliyor Nuri. Demliğin kapağını kaldırıp bakıyor.

«Çökmüş,» diyor.

«Soğumuştur.»

Demliğin kırık sapını güçlükle kavrayarak, kararmış koyu bir çayı tozlu bardaklara dolduruyor. Güçlükle oturabiliyorsun yanma. Nuri gibi senin de dizlerin karnında. Annen buna 'köpek oturuşu' derdi.

Eğri büğrü, yumuşak alüminyum bir kaşıkla, attığın tek şekeri karıştırıyorsun. Çayın üstü köpükleniyor. Köpüğü kaşıkla alıp atıyorsun.

Nuri şekersiz içiyor. Çay, hiç de sandığm gibi soğumamış.

Oturuş biçimin dizlerini sızlatıyor. Kan tabanlarına vuruyor. Alışık değilsin böyle oturmalara. Boşalan bardağını demliğin yanma bırakıp dayanamıyor, güçlükle doğrulup kalkıyorsun. Kalkarken diz kapakların çatırdıyor. Akışı kesilen kan, uyuşuk bacaklarına saldırıyor. Tuzlu suda yürütülürken duyduğun karıncalanmaya, kamaşmaya benziyor. Doldurduğu bardağına şeker atmak için yine oturuyorsun Nuri'nin yanına. Nuri'de hiçbir kıpırtı yok. Nuri rahat. Avucuna al-

dığı bardağına sıkı sıkı sarılmış, boşluğa bakıyor. Görmeden bakıyor. Belli ki Nuri oralarda değil, uzaklarda. Belki İstanbul'da, Beşiktaş'taki kahvesinde. Sana öyle geliyor ki, bıraksan, bu biçimde, dizleri hiç ağrımadan, Nuri yıllarca oturabilir, düşler kurabilir, çaylar içebilir.

Boşalan bardağını yere bırakıp yine kalkmak, doğrulmak gereğini duyuyorsun. Kamaşma bütün bacaklarında karıncalanıyor.

Nuri yine dolduruyor bardakları. Bu kez tam dolmuyor bardaklar. Bir eliyle kapağını tutmuş, demliğin son sızıntılarını bardaklarda topluyor. Çay, çay olmaktan çıkmış. Kapkara. Soğuk. Yine de içiyorsun.

Nuri de kalkıyor. Boş bardaklarla demliği alıp çayocağma götürüyor, geliyor.

«Voltaya var mısın?»

«Varım.»

«Ama dalga geçmek yok. Adam gibi volta atacaksın.»

«Yürüyüşüm eşkin olacak Gılay Nuri, rahvan değil.»

Gülüyor.

Teklememeye çalışarak Nuri'nin yanınca yürüyorsun. Başarıyor gibisin.

Nuri de öbürleri gibi ayakkabılarını, arkalarını ezerek giyiyor. Yürüdükçe topuklarının betona sürtünmesinden çıkan tıkırtılar, senin yürüyüşüne de uyum sağlıyor. Tıkırtılara uyuyorsun.

Tabanların gittikçe alışıyor gibi.

Tepelerde, yücelerde, sessizce geçip gitmiş bir tepkili uçağın ardında bıraktığı parlak iki çizgi genişleyip pamuklaşıyor el kadar gökyüzünde.

Enli taş basamaklardan sürüklenerek indiri- lişin gözlerinin önünden gitmiyor.

İşkence odasından çıktığından beri önünde arkanda koşuşan bir sürü görevli, o bitkin durumunda, dörtbir yanından yumruklar, tekmeler indiriyor, sövüyorlardı durmadan.

İki görevlinin arasmda sürükleniyordun. Kollarının altından girip omuzlamışlardı. Yere basamayan çıplak şiş ayaklarının taş basamaklara çarpa çarpa sürüklenmesini önleyememiştin. Bütün ağırlığını o iki kişiye vermiştin. İnen yumruklar, sonunda bayılarak kurtulduğun az önceki elektrikten daha çok yüdırıyordu. Önünü ardını görmüyordun.

Bir büyücek kapıyı açıyorlar. Alacakaranlık uzunca bir koridor. Tepede, ortadan sarkıtılmış aralıklı iki üç solgun ampul. Kıçına üs- tüste birkaç tekme daha iniyor. Kapıdan girer girmez tekmeler, yumruklar kesiliyor. Kapının dışında kaldıklarını anlayınca rahatlıyorsun. Kurtuldun o çılgın sürüden. Yaralısın.

İki görevlinin arasında sürüklenirken ara- sıra ayaklarınla da yere basar gibisin.

Yeni bir yerdesin. İlk kez geçiyorsun buradan. Şiş gözlerinle dikkatlice bakınca, koridorun bir yanının çıplak bir eski duvar, öbür yanmm, boydan boya, yerden tavana kadar yükselen demir parmaklıklarla kaplı olduğunu görüyorsun.

Bunların yanyaıa sıralanmış daracık odacıklar olduğunu anlıyorsun. Yoksa—? Yoksa, dışarıda bekleyen, sabah getirildiğin arabaya

götürmeyecekler mi? Bu düşünce eziveriyor seni. Ağır bir küf kokusu içini yılgıyla dolduruyor.

Önlerinden geçtiğin demir parmaklıkların ötesinde, karanlığın içinde kıpırdayan birilerini seçer gibi oluyorsun. İçerilerde kapatılmış binleri var. Seni de mi—? Sen ilerleyip önlerinden geçtikçe, yaklaşıp demir parmaklıkları kavrayan eller görüyorsun, solgun yüzler görüyorsun. Seni de mi kapatacaklar buraya? Bunca işkenceden sonra kurtulamayacak mısın ellerinden? Bitmedi ıııi daha? Oysa bitti sanıyordun. Bu işi de yenilmeden bitirmiş olmanm övüncüyle sürükleniyordun iki görevlinin ortasında; bu övünçle katlanıyordun o çılgınlar sürüsünün yumruklarına, tekmelerine.

Birden—,

«Allahsızlar!» diye bir ses patlıyor koridorda.

Ürperiyorsun.

«Ulan gebertmişsiniz çocuğu be!» diye bağırıyor bir başkası, parmaklıkların ötesinden.

«Yuh ulan, yuh be size!» diye haykırıyor bir başka ses, bir başka bölmeden.

Seni taşıyan iki kişi, birden geri dönüp hızla geldiğiniz kapıya doğru sürüklemeye başlıyorlar seni. Kapıdan, bir sürü görevlinin, ellerindeki kara coplarla, ateş püskürerek koridora daldıklarını görüyorsun. Seni dövenler olmalı. İçin hınçla kabarıyor.

İnen copların şakırtılarını için kanayarak arkada bırakıp apar topar uzaklaştırılıyorsun oradan. Arkandan kapının kapanışı yankılanıyor boş duvarlarda. Kapının kapanışıyla birlikte, kapının ötesinde kalanların sesleri de kapanıyor, bitiyor.

Daha aydınlık bir koridora sürükleniyorsun. Çok aydınlık bir yerde gözlerin yanıyor. İşte o zaman pantolonsuz olduğunu görüyorsun. Kimin olduğunu bilmediğin uzunca bir donlasın.

Üzerine beceriksizce çizilmiş yanyana iki sıfır bulunan aralık bir kapıdan içeri sokuyorlar. Sarı pirinç musluktan fışırtıyla, köpürerek akan su, çatlak beton lavaboda şaşkın sesler çıkarıyor.

«Yıka yüzünü,» diyor görevlilerden biri.

Kollarının altmdan çıkıp bırakıveriyorlar. Tabanlarına binen ağırlığının sızılı şaşkınlığıyla kalıveriyorsun boşlukta. Yeni yürümeye başlamış bebeler gibisin, korku içindesin. Yığıhvereceksin. İki elinle lavabonun kıyısına tutunmaya çalışırken, görevlilerden birinin seni belinden tutmakta olduğunu anlıyorsun. İyi biri olmalı. Islak beton lavaboya tutunuyorsun. Musluktan su sürekli fışkırıyor, üstüne başına sıçrıyor. Etinde duyduğun nokta nokta suyun serinliğini seviyorsun. Bir elini fışkıran su çubuğuna uzatıyorsun. Suyun sert, diri sesi üşüterek etine geçiyor. Orada ilk kez etini, bileklerini görüyorsun. Kan içindeler. Elektrik verirken bağladıkları katı kayışlar, sen acıdan kıvrandıkça kazımış, eritmiş bileklerinin derilerini. Aldırmıyorsun. Eğilip yerde, pis suların içinde duran ayaklarına bakıyorsun: Kocaman, kızarık iki yabancı ayak, bileklerini çevreleyen kanlı halkanın altmda budala, zavallı bir görünüş içindeler, yanyanalar. Bildiğin kendi ayaklarından öylesine başka, öylesine değişik.

«Yıkayacaksan yıka,» diyor arkadan biri.

Çok sigaralı ama kötülüklerle yüklü olmayan bir ses.

Karnını lavaboya dayıyorsun. Ayakta durabiliyorsun böylece. İki elini de suyun altına sokuyorsun. Hışırtıyla akan su, elinde ikiye bölünüyor. Kalınlaşmış bileklerini, güçsüz parmaklarınla yıkamayı deniyorsun. Derişiz kalan yerler acıyla geri itiyor parmaklarını. Bileklerini suyun altına uzatmanla kaçırman bir oluyor. Suyun basıncı, etinin acılarını depreştiriyor. Lavabonun kirli deliğine yanlardan yürüyen suyun, elinden akan kanla boyandığını görüyorsun.

Katılaşmış parmaklarını birleştirip avucunu suyun altına tutuyorsun. Dolan suyu, kaldırıp yarılmış dudaklarına götürünceye kadar avucunda su kalmıyor. Bu kez bir elinle musluğa tutunup eğiliyorsun,, ağzını suyun altma sokuyorsun. Suyun değdiği yerde yüzünün yangım azalıyor. Su çeneni yenileyerek akıyor.

Dudaklarını aralayıp akan suyun birazını ağzma alabildin orada. Ne güzeldi. Tükürmedin. Kanlı olduğunu bile bile yuttun. Kendi kanındı,, kendi güzel, yenik düşmemiş kanındı; yuttun.

«Çabuk ol,» diyor biri arkadan.

Yarık, sızılı, şiş dudaklarmı uzatıyorsun suyun altma, içiyorsun, içiyorsun, içiyorsun. Suya kanınca geri çekilip büyük bir soluk alıyorsun.

«Yüzünü yıkamadın,» diyor arkandaki.

Bu kez yüzünü de uzatıyorsun suyun altma. Bir elinle yıkamaya çalışıyorsun. Elini dokunduğun yer suyun altmda sızlıyor. Dudaklarında tuzlu bir tad bırakarak akıp gidiyor yüzüne vuran sular.

«Tamam, yeter artık.»

Musluğa tutunarak dönüp bakıyorsun. Onlara ilk kez baktığım anlıyorsun. İkisi de yabancı. İlk görüyorsun yüzlerini. Yukarıda odada elektrik veren, falakayı tutan, sopayı indirenlerden değil bunlar. Birinin kocaman, çapkın bir ağzı var. Ağzında, yanda bir altın dişi. Saçları koyu. Saçlarının boyama olduğunu sezince gülmek geliyor içinden. Saç diplerinin beyazlığından anlıyorsun. Yoksulun, dargelirlinin biri, bir de utanmadan saçlarını boyuyordu öyleyse. Hadi neyse ama gözleri de yeşil üstelik. Pis zamparanın biri olmalı. Ellisine merdiven dayamış. Öbürü gençten biri. Kısa kesilmiş kıvırcık saçları var. Kıl gibi ince bıyıkları. Göze girmeye, yaranmaya her an hazır. Zayıf ama kemikli. Oldukça da sinirli. Her şey beklenebilir ondan. Yerine, ortamına göre değişebilir, hemen rengini değiştirip uyabilir. Yüzünde, tavırlarında, sesüıde o bildik acelecilik.

«Hadi bakalım,» diyor.

Yüklendiği görevleri bir an önce, hem de kusursuz bitirmek isteyenlerden. Kaçamaklara göz yumacaklardan değil. Paraya da oldukça düşkün olmalı.

Elini yüzünü yıkatanm, o yeşil gözlü, altın dişli, saçlan boyalı pis zampara olduğunu o an anlıyorsun. Nasılsa buralara düşmüş olmalı. Onunla dışarıda

karşılaşmak güzel olabilir. İyi bir insan izlenimi bırakıyor sende. Boyuna zamparalık hikâyeleri anlatacağını biliyor gibisin.

«Yürü bakalım,» diyor genç olan.

Sesinde gecikmişliğin sıkıntısı var.

«Sabun yok mu?» diyorsun, inadına.

Saçları boyalı zamparanın yüzünden geçen babacan gülümsemeyi kaçırmıyorsun.

Lavabonun önünden çekip iki yanından destekliyorlar, yine ortalarında sürüklenmeye başlıyorsun. Az önce bilinmez dostların ‘kahrolsun’ diye bağırdığı demir parmaklıklı odacıkların bulunduğu koridoru tanıyıveriyorsun. Koridor, ellerinde kara coplarla dolaşan asık yüzlü, kızgın görevlilerle dolu. İçin bir ürpertiyle buruşuyor. Olayın yatıştığı belli. Ama kötü şeyler olmuş burada.

Bir bölmenin önünde duruyorsunuz. Parmaklığın ortasında açümış küçük bir kapıda, elinde kocaman bir anahtar destesi sallanan, başı hiç saçsız, göbeği gömleğinin önünü de açarak sarkık pantolonunun üzerinden dışarı taşmış şişko biri bekliyor. Kapmın önünde duranlar kızgın gözlerle sana bakıyorlar.

«Bu orospu çocuğu mu kışkırtmış onları?»

Yüzünde, ensende bir boşluk duygusuyla, inecek yumruklan bekliyorsun.

«Kışkırtmadı, bir şey yapmadı bu,» diyor kolundaki insanca ses; saçlan boyalı olan.

Birkaç hoyrat el, seni getiren iki kişinin elinden çekip alıveriyor, kapının ağzma sürüyüp getiriyorlar. Ansızın, belinin ortasına yediğin bir tekmeyle, geriye doğru ikiye katlandığını bilerek uçup düşüyorsun alacakaranlık odacığın orta yerine. Demir parmaklıklı kapmın gürültüyle çekilip kapandığını duyuyorsun yattığın yerden.

Belinden ikiye bölünmüş sanmıştm kendini bir ara. Uzandığın taşlık yerden kollannm üzerinde doğrulmaya çalışmıştın. Kendini toparlaman yine de kolay oldu sayılır. Doğrulup bakmış*

tın dışarıya. Parmaklığın ötesi insan doluydu. Sövüyorlardı. Alay ediyorlardı. Aldırmamaya çalışmıştın.

Çevrene göz gezdirip yeni yuvanı tanımaya çalıştın. Üç yanı çırılçıplak duvar, önü demir parmaklık, daracık bir kafes. Karanlık.

Kafesin ötesinde konuşmalar-.

«Neymiş bu ibnenin suçu?»

«Ne suç işledin len?»

«Ah ah bırakacaklar bunları bana, ne sorgu ne bir şey, hepsini yollarım eşşek cennetine.»

«Sen görürsün ananın—.»

Nedensiz öc almak için kıvranan bir sürü hamamböceği. Bitkinsin. Bırakıyorsun kendini yere arkaüstü: ‘Ohhh.’

«Dinlen bakalım orospu çocuğu. Yarın operasyonda görüşürüz.»

Sırtın, betonun ıslak serinliğinde gevşeyip dağılıyor. Bir uyuyabilsen. Nasıl yorgunsun. Etin kemiğin bir düzlüğü nasıl özlemiş. ‘Ohhh..’

«Kalk len bakayım ayağa! Eşek gibi yatıyorsun, kalk!»

Başını kaldırıp bakıyorsun. Demirlerin ötesinde kızgın, ilkel, gözlerini kan bürümüş biri. Sonra birileri. Biri parmaklığın arasından sokmuş kolunu, eliyle koluyla konuşuyor:

«Kalk len eşşeoğlu eşşek, kalk ayağa. Otel mi sandın len burayı, it!»

«Rahat bırakın arkadaşlar; operasyondan yeni çıktı daha. Bırakın kendine gelsin.»

Bu aykın sesi tanıyorsun. Saçları boyalı, altın dişlinin

sesi.

«Konuştu mu?»

«Konuşmamış.»

Garip bir sessizlik oluyor.

«Niye konuşmadın len?»

Neden sonra böyle bir soru. Yenilgi dolu bir ses. Şaşkın.

İçinden kusmak geliyor. Öğürüyorsun. Midende dışarıya atüacak bir şey yok. Açsın.

Başını yavaşça taşm soğukluğuna bırakıyorsun.

«Suçu neymiş?» diye soruyor biri.

Bu seste, konuşmayana karşı duyulan ezikliği seziyorsun.

«Camiden kilim çalarken yakalamışlar,» diyor bir başkası.

Gülüşerek uzaklaştıklarını duyuyorsun.

Çayocağımn bitişiğinde basık tabanlı kuşgö- zü bir odacık. Kapısının üzerinde ‘Terzi Odası’ yazılı. Sarı Nuri ütü masasının başında, ayakta.

«Buyursunlar.»

Yer gösteriyor.

«Benim laciler ütülenmedi tabii,» diyor Gı-

lay.

«Acelen ne yahu, Kızılay’da piyasa mı yapacaksın?»

«Yarm duruşmam var oğlum.»

«Duruşman mı var?»

«O kadar da söyledik.»

«Tamam. Anladık. Uzatma.»

«Ne zaman ütülenir?»

«Uzatma dedim. Bana bırak sen.»

«îyi ya.»

İkisi de birbirine sevgisiz bakıyor.

Uzattığı paketten tütünü pek dökülmemiş bir sigara bulup çekiyorsun.

Sarışın Nuri, yanıklarla kararmış ütü bezinin üstünden ağır ütüyü kaldırınca, sıkışık bir buhar bulutu tavana yükseliyor. Tavan, dergi sayfalarından kesilip çıkarılmış renkli artist resimleriyle kaplı. Duvarlar da. Ütüyü, tellerden uydurulup yapılmış altlığa bırakıyor. Kalınca bir kumaştan artma mor bir parçayı yanmdaki su kabına batırıp ütü bezinin üzerinde gezdiriyor. Ağır ütüyü sapından kavrayıp bezin yol yol ıs-

laklarında cızırtılarla sağa sola oynatarak kaydırıyor. Arada ütünün gevşek sapma bütün gücüyle yüklenip bekliyor. Ağzındaki sigaranın uzayan külü kırılıp bezin az ötesine düşüyor, dağılıyor.

Gılay Nuri, kolundaki ‘Gül’ dövmesinin altmı kaşırken dayanamıyor, soruyor:

«Bizim laciler de böyle mi ütülenecek?»

«Başka nasıl ütülenilmiş ki?»

Gılay, oldukça yaşlı bir dikiş makinesinin ötesindeki kırık iskemlede, oturduğu yerde keyifleniyor.

Ayağının berisinde gördüğün topluiğneyi eğilip yerden alıyorsun. Oturduğun kararmış küçük iskemlenin köşesine sivri ucuyla çizgiler çekiyorsun. Sonra Nurilerin görmediğine inanarak iğnenin ucunu elinin üzerinde gezdirirken birden batırıveriyorsun. Hiçbir acı yok etinde. İğneyi çektiğin yerde incecik bir kan noktacığı domu- rup kabarıyor. İğneyi biraz ötede, biraz derine yeniden batırıyorsun. Etinin, derinlerde belli belirsiz bir duyarlığı. Acı yok. Acımıyor elinin üstü. Daha iyileşmemiş. Kelepçelerin bileklerine açtığı derin yaralarda sinirlerin de gitmiş. Kesin bu. Düzelir mi? Belli değil. Elinin üzerinde iğne başı gibi kaba.ran iki kan noktacığmı parmağınla dağıtıyorsun.

«Nasıl biraz alıştık mı?»

Terziden gelen bu soru, sana. Karşılık vermenin en kolay yolu: Gülümsüyorsun. Elindeki topluiğneyi makinenin üzerine bırakıyorsun.

Ütü bezini kaldırıyor Nuri. Açık mavi bir pantolon. Sanki güneşli bir gökyüzü. Yapışık buharlar var daha üzerinde, ince ince çizinip duruyorlar kumaşın mavi yüzeyinde. Kaldırıp bir askıya takılıyor pantolon, duvara gerilmiş bir ipe asılıyor.

Belini iki eliyle tutup geriye kaykılıyor. Beli

kütürdüyor.

«Şimdi sıra senin takımda,» diyor.

«Çok şükür.»

Eğilip bir yerlerden gazete kâğıdına dürülü, ince çizgili lacivertleri çıkarıyor.

«Şuna bak nerelerden çıkıyor bizim şanlı la- ciler.»

«Nereye koyacaktık ya.»

Tatsız bir sessizlik.

«Ceket de ütülenecek miydi?»

«Yok böyle giyecektik. Ninemin yemenisine dönmüş, ütülenecek miydi diye soruyor.»

Bu kez Sarışın Nuri gülüyor.

«Cilet gibi isterim bak Sarışın,» diyor Gılay.

Yine de sıranın kendisine gelmiş olması yüzünü rahatlatmış.

«Duruşman yarın ha?»

«Yarın. Saat on’da.»

«O yazıcı karı yine çıkar mı duruşmaya?»

«Oğlum Sarı, dalga geçme, niye ütületiyoruz biz bu takımları, ha?»

«Ya çıkmazsa?»

«Ölürüm.»

Duruşma salonuna almışlar Gılay Nuri’yi. Yargıcın önünde, kürsünün altındaki masada oturan tombulca, gençten, esmer güzeli yazıcı kadın başka türlü bakmış Nuri’ye.

«Görsen, gözleri bir çift sümbül ağbiciğim.»

İçi karışıvermiş Nuri’nin.

Nuri gözlerini kadından ayıramıyor. Kadın gözlerini Nuri’den ayıramıyor.

«İyi mi?»

Nuri’nin üzerinde yine bu çizgili lacileri.

«Allah seni inandırsın, cilet gibiydim. Çok tatlı parçaydı Allah’ıma. Yenirse küfeden yenir, başka

yerden değil. O bana bakıyor, ben ona bakıyorum. Gözlerinde, nasıl anlatsam, akşamüstleri gibi koyu koyu gölgeler var Allah seni inandırsın. Aynı böyle bir şeyler vardı gözlerinde. Doğuştan sürmeli. Duruşma bitti. Beni dışarı çıkarıyorlar. Çıkıyorum ama, gözlerim o kanda. Neler sordular, neler söyledim, ekmek/Kuran çarpsın farkında değilim. Sonra da beni doğruca buraya paket ettiler. Tutuklanmışım.»

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Kadın oldukça genç. Boyasız. Gündelik yüzüyle. Saçları bakımsız. Kumral. Kuru soğan kabuğu bir eteklik. Toprak sarısı bir buluz. Bir tahta masanın başında. Önünde, masanın üzerinde, kâğıtları takılmış bir yazı makinesi. Alışkın gözlerle sana bakıyor. Bakışmaktan yorulan sen oluyorsun.

Ortada tek başmasm.

Kadının hemen arkasından yükselen tahtaları parlatılmış kürsünün ötesinde kara cüppeli yargıçların başlarıyla omuzları görülüyor. Kalkık kara yakalarında simli işlemeler, kırmızılar, yeşiller.

Bir merdivenden çıkarıp da getirdiler seni buraya. Önden geliyorsun. Arkandalar. Ne kadar da çoklar. Hepsinin elinde Amerikan yapısı pırıl pırıl otomatik silâhlar. Hepsi de seni korumakla görevli. Merdiven bitince gösterdikleri yana, sağa dönüyorsun. Uzayıp giden enginar yeşili yol halısının tam ortasından yürüyorsun. Hah doğruca dipte bir salonun kapısına gidiyor. Halı, kapının ağzında bitince duruyorsun. Arkadan gelenlerden ikisi yürümeni istiyor, birlikte salona giriyorsunuz. İçerde seni bekleyenler var. Seni yargılamakla görevli olanlar.

İnsansız büyük bir salon. Çekinerek yürüyorsun. Diplerde, yanlarda sıra sıra dizilmiş öbek

öbek iskemleler. Önlerindeki yazıları ilk anda okuyabiliyorsun: ‘Basın’, ‘TRT’, ‘Tanıklar’, en dipte de ‘Dinleyiciler’. Ama kimseler yok salonda. Bomboş. Salonun ortası sinema salonu gibi yan- yana dizilmiş sıra sıra iskemlelerle dolu. Önünde bir yazı: ‘Sanıklar’.

Getirilip ‘Sanıklar’ yazılı bölümün önündeki iskemlelerin yanma bırakılıyorsun, tam kürsünün önündesin. Bir mikrofonun başında.

Nöbetçilerden biri sağma, biri soluna geçti;

oldukları yerde çakılıp kaldılar. Ellerindeki otomatik silâhların masmavi namluları üzerine çevrili. Mavi bir çelik halkanın ortasında kapkara birer oyuk olarak görüyorsun namluları her iki yamnda.

Öbür görevliler kapının dışmdalar. Kapı, kürsünün yanmda olduğundan, kürsüyü de, kürsünün gerisinde oturan yargıçları da göremiyorlar. İçeri doğru açılmış olan kapının geniş kanadı, onların göz yaylımını kesiyor, daraltıyor. Görebildikleri, bütünüyle, iki silâhlının önünde mikrofonun başmda şarkı söylemeye hazırlanmış gibi duran sensin. Belki biraz da yazı makinesinin başmda bekleyen kadın yazıcı.

Salonun iki yanmda karşılıklı iki pencere. Camları çoktandır silinmemiş, puslu. Dışarıdan yükselen bir atkestanesi ağacının sık yapraklı dalları sağdaki pencereleri neredeyse kapatmış. Soldaki pencereler yakındaki bir yapının kara katran sıvalı büyük duvarma bakıyor. Damında iki kaim baca, iki de televizyon anteni. Antenlerden birinin üzerine bir alakarga konmuş. Görünen başka bir şey yok. Salon oldukça büyük. Yerler halisiz; çıplak mozaik, çimentoları iyi temizlenmemiş, mat.

Kürsünün gerisine dizilmişler. Arkalarındaki duvarda başaşağı asılmış kocaman bir bayrak. Onun üstünde, tavana oldukça yakm bir yerde, sarı yaldızlı büyücek harflerle yazılmış bir yazı: Adalet Mülkün Temelidir.’ İ’lerle Ü’lerin üzerindeki noktalar nedense çok büyük.

Sana göre kürsünün solunda, biraz açıkta oturan, savcı olabilir mi? Sarı saçlarım geriye taramış, gözleri şaşı gibi, ufak tefek biri. Başka bir savcı bu öyleyse. Aşağıda, odada sorgunu yapan savcı niye gelmedi acaba?

Bir kere olsun dönüp de yüzüne bakmamıştı. Arkası sana dönük durmuştu sorgu boyunca, önünde durduğu pencereden bahçeyi gözlemişti. Ellerini arkasında kavuşturmuştu. Hep sırtıyla, ensesiyle, elleriyle, kıpırtılı

parmaklarıyla sorular sormuştu. Sen de o ellere, kıpırtılı parmaklara kısa kısa karşılıklar vermiştin. Niçin dönüp bakmamıştı sana? Küçümsediğinden mi? Yoksa senden gizlenecek bir çirkinliği mi vardı yüzünde? Onun salonda bulunmayışı belki daha iyi.

Kürsüde yanyana oturan üç kişiden ortadaki, duruşma yargıcı olmalı. Onun sağında oturan, yargıç değil, ama yargılayacak seni; mahkemenin başkanı; alnı yok gibi. Kaşlarının hemen bittiği yerde kara sık saçları başlıyor. Yüzü tıraşlı ama sert sık sakallarının lacivert izi bir yama gibi yüzünü sarmış. Solda oturan, eli yüzü düzgün biri. Genç. Saçlan dağınık. Önündeki kaim dosyanın içinde bir şeyler aranıp duruyor.

Sıçrıyorsun. Tok, anlaşılmaz bir ses salonun sessizliğini dağıtıveriyor. Tabanlarında bildik sı- **zılar. Kürsüde, ortada oturan, uzunca yüzlü, esmer, alt dudağı sarkıkça, belki bu yüzden babanı anımsatan, öyleyse elli, elli beş yaşlarmda, kürsüden eğiliyor, altta, makinenin başında bekleyen yazıcı kadına bir şeyler söylüyor. Söylediklerinden, 'bağlı olmayarak getirildiğini, duruşmaya açık olarak başlandığını' anlıyorsun.**

Kadın, önündeki makineyi takırdatıp bir şeyler yazmaya başlıyor. Kadının sağ elinde ince bir alyans var. On parmakla yazamıyor, iki elinin orta parmaklarım kullanıyor.

Yargılayıcüarin üçünün de önünde dosyalar yığılı. En çok dosya ortada oturan duruşma yargıcının önünde.

«Adm, soyadın?»

Sana bakıyor. Sana soruyor öyleyse. Söylüyorsun.

Baba adın, ana adm, doğum yerin, doğum tarihin, evli olup olmadığın, ne iş yaptığın, oturduğun yer, bir dizi soru; hep aynı şeyler, îki saat kadar önce aşağıda savcının odasında sorulan sorular. Verdiğin karşılıkları yazıcı kadın çok önemli şeylermiş gibi önündeki kat kat kâğıtlara uzun uzun geçiriyor. Bütün sorgunun bu kadar sürmesini, yargılamanın burada bitmesini istiyorsun. Bitmiyor.

Hep o konuşuyor, ortadaki. Doğudan gelme[A] dili çalık-, sözcükleri değişik söylüyor.

«Duydun mu sorduğumu?»

Sesi de yüzü kadar kızgın.

Başınla evetleyip duyduğunu belirtiyorsun. Hepsi gözlerini dikmiş sana bakıyorlar. Yazıcı kadın da. Ayağınla yerdeki bir lekenin üzerinde küçük bir oyuna girişiyorsun. Ellerini kamının altında birleştirmişsin. Bakışlarının ağırlığından kurtulmak, ilgiyi üzerinden sıyırmak, dağıtmak senin için olanaksız.

Soru yineleniyor.

«Böyle bir olayla ilgim yok,» diyorsun.

Soruyor ortadaki.

«Öyle bir şey söylemedim,» diyorsun.

Sesinde doğulu bir kızgınlık titriyor. Yüzü oldukça sabırsız.

«Hayır, doğru değil. Tanımıyorum öyle birini. Hayır, onu da tanımıyorum. Evet tanınm onu. Arkadaşımdır. Yedi yıldır. Sık sık buluşuruz. Evet arasıra geceleri de giderim. Hayır, öyle bir konuşma geçmedi aramızda. Hayır, bana öyle bir şeyden sözetmedi. Onun öyle bir şey yapacağını sanmam. İyi tanırım. Yapamaz. Hayır konuşmadık. Onu hiç tanımam. Adını ilk kez işkencede—■. Hayır, işkenceden sözetmek istemedim. Biliyorum. Tamam. Tanımıyorum. Onu da tanımam, ama adını duymuşluğum var. Bir şey diyemem. Tanımadığım bir insan hakkında—^. Yazılarından tanırım, kendisini tanımam. Hayır hiç karşılaşmadık. Nasıl olur, tanımadığım bir insanla—.

Hayır görmedim. Hayır. Evet bu kadar.»

Kürsünün ucunda oturan sarışına bir kâğıt uzatıyor ortadaki, okutuyor. Savcı ayağa kalkarak yüksek sesle okuyor. Oldukça uzun bir yazı.

«Savcılıktaki ifadeni dinledin.»

Oysa kısa kısa evet'lerle hayırlarla karşılamıştın aşağıdaki odada savcının sorularını. Ne kadar uzun konuşturmuş savcı seni. Bozuk bir sözdizimi içinde sana neler söyletmemiş.

«Ben öyle şeyler söylemedim.»

«Altında imzan var. Okumuş imzalamışsın.»

«Hayır, savcının bana aşağıda imzalattığı kâ- **ğıdı okumadım. Oku demediler bana, imzala dediler, imzaladım. Öyle şeyler söylemedim ben. Savcının sorularına verdiğim karşılıklar böyle değildi. Hayır, kabul etmiyorum. Hayır—.»**

Konuşmanı kesiyorlar.

Anlaşılan seninle yitirecek, seninle uğraşacak vakitleri yok. Daha bir sürü dosya var önlerinde. Aşağıda, bekleme salonunda getirilmiş bekleyen bir sürü çocuk vardı. Ola ki çoğu da tutuklanacak. İçlerinde bir iki kişi tutuklanmayabilir, salıverirler belki. Sorulan sorulara böyle olumsuz karşılık vermekle o bir iki kişinin özgürlüklerine kavuşmasını geciktirmiş olmuyor musun? Yargılayanlar belki biraz da bu yüzden kızgın gibiler sana.

Ortadaki, sağında oturanın kulağına eğilip bir şeyler söylüyor, sonra kulağını uzatıp onun fı-südadıklannı dinliyor. Bunu yaparken gözlerini senin üzerinde tutuyor. Sonra solundakine eğilip bir şeyler söylüyor, onu da dinliyor. Gözleri üzerinde hep. Yine mi oralara gönderecekler? Artık hastaneye de almazlar. İyileştin çünkü. Yaparlar mı bunu? Gözlerin yine bağlanacak, yine karanlık odalarda—, çırılçıplak soyup —, yere yatırıp—. Kasıklarında başlayıp gelişen bir ürperme tabanlarına inip

yerleşiyor.

Duruşma yargıcı, yanmdakilerle yaptığı gizli konuşmaları bitiriyor sonunda, arkasına dayanıyor, omuzlan kürsünün arkasmda yok oluyor.

Şimdi yalnızca başı görünüyor. Kürsünün üstüne bırakümış kesik bir baş sanki.

«—Evet—,» diyor.

Her şey yeniden başlıyor. Aşağıda savcının sorduğu bütün sorular yeniden karşına çıkanlı- yor. Evetlerle, hayırlarla sorulan karşılamaya çalışıyorsun. Yüreğinde anlatılmaz bir bıkkınlık.

«Hayır, tanımıyorum öyle birini,» diyorsun.

«Bilmiyorum,» diyorsun.

«Hayır görmedim,» diyorsun.

îçinde başedilmez bir uyuma isteği.

Bir ara sağda oturan yargıç kalkıp dosyaya uzanıyor. Yüksek, dik yakasındaki kırmızılar, evdeki, içinin köpük süngerleri otura otura ezilip incelmiş, çuhaları yer yer eprimiş, köşedeki kırmızı divanın yumuşaklığını özletiyor sana. Orada uzanıp uyumak, uzun, deliksiz bir uykuda bütün bu bıkkınlıkları, aşağılanmaları eritip yok etmek—.

Soruyor.

«Hayır, öyle bir şey yapmadım,» diyorsun.

Soruyor.

«Hayır, tanımam, öyle bir arkadaşım olmadı,» diyorsun.

Soruyor.

-«Hayır, ne ona ne de bir başkasına öyle bir şey söylemedim,» diyorsun.

Soruyor.

Hayır hayır hayır bilmiyorsun duymadın o evden taşınalı belki bir yıl oldu evet bir kız arkadaşınla evet sinemadan çıkınca arkadaşının evine yoo hayır

evde kimse yoktu anahtarı havagazı saatinin üzerine yağmurlu bir gündü sinemanın girişinde evet ama insan yalnız sevişmek için mi sonra görmedin hayır görmedin nerde olduğunu adı mı adı yanılmıyorsan sonra ayrıldınız dolmuşla hayır ertesi gün öğlene kadar sokağa bile çıkmadın yorgundun yalnızca canın çıkmak istemediği için evet bilirsin o sokaktan geç-

mişsindir ama şimdi sorsalar zaten pek arkadaşın yoktur ki evet seversin yalnızlığı olabilir ama seninle ne ilgisi var lıem ilk kez burada hayır öyle bir şey olmadı hem hayır bilmiyorsun duymadın bile duymadın bilmiyorsun ilgin yok belki ama ilgin yok bir başkasıyla hayır olamaz hayır—.

Bitiyor mu? Hayır bitmiyor.

«Evet hastanedeyken. Bir buçuk ay kadar. Orada da zorladılar. İmzalamadım. Savcı da geldi birkaç kere, öbürleri de. Boyuna geldiler. Zorladılar. Yeniden işkenceye götüreceklerini—.»

Sözünü yine kesiyorlar. İşkenceden sözet- meni istemiyorlar. Bu konuda konuşmak isteyen kim? Nasıl aşağılandığını mı anlatacaksın onlara. Kim ister bu konuda konuşmayı. Kendisinin insanlıktan çıkarıldığını, nasıl hayvanlaştırıldığını nasü nasıl anlatabilir insan. Üstelik niye anlatsın. Bilmiyorlar mı sana neler yapıldığını.

Ayakların ağrıyor. Hiç olmazsa oturmana izin verseler.

Bitsin, bir oyunsa bile bitsin. Artık oynamak istemiyorsun.' Bıktın. Belki de salıverirler—mi?

Yine aralarında fıs fıs konuşuyorlar.

Akşam oluyor. Ama var, akşama var daha. Salıverirlerse? Çıkınca bir araba da çeviremez- sin. Paran yok. Yürürsün. Uzak olsun. Yürüyebilir misin bu ayaklarla o kadar yolu? Dayanırsın. Tadını çıkara çıkara, ağır ağır. Dünyaya, insanlara, dükkânlara baka bak. Bir de yağmur bas- tırsa. Şakır şakır yağan amansız bir yağmurun altında yürüsen yürüsen, çamurlara, sulara bata çıka. Yağmur bir güzel yıkasa seni, onarsa, kendine getirse, dirilirdin. Yanmda vızır vızır geçen

arabalar üstüne başına çamurlu sular sıçratsa. Belki birini gözüne kestirip sigara da isterdin. Verirdi, niye vermesin. Sular paçalarından sızarken, ıslanmasın diye avucunun içine gizlediğin sigarandan arasıra ciğerlerine derin derin dumanlar çekerek, ipekli bir bez gibi yırtılıp giden gökgürültülerinin altında sulara çamurlara bata çıka bata çıka—.

«...Tutuklanmasına karar verildi.»

Avluda yalnızsın. Duvarın dibinde. Ayakta. Yanında Nurilerden biri yayılmış yere, elindeki zeytin çekirdeğini betona sürtüp duruyor. Boşalmış mukavva çay kutusu ağzına kadar zeytin çekirdekleriyle dolu. Bir boyda olanlarını ayırıp buluyor, betona sürtüyor durmadan. Çekirdeklerin pütürleri, sürtüldükçe aşmıp düzeliyor. Düzelttiği çekirdeği cebine atıp kutudan yenisini alıyor.

Öylesine dalmış ki işine, başını bile kaldırmıyor yerden. Başı, çocukluk günlerinden kalma saçsız yarık izleriyle dolu.

«Kolay gelsin. Ne olacak bu çekirdekler?»

Başını biraz kaldırıyor, yüzüne bile bakmıyor.

«Tespih,» diyor.

Aşırı Karadenizli olduğu, üstten gördüğün yana sarkık kocaman burnundan, alyanakların- dan belli. Cızırtılarla, elindeki sert çekirdeği betona sürtüp duruyor. Betonda uzunca bir leke gittikçe koyulaşıyor.

Küçük beyaz bir bulutun ucu var göğün bir köşesinde. Güneşli mavinin parlaklığı gözlerini yakıyor.

İlerde iki kişi duvarın dibine uzanmış kestiriyor.

Avlu daha seyrek. Nuriler daha az.

Avlunun ortası güneş. Duvar dibindeki gölgeler incecik.

Nurilerden biri, plastik, tepsi gibi düz bir kabın içindeki domatesleri yanındakilere gösterip bir şeyler söylüyor. Domatesler yıkanmış, ıslak. Bir

elini üstlerine kapatıp kabı eğiyor, içindeki suyu ayaklarının ucuna incecik akıtıyor. Avlu kapısından içerilere bakıyor. Biri daha geliyor kapıdan. Elinde pembe bir plastik kap, içinde kuru soğanlar, yeşil sivri biberler var. Duvarın dibine çömeliyor ikisi de. Biberleri domateslerin üzerine alıyorlar, soğanları yere bırakıyorlar. Pembe kabın içine doğramaya çalışıyor biri. Elinde, garip, uydurma bir bıçak: Karyola yaylarına benzer bir maden parçasının ucuna ip dolayıp sarmışlar, sap olmuş.

Domatesleri iyi kesmiyor, koparıyor. Ucunu duvarın düz taşlarına bir süre sürtüp keskinleştirmeye çalışıyor. Oldu, şimdi daha iyi doğranıyor domatesler. Biberleri, kuru soğanları da doğrayıp, üzerine tuz ekecekler. Yanında taze, sıcak bir ekmeği düşünüp acıkır gibi oluyorsun.

Biri, dipteki duvara dayanıp oturmuş; ayaklan güneşte. Yalnızca omuzlarıyla başı gölgede. Umutsuz, karanlık bir yüz, çok okunmuş bir mektubu bir daha okuyor. Yüzünde, okuduğu her sözcüğün değişik yansılan. Mektupta yazılanlar iyi şeyler değil. Cebinden çıkardığı kibriti ateşleyip mektubu tutuşturuyor köşesinden. Mektup birden kıvrılıp küçülmeye başlıyor. Güneşin altında alevi görülmüyor, ama yanıyor kâğıt. Alevin olması gereken yerde sıcaklık ipileyip duruyor. Eli yanacak nerdeyse, yere, önüne atıveriyor. Mektup birden parlıyor, gün ışığında bir an sarı parlak bir alev görünüyor. Kâğıt kararıp küçülüyor, sonra ince bir duman çıkıyor kurumuş kalıntıdan, bir süre tütüyor. Adamın gözleri, önünde kıpırdayan kara kül topağından kurtulamıyor.

Yaz ortasında bacalardan incecik dumanlar rın çıktığı görülüyordu.

Bütün kitaplarını odaya taşımıştın.

Biriktirdiğin küçük küçük paralarla yıllar boyu bir eve taşıdığın bunca kitabı nasıl ayıracaksın? Neyin, neden yasak sayıldığı belli değil.

Önce yazarlarına göre ayırmayı deniyorsun. Hiçbirine kıyamıyorsun.

Kitap adlarına göre ayırmak daha da güç.

Oysa geç kalmamalısın. Her an gelebilirler. Belki geç bile kaldın. Çok daha önceden düşünmeliydin. Öyle bir yol aynmındasm ki ne yapmak gerektiğini

kestiremiyorsun. Kitapları kaldırıp yine olduğu gibi yerlerine koymak geçiyor içinden. Gelsinler. Ne yapacaklarsa yapsmlar. Böyle olsun diyorsun ama, yine de için elvermiyor. Öyleyse vakit geçirmeden hızla ayıklamalısın. Gecikmemelisin.

Ayırmaya başlıyorsun. Ayırdıklarını bir daha, bir daha elden geçiriyorsun, birkaçını yine öbür kitapların arasına bırakıyorsun. Bu işi çok hızlı yaptığın halde, çok uzun sürede çok zaman yitirdiğini sanıyorsun.

Sonunda yirmi kadar kitabın yok edilebileceği konusunda kendinle anlaşıyorsun. İyi ama nasıl yok edilir bunca kitap? Yakmalı mısın? Fırın gibi bir şeyin de yok. Aklına geliyor: Helanın ışığını yakıp kitaplan oraya taşıyorsun;

Odada kalanları da hemen toplayıp yerlerine yerleştirmelisin. Orada yığılı görürlerse gereksiz kuşkulara kapılabilirler.

Sanki her an bir ayak sesi duyacaksın. Basamakları çıkacaklar, kapıyı çalacaklar, açacaksın, içeri girecekler, seni o durumda görecekler. Kötü.

Ortadaki kitapları hızla toplayıp içeri taşıyorsun, yerlerine koyuyorsun. Karışık diziyorsun; olsun.

Şimdi sıra, ayırdığın yirmi kitabı yok etmeye geldi. Saklanamaz mıydı şuncacık kitap? Hayır. Yakacaksın. _

Kitaplardan birim alıyorsun, dikiş yerlerinden çekip çatırtıyla ikiye ayırıyorsun. Kitabın ayrılan yerinden ince, kopuk iplikler sarkıyor. Sonra bir bir kitabın yapraklarını yolmaya başlıyorsun. İncecik bir kitaptan, koparınca ne çok yaprak çıkıyor. İlk kibriti ateşleyip yapraklardan birine yaklaştırıyorsun. Köşesinden kâğıda atlayıveriyor alev. Yere bırakıyorsun. Bir başkasını alıp aleve sokuyorsun. Başka yapraklar alevi büyütüyor. Attığm birkaç yeni kopuk yaprağın, alevin üzerini kapattığı oluyor, dumanlanıyor kâğıtlar birden, alevler gizli gizli bu yeni düşmanlan sarartıp dört bir yandan saldırıya geçtiklerinde duman yok oluyor, kaçıyor uzanan kızıl dilimlerden. Cızırtüar içinde can çekişiyor kâğıtlar, karartı hızla ilerleyip yutuyor

kâğıdın aklığını, alevler içinde boğulup kalıyor kâğıt. Saldıran, yükselen, sıçrayan, kopup yukarılara sünen alev dilimleri, ardı ardına yanıp sönen güçlü lambalar gibi gözlerinde yanmalar yapıyor.

Dumanın keskin kokusu genzini tıkamaya başlıyor. Küçük külleri parça parça havalanıp yükseliyor tavana, havada yüzmeye başlıyorlar. İlk kitap yanıp bittiğinde helanın içi dumanla doluyor. Kapıyı açıyorsun. Isınan havayla birlikte havalanıp yüzen külden kelebekler dışarı akıyor, odalara dağılıyor. Öksürüyorsun.

İkinci kitabı bölüp ayırıyorsun, orta yere yığıyorsun yırtık yapraklarını. Kabarık, büyücek bir kâğıt yığını. Binlerce, yüzbinlerce sözcük. Hepsini birden tutuşturacaksın bu kez. Kibriti çakıp alttaki bir aralıktan yapraklardan birinin köşesine alevi atlatıyorsun; yanar kibriti yığının öbür yanma, yaprakların arasmdaki bir boşluğa sokup bırakıyorsun. Önce iki yanlı duman yükseliyor. Alevler kâğıt yığınının diplerinde, çıtırtılarla bir şeyleri kemirmeye başlıyor. Kaba yığın kıpırdıyor, duman sıkışıp büyüyor, yığın birden çöküyor, çökmesiyle birlikte yükselen sünen alev dilimlerinden yüzünü sakınmaya çalışarak kapının dışına çekiliyorsun. Alevin harlayışı, yığının içindeki cızırtıları bastırıyor. Ortadaki kabarık yığın, kurtulmak isteyen umutsuz bir canlı gibi kıvranıyor, dönüyor, acı çekiyor. Harlı alevler bir bacadan akar gibi yukarılara sünüp tavana vurunca ister istemez korkuyorsun. Delirmiş gibi akan alevlerin ağartısı gözlerini yakıyor. Tutuşmuş bir kitap yaprağı, çevresinde oynaşan alevlerle birlikte akıntıya kapılıp yükseliyor, boşlukta bir süre yüzüyor, küçülerek bir köşeye iniyor yavaşça. Sözcükler kaçacak delik bulamıyorlar. Havadan kül yağıyor. Duman bütün odaları sarıyor. Evin havasında cançekişen binlerce sözcük uçuşuyor; tavana, duvarlara, odadaki eşya-

ya konuyorlar. Kapılan, camlan açmaktan başka çaren yok.

Yakılacak çok kitap var daha. Başladın bir kere. Aralıksız hepsini bir bir yakıyorsun.

İşte son kitap, kalın, ciltli. En sona bıraktın onu. Bir daha kolay kolay bulamayacağın bir kitap. Ellerin titriyor. Kitabı ortadan ikiye aymp yapraklarını koparıyorsun. Korkunç bir hızla parçalıyorsun. Ülkenden insan görüntüleriyle dolu dizeler kırılıp dökülüyor alevlerin içinde.

Yanan kâğıtların üzerinde ölümsüz sözcükler beyazlaşarak okunuyor, bitmiyor, yok olmuyor sanki.

«Tanrım Tannm—.»

Sığınacak bir köşe, bir dost eli, bir güçlü koruyucu arıyorsun. Bağışlanması güç bir günahın içinde debelenir gibisin. Belki de yaşamında doğru dürüst ilk yakarışın, ilk diz çöküşün, ilk yalvarışın:

«Esirgeyen de bağışlayan da sen misin Tanrım? Sen misin büyük Doğa? Gerçekten sensen, o esirgeyen de bağışlayan da sensen, esirge beni, bağışla beni—.»

Seni bir duyan olabilir mi? Bir O'nun duymasını istiyorsun. Başka kimseler duymamalı. Bir O duymalı:

«Duy beni Tanrım, duy beni ne olur. Senin gizlerinle, Doğa'nın gizleriyle doluydu bu yapraklar; yarattığın insanoğlu, seni yaratır gibi yaratmıştı bunlan. Hepsini yaktım işte, kül ettim. Bağışlayan da esirgeyen de sensen—.»

Helanın taşlarını ovarak, yapışan, sinen, yağlı, katransı bulaşığı, temizlik tozlan kullanarak gidermeye çalışıyorsun. Bol sularla yıkıyorsun helâyı. ölü sözcükleri süpürüp toplamaya

çalışıyorsun ortalardan. Bütün ltöşebucaktan durmadan onlar çıkıyor, bitmek bilmiyorlar.

Ölü sözcüklerin kokusu, acı bir is gibi bütün eve, bütün eşyaya sinmiş. Ne yapsan işlediğin ağır günahın

izlerini uzun süre yok edemeyeceksin. Yok edemiyorsun. Sonunda, odalara inen külleri belki kabaca temizlemiş oluyorsun. Ya içinin külleri?

îşin bitince, ellerini yıkarken, aynadaki görüntün ürkütüyor seni. Kendi yüzünü kendin ta- nıyamıyorsun. Aynadaki yüzün de helanın taşları gibi yağlanmış, karalanmış. Ölü sözcükler yapışmış bütün yüzüne. Gözlerin, yağlı karalara bulanmış yüzünün ortasında kocaman iki çukur. Gözlerini

büyük büyük açarak aynaya yaklaşıyorsun. Yüzünü aynanın içine sokmak, aynadan geçirmek- ister gibisin. Gözlerinin derin çukurlarından sünen alevleri görüyorsun. Yağlı karalar bulaşmış yanaklarından, uzayan, sünen alev dilimlerinin, yaşlar gibi, sessizce, fısıltıyla akıp gittiğini anlıyorsun.

«Dün geldin sen.»

«Dün geldim.»

«Nasıl beğendin mi burayı?»

«Çok.»

Bakışlarını hiç kaçırmadan konuşuyor. Yüzünde hiçbir kıpırtı yok. Bir haftalık sakalı var yüzünde, ağarmış, güneşte gümüşleniyor. Kaşları kaim iki bıyık gibi, dağınık gözlerinin yarısını örtüyor. Sigarayı incitmekten korkar gibi iki parmağının ucunda-tutuyor.

«Neden düştün?»

«Suç işledim.»

«Suçun ne?»

«Kitap yaktım.»

«Kitap mı yaktın?»

«Kitap yaktım. Siyasiyim.»

Gözlerinde ilgiler beliriyor. Kalkıyor yerinden. Belini tutuyor. Yanma sokuluyor, çöküyor, iyice yanaşıyor, dizleri dizlerine değiyor. Koluna yapışıyor. «Siyasisin ha?»

«Siyasiyim.»

Sağma soluna bakmıyor:

«Çok verdiler mi?»

«Daha yargılanmadım. Yeniyim.»

«Vay be. Ne verirler?»

«Bilmem.»

«Adam mı öldürdün?»

«Yok canım, ne adam öldürmesi.»

«Banka mı soydun yoksa?»

«Yok babacığım, banka falan da soymadım.»

«Yoksa uçak kaçıranlardan mısın?»

«Kitap yaktım kitap. Anlıyor musun?»

«Vay camna.»

Anlamış gibi başını sallıyor, ama anlamıyor.

«Demek daha gün yemedin?»

«Yemedim.»

Yargılanmadığına, gün yemediğine üzülmüş gibi.

«Sizin ne olacağınız belli olmaz.»

«Nasıl?»

«Belh olmaz. Bakarsın ipe götürürler, bakarsın salıverirler.»

«Öyle.»

«Sigara içer misin? Sarayım mı?»

«Zahmet olmasın.»

«Ne zahmeti. Zahmet ne demek.»

Cebinden küçük naylon bir torba çıkarıyor, açıyor. Başparmağıyla gösterme parmağını uzatıp birleştiriyor, ikisinin arasına çukurca yerleştirdiği incecik kâğıda torbadan çıkardığı çöp- lü tütünü yayıyor, iki elinin parmaklan arasmda yuvarlıyor, diline sürüp ıslatıyor, yapıştmyor kâğıdı; bir ucu genişçe bir sigara. Kâğıdın uçlarını içine doğru topluyor, uzatıyor.

«Buyur.»

«Sağol.»

Aldığın kaba sigara nemli daha.

Kendine de sarıyor. Yere bıraktığı yanar sigarası bitmek üzere, alıp sigaranı yakıyorsun.

«Ne kadar gün yersin?»

«Bilmem.»

«O dediğin şeyi pek anlamadım ama, ne yaptıysan iyi şeyler yapmışsmdır.»

Eğilip sigarandan yakıyor sigarasını.

«Sizler okuduğunuz için suç işlersiniz, bizler okumadığımız için. Sizin bilginiz bizde, bizim görgümüz sizde olsaydı, gör bak neler olurdu o zaman. Ne siz böyle içeri düşerdiniz, ne biz. Bir araya gelemedik. Bizi kolay kolay bir araya getirmezler. Eh işte ancak böyle mahpusane köşelerinde buluşabiliyoruz. Ne yapalım, bu da bir başlangıç.»

Şaşkınlıkla bakıyorsun bu yaşlı bilgeye. Başmda hemen hiç saç kalmamış. Kulaklarının içini saran kıllar bile ağarmış.

«Ama bir gün o da olur be kardeş,» diyor. «Niye olmasın. Böyle -böyle başlar bu işler. Yavaş yavaş.»

Birden sokuluyor, kolunu tutuyor.

«Ne zaman çıkarsın buradan?»

«Vallahi ne bileyim ben. Şimdi bıraksalar şimdi çıkarım.»

Sigarayı emer gibi içiyor.

«Önümüzde genel af var,» diyor. «Ne kaldı ki şurada. Çıkarım ben. Sen de çıkarsın. Hep çıkarız. Allah büyüktür. Çıkınca seni nasıl bulabilirim?»

Sanki kırk yıllık dostsunuz.

«Bak ne diyeceğim.»

Merakla bakıyorsun bu yaşını başını almış kocaman çocuğa, ne diyeceğini merakla bekliyorsun.

«Oturduğun yeri bir kâğıda yazar verir misin bana?»

«Veririm, niye vermeyim.»

«Yakm bir yerde mi oturuyorsun, arasam kolay bulur muyum seni?»

Bir gün çıkarsa gerçekten gelip bulacak seni.

«Oldu bu iş,» diyor. «Sevdim seni delikanlı. Çıkar çıkmaz doğruca sana gelirim. Ama bana bir şey

bulacaksın.»

«İş mi?»

«İşi batsın.»

«Ne ya?»

«Başka bir şey. Kolay,bir şey.»

«Neymiş o?»

«Bulacaksın ama, söz mü?»

«Ama, yani, ne olduğunu bilmeden—. Bulamayacağım bir şeyse?»

«Bulursun sen. Siyasisin. Bulursun.»

«Allah Allah.»

Kuşkulanmış gibi yeniden soruyor.

«Siyasisin, değil mi? İşletmiyorsun?»

«Siyasiyim dedim ya.»

«Çok iyi çok iyi,» diyor.

Başını güvenle sallıyor. Yüzü daha aydınlık, daha dinç şimdi.

«Güneş burası, gel şu gölgeye geçelim.»

Kalkıyor, ardına bakmadan yürüyor. Yürümüyor, sürüklüyor kendini. Öne eğik gövdesi, iki yana açılmış ince kemikli bacaklarıyla, ayağındaki arkalan basık ayakkabılarını sürükleyerek duvar dibine gelip daracık gölgeye çömeli- yor. Nedense bunun tespihi yok. Yanma varıp yine ayaklarını uzatarak oturuyorsun betonun üstüne.

«Nerelisin sen?»

İşte yine aynı soru.

«İçinden mi?»

«İçinden.»

«Ben Sıvaslıyım. Yıldızeli'nden. îçinden sayılırım. Bizim köy Yıldızeli'ne yarım saat sürer.»

Eskiden Yenihan'mış sonradan değiştirmişler admı, Yıldızeli yapmışlar.

Adam dokuz yıldır içeride. Sekiz mahpusa- ne gezmiş. Dediğine bakılırsa, doğruysa, bu adam olsa olsa

otuz yaşında, bilemedin otuz iki. Ellisinde gösteriyor.

«Yaşlı gösteriyorsun.»

«Dokuz yıl. Kolay mı? Çürüdüm.»

Gerçekten çürümüş.

«Bana Mavzer Nuri derler. Adım öyle kaldı.»

Sigarası bitmeden sigara sanyor, yeniliyor.

Sonra hikâyesini anlatıyor:

O yıl iyi ekin olmuş.

«Ergin yağmurlar yağdı,» diyor. «Ne bereketli yıldı. Allah verince veriyor.»

Aralıklı yağmurlar yağmış boyuna. îyi ekin kaldırmışlar. îyi de para geçmiş eline Nuri'nin. Evlenmiş. Gönlü çoktan akmışmış kıza.

«Para da bol, binlikleri paket etmişim—.»

Başlık parası ödemiş, almış kızı. Kızın adı Çevriye.

«Güzel karıydı Çevriye, gözü kör olası. Ceren gibiydi .»

Günlerden bir gün, köyden biri, bir buçuk aylık karısı Cevriye'nin yoluna çıkmış, tebelleş olmuş kadına. Ayartmaya çalışmış. Bu da Nuri'nin kulağına ulaşmış. Çıkarmış babadan kalma mavzerini ceviz sandıktan, varmış pusuya yatmış kasabanm yolunda. Akşamüstü olmuş, adam kasabadan dönesiymiş. Böğürtlenlerin arasından

fırlamış, adamın böğrüne dayamış mavzerim Nuri.

«Soyun ulan eşşek oğlu eşşek,» demiş.

Adam, ‘yapma, etme’ diyecek olmuş, bakmış iş kötüye varacak. Nuri ‘soyun ulan’ dedikçe, nesi var nesi yoksa üstünde bir bir soyunmuş çaresiz.

«Söğüt dalı soyar gibi soydum, cıscıbıl bıraktım herifi Allah’ın huzurunda,» diyor Nuri.

Adam, soyulmuş söğüt dalı gibi cıscıbü ortalarda kalınca, Nuri dayamış mavzerin namlusunu adamın kıçına, katmış önüne, sürmüş getirmiş köyün içine. Adam önde bu arkada dolanıp durmuşlar köyün içinde.

«Köyün nice erkeği, nice kızanı varsa takıldı ardımıza. Göreceksin, tam bir düğün alayı, bir davulu zurnası eksik.»

Dört dönmüşler köyün içinde.

«Mavzerin yağlı namlusunu dürtü dürtüve- riyorum deyyusun kıllı kıçına, dirgen gibi.»

Sonunda yorulmuşlar. Köy kahvesinin önündeki alana gelmişler.

«Dur ulan ayı,» demiş Nuri.

Durmuşlar.

Mavzerini kaldırmış, kaldırdığı gibi de kabzasını indirivermiş adamın böğrüne.

«Yıktım yere,» diyor. «Deli danalar gibi böğürdü durdu tozun toprağın içinde.»

Nuri omuzlamış babadan kalma mavzeri, gez göz arpacık, tam beynin ortasına patlatacak kurşunu, bütün köylünün önünde vurup öldürecek adamı.

«Demeyi unuttum,» diyor. «Herif köyün ağası. Konağında birbirinden güzel tam dört kari; yetmiyor.»

Çevriye güzel kadın. On altısında. Ceren gibi. Nuri’nin bir buçuk aylık karısı.

«O yıl ekinler iyi.»

Nuri başlık parasını da ödemiş.

«Bizim bir buçuk aylık gül gibi karımıza—,» diyor.

Köyün yarıdan çoğu ağanmmış. Ama Nuri’nin toprağı kendinin. Babasmdan kalmış.

«Kölesi değildim o mal düşmanının,» diyor.

Rezil olmuş ağa. Rezillik bir yana, bakmış canından da olacak, başlamış yaltaklanmaya.

«Görsen, deve gibi herif ağlıyor köyün köylünün içinde.»

«Ben ettim sen etme,» demiş ağa. «Ko gideyim buralardan. Gidişim olsun da gelişim olmasın. De, acı bana, bak eline ayağına kapandım, gayrı sen de göster büyüklüğünü. Kulun köpeğin olayım, üç çocuğumu yetim koyma, ardımda kalacaklara acı, bağışla koyver gideyim —•,» demiş.

Ağanın çoluk çocuğu da oracıkta, köylünün arasmda; olanları, olacakları gözler dururlarmış. Hepsi birden dalıvermişler ortalığa, yalvarıp dö-ğünmeye, Nuri’nin ayaklarına kapanıp ağlaşmaya başlamışlar bir ağızdan.

«Bir ağıttır başladı,» diyor. «De hadi gel düşür tetiği bakalım.»

İndirmiş mavzerini Nuri, kalakalmış. Yüreğini bir kuş gagalar dururmuş. O böyle yapmış ya, bu kez bir şenliktir başlamış ağanın kızında kızanında.

«Baktım herif hâlâ ortalarda, iki büklüm cıs-

cıbıl duruyor, yapıştırdım tekmeyi kıçının tam ortasına.»

Ağa, yediği tekmeyle neye uğradığını anlayamadan kapaklanıvermiş yere.

Nuri hızını alamamış.

«Tozun toprağın içinde doğrulmaya çalışan çıplak göte, yaradana sığınıp —,» diyor, bir tekme daha indirmiş olanca gücüyle.

Adam bir daha kapaklanmış yere yüzükoyun. Neden sonra güçlükle doğrulmuş, kalkmış, yuvarlana yüvarlana—,

«Yaralı bir it gibi ürüye ürüye—,» seyirtmiş gitmiş nereye gittiyse.

Nuri, elindeki babadan kalma mavzeri fırlatmış atmış. Yürümüş köyün alanından, vurmuş gitmiş doğruca kasabaya. Girmiş bir lokantaya.

«Allah ne verdiyse—.»

İçmiş içmiş. Bir güzel bulmuş kafayı.

O kafayla da ayışıklı gecede —ayın on dördü müymüş neymiş, ay bakır sini gibiymiş gökte— kendini savura savura yürümüş dönmüş köyüne.

Çevriye kadın, olanları duymuşmuş, gözleri kasabanın yolunda Nuri'sini beklermiş.

Kapısının önüne gelmiş yığılmış Nuri. Çevriye kaldırmış Nuri'sini, içeri taşımış. Tam döşeğine yatıracak, candarmalar basmışlar, yaka paça alıp götürmüşler Nuri'yi, ayışıklı gecede.

«Karakoldayım. Bir de baktım, ne göreyim: canını bağışladığım o ağa olacak it, o cıscıbıl bütün köylüye rezil ettiğim ırz düşmanı, giyinmiş kuşanmış başımda dikelmiyor mu?»

«Bu adam köyde çekemedi beni. Kanlarıma, **kızlarıma sulandı, malımı mülkümü kıskandı,» demiş ağa. «Böyleyken böyle oldu,» demiş.**

Dünyanın yalanını uydurmuş. Sonunda, «Akşamüstü kasabadan dönerken, köyün dışında pusu kurmuş bana, yoluma çıktı, çekti mavzerini, üstümdeki bütün paramı aldı,» demiş.

Nuri'yi göstermiş.

«Tam üç yüz altmış beş lira para vardı üstümde, hepsini zorla aldı bu herif,» demiş. «Bütün param buydu: Üç bütün kâğıt yüzlük, bir bütün ellilik, bir onluk, bir beşlik. Üstümde ne var ne yoksa aldı,» demiş.

Böyle demiş böyle bitirmiş ya sözünü, can-darmalar, uzatmalının 'he' demesiyle yıkıvermiş- ler oracıkta Nuri'yi yere, ceplerinde nesi var nesi yoksa çıkarıp dökmüşler ortaya. Üç yüz seksen liraya yakın para çıkmış Nuri'nin üzerinden.

«Yani bu kadar olur,» diyor Nuri.

Üç tane yüzlük, bir bütün ellilik de varmış Nuri'nin üzerinden çıkan paralar arasında. Kasabada lokantada bozdurduğu beş yüzlüğün üstüymüş.

«Gasp'a soktular, bastılar cezayı,» diyor.

Yüzü sanki dokuz yıl öncesinde Nuri'nin. Gözleri hınç dolu.

«Karı da gitti,» diyor.

Çevriye de gitmiş. Nuri içeri düşünce, ağa Cevriye'yi de alıp evine 'kuma' götürmüş.

«Bak, anlattım sana hikâyemi, dinledin. Yazsan destan olur. Bir türkü yakıp plağım çıkarsan varlıklı kişi olursun. Gördün. Dinledin. Anlattım sana. Tam dokuz yüdır içerideyim. Çürü-

düm be namussuzum. Şimdi az bir şey kaldı önümde. Ekimde Allahın izniyle afla birlikte hepimiz dışarıdayız. Şimdi senden istediğim bir şey var. Bana bir makineli tüfek bulacaksın. Bir makineli tüfek. Bütün istediğim bu. Bak bunca yıl yaşadım, hiçbir şeye sahip olmayı bu kadar istemedim.»

Bakışıyorsunuz.

Yüzü, tepeye dikilen güneşin altmda su gibi. Gözleri umut dolu. Pırıl pırıl. 'Tak tak tak' ta-rıyacak ağayı, biçecek köyün ortasında makineli tüfekle, delik deşik edecek.

Güneşte gümüşlenen ağarmış sakallarının altındaki gevşek derisinin seyirdiğini görmemek için kör olmalısın.

«Bir makineli tüfek, kardeş. Bak sen siyasisin. Yaparsan sen yaparsın bunu. Başka şey istemem. Dünyada bütün istediğim bu, bir makineli tüfek. Kaç paraysa—.»

Ayaktasın.

Beton serinliği tabanlarına iyi geliyor. Ama içinden sürüp giden titremeyi de arttırıyor betonun çıplak soğukluğu. Çenelerin birbirine vuruyor. Takırdamasın, titremeni anlamasınlar diye dişlerini sıkıyorsun.

Ağrılar dinmiyor, ama tabanlarının şişliği inmiş gibi. Kapıyla karşı duvar arasında ağır ağır dolaşmaya çalışıyorsun.

Oturtmuyorlar. Ayakta duracaksın.

Elektrikten sonra ilk getirildiğinde, orta yere fırlatılıp atıldığında, bir süre soğuk betonun üzerinde yüzükoyun yatmak dinlendirdi seni. Sonra zorla kaldırıldın. Duvara dayadılar. Yasakmış, otel değilmiş burası.

önce duvara dayanarak güçlükle ayakta dururken, sonra sonra alıştın tutunmadan durmaya. Güç de olsa yürüyebiliyorsun artık. Yürümek iyi geliyor.

Biri, pantolonunu fırlatıp atıyor ayaklarının dibine. Çoraplarını, ayakkabılarını da. Önce duvara dayanıp pantolonunu geçiriyorsun bacaklarına. Isıtır ne de olsa. Çoraplarını da giyiyorsun. Üşümen biraz azalır gibi oluyor. Ama içinden açılıp açılıp gelen titreme dalgalarını ön- leyemiyorsun. Elektrik akımı, bir başka türlü sürüyor sanki etinde kemiğinde.

Deniyorsun, yok, olmuyor, ayakkabılar olmuyor ayağına.

Çorapla dolaşıyorsun. Dolaşmak biraz olsun gideriyor üşümeni.

Açlık gibi bir istek mideni büzüyor. Sanki anlamışlar: dışarıda karavana sesleri. Aç mısın? Yiyebilecek misin? Yemeği birkaç kişi dağıtıyor. Demir parmaklığın önüne geliyorlar. Önce bir çeyrek kuru ekmek, sonra boş bir tabakla, üstünde USA kazüı sapının ortası delik bir kaşık uzatılıyor parmaklığın arasından; alıyorsun. Parmaklığın aralıklarından girebilen bir dolu kepçeyle, tuttuğun, yanaştırdığın tabağa yemeği döküyor asık yüzlü biri. Bitişikteki bölmenin önüne gidiyor.

Ekmeği yiyemeyeceksin. Parmaklığın yatık demirlerinden birinin üzerine bırakıyorsun. Bir elinde çanağın, bir elinde kaşığın. Çanakta, renginden de, tadından da ne olduğunu çıkaramadığın, garip, anlamsız bir bulamaç.

Yine o et yüzlü nöbetçi, kapının önünde. Seni zorla ayağa kaldıran, yürüten, burası otel değil diyen. Tam karşında, parmaklığın ötesinde, dikilmiş durmuş, dik dik sana bakıyor:

«Niye ayakta yiyorsun len?»

Canı kızmak isteyince alabildiğine kızaran yüzü, sini gibi yusyuvarlak, kulakları yok gibi, yapışık.

«Cevap ver len!»

Yaklaşıyor. Parmaklığa tutunuyor. Kalın, küt parmaklı geniş elleri var.

«Yemek yiyorum.»

«Len it, ayakta yemek günah değil mi?»

«Bilmiyorum. Hem oturmak yasak—»

«O nasıl karşılık len, dürzü.»

Ne yanıt versen kızacak, anlıyorsun.

«Yaklaş!»

Elindeki çanağı yere bırakırsan ona da kızacak. «Yaklaş dedim ülen!»

Elindeki çanakla yaklaşıyorsun.

Enli kolunu parmaklığın arasından güçlükle iyice sokup yüzüne olanca gücüyle yapıştırıyor.

Elindeki çanak fırlıyor elinden, az öteye düşüp kapaklanıyor tok bir sesle. İçindeki bulamaç betona yayılıyor.

«Kaçma, yaklaş.»

Eli de öyle ağır ki; kulağının üzerinde şaklıyor. «Niye bilmiyorsun len? Ha?»

«Neyi?»

«Ayakta yemenin günah olduğunu. Yezit.»

Yanan yüzün, uğuldayan kulağın, günah, ayakta

«Müslüman değil misin len?»

«Müslümanım.»

«Elhamdülillah de.»

«Elhamdülillah.»

«İslamm şartı kaç?»

«Beş.»

«Say.»

Sayıyorsun, soğuk, titreyen sesinle.

«Ne zamandan beri müslümansm len?» «Doğduğumdan beri.»

Yüzü yine birden kızarıp büyüyor, genişliyor. Eli havada uçuyor, yüzünde şaklıyor, savruluyorsun.

«Doğmadan önce gâvur muydun len eşşek oğlu eşşek, yaklaş.»

Vuruyor.

«Gâvur muydun?»

Vuruyor. Güçlükle duruyorsun karşısmda. «Yaklaş eşşek oğlu eşşek yaklaş. Ha? Gâvur muydun?»

«Değüdim,» diyebiliyorsun.

«Kızılbaş mısın yoksa len?»

«Değilim.»

«Ne dedin?»

«Kızılbaş değilim.»

Vurmuyor bu kez.

«Kelimei şehadet getir bakayım.» Getiriyorsun, çocukluğundan kalma, iyi ki unutmadığın.

Kolunu parmaklığın dışına çekiyor. «Kalübelâdan beri müslümansm, anladın mı? Kalübelâdan beri.» Soruyor:

«Ne zamandan beri müslümanmışsm?»

«Kalübelâdan beri.»

Uzaklaşıyor.

Kurtuluyorsun.

Yerdeki çanağı, kaşığı alıp kapının dibine bırakıyorsun. Sonra biri gelip alıyor. Hiç dokunmadığın ekmeği de uzatıyorsun.

«Ekmek kalsın,» diyor. «Sonra yersin.»

«İstemem. Sağol.»

Sağma soluna bakmıyor. Fısıldar gibi: «Konuşmamışsın,» diyor.

Hiç sesini çıkarmıyorsun.

«Allah kurtarsın.»

Susuyorsun.

«Gençsin, pek de gençsin daha,» diyor.

Renksiz, kişiliksiz bir sesi var.

«Ne isterlerse kabul et,» diyor yavaşça. «Ne isterlerse. Buradan sağ çıkarmazlar. Buraya gelip de konuşmadan çıkanı görmedim daha. Herkesi konuşturdular. Konuşmaya bak. Yoksa ölün çıkar buradan anlıyor musun, ölün çıkar.» Sağına soluna bakmıyor, yüzünü demirlerin arasına sokuyor: «Dinle sözümü delikanlı,» diyor. «Konuş. Ne istiyorlarsa konuş, kabul et, kurtul.»

Karavanayı kaldırıp giderken,

«İyi düşün,» diyor. Uzaklaşıyor.

İki saat arayla koridorda dolaşan nöbetçilerin değiştiğini görüyorsun. Her yeni gelen, seni görünce duruyor, yaklaşıyor.

«Suçun ne len?»

«Bilmiyorum.»

Sövüyor.

Hiçbirisiyle gözgöze gelmemeye çalışıyorsun.

Dipte, karşılıklı iki duvar arasmda gidip geliyorsun boyuna. Belli etmemeye çalışarak bir elinle kamışını ovuyorsun. Acı veriyor, yanıyor

içi, ama iğdiş edemediklerini anlayınca çocukça bir sevince kapılıyorsun. Dizlerin bu rahatlama içinde daha da güç taşıyor seni.

Nöbetçilerin de ökçe seslerinin kesildiği korkunç sessizlik anlan oluyor. Yaşam duruyor sanki. Nöbetçiler koridorun bir yerinde dikeliyor olmahlar. Belki gizlice sigara içiyorlardır. Bir sigaran olsa. İçin bir sigara özlüyor. Unutmaya çalışarak adımlarım sıklaştırıyorsun.

Bir öksürük, bir inleme, türküye benzer bir mırıltı, sürünen sinirli bir terlik sesi. Kimler bu odacıklara kapatılmış olanlar?

Sabah, değişik gündelik gürültülerle başlıyor. Uyku dolu nöbetçilerin yerini uyumuş, dinlenmiş yeni yeni yüzler alıyor. Uzun koridorun iki başındaki ağır demir kapılar daha sık açılıp kapanır oluyor. Seslerden, birini alıp götürdüklerini anlıyorsun.

Uykusuz, ayakta geçen bir günün bütün yorgunluğu bacaklarına biniyor.

Bekliyorsun.

Yeni başlayan günün ne acüar getireceğini kestiremiyorsun. Direnmeni nereye kadar sürdürebileceksin? Bir gün öncenin korkunç deneylerinden sonra edindiğin güven duygusu, ağaran günle birlikte inceliyor, azalıyor. Dayanabilme- yi, direnebilmeyi, gerekirse ölebilmeyi göze alabilecek misin? Dayanamaz da konuşmak zorunda kalırsan, mantıklı şeyler söylemeyi istiyorsun yine de: ‘Kimseyi tanımıyorum, hiçbirini bilmiyorum’ diyeceksin. Ad vermeyeceksin. Yoksa kimsenin yüzüne bakamazsm. Hep bu istekle içinden konuşuyorsun.

Birdenbire üç kişiler. Parmaklığın önündeler. Ne zaman geldiklerini göremedin. Kapıyı açıyorlar. İçeri giriyorlar.

«Ayakkabılarını giy.»

Köşeden ayakkabılarım alıp güçlükle giyiyorsun.

«Çok sıkıyor.»

«Sıksın. Yürü!»

Ayakkabıyla yürümek çok daha güç. Tabanların, ayakkabıların içinde ikiye katlanmış gibi. Sancıyor.

İtiyorlar arkandan.

Koridor bitiyor. Ağır demir kapıdan geçiyorsunuz.

Bir taş merdiven. Merdivenin ortasında, birden,

• • i • i •• i ı •• *1 •• •• •

yere çömelmeni, dört ayak üzerinde yürümeni istiyorlar. Hiçbir şey anlamıyorsun. Tekmeler, tokatlar her şeyi anlatıyor sana. İstenileni yapıyorsun. Sürekli olarak sırtının ortasına yumruklar iniyor, kıçına tekmeler yapışıyor. Taş basamaklarda, ellerinin, dizlerinin üzerinde yukarı çıkmaya çalışıyorsun. Hiçbir anlam veremiyorsun bu yürüyüş biçimine. İnsanı hayvanlaştırmanın seni yıkacağına inanıyor olmalılar. Biliyorlar bu işin inceliklerini.

Taş basamakların ortaları erimiş, çukurlaşmış. Kollarınla başını korumaya çalıştığın oluyor. Bileklerindeki yaralı yerler inen yumruklarla sancıyor, kanıyor. Ayakkabılar daha da sıkmaya başladı. Ayakların zonkluyor. Kıçın, sırtın, yağmur gibi yağan tekmelere neredeyse alışacak gibiyken, merdiven bitiyor. Yerde, görevlilerin kaim ökçeli ayakkabılarının arasında, kuyruğunu bacaklarına kıstırmış, sinmiş, tekmelenmiş bir köpek gibisin. Adamların bu işi bilerek yaptıkları bir gerçek. Bunu mu istiyorlar? Kan beynine doluyor. Güç tutuyorsun kendini.

Bir kapının önünde durduruyorlar.

Kaldırıyorlar.

Duvara yüzünü döndürüyorlar.

Arkandaki bir kapıyı tıklatıyorlar.

Kapı açılıyor.

Biri içeriye senin adını söylüyor.

«Getirin.»

İteklenerek içeri sokuluyorsun.

Masalar dolmuş bile, tıklım tıklım. Ufaklık Nuri, önünden geçtiğin masanm ortalarında bir yere oturmuş.

«Gel, sıkışırız,» diyor.

«Olmaz. Ayakta da yerim ben.»

Gılay Nuri de karşısında, az ötede.

«Ayakta olmaz. Gel,» diyor.

«Biraz sıkışalım arkadaşlar.»

Ufaklık, yanmda oturanlara seslenince, sağında solunda oturanlar sağa sola kayıp sıkışıyorlar.

«Gel gel, bir kıçlık yer açıldı burada.»

Ufaklığın yanmda açılan yere geçip oturuyorsun.

Önüne boş bir çanakla bir kaşık gönderiyorlar. Masanm ortasında yığılmış çeyrek ekmekler var. Elinle yokluyorsun: Taş gibi.

«Biliyor musun, Nuri'yi bu sabah postaladılar,» diyor Ufaklık, yavaşça.

«Hangi Nuri'yi?»

«Pehlivanı.»

«Yok yahu. YozgatlIyı mı?»

«Yozgatlıyı. »

«Niye?»

«Kıdemliyle kapışmıştı ya.»

«Ee’ee?»

Birden, sabahtan beri Yozgatlıyı hiç görmediğini kavrıyorsun.

«Nereye götürdüler?»

«Belli değil. Karşında oturan şu kıro da az önce geldi. Pehlivandan, boşalan yere bunu yolladılar.»

«Siyasi mi?»

«Sanmam.»

Karşında, dibinden yeni kesilmiş saçlarıyla gençten biri oturuyor. Yüzünde saç kırpıntıları var.

«Yozgatlmm yatağına geçsene sen. Kıdemliye söyle değiştirsin yatağını.»

«Boşver.»

«Niye? İyi yataktır.»

«Boşver. İyidir benim yatağım.»

«Sen bilirsin,» diyor.

«Hoşgeldin arkadaşım.»

Gılay Nuri’nin sesi. Masanm üzerine eğilmiş, yeni gelene sesleniyor.

«Hoşbulduk.»

«Allah kurtarsın.»

«Sağol. Seni de.»

«Kaptılar mı?»

«Öyle oldu.»

«Ne kadar olmuştu fırtalı?»

«İki.»

«Ben de Babaeski'den Kırklar'a geçerken fırtmıştım.»

Gılay'm 'Kırklar' dediği, 'Kırklareli' olsa gerek. Her sözü böyle kendince. Seninle konuşurken böyle değil. Başkalarına karşı aşırı Beşiktaşlı kesiliyor.

Büyük gürültülerle yemek geliyor.

«Yemek ne?»

«Kabak.»

Çanağına konan san bulamaca bakıyorsun.

Masanm ortasmda duran çeyrek ekmeklerden birine uzanıyorsun. Ekmeği alınca, altmda gizlenmiş, açık kahverengi bir hamamböceği, ummadığı bir anda aydınlığa çıkmca, ortalıkta kalmanın tedirginliği içinde korkuyla, uzun kıl duyargalarıyla havayı karıştırıp yokluyor önce, sonra karanlık, kuytu bir köşe bulmak umuduyla hızla masanm öbür başma doğru koşturuyor. Nurilerden birinin çanağının yakınından geçerken uzanan bir elin kaba parmaklan arasına kısılıp kalıyor. Sayısız bacaklarını boşlukta oynatırken, kendini sıkıştıran kaim küt parmak- lann basıncıyla, çıtır çıtır ezilip boşluğa fırlatılıyor. Düştüğü yerde arkaüstüdür diye düşünüyorsun, içi dışına pırtlamıştır, boşluktaki kırılmış uzun bacaklanyla hafif hafif debeleniyordun Ama ezilirken çıkardığı çıtırtıyı yemek boyunca unutamayacağını biliyorsun.

Koğuş kıdemlisi, bir kibrit çöpünü dişlerinin arasına sokup çıkararak ortalarda dolaşıyor.

‘idarenin adamıdır onlar’ demişti Yozgatlı dün gece. Doğru söylemiş olabilir.

Sizin masanın başma gelip duruyor Kıdemli. Gözgöze geliyorsun. Hiç beklemediğin bir şey: Göz kırpıyor sana. Ağzmda gevelediği kibrit çöpüyle,

«Ne haber?» diyor.

«îyilik.»

«Yemiyor musun? Beğenmedin mi yoksa?» «Yiyorum.»

Kaşığını sarı bulamaca daldırıp ağzına götürüyorsun. Tuzu da yok. Ezilen hamamböceği- nin çıtırtısı dişlerinin arasmda sanki.

Kıdemli, Yozgatlıyı koğuştan sürdürmenin kasıntısı içinde, karşısında oturan yeni gelene bakıyor. Gözlerinde, küçümseme var.

«Kesin len!»

Herkes susuyor. Bütün başlar ona dönüyor.

«Nerelisin?»

«Ben mi? Kırşehirliyim,» diyor yeni gelen.

«İçinden mi?»

«Yok. Çiçekdağı’ndan.»

Azarlar gibi konuşuyor:

«Suçun ne?»

Susuyor yeni gelen. Başını önüne eğiyor.

Kıdemli, ağzında gevelediği kibrit çöpünü yeni gelenin yüzüne fırlatarak soruyor:

«Sana sordum len.» Alamıyor kendini: «Kalk len ayağa!»

Yeni gelen, kaşığını önündeki san bulamacın içine bırakıp, oturduğu sırayla masanın arasında ayağa kalkıyor. Yüzü kül gibi. Öne eğik duran başının ortasında, geriye doğru açılan derince bir yank izi.

«Gel len buraya. Yanıma gel.»

Sıradan çıkıyor Çiçekdağlı. Çekinerek Kıdemliye yanaşıyor.

«Yaklaş.»

Yaklaşıyor.

Yanağına oturan tokat, silâh sesi gibi patlıyor koğuşta.

Kasıklarına saplanan zorba bir elektrik akımıyla ürpererek sarsılıyor gibisin. Tabanlarındaki kemiklerde o bildik sancılanma. Patlayan tokatla sen de savruluyorsun.

«Suçun ne?»

Yeni gelen, bu kez hiç beklemeden karşılık veriyor.

Kıdemli aldığı sonuçtan edindiği güvenle dönüp masalarda oturanlara göz atıyor. Bütün gözler ona bakıyor, ağızlar dolu, ama kıpırdamıyor.

Elindeki kaşığı gürültü yapmamaya çalışarak çanağın içindeki bulamaca bırakıyorsun. Kaşık yavaşça gömülüyor.

«Adın ne?»

Sesi kaskatı. Güvenli ama yapmacıklı. Bağırmadan soruyor artık.

Yüzün yanıyor. Sanki önündeki parmaklığın kalın demirlerine tutunmuş o iri, geniş ellerle karşı karşıyasm yine. Kalın demiri kavramış, etli parmakların üzerinde tutam tutam kara kıllar. Tırnakların içi kapkara pislikle dolu. Ellerden biri, iki parmaklık demirinin arasından güçlükle içeri

uzanıyor, havayı kesen bir balta gibi yüzüne inip savuruyor seni. Yüzün ikiye ayrılmış, yarılmış sanki ortasından.

«Böyle işte,» diyor Kıdemli. «Anlaştık mı?»

«Anlaştık,» diyor Çiçekdağlı.

«Geç yerine, yemeğini ye.»

Çiçekdağlı geçiyor yerine oturuyor. Yemeği’ ıiin de içine edildi. Yiyemiyor. Başı önünde. Dalgın. İçi alıp alıp veriyor. Yüzünün sol yanı al al olmuş yanıyor.

Elini kendi yüzünde gezdiriyorsun.

«Yarasın arkadaşlar.»

Bu da Kıdemlinin toplu karşılık isteyen son sözü. Anlıyorsun.

«Sağol,» diye gürlüyor koğuş.

Masaların yanındaki boşlukta ağır adımlarla volta atıyor Kıdemli.

Yüzü çanağına gömülmüş olan Ufaklığın sövdüğünü duyuyorsun.

Gılay Nuri’nin yüzü sapsan. O da bırakmış yemeğini.

«İkinci yemek ne?» diyor biri.

«Bulgur,» diyor bir başkası öteden.

Çanağındaki sarı bulamaca dokunamıyorsun bile.

Nuri’den sonra sen de masadan yavaşça kalkıp, onun köşedeki, alttaki alacakaranlık yatağına gidiyorsun.

Yastığını veriyor arkana, dayanıyorsun. Ayaklann yatağın ortasından dışarı sarkıyor.

«Her yeni gelene yaparlar bunu,» diyor Gı- lay Nuri.

«Niye?»

«Buranın raconunda böyle yazar.»

«Niçin ama?»

«İlk günden korkutacak, yıldıracak, gözdağı verecek akimca. Yoksa saydıramaz kendini.»

«Bana niye bir şey yapmadı?»

Üzerindeki kolsuz fanilayı sıyırıp çıkanyor.

«Sen başkasın arkadaşım.»

«Neden başka olayım?»

«Siyasisin sen.»

«Ne olmuş siyasiysem?»

«Ne olmuşu var mı? Size söker mi bu raconlar?»

Anlamadığım görüyor.

«Bu koğuşta senden başka siyasi var mı? Yok. Tek siyasi sensin. Siyasilere başka gözle bakılır. Yani senin anlayacağın, pek suçlu sayılmazsınız. Sonra, bu cezaevinde ne kadar siyasi var, biliyor musun?»

«Çok.»

«Çok ki ne çok. Bütün öbür koğuşlar tıklım tıklım siyasi be. Arkadaki, dıştaki hücreler de öyle. Siyasilerin mahpusaııesi oldu burası. Çoğunluk sizde. Sizden bir kişiye yapüan, hepinize yapılmış sayılır. Sonra sizin çocuklarda birlik var birlik. Bir keresinde, öbür koğuşlardan birinde siyasilerden biri yaralanmış. Avluda voleybol oynuyorlarmış. Beton ıslak mıymış neymiş, bu oğlan "küt inmek için zıplamış da ayağı mı kaymış ne,

kafaüstü çakılıvermiş betona. Eli yüzü kan içinde, baygın, alıp çıkarmışlar bunu kapıaltma. Mahpusane doktoruna haber salmışlar. O ne cellattır o bilemezsin. Okuldayken de, komando mu ne diyorlar hani, onlardanmış. Gelmiş doktor, parmaklığın ötesinden, uzaktan şöyle bir bakmış, 'ne var?' demiş. Çocuklar yerde kanlar içinde yatan arkadaşlarını göstermişler. 'Gebersin. İyi olinuş. Dünyadan bir mikrop daha eksilir' demez mi doktor olacak o cellat, öyle demesiyle birlikte—. Görecektin, o gün yıkıldı be burası. Vallahi yıkıldı sandım. Dört bir yandan sardılar burasını. Silâhların dumanı masmavi şu avluya indi, gözlerimle gördüm. Çocuklar bir ağızdan marşlar söylüyordu. Sizin dayanışmanız başka türlü oluyor. Bakma sen Kıdemliye, öyle herkese davrandığı gibi davranamaz sana. Enayi mi o, herkesin içinde, ortada fol yok yumurta yokken, çağıracak seni karşısına da, kaldırıp bir tane yapıştıracak sana. Sıkı mı? Petkosu sıkar biraz. Yıkılır be burası namussuzum. Vallahi bir kere daha yıkılır.»

Sigara uzatıyor.

«Bak bir de ne var,» diyor. «Siz var ya siz

siyasiler, hepiniz okumuş kişilersiniz. Bakma o Kıdemli olacak yarmanın kasılmasına. Kasılmak zorunda. Yoksa saydıramaz kendini. Hiçbir üstünlüğü yok ki bize karşı. Kafa dersen, kafa yok. Yoksulluktan gelmiş ne yapsın. O da suçlu değil aslına bakarsan. Olmamış, okuyamamış siz- ler gibi, davul doğmuş davul büyümüş. Davul, sesiyle vardır arkadaşım. Ses çıkarmayan davula davul demezler. Gelmiş Kıdemli olmuş başımıza. Nasıl saydıracak kendini? Yumruk gücüyle. Yalan mı?»

Kalkıyor, üstteki yatakta kimse var mı diye bakıyor, yine oturuyor yanma.

«Sen geldin ya dün akşamüstü. Seni getiren Dayı, buna, senin siyasi olduğunu söyledi ya; öğrendi ya bu sen siyasisin, öldü öldü geberdi sinirinden. Bakma bizler biraz eziğizdir size karşı. Bu yüzden de pek suyumuz ısınmaz size. Siz de öylesinizdir ya, hadi neyse. Burnunuzdan kıl aldırmazsınız. Çalımınızdan yanınıza sokulunmaz. Ondan sonra da kalkar bizim adımıza bizsiz kavgalara girişirsiniz. Olmaz öyle şey. Bir kere buna hem hakkmız yok, hem de bizsiz yenik düşersiniz, Asıl güç bizdedir. Neyse, ayrı konu bu. Bırakalım şimdi. Ha, ne diyordum? Biz, siz diye ayırmıştım ya, şuna gelecektim.- Bak bu koğuşta altmış sekiz kişiyiz. Seni çıkarırsak altmış yedi. Yani altmış yedi Nuri, bir de sen. Sen siyasisin. Aynsın. Bana .öyle geliyor ki, pek öyle kötü işler yapmışa da benzemiyorsun. Bu işlerin ltovboyculuk oynamakla becerilemeyeceğini anlayacak adamsm sen. Kafan suçlu senin, kafan. Kafanı beğenmemişler anlaşılan, kafam suçlu bulmuşlar. İşlerine gelmemişsin onların, kapmış

lar, tıkmışlar seni içeri, tamam mı? Bak açık söy- leyim: Çoğumuz burada boktan suçlar yüzünden yatıyoruz. Yani, işlediğimiz suçun övünülecek bir yanı yok, anlatabildim mi? Yo yo böyle bu, böyle bu. Kimimiz kaçakçıdır. Kimimiz adam öldürmüştür. Öldürmese bile benim gibi bir karı yüzünden bok yere düşmüştür buralara. Yahu sen ne diyorsun, burada, bu koğuşta, bu

Nurile- rin arasında, zorla kendi öz kızının ırzına geçmekten yatan bile var be. Tamam mı? Düşünebiliyor musun? Sonra, çoğu da hırsızdır bunların. Hırsızlık kadar da illet olduğum şey yok bu dünyada. Hırsızlığın hiçbir türlüsü hoş değil. Bak önümüzdeki yıl af var. O hükümetin yerinde ben olacağım, namussuzum hırsızlan affetmem. Kötü şey. Çok kötü şey. Bakma, adam hırsızım demez. Der mi hiç. Gizler hırsız olduğunu. O da bilir bu işin adiliğini. Namus belâsına suç işlediğini söyler. Ama düpedüz hırsızdır. Mahpusanede bile köpek gibi davrandır bunlara. Bak ne diyorlar? Ayırmışlar: Size ‘siyasi suçlu’ diyorlar, bize ‘adi suçlu’. Adımızı bile ayırmışlar. Dahası var mı bunun be arkadaşım.»

Nuri, göğsündeki dövmenin hemen altında kabaran bir sivilceyi koparıp kanatıyor.

«Kıdemlinin dün gece o Yozgatlı Nuri’yle de senin yüzünden kapıştığını biliyor musun?»

«Niye benim yüzümdenmiş?»

«Senin yüzünden tabii. Sana mahpusane raconu işlemeyeceğini anlayınca, acısını ondan çıkartmaya kalktı. Tuttu ona saldırdı hiç yüzünden. Aklınca sana gözdağı vermeye çalıştı. Bakma, ayırmasalardı Yozgatlı çoktan üfelemişti bunu. Ayırdılar. Sırf sana fiyaka olsun diye koğuş

ta en diş geçirilmeyecek adamı seçti, ona saldırdı. Ayıracaklarını biliyordu. Yozgatlı da başını belâya sokmak istemez, üstüne varmadı bunun. Yoksa, Yozgatlı’nm kafası kızacak da bu salağın parçasını bulacaksın bu koğuşta. Lades kemiğini bile bulamazdın namussuzum. Salak, bile bile yanlış kapı çaldı. Ama sabahleyin de acısını çıkardı. Gitti, idareye ispiyonladı, attırdı Yozgatlı’yı koğuştan. Bunlar böyle adamlardır. Bilesin diye anlatıyorum.»

Duydukların şaşırtıyor seni. Değil yalnızca siyasî suçlu olmak, bu Nurilerin arasında suçlu olmak bile yavaş yavaş hoşuna gitmeye başlıyor.

«Kusura bakma,» diyor Nuri. «Dediklerime kızmamışsındır inşallah?»

«Ne kızması. Deli misin sen. Suçumu öğrettin bana. Nasıl kızanm.»

Susuyor.

Uzun süre konuşmuyorsunuz.

Birden akima geliyor, soruyorsun.

«Buraya getirildiğimi eve haber verirler mi?»

«Verirler. Hemen o gün bildirirler. Evin haberi olmuştur, hiç merak etme sen. Yann da görüşme günü.»

«Yani beni de görüştürürler mi?»

«Görüştürürler tabii, niye görüştürmesinler.»

Soluğun birden göğsünü sıkıveriyor.

«Anamla babamla da görüştürürler mi?»

«Ananla babanla tabii görüştürürler. Karın varsa, çocuğun varsa, kardeşlerin varsa, hepsiyle görüşebilirsin. Yann gelir seninkiler. Evli misin?»

«Değilim.»

«Burada kimsen var mı?»

«Yok ama gelmişlerdir. Anam da babam da buradadır herhalde.»

«İyi ya, yann gelirler.»

Birden göğsünün ortasında açılan kocaman bir çukur. Hiç düşünmediğin.

«Yann görüşme günü olduğunu bilmezler

ki.»

«Bilmez olurlar mı hiç. Dışardakiler böyle şeyleri senden önce öğrenir, merak etme.»

«Nereden öğrenecekler. İki aydır yüzlerini bile

göremedim. Kimseyi sokmadılar yanıma.»

«Peki iki aydır nerede tuttular seni? Neredeydin?»

«Başka yerlerde.»

«Başka mahpusanelerde mi?»

«Değil, Başka yerlerde.»

«Tecritte miydin?»

«öyle sayılabilir.»

«Bir şey yaptüar mı?»

«Sorma be Gılay. Kapatalım bu konuyu.» «Peki.» Çok şeyi anlamış bir ‘peki’ bu.

«İyi ama ya gelmezse bizimkiler?» Gelmezlerse, Nuri’nin görüşmecisiyle onlara bir haber gönderilemez mi?

«Senin görüşmecin var tabii?»

«Yok,» diyor Nuri.

Yüzünden bir yalnızlık akıp geçiyor. Göğüs geçiriyor.

«Kimseyi beklemiyorum. Kimsem yok. Bütün beklediğim iki satırlık bir mektup. Hepsi bu.» «Kimden?»

Kolundaki dövmeyi gösteriyor. Mavi bir

Gül.

«Gül’ümden,» diyor, «kimden olacak.»

«Uzakta mı?»

«Boşver,» diyor. «Çay içer miyiz?»

Kızarır gibi oluyorsun. Sormasa miydin?

«İçeriz, içeriz,» diyor.

«Nuri. Ama hep sen ısmarlıyorsun. Yarın bizimkiler gelirse—.»

«Başlatma şimdi,» diyor.

Ayakkabılarını sürüyerek uzaklaşıyor.

Yann görüşmeye gelirlerse, onlara iyi görünmek gerek. Çamaşır falan da getirirler belki. Bir ’ ceketin bile yok. Bir gömlek, bir pantolon. Bütün eşyan bu. Onların da iler tutar yanı kalmadı. Para da bırakırlar. Yarın bol bol çay ısmarlayacaksın. Nuri’yle bol bol çay içeceksin. Yozgatlı gitmeseydi ona da ısmarlardın. Yann bütün sigaralar senden. Ufaklığa, Mavzer Nuri’ye, Sarı- şın’a, belki bugün yeni gelene de, daha başkalarına da-, herkese sigaralar tutacaksın, çaylar ısmarlayacaksın. Bunlan düşünmek bile yüreğini çiçeklendiriyor.

Ya gelmezlerse?

Başının üstündeki yaylar gıcırdayıp sarkıyor. Biri çıktı üstteki yatağa.

Nuri’nin yatağı, Nuri’nin dünyası. Başucu- na duvara, dergilerden kestiği bir yığın kadın resmi yapıştırmış. Sarışm Nuri’nin terzi odası gibi. Aralara, kartpostallardan kesilmiş gül resimleri serpiştirmiş. Bitişik yatakla Nuri’nin yatağı arasmda bir adımlık boşluk var. İki yatağın araşma, başucuna gelecek biçimde ters çevrilmiş bir domates sandığından küçük bir masa yapmış Nuri kendine. Üstüne, haftalık bir gazete yaprağım açıp özenle yaymış, köşelerini kıvırıp

raptiyelemiş. Gazetede, bir güzellik yarışmasının renkli basılmış resmi. Bir sürü güzel kadın; bir- örnek mayolarıyla yanyana sıralanmışlar. Masanın

üzerinde, üstüste düzgünce konulmuş altı tane ‘Fotoroman’. En altta da, sırtı yazısız bir kitap. Çekip bakıyorsun: ‘Rüya Tabirleri’. Kitabın üst köşesine Nuri, büyük harflerle kendi adını yazmış.

Dönüp geliyor Nuri. Üstte yatanı görünce keyfi kaçıyor.

«Hadi dışan çıkalım,» diyor. «Malta boştur şimdi.»

«Çıkalım.»

Avlu sıcak. Gölgede üç dört kişi oturuyor. Nuri’nin dolaşmaya pek niyeti yok. İleride gölgelik boş bir duvar dibi var; gidip oturuyorsunuz. Sen yine ayaklarını uzatarak oturuyorsun.

Nuri’nin tespihi, her zamanki gibi yine bir akarsu. Dupduru akıyor parmaklarının arasmda.

«Şuramda benim hastalığım,» diyor.

Yüreğini gösteriyor. Bu kadar büyük bir sevdayı şuncacık yüreğin nasıl çektiğine, nasıl dayandığına kendi de şaşıyor.

«Şimdi yar şu yüreği, kan değil namussuzum kıpkızıl sevda akar. Köroğlu da bilir bunu. O da hep şaşardı, bu kadar sevmemi aklı almazdı.»

Bir keresinde sinemaya gitmişler.

«Gitmişim, önceden ayarlamışım biletleri.»

Biletler karaborsa. Filmin adını çıkaramıyor. Dilinin ucunda ama çıkaramıyor. Büyük filmmiş. Haftalarca inmemiş afişten.

«Sinemanın önünü göreceksin. Nah böyle. Karınca yuvası. Sanırsın ki Mithatpaşa Stadının **önü. Sanki Fener - Galatasaray maçı var. Öyle kalabalık—.»**

Gişeler sabahtan kapanmış. Bir bilet, değerinin dört beş katma alıcı buluyor. Ama Nuri’yi tanımayan yok. İki bilet, iki kelebek gibi gelip konuyor eline.

«Biletler cebimde bekliyorum. Bekle gelmez, bekle gelmez. Tam yirmi dakika geç geldi. İyi mi? Aslında reklamlar var, Asıl film başlamamış daha. Ama niye olsun. Oldum bittim sevmem beklemesini. En illet olduğum şey beklemek. Bekle Allah gelmez, bekle Allah gelmez. Baktım, yirmi dakika sonra, bizimki alı al moru mor geliyor. Neymiş? Trafik tıkanmış da—. Ulan İstanbul burası, trafiğin tıkanmadığı gün mü var? Ona göre hesapla, ona göre çık evden, değil mi ama? Külahıma anlat sen onu, dedim. Nuri yutar mı? Sen misin geç kalan. Tuttum bunu elinden, attım bir arabaya, doğruca eve. Beşiktaş'a. İçeri girdik. Hiçbir şey sormadım, çektim aleti, salladım kabasına, iyi mi, tam iki parmak.»

Nuri anlatırken ayağa kalkmış. Elini arka •cebine atıyor, aleti çıkarır gibi yapıyor cebinden, sustalıyı açar gibi de bir ses çıkarıyor diliyle dişleri arasmda, 'şık' diye açılıyor pırıl pırıl sustalı. Boşlukta savuruyor elindeki aleti, çelik yeşili bir çizgiyle giriyor sustalının soğuk çeliği Gül'ün kabalarına—.

«İyi mi, tam iki parmak.»

Nuri, dikkatle geri çekiyor sustalıyı Gül'ün kabalarından, sudan çeker gibi. 'Şık' diye katlıyor, koyuyor zulaya-, arka cebine. Çok değil, iki parmak girecek sustalının yeşil yeşil balkıyan

diri çeliği Gül'ün yumuşak yerlerine. Biraz da domuran kan belki. 'İyi mi?'

«Aletsiz dolaşmam ben. Alet her zaman zu- lada olacak. Her zaman alesta bekleyeceksin. Dünya hali.

Belli olmaz.»

Havasma iyice girmiş Nuri,önünde bir o yana, bir bu yana dolaşıp duruyor. Daha bir aletli, daha bir güvenli atıyor adımlarını.

Kalkıp yanınca yürüyorsun. Volta atmanı yadırgamıyor artık.

Tam on yıl sevişmişler Gül'üyle. Nuri 'Gül' diyor, asıl adı 'Gülsüm'.

Nuri'nin gözlerinde, mahpusanelerde geçen günlerin yorgunluğunu görür gibi oluyorsun. Kısa saçlarında, saçlarının ağaran yerlerinde Gül'- ün özlemiyle geçen bıktırıcı günlerin derin yara izleri var.

«Bu akşam da mektup gelmezse—.»

Bir aydır mektup alamamış Gül'ünden.

Nuri sıkıntılı. Nuri patlamak üzere. Nuri alabildiğine bunalmış. Deniz kıyısını, temiz bir şişe rakıyı, palamut ızgarayı, bütün bunların yanında en çok da Gül'ünü özlemiş.

«Gül'ü tanıdığımda Gül evliydi,» diyor.

Gül'ün kocasının işi iyiymiş. Altmda Mercedes. Gül'ün iki erkek kardeşine de yanmda iş yermiş. İki kardeş, ablalarının Nuri'yle olan ilgisini öğrenince deliye dönmüşler. Namus konusu yapmışlar. Önce posta koymuşlar Nuri'ye. Nuri delikanlı adam, öyle posta koymalara pabuç bırakanlardan değil.

«Tek başıma geçerdim evlerinin önünden,» diyor.

Nuri'nin iki gözlü bir evi varmış. Nuri anasıyla birlikte otururmuş.

«Biz geldik mi kocakarı toz olurdu arka, kapıdan.»

Gülüyor. Anası anlayışlı kadın. Osmanlı.

«Ne günlerdi,» diyor. «Ne güzel sevmeleri vardı Gül'ümün. Başımı dizlerine koyardım. Çocuğunu okşar gibi sever okşardı, saatlerce. Bir çocuk gibi şımarırdım. Gözleri alır götürürdü beni. Hani beyaz badanalı daracık sokaklar vardır, dalar gidersin güzelliğine, yürürsün yürürsün de, hiç ummadığın anda birden kocaman engin bir deniz çıkar karşına. Öyle bir şey işte. Gürün gözleri, ne zaman baksam, beklenmedik denizler gibi şaşırtırdı beni. Onun gözleri gibisine koca İstanbul'u dolaşsan rastlayamazsm. Nasıl desem, gözleri Beşiktaş'ın rıhtımı gibi dalgalıydı namussuzum, tıpkı Öyleydi. Az çırpınmadım, az boğulmadım o dalgalarda. Bebek'ten Ar-navutköy'den bir sandala atlar, doğruca Göksu'ya giderdik. Göksu Deresi'ni bilir misin sen?

Sandalla derenin bittiği yere kadar sokulurduk. Sandal, dipteki batağı sıyırınca durur, atlardık kıyıya. Köprüye çıkardık. Oradan doğruca Hi- saı-'a giderdik. 'Baba' derdik. On iki yıl yatmıştı Baba, bir kan yüzünden. Onun lokantasına giderdik. Gittiğimizde onu hep lokantanın camlarını silerken bulurduk. Öyle de temiz bir adamdı. Babanın lokantası kanarya doludur. Ben diyeyim yirmi, sen de otuz. Köşede, camın dibindeki küçük masada otururduk. Bizim masamızdı orası. Gülle başbaşa ne çok rakı içmişliğimiz vardır o masada. Oraların dili olsa da söylese. Şöyle bir on beş yirmi dakika sonra elinde bir tepsiyle çıkar gelirdi Baba. Kalaylı, pırıl pırıl tepsinin, içinde, gelip bizim için arayıp bulduğu taptaze balıklarla gelirdi. Sormazdı bize. Girerdi arkadaki mutfağına, bir başma çalışır dururdu. Baba 3'alnız adamdı. Kimsesi yoktu. Bir oğlu varmış, biz görmedik. Bırakmış bunu, almış başını Bodrum'a gitmiş, oraya yerleşmiş. Aklına geldikçe deli olurdu Baba. 'Gidip getireceğim dürzüyü' derdi. Derdi ya, gidemiyeceğini, gitse bile oğlunu bir daha oralara getiremiyeceğini kendi de bilirdi. Bir de bakardın Baba balıkları mis gibi kızartmış geliyor. Getirir önümüze koyardı. Bir tabak dolusu da taze, yeni koparılmış maydanoz. Buzlu rakıyla taze balık. Bir yandan da kanaryalar. Ah gözünü sevdiğimin İstanbul'u.»

Nuri'nin gözleri pırıl pırıl. Kızarmış mis gibi balıklar, buzlu rakılar, çoban salatalar, taze marul, Gül'ün dalgalı gözleri, Gül'ün sıcacık elleri, Gül'ün kadeh kaldırışları, Nuri'yi, yıllar öncesinin gözünü sevdiği İstanbul'una götürüp götürüp getiriyor.

Gizli gizli kaç yıl sevişmişler GüTle. Gül'ün erkek kardeşleri kaç kere pusu kurmuşlar, adam salmışlar üstüne, ama Nuri bana mısın dememiş.

Kocası almış Gül'ü ta Almanya'lara kaçırmış.

«Deliye dönmüştüm. Gidemedim işte. Budala. Salak. Ne duruyorsun, sen de bas git işte Almanya'ya değil mi? Yok. Basiretim bağlanmış anlaşılan, gidemedim. Sabahlara kadar oturuyor, destan gibi upuzun mektuplar yazıyordum ona. Her gün bir iki mektup attığım oluyordu. Baba'- nm lokantasına gidiyor, camın önündeki masaya oturuyor, yazmaya başlıyordum. Ama yazdıklarımı görsen, mektup demezsin. Gece eve geliyor, sabahlara kadar sayfalar dolduruyordum. Gönderdiğim her mektup zarfı, Allah canımı alsın, bavul gibiydi. Onun mektupları uzun olmazdı.

Kısacık yazardı. Ama ne güzel yazardı, bilemezsin. Sonra sonra mektuplarının arası açıldı. Sonra da hiç yazmaz oldu.»

Güneşin altında, Nuri'nin alnında domuran terleri görüyorsun.

«İşte Beşiktaş'taki o apandisit kadar kahveyi o zaman açtım. Bir şeylerle uğraşmam gerekiyordu. Deliler gibiydim. Sabahlara kadar kıvranıp duruyordum. Uykusuzluk daha da yoruyordu. O kahveyi açtım da biraz kendime geldim. Ama ne yaptım? Tuttum, kahvenin duvarlarını 'Gül' resimleriyle donattım. Görsen, gül bahçesine benzer benim kahve. Ocağın yanında, vazoda, yılın her günü taze bir gül bulursun. Hep taze tuttum o bir tek gülü. Karasevdamı içimde taptaze tuttum namussuzum.»

Sonra nasü olmuşsa olmuş. Nuri bir kızla ilgilenmiş bir ara. Bir gün de nasıl olmuşsa olmuş, kızı kadın yapıvermiş Nuri. Anlaşılmış. Kızın ailesi işe el koymuş. Nuri de belâsını bulmuş,. evlenmek zorunda kalmış kızla.

«îyi kızdı. Ama ısınamadım bir türlü. Kanım kaynamadı.»

Bir de çocuğu olmuş. Adını 'Gül' koymuş. «Başka ne ad koyabilirdim kızıma,» diyor.

O ara Gül'ün Almanya'da kocasından ayrıldığını duymuş; kuşlar gelip haber vermiş Nuri'ye. Duymuş ama, «Gül'ün izini bulabilirsen bul.»

Gül **dönmemiş Almanya'dan.**

«Karadenizli zengin bir Laz'la yaşamaya başladığını öğrenince deliye dönmüştüm. Gül bunu yapmamalıydı bana.»

Ama yapmış Gül bunu.

Bir bahar günüymüş; bütün baharların açtığı. Nuri, kahvesinin önünde oturmuş, nargilesini fokurdatıyormuş.

«Bir kadın döndü köşeden. Üstüme doğru geliyor. Ayağa kalkmışım. Öyle bakıyorum ona. 'Gül bu' diyeceğim, diyemiyorum. Benim Gül'ü- mün saçları san değildir, kısa da değildir. Geldi, geldi, önümde durdu—.»

«O muydu?»

«O’ydu. Gül’dü.»

«Sonra?»

«Konuşamıyorum. Dilim tutulmuş. Ağzımdan tek söz çıkmıyor. O anda kessen bir damla kanım akmayacak. Elini uzattı bana, elimin içine soktu elini, çevirdi. Sıktım. Hep öyle yapardı Gül’üm, elini elimin içine sokar, döndürür dururdu avucumun içinde; bir kuş yavrusunu tutar gibi olurdum. Avucumun içinde sıcacık yavru bir kuşun pıt pıt yüreği atardı sanki. Küçücüktü elleri.»

O gün Bebek’ten bir sandala atlayıp Göksu’ ya geçmişler, doğruca Hisar’a, Baba’nm lokantasına. Eskiden olduğu gibi.

Nuri tam bir hafta evine uğramamış.

«Vanm yoğum Gül’dü. Bir dakikam onsuz geçmesin istiyordum. Bulmuştum onu artık, ya- : kalamıştım.

Dönmüştü bana. Bırakır mıydım.»

Kansmın boşanmamak için kene gibi yapı-

şışı, bir akşam Nuri’nin yoluna çıkışı, Nuri’nin

1

J

i

onca içkili oluşuna aldırmadan salakça üzerine A yürüyüşü, sokağın ortasında bağıra çağıra Nu- 1 ri’yi ele güne rezil edişi. Nuri’nin kıç cebindeki, i düğmesine basınca ‘şık’ diye açılıveren sustalısı—.

«Allahtan ölmedi, kurtuldu,» diyor.

Çekmiş cezasını Nuri, çıkmış. Ayrılabilmiş sonunda karısından. Gül'le evlenmişler. Evlenmişler ama, evlendiklerinin haftasında—.

«Yani, arkadaşım, olacak şey mi? O kadar sevda çek, yıllarca o kadar acıya, ayrılığa katlan, yıllar sonrasında bul onu, kavuş, bir uğursuz geceyarısı karıyı yarala, içeri düş, cezanı tamamla, kurtul, kandan boşan, deliler gibi sevdiğin kadına kavuş, evlen, tam güzel günlere kavuşmuşken, bu kez Almanya'lardan dönen Karadenizli zengin bir hergele, parayla tuttuğu adamlanyla—.»

Girivermişler bir akşamüstü Nuri'nin kahvesine. Nuri yalnızmış, kahveyi kapatmak üzereymiş.

«Beşi de hayvan gibi. Sustalıyı sokup sokup çıkarıyorum. Hiç boşa gitmiyor. Kime giriyor, kimden çıkıyor belli değil. Nasıl da karanlık bir gece.»

Nuri avludaki kızgın güneşin altmda, uzak bir kapkaranlığı düşleyerek, sokup çıkanyor sustalının çeliğini boşluktaki birilerine, sokup çıkarıyor, sokup çıkanyor-, kime giriyor sivri çelik, kimden çıkıyor, belli değil.

Amansız bir savaştan çıkıyor Nuri. Duvar dibine çöküyor. Ter içinde. Körük gibi inip inip, kalkıyor dövmeli göğsü.

İki ay sonra yakalamışlar Nuri'yi.

Bir kış günüymüş. Beşiktaş'taki kahvesine geç saatlerde şöyle bir uğramak geçmiş içinden.

«Uğramaz olaydım,» diyor.

Uğramış.

«On ayım kaldı,» diyor.

Ellerini birbirine sürtüyor, kendisine sevinçler yaratmaya çalışıyor. Ama Nuri yaralı.

«Yarınki duruşmada belki karar verirler. Verecekleri cezayı biliyorum. Cezamı biliyorum. On ay sonra tamamdır. Daha çoğunu veremezler ya, olur da daha çok gün giydirirlerse önümüzde genel af var nasü olsa—.»

İçindeki yara sessiz sessiz kanıyor.

«Gül yine Almanya’ya geçmiş,» diyor.

Bunu derkeıi kızarıyor, sanki yeni bir suç işliyor.

«Niye?»

«Bir ay olmuş gideli. Bir aydır Almanya’daymış.»

Gül, İstanbul’da, Nuri’nin anasıyla birlikte oturuyormuş. Bir ay kadar önce bir gün almış başını çekmiş Almanya’lara gitmiş yine. Hiçbir açıklama da yapmamış giderken. Anası bir mektupla durumu Nuri’sine bildirmiş. Karısının Almanya’ya gittiğini öğrenince beyninden vurulmuşa dönmüş Nuri.

Karadenizli de Almanya’daymış üstelik.

Günlerdir mektup bekliyormuş Nuri. Gelmi- yormuş beklediği haber.

«Bu akşam da mektup gelmezse—,» diyor.

Her şeyi ona bıraktılar. Bu sarışın gökgöz- lünün elindesin. Amerikan çavuşlarmınki gibi, yuvarlak kafasının yanları makineyle iyice alınmış. îlk getirildiğinde, gözlerin bağlıyken seni yumruklayan bu adamın ilkelliği korkutuyor seni.

Odanın ortasında yürüyor. Ayakkabıları, Amerikalılarmki gibi koskocaman. Yeleğinin cebinden çektiği saatine bakıyor:

«Sana tam yirmi dakika izin veriyorum. Şimdi otur, aklını başına topla, o önündeki kâğıda, yazılı soruların karşılıklarını bir bir yaz. Kısa, açık, doğru karşılıklar isterim. Tamam mı?»

Kapıya doğru yürüyor. Odadakiler yol vermek için

açılıyorlar.

«Sen kal. Sen de kal. Odada iki kişi kalsın. Boşaltm odayı. Haydi, herkes dışarı.»

Çıkıyorlar. Kapı dışarıdan kapatılıyor. Odada kalan iki kişi kapının önünde bekliyor.

Önündeki kâğıda bakıyorsun. On kadar soru. Korkunç şeyler. Hiç düşünmeden, boş kâğıdın ortasına, verdikleri tükenmez kalemle kocaman bir 'BİLMİYORUM' yazıyorsun. Bu seni rahatlatıyor. Ardından umulmadık bir korku. İçinden bir pişmanlık esintisi geçiyor. Silemezsin de artık yazdığım.

Kesin, açık, hep de 'evet'li karşüıklar istedikleri belli. Hazırladıkları oyunda sana hep 'evet" demek düşüyor. Beyaz bir deney faresi gibisin ellerinde, dilediklerince kullanacaklar. Oysa sen ne yapıyorsun? Kocaman bir 'hayır' yerine geçecek kocaman bir 'BİLMİYORUM' yazıyorsun kâğıdın ortasma. Az sonra gelince okuyacak. Okuyunca da çıldıracak. Çıldırsın. Dünkü oyunu sürdüreceklerini anlıyorsun.

Titremekte olduğunu, elinde tuttuğun soru dolu kâğıttan anladın. Etinde bir elektrik tadı dolanıyordu yine, kasıklarmda acı bir burulma, sancı, ürperti. Kötü bu.

Kapımn iki yanmda bekleyen görevlilerle gözgöze geliyorsun. Dümdüz bakıyorlar. Masaya bıraktığın kalemi alıp bir şeyler yazacakmış gibi yapıyorsun, sanki düşünüyorsun: 'BİLMİYO- RUM'un üzerinden bir daha geçiyorsun, koyulaşıyor.

Bedeninde bir gevşeme. Onca çırpınmadan sonra, onca dayaktan sonra, yaralar içinde, uykusuz, ayakta geçen yılgı dolu bir gecenin bütün yorgunluğu, ilk kez oturduğun iskemlede etine kemiğine yükleniveriyor; hem de rahat, geniş, sıcacık bir odada.

Oda geniş. Tepede, yüksek tavanın tam ortasında işlemeyen üç kanatlı bir vantilatör. Uçak pervanesi gibi. Kararmış. İs içinde. Kapıdan girince sağda büyücek ceviz bir masa. Arkasmda geniş, deriden bir koltuk. Bu odanın

başkanmm oturduğu yer burası olmalı. Yazlık bej ceketiyle, tepesi açık koyıı gözlüklünün koltuğu olabilir. Amerikalı'ya benzeyen gökgözlü sarışın, karşıdaki küçük çelik masanm başmda duruyordu içeri girdiğinde. Başkan olamaz o, yardımcı falan belki.

Yer bomboş. Çıplak mozaik.

İki yanda iki geniş pencere. Boyaları kavlayıp dökülmüş karanlık kepenkler, dışarıdan sıkı sıkı kapatılmış. Çivilenmiş bile olabilirler. Tepede büyücek iki ampul yanıyor. Hiç bitmeyen bir gecenin içinde yaşıyor bu insanlar. Bu yapının her yerinde günün yirmi dört saatinde ampuller yanıyor. Sonsuz bir gece gibi her yer. Gündüzler, gün ışıkları, aydınlıklar, açıklıklar yok burada. Sevmiyorlar anlaşılan. Her yerde her an gece. Bitmeyen gece.

Kapı açılıyor. Giren o. Arkasında başkaları. Odaya doluyorlar. Titriyorsun. Sana doğru geliyorlar.

«Tamam mı?»

Sanşm, gökgözleriyle yaklaşıyor. Uzanıp alıyor önünde duran kâğıdı. Kocaman 'BÎLMİYO- RUM'U görüyor. Yuvarlak yüzünden bir fırtınanın geçtiğini dizlerin kamaşarak görüyorsun.

«Dalga mı geçiyorsun ulan benimle?»

Oysa sesi hiç yüksek değil. Yumuşak gibi. Daha kötü.

Arkasmdakilere dönüyor:

«İş çıktı bize yine çocuklar.»

Sesi yine yumuşak. Konuşur gibi. Ama birden patlıyor:

«O sorulan kabul etmezsen buradan leşin çıkar, anlıyor musun?»

«Hiçbir şeyle ilgim yok benim!» diye bağırıyorsun.

«Bağırma ulan it!»

Kemikli elleriyle kolundan yakalayıp kaldırıyor seni masanın başmdan, ortaya çekiyor. Karnına gömülen ağır bir yumrukla iki kat oluyorsun. Tependen, ensene inen bir yumrukla da yere kapaklanıyorsun.

«Takın kelepçeleri.»

Yattığın yerde ellerini arkadan kelepçeliyorlar. Kelepçenin soğuk bilezikleri, bileklerindeki yaralara acıyla oturuyor.

«Başlayın.»

«İnanın—, yemin ederim ki—, vallahi bu konuyla hiçbir ilgim yok benim. O kâğıtta yazılan kişileri tanımıyorum bile. Hiçbirini tanımıyorum. İnanın bana. İnanmıyorsunuz—.»

Tekmelerle, olduğun yerde arkaüstü çeviriyorlar. Kelepçeli bileklerin belinin altmda kalıyor. Yaralarına gömülüyor kelepçeler. Odanın iyice kalabalıklaştığım görüyorsun.

Ayakkabılarının ayaklarından çekilişi içine rahatlıklar getiriyor bir anda. Çoraplannm içinde ayakların bir değişik sancımayla soluk alıyor sanki. Ayaklarını bileklerinin arkasından geçen kalınca uzun bir sopaya sıkıca bağladıklarını görüyorsun.

‘Falaka’ diye geçiriyorsun.

İki kişi, sopayı iki ucundan yakalayıp ayaklarınla birlikte havaya kaldırıyorlar. Başaşağı gibisin. Tabanların yukanya, tavana bakıyor. Sağma soluna birer kişi yanaşıyor. İkisi de iki yandan kollarına, tam dirseklerinin üzerine kalın ağır pençeleriyle basıyorlar. Başucunda biri daha. Yukarı doğru gittikçe küçülen gövdesinin üstünde bıyıklı, küçücük kafasıyla sanki vantilatörün kanatlarına değiyor. Kocaman bir ayakkabının, altı ıslanmış pençesi gözlerinin üzerinde geziniyor; gözlerini sakınacakken, gelip alnına oturuyor. Adam düpedüz alnının ortasına basıyor ayakkabısıyla. Yüzünün üstünde tepinebilir.

«Yeter, konuşacağım, deyinceye kadar basın sopayı kerhaneciye!» diyor gökgözlünün sesi.

Kapının açılıp kapandığını duyuyorsun. Anlaşılan, parayla tutulmuş cellatlarına bırakıp gidiyor seni.

Havada bekleyen ayaklarının üstünde iki yeni yüz beliriyor. İkisi de genç. Esmer. İkisinin de yüzünde kaim köylü çizgileri. Dudakları kaba, düzensiz. Ellerindeki kalınca kızılcık dalından kesilmiş sopalan, bacaklarının arasında kalan boşluktan görebiliyorsun.

Çoraplanm çıkarmadılar.

İlk sopa topuklarında patlıyor. Kasılıyorsun. Ardından ikinci sopa aynı yere iniyor. Sopalar belli aralıklarla iniyor tabanlarına. Topuklann- dan başlayıp yavaş yavaş parmak uçlanna doğru çıkıyorlar. Sonra yeniden topuklar.

‘Yeter konuşacağım deyinceye kadar—.’

Ya demezsen? Ya konuşmazsan? O zaman sonsuza kadar

sürecek mi bu? öldürecekler mi?

Duyduğun acı dününden değişik. Bu düpedüz dayak yemenin, sopa yemenin acısı. Somut bir acı. Elektrik gibi değil.

İçin bağırmakla dolu. Dopdolu bağırabilirsin. Dişlerin sıkümaktan kmlacak gibi. Dişetle- rin yarılıyor sanki. Başını, kollannı oynatamıyorsun. Tependekiler ayaklannı daha da ağırlaştırarak basıyorlar. Dirseklerin eziliyor ayaklarıyla mozaik kaplı betonlarm arasında. Her vuruşta geriye doğru kısacık atılabildiğini, başının, dirseklerinin ezilerek sürtünmesinden anlıyorsun.

Bağırmayacaksın.

Bağırmıyorsun.

«Durun. Yeter,» diyor arkadan bir ses.

Oysa daha yirmi iki sopa indi tabanlarına. Demek iki kişi on birer sopa vurdu.

Tabanların uyuşmuş sanki. Sanki uzun süre üzerlerine oturmuşsun, kansız kalmışlar.

Çözüp kaldırıyorlar.

Kapının dışında sürüklüyorlar. Ötesi kapkaranlık bir koridorun başlangıçı.

Kapının az ötesinde, duvann dibinde, arkalıklı bir iskemlede, kara başörtülü bir yaşlı kadın oturuyor. Önünden geçiriyorlar. Yerler yeni ıslatılmış. Tuzlu. Dolaştırıyorlar.

«Zıpla!» diyor biri.

«Zıpla len!» diyor biri daha.

Zıplamayı deniyorsun. Gülünç.

Tabanlarında beklenmedik bir karıncalanma. Nokta nokta, iğne başı gibi yanmalar. Uyuşma açılıyor acıtarak.

On dakika kadar sürüyor bu dolaşma. Yine içeri sokuyorlar. İçerisi sigara dumanıyla beyazlaşmış. Yine yatınp bağlıyorlar. Başlıyorlar.

İçin yine bağırmak dolu. Acı daha büyük.

Bağırmıyorsun. Bağırmak erkekliğe dokunurmuş gibi ilkel bir duygu kafanda dönenip duruyor. Bağırmayacaksın. İki gündür iyi dayandın. Sonunu getirmelisin.

«Bağırsana ulan;» diyor biri.

Ses arkalarda. Yaklaşıyor. Yüzü, tabanlarına inen sopaların az ötesinde. Sopalar neredeyse yüzüne çarpacak. ‘Yaklaşmayın, sopalar yüzünüze çarpacak’ demek geçiyor içinden. Saçma.

Kapkara, kaim bir yüz. Başının bir yanında uzatıp biriktirdiği bir tutam saçı, tarakla tepesinden geçirmiş, yapıştırmış çıplak başına, örtmüş sözde kelliğini. Bir arkadaşm vardı, şiirler yazardı, o böyle

tarardı saçlarmı, ama onunki pek belli olmazdı. Bununki çok uydurma bir şey. Kaşları da yok gibi. Bu yüzü de ilk kez görüyorsun. Kapkara. Cop gibi.

«Bağırsana be!»

Bağırmayışm onlan kızdıracaksa—. Öyleyse bağırmamak, direnmek, bir anlam kazanıyor şimdi.

Dişetlerinin kanadığını görür gibisin. Ağzın sıcak sıcak kanıyor, kan tadmda.

Dişlerin kırılabilir. Kırılsın.

«Bağırsana lan orospu çocuğu!»

Bağırmıyorsun.

Tabanlarındaki kaim derilerin, sopalar indikçe sanki incelip çekildiğini, ayrıldığım, kabardığım biliyorsun artık. Ayrılan etle derinin arasına incecik kan doluyor gibi.. Gittikçe uyuşuyorsun. Çorapların, olmasa tependeki ayaklarını görebileceksin.

Sopalar belli aralıklarla boyuna iniyor. Saymayı deniyorsun. ‘Yirmi iki, yirmi üç, yirmi dört—. Saymak daha çökertici. Sinir bozucu. Otuz bir, otuz iki—V azgeçiyorsun. Dayanamayacaksın.

Tependeki vantilatörün kararmış üç kanadı birden dönmeye başlıyor. En iyisi onu saymak. Ayaklarım unutmak için vantilatörle bir oyun oynayabilirsin. Vantilatörün dönen kanatlarından birine bakışlarınla tutunup dönmeye başlıyorsun. ‘Kırk sekiz, kırk dokuz, elli—.’ İnen so-palann ses düzeninden çok ayrı bir düzende dönüyor tependeki kanatlar, daha hızlı; çakışmıyorlar.

Çığlığını dişlerinin arasında yakalıyorsun, bırakmıyorsun.

«Yeter. Durun.»

Karanlıkta biten alacakaranlık koridorda orta yaşlı kısık bir sesrn kolundasm. Yer yine ıslatılmış. Tuzlu.

«Dayan çocuğum,» diyor babacan bir tavırla.

Hiç beklemiyorsun. Ürperiyorsun.

Duvar dibinde unutulmuş kalmış kara başörtülü sıska, yaşlı kadm. Onun durgun yüzünde unuttuğun, anımsamaya çalıştığın bir şeyler var gibi. Alışkın gözlerle sana bakıyor. Önünde tek kıpırdayan nesne sensin de ondan mı. Bir kova duruyor ayaklarının yanmda. Kara lastik ayak- kabüarı küçücük. Kara çoraplar giymiş. Bir de sapı duvara dayalı çuval paspas. Onunla gözgö- ze gelmekten nedense kaçınıyorsun. Tanıdığın biri gibi.

Tuzlu su dökülmüş karanlık betonda yürümeye zorlanıyorsun.

«Dayan çocuğum,» diyor kolundaki kısık ses. «Sakın konuşayım deme. Bir kere konuşmaya başladın mı çözülür gidersin.»

Bütün ağırlığını o yüklenmiş, o taşıyor seni, o yürütüyor.

«Bir bok yapamazlar. Sık dişini. Yeneceksin onları. Yenmelisin, anlıyor musun. Sakın korkma çocuğum. Hepsi bu işte. Korkacak bir şey yok. Dayan.»

Korkunç bir karıncalanma, bileklerinden yukarı doğru tırmanır, etinin derinliklerine yayılırken, kulağının hemen dibinde o kısık ses:

«Hadi göreyim çocuğum. Yenilme bu cellatlara.»

Alacakaranlıkta konuşan bu dostça yüzü seçemiyorsun. Güç veriyor sana. Seni ayakta tutuyor. İnanmak istiyorsun ona.

«Sıkma kendini. Bağır. Çok çok bağır. Bağırmak rahatlatır seni. Hadi benim çocuğum.»

Kanının neredeyse lıkır lıkır ayaklarına indiğini anlıyorsun. Ayaklarındaki uyuşukluk, ke- rçeleşme azalıyor. Tuzlu su seni yeniliyor. İstemiyorsun bu yenilenmeyi. Yenilenmek korkutuyor.

O yaşlı kadın, oturduğu yerden sıska kedi gözleriyle size bakıyor. Odanın kapısmdakiler sizi bekliyor.

«Çözülme çocuğum. Bağır bağırabildiğince. Göreyim seni. Hadi—.»

İçeri sokuyorlar.

Yalnız sayılmazsın artık.

Sopalar yine inmeye başlıyor.

Tependekilerden biri kolunun yeniyle akan burnunün suyunu siliyor. Pis. Birden onların, te-pendekilerin yüzlerini incelemek ilginç geliyor.

’ Uzaklaştıkça daralan gövdelerinin üstünde küçücük duran kafalarda en ilginç yer gözleri; gözlerdeki gelgit. Tabanlarınla gözlerin arasında bir gidip bir geliyor gözler; her vuruşta böyle bu: Bir tabanlarına bir gözlerine, bir tabanlarına bir gözlerine, tekdüze bir gelgit ve merakla sonucu bekliyorlar. Özellikle tabanlarına yakın duranlar, sopayı iki ucundan havada tutanlar, gözlerinde beliren tedirginliği

gizlemiyorlar.

Dışarıda sana güç veren babaca sesin sahibini arıyorsun. Bunlardan hiçbiri değil, bunlardan hiçbiri olamaz. Yoksa, yoksa bir düş müydü dışarıdaki.

Tabanlarının hızla keçeleşen kabarıklığına inen sopaların daha değişik sesler çıkardığını ayırtedebiliyorsun.

Ama artık bağırmak istiyorsun.

‘Bağırmak rahatlatır seni. Bağır. Çok çok bağır. Sıkma kendini.’

Direniyorsun yine de.

«Hadi benim çocuğum.»

Sopaların tekdüze sesleri tamtam sesleri gi- si büyüyor kafanda. Sanki kutsal bir av töreni. Gürbüz alevlerin içine atılmışsın, alevler dört bir

yandan kuşatmış. Çevrende ilkel bir inanç buharlaşması içinde hoplayıp zıplayarak eriyip yok olmaya çalışan bu ilkel insanların arasında kısık bir ses, bir düşün içinden de olsa, boyuna konuşuyor yüreğinin içinde, fısıltıyla, babaca:

'Hadi benim çocuğum, hadi benim çocuğum. Konuşayım deme. Bir kere konuşmaya başladın mı—

Tamtam sesleri, dibek döven kadınların çıkardığı tokurtulara dönüyor beyninde. Büyük dibek taşının çevresinde iki kadın, elleriyle ağır tokmakları indirip kaldırıyorlar boyuna. Biri indirirken biri kaldırıyor ağır ağaç tokmaklan tabanında. Tokurtularla vuruyorlar. Artık doğruca beynine iniyor tokmaklar. Kadınların başları örtülü, kara çoraplar giyinişler, ayaklannda las-

tikler. O yaşlı sıska kadının yüzü belleğinin sisleri arasında belirip yok oluyor: Başörtülü, ayağında lastikleri, kara çoraplarıyla—.

«Bağır ulan.»

Bu ses, bu bağıran kısık ses—.

«Bağırsana ulan eşşek oğlu eşşek!»

Onun sesi bu. Babaca konuşan. Yüzünü göremiyorsun. Başının gerisinde bir yerde. ‘Hadi çocuğum’ diyen.

Birden, dizlerine kadar sıyrılıp inmiş pantolonunun paçaları üstünde kalan çıplak bacaklarına çoraplarından sızan kalın kanı görüyorsun. Biriktirdiği saçları tarakla tepesine yapıştırmış, cop gibi kapkara yüzüyle yine o, çoraplarının hemen üstünde;

«Konuş ulan it!» diye gürlüyor.

İnen sopalarm basıncıyla tabanlarından ansızın fışkıran kan, onun kapkara yüzüne bulaşıyor. Patladı öyleyse tabanların. Yardılar tabanlarını.

Eliyle, yüzüne bulaşan kanı silmeye çalışıyor.

Tam kuyruk sokumuna iniyor savurduğu tekme. İnliyorsun.

Tekmeler iniyor dört bir yandan, butlarına, kalçana, böğürlerine.

«Bağır be, rahatlarsın!»

Hiç ummadığın bu kısık ses, başının gerisinde. Yine azarlar gibi, ama babaca. Alnına basan olabilir mi? Bakıyorsun: Olamaz. O olamaz.

Biri elindeki sopayla tabanlarının kanını sıyırıyor.

«Suya sokun.»

Kaldırıyorlar.

Yerdeki değişik kan lekeleri şaşırtmıyor seni.

Yine yaşlı kadın; elinde bir kovayla kapıdan giriyor. Kapının sağında, köşede duran yuvarlak kanepenin

önüne bırakıyor kovayı. Çıkıp gidiyor. Bir yerlerden tanıyor gibisin. Ama nereden?

Sürüyerek götürüp kanepeye oturtuyorlar. Biri ayaklarını tutup kovanın içindeki beyaz suya sokuyor. Kovanın dibinde erimeyen tuz topaklarını tabanında duyuyorsun. Bulanık beyaz su hızla kırmızıya dönüşüyor, kana kesiyor. Kanıyor ayakların. Yerde, odanm ortasında, sürünerek kovaya kadar uzamış gelen kanla çizilmiş çorap izlerini görüyorsun.

«Konuşacak mısın?» diyor kapkara yüz.

«Konuşur,» diyor biri.

‘Konuşacak bir şeyim yok,’ diyemiyorsun. Açamıyorsun ağzını; kenetlenmiş kalmış ağzın. ‘Konuşacağım,’ demek istesen bile konuşamayacaksın öyleyse. Daha iyi.

«Boşuna direniyorsun,» diyor kapkara adam, copa benzeyen yüzüyle. «Çok gördük biz senin gibilerini.»

Yere, tam kovanın önüne çömelmiş. Kapkara yüzü yağ içinde. Kovayı ayaklarınla kaldırıp kapkara çirkin yüzüne yapıştırmak geçiyor içinden.

«Ulan kabul et, sen de kurtul biz de kurtulalım!»

Ablak, kara, yağlı yüzünde umutlar var.

Çenenden göğsüne damlayan kam görüyorsun. Gömleğin kam emiyor.

Çevrendekilerde o kısık sesi anyorsun. Hiçbirinde o babacalık yok nedense.

«Bak sana birini getirdim.»

Gökgözlü sarışın, Amerikalı yüzüyle giriyor kapıdan. Ardından birini sürükleyerek içeri soktuklarını görüyorsun. Yerde, kanayan kararmış elini görüyorsun getirdikleri çocuğun. Tırnaklarının yerinde kararmış kırmızı et boşlukları. Elinin tırnaklarını sökmüşler, belki de yakmışlar. Şaşkınlıkla gökgözlü sarışının gözlerini arıyorsun. Sana bakıyor. Ayakta. Gülüyor.

«Görüyorsun,» diyor. «Bu da senin gibiydi. Sonunda konuştu, kurtuldu.. »

Tekmeliyor yerdekini.

Yerdeki on yedi, on sekiz yaşlarında. Güzel yüzünü çirkinleştirmek için ellerinden gelen her şeyi yapmışlar. Ezmişler, çiğnemişler çocuğu.

«Konuş ağabey,» diyor yerden, başını kaldırmadan.

Sesinde utançlar gizli.

«Anlat, anlat,» diyor sarışın. Tekmeliyor çocuğu.

«Ağabey, ben otuz dokuz numara ayakkabı giyerdim, şimdi kırk altı numara ayakkabı olmuyor ayağıma.»

Ezberini anlamadan anlatan öğrenciler gibi. Bellediği sözcükleri bir an önce sıralayıp kurtulmak istiyor sanki. Ağlamaklı bir ses. Boy boy

ayakkabı getirip denemişler de sonunda kırk altı numara ayağma tam gelmiş sanki.

«Söyle len!» diyor sanşm, gökgözlerini belerterek. Tekmeliyor.

«Konuş ağabey, konuş da kurtul,» diyor yerdeki çocuk.

«Duydun mu?» diyor sanşm.

'Yeter' diye bağırmak isteğiyle zorlayınca ağzının aralandığını anlıyorsun. Ağzının yanlarından akan kan, çenenden gömleğine sızıyor.

«Götürün!»

Yerdekini kapıp sürükleyerek götürüyorlar. Ardısıra sürünen ayakları çuvallara sarılmış.

«Suçunu kabul edecek misin?»

İçin geçiyor. Bir uyuyabilsen, bıraksalar da—.

Bayılıyor gibisin.

Suyun içindeki ayaklarında alabildiğine iğne uçları, ısıran binlerce milyonlarca kannca.

«Şimdi gösteririm ben sana ananın—.»

Kaldırıp yatırıyorlar yere.

Ayakların falakaya bağlanırken, yaşlı sıska kadının yerdeki kan izlerini, yine gündelik bir alışkanlık içinde, bir evin içini silerkenki kayıtsızlıkla sildiğini, paspasladığını görüyorsun. Kırçıl bir önlük var üstünde. Başında kara başörtüsü. Yorgun. Memur. Maaşlı. Dar gelirli. Doymayan. Kimbilir kimleri güçlükle doyurmaya çalışan. Aybaşlannı dört gözle bekleyen. Hep borçlu. Hep yetişemeyen. Siliyor yerleri, yerdeki kan bulaşıklarını; yılların verdiği alışkanlıkla. Birden beyninde, belleğinin diplerinde, gizlilerinde bir soluk ışık parlıyor, bir karanlık nokta aydınlanıyor:

Sabah erkenden, o iki yanı büyük akasya ağaçlarıyla örtülü yolun sağındaki bahçe kapısından giriyorsunuz. Annenin eline sıkı sıkı sarılmışsın. Soğuk. Büyük, külrengi, iki katlı taş yapı. Bir uzun taş merdivenle çıkılan. Her sabah, gün ağarırken yola çıkıyorsunuz annenle. O uzun yolları yürüyerek tüketip o taş yapıya geliyorsunuz. Sen küçüksün. Altı yaşma daha basmadığın zamanlar, öğlen yemeklerini okulda yediriyor annen. Yoksul çocuklara Kızılay'm verdiği aştan. Annen okulun hademesi. Zayıf, kuru, yaşlı. Başmda kara başörtüsü, üzerinde okulun yılda bir verdiği kırçıl önlüğü. Ayağmda o her zamanki lastikleri. Kara uzun çorapları. Elindeki paspasla okulun uzun taş koridorlarını siliyor, paspaslıyor annen.

Birden tabanına inen ağır bir vuruşla sarsılıyorsun.

Gökgözlü sanşm vuruyor. Soyunmuş. Çıkarmış ceketini, yeleğini. Kısa kollu duman renkli gömleğinden taşan san parlak kıllarla örtülü iki kaim kolun ucunda uzunca bir odun. İskemle bacağı gibi bir şey. Kaldmyor vuruyor tabanlarına. Dayanılır gibi değil. Dayanamayacaksın. öldürecek seni belki. Gömleği, tabanından sıçrayan kanlarla koyu koyu lekeleniyor. Aldırmıyor. Olanca gücüyle vuruyor. Kıracak kemiklerini, anlıyorsun. Yaptığı bu işten garip bir tad aldığı yüzünün çizgilerinden belli. İşini seviyor. Coşkuyla vuruyor. Cinsel bir istekle. Yabanıl, iri bir hayvan gibi. Avının üzerine parçalamak amacıyla atlayan aç bir hayvan gibi tıpkı. Kafasmda gezinen kan tadma bir an önce erişmek için, çenelerini, korkunç sivri dişlerini avmm etine geçirmeye hazırlanmış bir hayvan.

‘Bağır. Çok bağır. Bağırmak rahatlatır seni. Hadi çocuğum. ’

«Anacığım!» diye bağırmakta olduğunu, olanca gücünle bağırmakta olduğunu neden sonra anlıyorsun.

Bütün gövdesiyle indiriyor.

‘Dayan çocuğum. Sakm konuşayım deme. Bükere konuşmaya başladm mı —

Bütün gücünle bağmyorsun.

Artık tabanlarında acı duymadığım biliyorsun. Acının çok ötelerindesin. Bir aşkınlık içindesin. Vuruşlar artık tabanlarmda değil, beyninde patlıyor.

Gökgözleri coşkuyla parlıyor. Kara yüzünün yağlı derisi kan içinde. İnsanlıktan çıkmış bu duygusuz garip yaratığı şaşkınlıkla izlemekten alamıyorsun kendini yine de; boğazım yırtan çığlıklar içinde.

Duruyor sonunda. Soluk soluğa. Kanlı kara yüzüyle gülümsüyor. Gülümseyebiliyor. Gülme yeteneği var. 'İnsan gülen hayvandır' diyor içinde bir bilge. Alnında domuran kanla kanşık terleri, kolunun yoğun sarı kıllarına silip emdiriyor.

Tabanlarının yanlarından aşağıya sarkmış bir şeyler ilişiyor gözlerine. Demek çoraplarım bile parçaladı sonunda. Belki de vurduğu kalın sopanın parçalandır,

lifleridir. Ama değil. Çorap- lann olabilir bunlar.

Dizlerine doğru sızıyor kan.

Biri çoraplarım çekip çıkarıyor ayaklarından. İşte o zaman—. Çıplak, beyazlaşmış, kan içindeki şiş ayaklarından sarkan parçaların, tabanlarının yırtılan kaim derileri olduğunu korkunç bir yılgıyla anlıyorsun. Gözlerini yumuyorsun.

«Anacığım!»

Yeniden başlıyor. İnen sopaların artık çırılçıplak etüii de geçip kemiğe dayandığım biliyorsun. Ölecek misin? Bir ölebilsen. Ölüm korkunç değil, hiç değil. Hiç olmazsa konuşmadan. Konuş- mamışken. Yan ölü sayılırsın artık nasıl olsa. Kurtulsan bile, hiçbir zaman eski sen olamazsın artık. Bittin sen.

Daha da kötüsü, işte orada, sen onulmaz acılar, yılgılar içinde çığlıklarla boğazmı yırtarken, biri, kalmca bir sopayı kıçına, tam orana yanaştırıp bastırıyor.

«Yapmayın! Hayır yapamazsınız! Bunu yapamazsınız!»

Sürekli olarak bastırıyor.

İyi ki pantolonun üzerinde. Ama bastırıyor.

Ayaklarına, kemiklerinin üzerine inen odunun vuruşları altında kıpırdamaktan bile korkuyorsun.

Kıçının yırtılan sesini vuruşlar arasmda duyuyorsun. İşemek, dışarı çıkmak, barsaklannı boşaltmak duygusu içinde direniyorsun, direniyorsun, sonra hızla, çığlıklar arasmda bağırarak boşalıyorsun yine.

«Kesin ulan! Beceriksiz herifler! Konuşturmadan öldüreceksiniz çocuğu!»

Koyu gözlüklü. Dünkü. Tepesi açık olan.

«Yeter. Çözün.»

Ayakların yine tuzlu su ile dolu kovada. Ba- şmı bile tutamıyorsun. Öldüremediler. Yaşıyorsun.

Öyle bir yerdesin ki şimdi, istediklerini kabul bile etsen, değişecek bir şey kalmadı. Bittin. Haşat ettiler. Bu ayaklar taşır mı seni, taşıyabilir mi artık?

Kovanın içi kanla dolu sanki. Ağır, dalgalı bir kanın içinde ayakların pembe pembe; parçalanmış deriler yanlarda yüzgeçler gibi açılıyor.

Hiç olmazsa bayılmalıydm.

Kara başörtülü kadm yine ortalarda.

«Anacığım.»

Bakmıyor. Yine olağan, gündelik işine dalmış. Paspasın sapını kupkuru karnının ortasına dayamış, bir gidiyor bir geliyor odanın ortasında.

«Anacığım.»

Duymuyor mu? Sağır mı kulakları?

«Konuşacak mısın?»

Şu karşında çömelmiş, sana soru soran, cop gibi kapkara, kan içindeki yüzün, sana sorduğu soru bile uyarmıyor onu. Konuşabüirsin oysa. Artık konuşabilirsin. Konuşup konuşmayacağını bile merak etmiyor. Sıska, kemikli elleriyle paspasın sapının ortasından tutmuş, görevini yapıyor. Ayağında lastikleri—.

«Anacığım.»

Yerleri iyice sildi, yerdeki bütün kan izlerini kaldırdı ortadan. Kanlı, parçalanmış çoraplarını aldı, sızan kan temizlediği yere damlamasın diye bir elini altmda tutuyor, gidiyor.

«Anacığım.»

Kapıyı dışarıdan kapatıyor.

«Anacığım.»

Yemyeşil bir suyu kan içindeki gömleğine, kan içindeki dizlerine kusuyorsun.

Üzerine yattığın kolun, omuzundan kopmuş gibi; kocaman, çürümüş, içi boşalmış kof bir kütük gibi; bir boşlukta uçuşuyor. Öbür elinle, uyuşmuş, mantarlaşmış kolunu karnının üstüne çektin. Binlerce iğne batınlıyor, kanın yürümeye başladığı yerler noktalanarak kızışıyor, sancıyor. Kurumuş bir ağaca özsu yürüyor. Kolun, omuz başından parmak uçlarına kadar her noktasıyla bir ayrı doğum sancısı içinde.

Gelen ekmekleri dolaba yerleştiren koğuş nöbetçilerinin gürültüleri var koğuşta.

Nuri’nin yatağmdasm. Gılay Nuri bir şeyler anlatıyordu sana. Sinop mahpusanesini anlatıyordu. Biraz kaykılarak uzunca oturmuştun yatağa. Sonrası birdenbire belirsizlikti. O erime içinde, dibi görünmez, karanlık bir çukurun kaygan toprak duvarlarına yapışmıştın. Yukarıdan görünmez eller

uzanıyor, tutunduğun, güçlükle durabildiğin yerden seni koparmaya çalışıyordu. Tutunduğun kaygan, kaba toprak parçasıyla birlikte duvardan kopup düşüyordun karanlık boşluğa. Bin düşüş sırasında, nasıl oluyor, yine tutunabiliyordun toprak duvarın bir yerlerine. Yukarıdan uzanan eller yine itiyordu seni aşağılara, yine kopuyordun, düşüyordun, boyuna düşüyordun, döne döne düşüyordun. Düşe tutuna geçen iki saatlik delice bir uykudan seni uyan-

dıran, üstüne yattığın kolunun sancılı kamaşması olmuştu.

Kalktın.

Avluya çıkarken, terzi odasının kapısına dayanmış duran Sanşın Nuri ‘buyur’ edince kıramadın girdin içeri. Günlük işini bitirmiş, yarısı kolaylaşmış bir günün göri kalan saatlerini öldürme tasarıları kuruyor olmalıydı kapıda.

«Hiç yüz verdiğin yok bize.»

Ona bunu söyleten, Güay Nuri’yle birlikte görülmen, anlıyorsun. R’leri söyleyemeyişine, yu-varlayışına daha alışamadın. Yeni konuşan bebeler gibi. Yadırgıyorsun. Çok ağır konuşması da, belki r’leri, r’li sözcükleri düşündüğünden, az kullanmak isteyişinden.

Sigarasız oluşun, uzattığı sigarayı vazgeçilmez kılıyor.

«Gözlerin mi şiş, bana mı öyle geliyor?»

«Uyumuş kalmışım.»

«Tatarhk var mı biraz?»

«Var. Tatarlık var biraz. Anam Tatardır. Babası Kafkasya’dan gelmiş zamanında.»

Yalan oysa. Tatarlıkla hiçbir ilgin yok. Olsa ne çıkar.

«Oralara gittin mi hiç?»

«Nerelere?»

«Kafkasya’lara filan?»

«Yoo. Gitmedim.»

Bu da Sanşın Nuri’nin kurnazlığı.

«Gitmek ister misin?»

«Yoo, hiç düşünmedim.»

İçinden çıkamayacağını anlıyor, konuyu değiştiriyor:

«Defterime bir şeyler yazar mısın?»

«Ne defteri?»

Eğilip, bin yıllık dikiş makinesinin altından bir yerlerden kahverengi, cilt kapakları kabarık, yumuşacık, ortasından kilitlenen bir defter çıkarıyor.

«Sevdiğim arkadaşlar benim için bir şeyler yazar bu deftere. Kendi şiirlerim de var içinde.»

«Şiir de mi yazıyorsun?»

Önemli bir şeyler yapıyor olmanın budalaca gururu içinde başını sallıyor. Küçücük bit kadar bir anahtarı kilidin deliğine sokup çeviriyor, sessizce açılıyor kabank defter. Karıştırıyor. Elleri kocaman. Sağ elinin başparmağmda, düşen bir tırnağın yerine gelmiş, kısacık enli, kalın, balmumu görünüşünde kemikleşmiş garip bir tırnak. Önce sayfalan çevirip kendi bakıyor. Defterine büyük önem verdiği belli. Yarıyı biraz geçince duruyor. İyi açılsın, bakınca açık kalsın diye, iki yaprağın birleştiği yeri avucunun kalın ayasıyla eziyor. Uzatıyor defteri.

«Bu sayfaya yaz,» diyor.

Soldaki sayfada, yapıştınlmış renkli bir kartpostal. Önde büyücek bir ağaç. Döne döne incelip uzaklaşan toprak bir yol. Uzakta geniş bir ova. Ötelerde gölgeli dağlar.

«Yanındaki sayfaya,» diyor.

Sayfalar, çiçekli süslerle çevrelenmiş. Çizgi- siz, beyaz, tertemiz bir sayfa.

«Hemen şimdi mi?»

«Sen bilirsin. Orası sana kalmış.»

«Akşama yazsam?»

«Olur. Akşama yaz. Defter sende kalsm. Ama kimseye gösterme.»

«Peki ne yazacağım?»

«İçinden ne gelirse. Şiir, türkü, sen ne yazarsan artık.»

Defterin başmdaki kabarık yaprakları şöyle bir akıtıyorsun parmaklarının arasında.

«Bakabilir miyim?»

«Bak bak.»

Resimler, yazılar birbiri ardınca fısıltıyla akı-veriyor. Defteri kapatıp baştan açıyorsun. İlk sayfada ilkel bir elyazısı. Oturduğu yerden uzanıp görmeye çalışıyor.

«Benim o şiir.»

Sesinde alçakgönüllü görünmeye özenen bir gurur

gizli.

Sesli okuyorsun:

«Lütfen biraz dikkat et / Kirlenmesin defterim / Yazdığım bu şiirler / Gamlı hayatım benim.» Altında da kocaman bir yazıyla: «Bunu yazan Nuri.»

Bu dörtlüğün altına üstüne tükenmez mavi kalemle küçüklü büyüklü üçgenler çizilmiş yan- yana, içleri boya kalemleriyle doldurulup boyanmış: yeşil, mavi, kırmızı.

Sayfayı çeviriyorsun. Arkası boş bırakılmış. Yandaki sayfanın üstünde vesikalık bir fotoğraf yapışık.

«Sen misin bu? Şensin.»

«Benim.»

Fotoğraftaki Nuri'nin sarı uzun saçları dalgalı, alnının ortasına bir tutam saç özenle dökülmüş. Bıyıkları var, uçları sivri, kıvrık. Nuri fotoğrafta biraz şöyle eğik durmuş. Fotoğrafçının numarası olsa gerek. Yüzünde o şimdiki pütürleri yok. Fotoğrafı çeken öylesine temizlemiş,

öylesine kabaklaştırmış ki Nuri'yi, yüz çizgileri bile kalmamış. Ağda yapılmış kadın bacağı gibi. Fotoğrafın altında bir dörtlük:

«Doğru yanlış diyerek / Çizmeyin defterimi / Harcadığım bunca emek / Boşa gitmesin değil mi?»

«Bu şiir de senin.»

«Benim.»

Artık dayanamıyor, kalkıp yanma geliyor, başma dikiliyor. Kimbilir kaç bin kere baktığı defterine bir kere de seninle, senin gözünle bakacak.

«Şiir de yazıyorsun demek?»

«Arasıra. İçimden gelince.»

Sayfayı ucundan özenle tutarak çeviriyorsun. Renkli bir dergiden kesilmiş bir kadın resmi. Yabancı olduğu belli.

«Kim bu?»

«Bir yüdız.»

«Ne işi var burada? Arkadaşın mı?»

«Nerde ağbi.» Gülüyor. «Bir yerden kestim. Hoşuma gitti.»

Çeviriyorsun: Bir yıldız daha. Gözleri baygın, etli butlu, aralık dudakları ıslak, gür saçlan bir gözünü örterek dökülmüş omuzlarına. Bizden olduğu belli. Altmda bir de şür:

«Sakın hiç ağlama olur mu anne / Eğer ben. ölürsem bu genç yaşımda —.»

«Baştaki harfleri yukandan aşağı doğru oku bakalım ne çıkacak?»

«S-e-v-g-i-l-i-m-, Vay be. Bu da senin mi?»

«Benim,» diyor.

Çocuk gibi seviniyor kocaman Nuri. Utan- masa ellerini çırpacak.

Sayfaları atlayarak çeviriyorsun. Birden mavi bir yürek resmi geçiyor. Arayıp yeniden buluyorsun. Kırmızıyla çizilmiş uzunca bir yürek, içi maviyle doldurulmuş. Yüreğin tam ortasına şöyle yazmış Nuri:

«‘Yüreğimdeki yaradan daha derin olacak’. Ne demek bu?»

«O da öyle işte.»

Yüreğin üzerine mavi tükenmez kalemle sonradan iki çapraz çizgi çekilmiş. Uçlarının sivriliğine bakılırsa ok

bunlar. Yüreğine oklar saplamış Nuri.

«Ok bunlar.»

«Ok.»

Resmin altına kaim, dalgalı, uzun çizgiler çekilmiş. Üstünde de üç tane göze benzer bir şeyler var. önce büyücek yuvarlaklar çizmiş Nuri, yuvarlakları, açılmış ince upuzun kirpiklerle çevirmiş, kibrit kalınlığında kirpiklerle. Yuvarlakların ortalarına birer küçük yuvarlak daha koymuş, bunlar gözbebekleri olabilir, hemen üstlerine de küçük birer yay, bunlar da kaşlar olmalı. Gözlerden birini maviye, birini yeşile boyamış.

«Göz bunlar da değil mi?»

«Göz.»

Çeviriyorsun:

Bir fotoğraf jöne. Tanımadığın bir yüz. Kara kaşlı, kara gözlü, kara bıyıklı egemen biri. Kaşları birbirine bitişik.

«Bu kim?»

«Boyacı Nuri. Bizim arkadaş olur. Şimdi Ada- na'da yatıyor.»

Fotoğrafın altına 'Boyacı Nuri' şunları yazmış Nuri için:

'Susuz çeşmeden su dolmaz / Musluğu altın olsa bile / Düşenin dostu olmaz / Kendisi arslan olsa bile'. Hemen altında da bozuk bir cümle: 'Bunu yazan şanlı hükümdar mahkûm arkadaşa bir hatıra'. En altta da kocaman yazılarla bir adres: «Konya, Karaman, Kâzım Karabekir İlçesi Konyalı Nuri Boyacı, -imza-.'

Böylece sürüp gidiyor. Defteri kapatıyorsun.

«Alıyorum defteri.»

«Bir de fotoğrafın varsa—,» diyor. «Sayfanın üstüne yapıştırmak için.»

Ellerini kaldırıp sanki kendine gösteriyorsun :

«Yok,» diyorsun. «Bir şeyim yok. Böylece alıp getirdiler beni.»

Anladığını başıyla belirtiyor.

«Olsa verirdim.»

Sıkıldın sen. Belli etmemeye çalışıyorsun.

«Yazabilirsem biraz sonra getiririm belki. Olmazsa gece yazarım.»

«Tamam,» diyor.

Yedi sekiz yaşlarında bir çocuk saflığı içinde yazılmış ilkel şiirlerle dolu defteri kolunun altına sıkıştırıp çıkıyorsun.

Avlu sıcak.

Hemen herkes orada. Güneş avlunun yarısından çekilmiş. Güneşte dolaşanlar az; belden yukarıları çıplak, güneşin son tadını çıkarıyorlar. Herkes gölgeye sığınmış, ayakta duracak yer yok, tıkış tıkış.

Güneşe karşı, duvar dibinde bir yer buluyorsun. Elindeki defteri yere koyup üzerine oturuyorsun. Önünde dolaşanlar var. Bu yüzden ayaklarını uzatamıyor, kamına çekiyorsun. Hemen herkesin elinde bir tespih. Sarılı, kırmızılı, yeşilli, morlu tespihler. Güneş oldukça yatık; yüksek duvarların üstünde, tel örgülerin arasına sıkışıp kalmış gibi. Tutuklu bir güneş. Bitkin, ötesinde açık mavi dümdüz lekesiz bir gökte sütbeyaz bir yarımay. Biri çıkmış oraya, o açık mavi atlasa elindeki süt şişesinin ağzını sürmüş, sütün kaymaklı bulaşığı kalmış orada.

«Arkadaşlar—.»

Kıdemli Nuri, avluya açtfan kapının ağzında. Bütün yüzlerin kendisine dönük olduğunu görmenin tedirginliği içinde. Bundan anlatılmaz bir tad aldığı da gözlerindeki panltüardan anlaşılıyor. Sarışın Nuri de yanmda.

«Arkadaşlar. İdarenin emri: Saçlar kesilecek.»

Avludan bir uğultu yükseliyor.

Kıdemli’nin yüzünde sözde yatıştırıcı bir gülümseme bulaşığı. Sarışın Nuri, Kıdemli’nin kulağına eğilip bir şeyler söylüyor.

«Arkadaşlar—.»

Bu kez konuşan Sanşm Nuri. Sesi cılız çıkıyor. Kimsenin ona aldırdığı yok.

Kıdemli’nin yüzü birden karışıyor:

«Kesin lan tantanayı!»

F/lini yanındaki demir kapmm ortasına güm güm vuruyor.

«Kesin dedim!»

Uğultu kesiliyor.

«Cazgırlık istemem.»

Avludaki bütün başlar eğik. Kimse üstüne alınmıyor.

«Dinleyin—■.»

Kıdemli’nin sağladığı suskunluğa, Sarışın Nuri, daha da sarışınlaşan yüzüyle, r’leri yine sile sile konuşmaya başlıyor:

«Arkadaşlar, bu saç konusu, bildiğiniz gibi—, idarenin emriyle—, bugün bütün saçlar kesilecek arkadaşlar. Saç kesilir yine uzar arkadaşlar, saçın kökü bizde. İki berber getirdik arkadaşlar, şimdi içeride, şurada, koridorda kesecekler. Demek ki arkadaşlar şimdi sırayla—, hepimiz arkadaşlar—, akşam yemekten önce saç yoklaması yapılacak arkadaşlar—, idarenin emri arkadaşlar, emir emirdir arkadaşlar, emirlere uyalım arkadaşlar—.»

Kıdemli atılıyor:

«Bak, yemekte, saçını kestirmemiş birini görürsem —, tamam mı?»

Sanşm Nuri’nin fısüdadıklannı duymak için başmı eğiyor, dinliyor, başıyla hakveriyor ona.

«Önce ben kestireceğim saçımı arkadaşlar, tamam mı?»

Avludan birkaç alaycı şakşakla birlikte yükselen uğultunun içine anlaşümaz sövgüler, gizlenmiş sinik yuhlar karışıyor.

Kıdemli gidecekken yüzü al al olmuş dönüyor, diyecek bir şey bulamıyor, kapıdan içeri giriyor.

Mırüdanmakta olduğun türküyü kesip şaşkınlıkla çevrene göz atıyorsun; kimse seninle ilgili değil. Altındaki defteri çekiyorsun. Beton sıcacık, içine işliyor. Sanşm Nuri’nin sana ayırdığı sayfayı açıp yazmaya başlıyorsun:

«Sarışm arkadaşa. İşte sana mahpusane türkülerinin en güzellerinden biri. ‘İçinden geleni yaz’ demiştin. İçimden bu türküyü söylemek geldi birdenbire. Defterine de bu türküyü yazıyorum-.

«‘Mahsus mahal’ derler kaldım zindanda / Kahrım kalırım dostlar yandadır / îk’elleri kızıl kandadır kanda / Ölürüm ölürüm aklım şendedir.»

«Artar eksilmeyiz zindanlarında / Kolay değil derdin ucu derinde / Kumhan Irmağı’nda, Karaburun’da / Bulurum bulurum öfkem kındadır.»

«Dirliğim, düzenim, dermanım, canım / Solum, sol tarafım, imanım, dinim / Benim beyaz unum, ak güvercinim / Bilirim bilirim gelen gündedir.

Kapattığın defterde yazdıklarına bir daha göz atmak isteğiyle sayfalan bilinçsizce çevirirken, birden düzgün bir elyazısıyla yazılmış bir sayfanın altmda geçen ad, şaşırtıyor seni: ‘Efendi Nuri.’ Bu, her Allah’ın günü tam iki saat hızlı volta atmaktan sekiz yıldır bıkmayan adam. Ka- nşmış sayfaları geri çevirip ‘Efendi Nuri’nin yaz-dıklannı ilgiyle okuyorsun:

«Yolumuz uzun arkadaşım; çok uzun. Karanlık bir yeraltından geçiyoruz. Bu geçidin sonunda, biliyorum güneş duruyor, gerçek aydınlığın güçlü kaynağı. Yürüyoruz. Karanlık, uzun geçidin dibinde görünmez büyük çukurlar var, içleri batak. Yukandan görünmez urganlar sarkıtılmış üstümüze; yanımızda yöremizde hep bunlar. Kimimiz, karanlıkta görmeden, bilmeden, bu ilmiklere takılıp kalıyoruz, geberip gidiyoruz. Kimimiz, ayaklarımızın altındaki o görünmez, bilinmez karanlık çukurlara yuvarlanıp düşüyoruz; benim gibi. Ya boğulup gidiyoruz batakta, ya da çabalıyoruz, direnip kurtulmaya çalışıyoruz; benim gibi. Gidenlere selam olsun. Anıları

değerlidir. Saygındır. Bu karanlık yeraltmm sonunda güneş duruyor, biliyorum. O hiç söndürülmeyen, gerçek aydınlığın biricik kaynağı. Ona ulaşmak için az direnmedim. Ama boğulmaktan da kendimi kurtardım, boğulmadım. Ayakta kaldım. Ulaşacağım ona. Az kaldı. Çok az kaldı. Benden önce varanlara selam olsun.» Altmda da imza gibi bir şey, ama okunaklı: «Efendi Nuri.»

Defteri aşırı bir duyarlıkla kapatıp göğsüne bastırıyorsun. Acılarını kendi acılarına yakm bulduğun bu beklenmedik bilge, bir defterin çiçekli sayfaları arasmda sana gizlerini sundu çekinmeden. Kimse bilmemeli bunu. Çevrene bakınıyorsun-. Herkes kendi akşamında.

Ve birden Gılay Nuri karşında. Saçları bir makinenin kirli dişlerine takılıp gitmiş bile. Sakal tıraşı da olmuş. Kafası biçimli. Saçsızlık çir-kinleştirmiyor. Sarışm Nuri’nin yeni ütülediği lacivert takımının pantolonunu da geçirmiş ayağına. Sırtına da mavi, temiz, kısa kollu bir gömlek giymiş. Gömleğin kısa kolu, pazusundaki dövme . gül’ü örtmüş, büyük harflerle ‘GÜLÜM’ yazısı açıkta. Gömleğinin üstten üç düğmesini yine de iliklememiş. înce, parlak, sarı bir zincirin ucunda, pırıl pırıl bir takı asılı; göğsünün görünen dövmeli çıplaklığında sarı sarı kıpırdıyor.

«Bu da nereden çıktı?»

«Gül’üm vermişti.»

«Takmıyordun.»

«Her gün takılmaz o.»

Hergeleye ne olsa yakışıyor.

Tespihi elinde yine. Nuri tespihini her zamankinden daha hızlı çeviriyor, akıtıyor; parmaklarının bilinçli kıpırtılarını izleyemiyorsun.

«Al bir de sen dene bakalım.»

«Beceremem.»

Verdiği tespih sıcacık.

Nuri’lerin en iyisi, bu yine. Alt hesabı yok hiç olmazsa. Palavrası bol belki, ama bu onda huy olmuş. Üstelik palavra bile olsa, Nuri anlatınca, tatlı anlatıyor. Nuri sevmesini biliyor, acı çekmesini biliyor, özlemlerini anlatırken bile acılarla,, hüzünlerle karıştırmasını biliyor. Nuri’de sevinçler bile su yüzüne çıkarken hüzünleşiyor. Senin de hüzünlerin vardır, hiç eksik olmaz. Nuri’ye ısınışın biraz da bundan mı?

Duvar dibindesiniz, diptesiniz, köşede. Elinde Nuri’nin tespihi, onun dediklerine uymaya çalışıyorsun. Olmuyor. Kolay değil.

Nuri yeni giydiği çizgili lacivert pantolonunun ütüsü bozulmasın diye dizlerini bükmeden oturuyor. Altına da mendilini yayıyor.

«İki gün çalışsan tamamdır.»

İki gün tespih sallamaya çalışmak saçma gibi geliyor ilk anda; sanki bir yığın işinin arasmda böyle gereksiz bir oyuncağa vakit ayırmanın saçmalığını düşünüyorsun nedense. Ama birden yine yalın gerçeği kavramakta ustasın.

«Çalışırım,» diyorsun. «Öğretirsen.»

«Sende kalsın. Çalış.»

«Sen?»

«Ben bir tespih bulurum.»

Tespihi, Nuri’nin dediği gibi, başparmağınla gösterme parmağının arasında, avucunun içinde, bir bıçağı sapından kavramış gibi tutuyorsun. Kalan öbür parmaklarınla geriye doğru ilk savurmayı yavaş yavaş beceriyor gibisin.

«Olacak,» diyor Nuri. «Elini biraz daha gevşek tut, sıkma tespihi, düşmesin yeter, sarksın, parmaklarınla yumuşak bir şeyi tutar gibi tut, incitmekten korkar gibi tut, bir gülü tutar gibi.»

Yeniden onun dediğini yaparak tespihle boğuşmaya başlıyorsun.

«Sevgili gibidir o,» diyor.

«Hangisi?»

«Tespih. En vazgeçilmez dosttur burada, en sevgilidir. İyi vakit geçirirsin; sigara, çay, bir de bu.»

Duruyor.

«Bir de mektup,» diye ekliyor.

Güneş batmak üzere olmalı. Avlu gitgide daha koyulaşıyor, betonlaşıyor, taşlaşıyor. Belli belirsiz bir akşam serinliği ortalarda eşiniyor. Nuri'yle duvar dibinde oturuyorsunuz. Sen adamakıllı kaykılmışsın, dayandığın taş duvarın çıkıntıları sırtını acıtmış. Biraz yana kaykılıp, ezilen, acıyan sırtında, duvarın çıkıntılarının yerini değiştirmeye çalışıyorsun. Konuşmuyorsunuz.

Avlunun kapısmda beliren çok iri yapılı birini görüyor Nuri, sesleniyor:

«Kıral!»

Kapıdaki, sesi aranıyor. Nuri elini sallıyor. Görüyor Nuri'yi» geliyor.

«Ne haber yakışıklı? Ne o, sevgilinle sinemaya mı gidiyorsun? Bu ne şıklık böyle. Vay be.»

«Ne işin var buralarda?»

«Gelirim ben oğlum. Dostları göreyim dedim. Baktım ara kapı açık kalmış, durur muyum, süzüldüm geldim.»

«Oooof of,» diyor biri öteden.

«Of uzak aslamm, Keskin'e git,» diyor Kıral.

Ne kadar kam varsa sanki hepsini toplamış, yüzüne vurmuş. Upuzun, kırmızı yüzünün ortasına kocaman bir burun yapıştırılmış. Kanlı, büyük gözlerinin altlan torbalanmış, küçük iki cep sanki. Yüzü, bol içkili bir gecenin tortulu buruşukluğu içinde gibi. Kirpikleri hemen hiç yok. Elleri ayakları alabildiğine büyümüş.

«Arkadaş yeni mi?»

«Dün geldi.»

«Hoşgeldin.»

Toparlanıyorsun.

«Suçun ne.»

«Siyasiyim.»

«Ne o Gılay, sizin koğuşa da mı siyasileri vermeye başladüar?»

«Dün gece arkadaşı getirdiler işte.»

«Bir bu mu siyasi? Başka yok mu?»

«Yok.»

«Bizim oralan görme. Siyasiden geçilmiyor. İki gün önce birini getirdiler bizim koğuşa, girer girmez tanıdı beni, boynuma sanldı.»

«Nereden tanımış?»

«Yahu, bir keresinde bu, bizim kahveye düşmüştü. Tavla atıyorlardı. Aynasızlar kapılan tu-

tuverdiler. Baktım sararıverdi çocuk, yerinde duramıyor. Sokuldum, ‘Ne o arkadaşım, bir sıkıntın mı var?’ dedim. ‘Tabanca,’ dedi. Masanm altından aldım tabancasını. ‘Senin üzerinde yakalarlar,’ dedi. ‘Bana bir şey olmaz,’ dedim. Tabancayı uçurdum dışarı. Aynasızlar gidince getirttim tabancasını, verdim. İçeride, bizim orada şimdi. Sağlam çocuk.»

Yere, karşınıza oturmuş Kıral, kocaman aya- ğınm topuğunu uğuşturuyor.

«Ne o, senin canın sıkkın Gılay?»

«İnsanm her günü bir olmuyor be Kıral.»

«Canını sıkan bir şey mi oldu?»

«Yok be Kıral. Öyle işte.»

«Oğlum, yapacağımız bir şey varsa söyle.»

«Sağol.»

«Yengeyi mi özledin yoksa, ha?»

Damarına basıyor Nuri'nin, ama üstelemiyor. Birden ileride bir şeye takılıyor gözü.

«Şimdi bak sen.»

Kalkıyor. Upuzun gidiyor. Geniş sırtında az kamburu var. Kaim kemikli. Duvar dibinde üç kişi oturmuş, çay içmeye hazırlanıyorlar. Biri büktüğü kâğıt parçasım demliğin ağzına tıkıştırmaya çalışıyor. Kıral, hiç bir açıklama yapmadan demliği alıyor önlerinden, geliyor. Kocaman avucunun içinde üç çay bardağı üç baş sarımsak sanki. Çöküyor.

«Şekeri almamışım.» Sesleniyor: «Aslanım şu

şekerleri de bir zahmet—.»

«Getireyim Kıral,» diyor uzaktaki. Kalkıp getiriyor.

«Çöktü müydü bu çay?»

«Çöktü çöktü. Soğutmadan için. Yarasın.»

«Bozulmadın değil mi çayınızı aldım diye, ha?»

«Ayıp ettin be Kıral. Ne bozulması. Bir çayımızı içmişsin kırk yılın başmda, çok mu?»

«Sağol yiğenim.»

Kıral çayları bardaklara dolduruyor.

İçiyorsunuz.

«Kıral, yine zorbalığın üstünde,» diyor Nuri.

«Ne zorbalığı. Bunların hepsi de iyi aile çocuğu, baksana. İyi para gelir bunlara. Bir çay daha söylesinler; ne olmuş yani. Severim iyi aile çocuklarını.»

«Bu var ya,» diyor Nuri, «Böyle iri kıyım durduğuna bakma; karıncayı incitmez. Hiç adam dövdün mü Kıral?»

«Adam dövülür mü be. Hayvan mıyım ben. Konuşa konuşa—, incitmeden —.»

«Bak anlatayım sana bu Kıral'ı,» diyor Nuri.

«Bırak şimdi, arkadaşın kafasını şişirme.»

«Bu var ya,» diyor Nuri. «Bunun işi kıratlıktır.»

«Dünyanın her yerinde kıralımdır ben.»

«Hiç kıral görmüş müydün sen?»

«Görmedim,» diyorsun.

«Gör işte. Öbür kırallara benzemez bu. Bir tanedir. Bütün cepciler, yankesiciler bunun prensleridir. Öyle değil mi Kıral? Yalan mı?»

«Sağolsunlar. Severim prenslerimi.»

«Bu var ya bu,» diyor Nuri. «Biner bir otobüse, önce şöyle bir göz gezdirir kim var kim yok diye. Arabada iş yapacak birini gördü mü inmez, kalır otobüste. Bilir bu, kim cepçi, kim değil; bir kere baksın yüzüne, tamam, anlar kimin ne mal olduğunu. Gözüne kestirdiği cepçiyi belli etmeden kollar. Cepçi bilmez bunu tabii, nereden bilsin; biraz sonra çalışmaya başlar cepçi, yanaşır birine, şıp diye alır cüzdanını, atar zulaya. İlk durakta da iner. Kıral da arkasmdan. Hiç o değilden ama. Kıral yanaşır cepçinin yakasına. Cepçi bakar durum kötü, kaptığı paranın yansını Kirala verir, tüyer. Tam

yarısını ama, ne bir eksik, ne bir fazla. Böyledir Kıral, bütün cep- çileriıı belâlı kiralıdır. Kimsenin malında gözü yoktur, ama çalınmış paraya çok

kızar. Öyle değil mi Kıral?»

«Haksız kazançlara düşmanımdır.»

Avlunun kapısmda gardiyanlardan birini görünce toparlanıyor Kıral, kalkıyor.

«Hadi eyvallah. Bugünlük bu kadar, yine görüşürüz,» diyor. Uzaklaşıyor.

Kapının ağzında gardiyanla atıştığını görüyorsun.

«Kıral’m asıl adı ne?»

«Nuri.»

Güneşli alan oldukça daralmış. Günün son saatleri. Boşalan demlikle bardakları duvarm dibine çekiyorsun. Nuri’yle konuşmadan sigaralarınızı tüttürüyorsunuz. Nuri koyu koyu susuyor yine, konuşmuyor. Mektup bekliyor. Çizgili lacivert pantolon, temiz mavi gömlek, boynundaki ince zincirin ucunda kıpırdayan, güneşte yanıp sönen küçük sarı takı, sakal tıraşı; bütün bunlar, gelmesi beklenen gecikmiş bir mektubu karşılama hazırlıkları. Nuri sanki sevgilisiyle buluşacak. Almanyalardan gelecek bu sevgili. Ona iyi görünecek. Belki çıkıp bir yerlere gidecekler, baş- başa kalabilecekleri sessiz, güzel bir yere. Sevgilisi, küçücük, sıcacık elini Nuri’nin avucunda çevirip duracak, bir kuş yavrusu gibi. Belki yine Bebek’ten bir sandala atlayıp, doğruca Baba’nm lokantasına.

Nuri, bir istasyonda, geciken ama yaklaşan bir akşam trenini bekler gibi bekliyor.

Tespihini ona geri vermelisin. En vazgeçilmez dost, en sevgili gözüyle baktığı tespihi belki en çok şimdi gerekli ona. Ama o yoğun, sessiz dalgınlığından sıyırmış, güzelim düşlerinden koparmış olmaz mısın onu. Öylesine dalmış gitmiş ki, avluya sessizce sokulan akşam, doğruca onun kafasına, gönlüne inip yerleşiyor sanki.

Sen tam bunları düşünürken, birden avluya açılan demir kapının ağzında Sanşm Nuri beliriyor. Gelen mektupları dağıtacak. Eli mektupla dolu. Kafasını kazıtmış. Sarışınlığı onu daha da kabaklaştırmış. Avludakiler yığılıyorlar Sarışm'- m başma. Elindeki mektupların üzerinde yazılı adları yüksek sesle okuyor. Adı okunan lcim'se, elden ele geçirilerek ona kadar ulaşıyor mektup. Zarfını kapan, bir köşeye çekilip açıyor, gömülüyor katları açılan kâğıdın büyülü dünyasına.

Herkes mektup bekliyor; bir ses, bir dost sesi bekliyor dünyadan. 'Nasılsın? iyi misin?' Bunu bekliyor. Bu bile yetiyor onlara. Ne iyi, senin böyle bir derdin yok şimdilik.

Nuri'ye bakıyorsun. 'Gelmezse ölürüm' diyen, deliler gibi Gül'ünden mektup bekleyen Nuri oturduğu yerde toparlanmış. Ortadaki mektup kargaşasına bakmıyor, aldırmıyor sözde. Eline bir çöp almış, bacaklarının arasmda, yerde bir lekeyle oynuyor. Yanakları gergin, yüzü kireç gibi, çeneleri inip inip kalkıyor. Yüzünden bir korkunun, bıçak balkıması gibi geçtiğini görüyorsun.

Adını okudular.

Nuri başını kaldırıyor, yüzünü al basıyor. Yüzünü gizleyemiyor Nuri. Yekinip kalkıyor yerinden. Gülmekle ağlamak arası bir kaçamak bakışla sana bakıyor. Korku gözlerine oturmuş Nuri'nin.

«Hadi, gözünaydın Nuri.»

Duymuyor bile.

Ağır adımlarla yürüyor mektubuna doğru. Adlarının okunmasını bekleyen, mektup destesi inceldikçe sabırsızlanan kalabalığın arasında eriyor, yok oluyor.

Dönmüyor.

Elinde acemice salladığın tespihi cebine sokuyorsun. Cebinde eline değen kâğıdı çekip çıkarıyorsun. îki sinema bileti. Dün buraya getirdiklerinde, nedense el koymadıkları, sakıncalı görmedikleri, geri verdikleri, ortasmdan

koparılıp yarıları alınmış, kullanılmış iki sinema bileti: ‘Balkon, Sinema B. 206. Belediye R. 144. T.H.K. G.V.P. 25, Toplam 375. Biletin saklanması zorunludur.’ İki de sarı fiş; ‘Balkon. Seans 14.30. Yer No: 15/16 - K. Bu fiş biletle geçerlidir.’

Aylar öncesinde, yağmurlu bir öğle sonrası. Sinemanın girişinde bekliyorsun. Şemsiyesinden sular sızdırarak geliyor, sinemanın alacakaranlığına giriyor. Büyük kapıdan girerken, arkasındaki yağmurlu, puslu aydınlığın önünde, uzaktan yaklaştırılıp çekilmiş solgun bir fotoğraf gibi. Diri bacaklarının arkalarında sıçramış çamur lekeleri. Nemli uzun kirpikleri merdivenin loş aydınlığında bile gizli ışıklarla dolu. Yukarıya balkon katma çıkıyorsunuz. İçeride film daha başlamamış. Reklamlar gösteriliyor. Çekilmez. Daha birer sigara tüttürecek vaktiniz var. Sigarayı tutan elinin üzerinde yağmurun ıslakları. Kapattığı şemsiyesinden süzülen sular ayaklarınızın yanında koyu koyu gölleniyor. Sinema boş gibi. Ortalarda bir yerlere oturuyorsunuz. İçerisi serin. Film renkli. Sıkıcı. Biri kız biri oğlan iki küçük çocukla bir uşağm sapık dostlukları. Uşağı oynayana; yanlış bir filmde yazık edilmiş gibi geliyor sana. Yarısmda bırakıyorsunuz filmi. Çıktığınızda yağmur sonrasının koyulaştırdığı ana-caddede ısıtmayan, göstermelik bir güneş, ortalığı yenilemeye çalışıyor. Dolmuş kuyruğu uzun. Bir taksiye atlıyorsunuz. Merdiveni ayrı ayrı çıkıyorsunuz. Önden sen çıkıp kapıyı yavaşça açıyorsun. Perdeyi aralayıp görünüyorsun. Aşağıda, tepeden bakınca yağmurluğunun içinde ufacık görünüyor. Az sonra geliyor, aralık bıraktığın kapıdan sessizce içeri süzülüyor. Merdiven yormuş onu. Soluk soluğa. Kapıyı gürültü yapmamaya çalışarak kapatıyorsun. Perdeler örtük. İçerisi koyu gölgeli, önce çekiniyor, ama alışıyor. Buraya ilk gelişi. Yadırgamakta haklı. Kendi soyunuyor. Göğüsleri küçük, dik. Avuçlarını dolduran iki olgun elma. Süt gibi bir kokusu var.

Yine birer birer çıkıyorsunuz evden. Anahtarı yine aldığın yere, kapının dışındaki havagazı saatinin üzerine uzatıp bırakıyorsun. Gürültü yapmadan iniyorsun. Yolun başında yetişiyorsun ona. Dudaklarında şiş, sızılı bir mantarlaşma. Dizlerin kesik. Onun yüzünde dağınık kızartılar. Buğulu doygun gözlerinde olgun vişne koyuluğu. Gece çoktan başlamış dışarıda. Dolmuş durağında ayrılıyorsunuz. Bu onu son görüşün. Üç mektup geliyor,

üçü de uzun, dopdolu mektuplar. Mektupların sonuncusunda bozkırı övüyor, bozkırı arıyor:

«Denizde, dağda, ovada, her yerde, her yerde güneş bir başka güzel batar, ama ille bozkırda batışı gibi değildir hiçbir yerde,» diyor.

İyi ki mektuplarmı yırtıp attın. Sorgu sırasında sık sık sordular. Bir şeyler duymuşlar, ama kim olduğunu, nerede olduğunu iyi ki bilmiyorlar. Aslında birçok şeyi bilmiyorlar. Hep biliyorlar havasmdalar. Adını söylemedin. Bir başka ad verdin. Yuttular. Nerede

olduğunu sen de bilmiyorsun. Böyle söyledin. İnandılar. İnanmak zorundaydılar. Başma bir şey gelmemiş olmalı. Gelmemiştir.

Güneş batıyor işte. Bozkırda batıyor işte. Göremiyorsun batan güneşi, ama büiyorsun. Göğün değişen kokusundan belli, kızartısından. îş-

te bozkırdasın. Ama hiçbir şey onun yazdıklarını doğrulamıyor. Güneş işte bozkırda ve çirkin batıyor, insanı bir ıssızlıkta yapayalnız bırakıp da batıyor.

Nuri’nin özlemleri sana sıçradı anlaşılan.

Birden yaklaşan, sinsi sinsi sokulan akşamla birlikte içindeki gölgelerin, imgelerin çeşitlenişi- ne, çoğalışına bir anlam veremiyorsun. Güç bu. Ortasından koparılmış iki sinema biletiyle, aylar öncesinde kalmış, unutulmuş, küllenmiş bir sevişme gününün ayrıntılarına kendini kaptırışım yadırgıyorsun.

Başka da çaren yok belki.

Geçmiş günlerin anılan içinden apansız çıkmış geliyor işte, kadınca; dopdolu bir akşamı da birlikte getiriyor. Önleyemiyorsun. Üstelik her şey gözlerinin önünde gelişiyor. Kendi gözlerinle görüyorsun kendini. Bit kadar küçük bir avluda, dört taş duvarın arasında, üzerinde mendil kadar küçük bir gökyüzü varken, hangi güneşin batışını, ne hakla, neresinden gözleyebilir, hangi bozkırın hangi güzelliğini yaşayabilirsin?

Bunca güneşsiz insan, bunca karanlık acılar içinde kıvranırken, duygulanmak, içten içe de olsa bir güzellik sarsmtısı geçirmek bile utançtan başka ne verebilir insana.

Güneş bile yok sayılır burada; ne doğan, ne batan güneş.

Çevrende güneşi alınmış bir sürü Nuri.

Bozkır mı? Bozkır bütün Nurilerin içinde.

Yoksa, yoksa sen de mi Nurileşiyorsun?

Ay tepede daha beyaz. Yarımay. Elişinden bir yuvarlağı biri sanki tam ortasından kesmiş.

Demir kapının açık kanadına, elindeki büyücek anahtarla vuran gardiyanın yüzünü tanıyorsun: Şişko, bodur gardiyan. Seni dün alıp koğuşa getiren. Demir kapıya vurdukça büyük gürlemeler yapan anahtarın ucundan sarkan anahtar destesi soğuk soğuk şangırdıyor.

İçeri girilecek. Giden günle birlikte avlu da yasaklanıyor/bitiyor. İkişer üçer içeri giren herkesle birlikte sen de giriyorsun.

Koğuşta lambalar yakılmış. Ortalarda iki kişiden biri çanakları, biri ekmekleri dağıtıyor masalara. Bu kez ekmekler yarım yarım kesilmiş. Kokusundan sezip geçerken elinle yokluyorsun: Taze. Uyandığında gelen ekmekler olmalı. Ko- ğuştakilerin çoğu yataklarında. Helalara açılan kapı gicırtüarla açüıp kapanıyor, kapanırken çarpıyor. Sen de giriyorsun. Koku bildiğin koku. İçerisi dolu. Biri musluğun başmda domatesleri yıkıyor. Üç kapının üçü de kapalı. Önlerinde bekleyenler var. Birinin önü boşalmış. Boş olabilir. Sen de ötekiler gibi yaklaşıp kapının ortasına parmağınla vuruyorsun. İçerden bir ses: «Buyrun.»

Herkes gülüyor. Kızaracak gibiyken sen de gülüyorsun.

Yüzündeki gülmeyi durduruyorsun ama için boyuna gülüyor. Beklemekten vazgeçip, çıkıyorsun. Kulaklarında bir ses:

«Buyrun.»

Yapacak hiçbir şeyin yok. Yatağına gidiyorsun.

Nuri nerelerde?

Nuri, mektubuna kavuştuktan sonra hiç görünmedi. Eğilip bakıyorsun: yatağında Nuri. Yüzükoyun uzanmış, yüzünü yastığına gömmüş, kıpırdamadan yatıyor. Uyumuş da olabilir. Birden, kötü haberlerle yüklü bir mektup aldığını seziyorsun. Yanma gitsen mi? Ya kimseyi istemiyorsa? En iyisi beklemek.

Kirli, kokulu, yasaklı yatağın domur domur olmuş seni bekliyor. Uzanıyorsun. Kalkıp yatağını biraz daha yatüabilir duruma getirmek de var. Önünde uzanan upuzun geceyi görür gibi oluyorsun. Bütün bir gece, sırtına ağnlar verecek katı topaklarm üzerinde dönenip durmaktan- sa—. Ama uzun iş. Hem o kadar da önemli mi. Otel odasında, yatağını beğenmeyen biri değilsin burada. Zorla getirdiler, bu yatağı gösterdiler, 'yat' dediler, yatacaksın. Üstelik alt katta yatan Ufaklık

Nuri'yi, bu umutsuz akşamüstü saatinde rahatsız etmeye hakkın yok. Hem adamcağızı sallar, kafasındaki imgeleri dağıtırsın, hem de pislik dökülür üstüne; vazgeçiyorsun.

Yemek geldi. Koğuş nöbetçileri yemeğin geldiğini haber veriyorlar. Bu saatte yemek mi yenir. Dışarılar apaydınlık. Dünyada günün en güzel saatleri. Akşamı, geceyi ne kadar erken getiriyorlar burada, günü ne tez bitiriyorlar. Herkes de alışmış buna. Masalara doluşmuşlar bile. Ya-

dırgayan bir sensin anlaşılan. Masalarda boş yer kalmamış.

Mavzer Nuri çağırıyor. Onun oturduğu masada bir kişilik boş yer var. Geçip oturuyorsun. Masanın başındakiler, çanaklarına doldurulan yemeğe yumuldular bile, öğlenki sarı bulamaç. Kabak. Canm çekmiyor. Ekmek taze. Ekmek yiyebilirsin. En iyisi ekmek. Ne kötü, uzanan ekmeği alırken, akima geliveriyor, ama bu kez aldığın ekmeğin altından, duyargalarını oynatan şaşkın bir yaratık, bir hamamböceği çıkmıyor. Çok iyi.

«Uzat çanağını,» diyor Mavzer Nuri.

«Yok, sağol, yemek almayacağım.»

«Niye? Alsana. Yemek var.»

«Sağol. Acıkmadım. Ekmek yiyeceğim.»

Masadaki başların sana döndüğünü biliyorsun.

«Şu tuza bir zahmet uzanır mısın?»

Mukavva çay kutusu önüne geliyor. Dibindeki tuzun içinde tuzdan başka her şey var. Ekmeğin içini sıyırıp çıkarıyorsun. Tas gibi boşalan ekmek kabuğunun içine tuz ekecekken vazgeçiyorsun. İki yanmdan bastırdığın içi boş kabuğu ısırıyorsun. İyi gidiyor.

«Dediğimi unutmadın, değil mi kardeş?» diyor Mavzer Nuri oturduğu yerden.

«Neyi?»

«Bir şey bulacaktın bana hani.»

«Ha, evet.»

«Çıkınca isterim.»

Çıkınca Mavzer Nuri'ye bir makineli tüfek bulacaksın. Bakkallarda satılan bir şey sanki.

Başında saç kalmamış ama, on yaşında bir çocuk kadar saf.

Uzanıp bakıyorsun, Nuri yatağında. Bu kez arkaüstü yatmış. Uyumuyor. Sigarasının dumanını üflerken görüyorsun. Tespihi? Yokluyorsun: Cebinde. Kalkıp versen mi? En vazgeçilmez dost, en sevgili'yi verebilmen için, kaç kişinin yemeğini bırakıp kalkması, sana yol vermesi gerekecek. Olmaz. Herkesin yemeğini bitirmesini bekleyeceksin. Şimdi senin yerinde Kıdemli olsa, yüzünü değiştirip, gözlerini belertir, 'kalkın len' der, herkesi kaldırırdı. Sen o değilsin. Nuri yemeğe de gelmediğine göre mektubundaki haber

gerçekten kötü olmalı. Nasıl umutla bekliyordu oysa. ‘Gelmezse ölürüm’ diyordu. Geldi, gene öldü.

Masadakiler olanca güçleriyle tıkınıyorlar. Kabaklı, az pirinçli bulamaca veryansın ediyorlar kaşığı. Ekmek de taze. Biri, senin önünde duran ekmek içini uzanıp alıyor. İlk yemeği bitirenlerin uzattığı bulaşık çanaklara birer topak bulgur koyuyor koğuş nöbetçisi. Kimsenin umurunda değil bulgurun yağsız, yapışık, topaklı oluşu-, taze ekmekle iyi gidiyor anlaşılan.

Kaşıktan başka hiçbir şey yok. Ne çatal, ne bıçak, hiçbir şey. Her şey kaba bir kaşıkla yeniyor, içiliyor, kesiliyor. ■ Çatalın, bıçağın bir yemek masasındaki gereksizliği burada kesin bir sonuca bağlanmış.

Bin türlü yemekle donatılmış, kimi yemeklerin masmavi ispirto alevleri içinde getirilip tabaklara servis yapıldığı upuzun masalarda çatalın, kaşığın, bıçağın boy boylarını, türlü türlülerini düşünüyorsun. Değişik bir sınıfın yemek yemek bilimi, yemek töresi de değişik olacak; ça-tali, bıçağı, kaşığı da. O kadar çatalın, bıçağın, kaşığın, boy boy, kat kat tabakların sağma soluna önüne, değişik biçimlerde sıralanışı bir yana, bir tek çatalm, bir tek bıçağm bile dışarıdaki özgür insanların masalarını süsleyen gereçler olduğunu şimdi daha iyi anlıyorsun. Onlar, özgür insanların yemeklerini daha kolay yiyebilmeleri için bulunmuş uygarlık buluntuları.

Eliyle de yiyebilir Nuri’ler. Çünkü uygarlığın getirdiği her şey özgür insanların hakkı olsa gerek. Bu adamları, egemenler, toplum adına, suçlu saymışlar, ayırmışlar onları, toplum dışı bir yerlere tıkmışlar. Ellerinden de uygarlık buluntusu ne varsa almışlar, asıl böylece cezalandırmışlar onları; insan olmaktan çıkarmışlar. Artık toplumdan da, insanlıktan da soyutlanmış böyle bir yaratığa ‘insan’ demek için kendini zorlamanın ne anlamı var. Buradaki bütün bu ilk insanlara, güneşsizlere, değişik, yeni bir ad takmak, örneğin belki de ‘Nuriler’ demek daha doğru olmaz mı?

Herkes kalkınca Nuri’nin yatağına gidiyorsun.

Nuri yine yüzükoyun yatıyor.

«Nuri.»

Kımıldıyor ama ses vermiyor.

«Sigaran var mı Nuri?»

Başmı çevirip, domates sandığından bozma masasını gösteriyor. Gözleri kızarmış. Ağlamış gibi. Nuriler ağlamamalı. Belki de yüzünü yastığa gömüp yatmaktandır.

«İyi misin?»

Yan dönüyor.

En iyisi susmak belki, diye düşünürken, be- nildeyip arkaüstü dönüyor Nuri. El yordamıyla uzanıp sigara paketini alıyor, iki sigara çekiyor içinden. Üstündeki yatağın gevşek yaylarına bakıyor boş boş. Uzun süre içinde tuttuğu dumanı büyük bir ‘ofla birlikte boşaltıyor.

Doğruluyor. Duvara çekiyor kendini,

«Gel otur gel. Kusura bakma. Canım çok sıkkın.»

Yanına oturuyorsun. Avluda, duvar dibinde oturur

gibi.

Nuri; ütülü lacivert pantolonunun kırışmasına aldırmıyor artık. Yann duruşması var oysa.

«Gelen mektup anamdan dı.»

«Gül’den değil miydi?»

«Anamdandı.»

Bunalmış, adamakıllı bunalmış Nuri. Mavi gömleğini çıkanyor, ayakucuna atıyor.

«Dönmeyecekmiş.»

Bir şey tüyemiyorsun.

«Boşanmak istediğini yazmış anama.»

Sigaralar sessizce bitiyor.

Bacağına katı katı değen tespihi cebinden çıkanp uzatıyorsun. Alıyor. Tespih, elinin alışkın kıpırtılarına boyun eğip parmaklarının arasında su gibi akmaya başlıyor.

Bir odadaydın. Kendine geldiğinde yine başu-cundaydılar. Kalabalıktılar. Yerde, betonun üzerinde yatıyordun. Başını kaldırınca kendini görebiliyordun. Kan içindeydi belinden aşağısı. Kusmuğa batmıştı üstün başın. Ağır bir sidik ve bok kokusu yapışıp kalmıştı burnuna. İğrençtin. Onlar iğrenmiyorlardı. Alışık olmalıydılar. Biri* tabanından sarkan deri parçalarını kararmış bir kâğıt makasıyla kesmeye çalışıyordu. Deri, makasın genişlemiş aralığına giriyor, makasa karşı direniyordu. Makası yeniden açıp yeniden kesmeyi deniyordu yüzü tere batmış bir adam. Kesilen derinin kıyırtısını duyuyordun etinde. Acımıyordu, Sonunda kana batmış ayaklarını kaba çuval parçalarıyla sardılar. Düğümlerle dolu sicimlerle sarıp bağladıklarını biliyorsun.

«Götürün.»

Kaldırdılar. Ayakta duramadm. İki kişi koltuk altlarına girip omuzladı. Ayakların yerden kesildi. Taş basamaklardan sürükleyerek indirdiler. Bir ara güçlükle,

«Helaya gidebilir miyim?» dedin.

««Gidersin,» dediler.

Bunu dediler, sonra da yere bırakıverdiler seni. Yığıldın kaldın betonun üzerine. Yeni bir merdivenin başmdaydmız.

«Hadi git helaya,» dedi biri.

Gürültü yapmamaya çalışarak kıs kıs güldüklerini duydun düşüp kaldığın yerden.

Yine kaldırıp sürüklemeye başladılar. Önüne getirildiğin demir parmaklıklı odacığı tanıyıverdin. Kapı açıldı. İçeriye çıplak betonun üzerine çuval gibi savurdular seni.

Orada öylece ne kadar kaldığını bilmiyorsun.

Çişin vardı. Zorladın kendini. Yerinden bile kıpırdayamadığını gördün. Yattığın yerde pantolonunun önündeki carcuru güçlükle kaydırdın, açtın önünü, birazcık yan dönüp parmaklarının yardımıyla yere, betonun üzerine işedin. Yayılan ıslaklığın kıpkırmızı kan olduğunu görünce ürperdin.

Biri içeri girdi. Bir görevli.

«Çişin gelince neden haber vermedin?» dedi.

Yere işediğin için seni dövmesini bekledin.

«Hiç olmazsa sana bir yoğurt kutusu verebilirdim.»

Şaşırttı seni bu kızmayan, dövmeyen ses.

Gitti. Az sonra birkaç eski gazeteyle boş bir ayran kutusu bıraktı yanma.

Daha kendini yitirmemiştin. Kaç gün, kaç saat sürdüğünü bilmediğin baygınlığına girmemiştin daha. Yaşıyordun. Soluk alıyordun. İşitiyordun. Gece soğuktu. Gazeteyi altına güçlükle sokuşturmuştu görevli. Yine de betonun ıslak soğukluğu, yarak, sancıyan etine buz gibi sokuluyor, titretiyordu.

Ertesi günün yılgısı şimdiden çökmüştü içine. Yann, doğan günle birlikte yine başlayacaktı her şey. Daha ne kadar dayanabilirdin? Yine aynı şeyleri yapmaya kalkarlarsa, aynı direnci gösterebilecek miydin? Direnmen nereye

kadar sürebilirdi? Yarın sabah, doğan yeni bir günle birlikte çıkaracaklar, sille tokat, yerlerde süründürerek götürecek, yatıracaklardı yine işkenceye. Ayağa kalkabilmeliydin. Alıştırmalıydın kendini. Odacıkların önünden geçerken, görevlilerin kollan arasmda sürüklenerek değil de, yürüyerek, dimdik geçmeliydin. Demir parmaklıkların ardında kapatılmış bekleyenler seni öyle görmeliydiler. Onlar için yılgınlık kaynağı olmamalıydın. Aynca

herkesin gözü önünde sürüklenen, aşağılanmış bir görünüşte olmak hiç güzel değildi. Ayağa kalkabilmek için çabaladın. Ama değil ayağa kalkabilmek, bir yanından öbür yanma bile dönemediğmi gördün, anladın. Kelepçelerin kestiği bileklerin kapkara kanla kaplıydı. Sağ dirseğinin derisi parçalanmış, açılmıştı. Dirsek kemiğin dışarı fırlamış gibi geldi sana o anda; falakada, dirseklerine kaim ayakkabılany- la sağlı sollu basan adamlann ağırlığı altında acıyla kıvrandıkça, yere, betona sürtünmekten aşınmış olmalıydılar. Her iki dirseğinde de deri kalmamıştı. Böğrünün sağında, koltuk altına doğru genişleyen, kaburgalanna kadar girip derinleşen dayanılmaz ağrılar başlamıştı. Kıpırdadıkça ağrılann gücü artıyordu. Makatın yara gibiydi; içiyle, çevresiyle sancıyordu. Arkaüstü dönsen bile yatamayacağmı o zaman anladın.

Bir süre sonra yine çişin geldi. Ayran kutusuna uzandın. Parmakların kutuyu kavramıyordu. Alamadın kutuyu; yine yere, betonun üzerine işedin, kıpkızıl. Altındaki gazete emdi yerdeki ıslaklığı, kızardı.

Kendinden geçişini bilemiyorsun.

Demir parmaklıklı kapı açılıyor, biri giriyor içeri. Bir elinde şurup şişesi, bir elinde kâğıttan küçük bir külah içinde haplar var. Külahtan avucuna iki kırmızı hap yuvarlıyor. Uzatıyor.

«İç,» diyor. «Doktor verdi buıılan.»

Sana ilk gün yoğurt kutusuyla gazeteyi getirip altına seren adam bu. Sesinden biliyorsun.

Hapları, araladığın ağzına sokuyor, parmaklarıyla. Köşedeki su şişesini alıp dudaklarına yaklaştırıyor. İçemiyorsun. Adam sabırlı, suyu ağır ağır akıtıyor dudaklarından. Yutkunamıyorsun. Boğazın kapanmış. Bağırmaktan belki. Hapları yutup yutmadığını bilmiyorsun. Adam şurubu da aynı sabırla ağır ağır içiriyor.

«Bak,» diyor.

Sesi yakın gibi.

«Olan oldu,» diyor.

Kim bu adam. Seçemiyorsun. İşkencede fısıldayan o babaca ses değil. Kısıktı onun sesi. Altın dişli görevli de olamaz. Başkası bu.

«Olan oldu, geçen geçti,» diyor. «Sen şimdi bütün dertlerini, acılarını anlat bana. Çekinmeden her şeyi anlat.»

‘Kimsin?’ diyeceksin. Konuşamıyorsun. Boğazın şiş. Sesin çıkmıyor. Ağzını açamıyorsun.

«Neren ağnyor, delikanlı, anlat bana. Doktor ona göre ilaç verir. Hadi çekinme, anlat,» diyor.

Başın duvarın dibinde. İyice ayırtedemedi- ğin yüzüne bakıyorsun. Karanlık. Seçilmiyor.

«Nerenin ağrıdığını doktora da söyleyeme- din,» diyor. «Baygındın. Bana söyle.»

Konuşabilsen, doktora da, herkese de, ağzına geleni söyleyeceksin. Doktor gelmiş. Baygınmışşın. Derdini anlatamamışsın ona. Bilememiş.

«Cop soktular mı?» diyor.

Başını güçlükle iki yana sallıyorsun.

«Saklama. Doğru söyle. Cop soktular mı?»

Başını iki yana salladığını görmüyor olmalı. «Sokmuşlardır,» diyor. «Ne var bunda utanacak. Sen istemedin ki. Yaptılarsa bu işi zorla yapmışlardır. Doğru söyle soktular mı, cop soktular mı kıçına? Açıkça söyle ki ona göre ilâç yazdırayım doktora.»

‘Sokmadılar, ama zorladılar’ demek istiyorsun. Dudaklarının arasından anlamsız cızırtılar çıkıyor, sözler bütünlenmiyor.

«Konuş,» diyor yavaş sesle. «Soktular mı?»

Başınla ‘sokmadılar’ diyorsun.

«Anlıyorum, erkekliğine yediremiyorsun. Sokmuşlardır.»

‘Sokmadılar’ demek için başını yukarı aşağı sallamaya çalışıyorsun.'-

«Bilirim onlan,» diyor. «Ama benden niye saklıyorsun sanki. Ben senin çocukluğunu bilirim. Babanın arkadaşıyım. Saklama benden çocuğum, doğruyu söyle, cop soktular mı, sokmadılar mı?»

Bağırmak, haykırmak geliyor içinden. Olmuyor. Yapamıyorsun. Başını çaresiz öte yana çeviriyorsun. «Soktular ha?» diyor.

‘Sokmadılar. Kıçıma cop sokmadılar’ diye bağırmak geliyor içinden, avaz avaz bağırmak geliyor. «Sokmuşlardır. Vali çocuğum,» diyor.

İnanmıyor. Anlatamıyorsun. ‘Sokmadılar, ama kalın bir sopayı dayadılar kıçımın ağzına, utanmadan yaptılar bunu, bastırdılar, ben kıvrandıkça onlar bastırdı, yırtıldı kıçım anlıyor musun, yırtıldı’. Anlatamıyorsun bunlan ona. Anlamak istemiyor, öyle iyi tanıyor ki arkadaşlarını, öyle yakından biliyor ki, cop sokmamış olabileceklerine en küçük bir olasılık

tanımıyor.

İğreniyorsun, bulantı büyüyor gönlünde.

Bu insanları, insanlıktan bu kadar uzaklaşmış görmek yaralıyor seni. İnsanlığından iğreniyorsun. İnsan olmaktan korkunç bir utanç duyuyorsun. En yakın arkadaşlarının sana cop sok- tuklarma bu kadar kesinlikle inanan bu zavallı adamın, öbürleriyle bir potada eritilen, yok edilen kişiliğine şaşıyorsun. Günlerdir karşılaştığın insanlık dışı davranışlar birikiveriyor içinde, gönlün kabarıyor, boğuk hıçkırıklarla ağlıyorsun.

İlk kez ağlıyorsun.

Bu seni daha da yalnız bırakıyor orada.

Adam gidiyor.

Zaman kavramı yok artık senin için.

Sessizce ağlıyorsun karanlıkta.

Neden sonra yine o adam. Sesinden tanıyorsun. Getirdiği bir ilacı içirmeye çalışıyor sana. Süt gibi bir şey. Buruk.

Az sonra barsaklarında gurultular. Dışarı çıkmak zorunda kalırsan diye korku içindesin. Nasıl becereceksin bu işi. Barsaklanmn bozulduğunu anlıyorsun. Yeniden o çirkin duruma düşmek korkunç bir şey. Aşağılatıcı. Üstelik her bir yanın pislik içindeyken.

Bir süre sonra yine geliyor. Yine elinde o süt gibi ilaç şişesi. İçirmeye çalışıyor. Direniyorsun. Şişeye yakından bakmak istiyorsun. Anlıyor, şişeyi gözlerinin önüne getiriyor, gösteriyor. Beyaz bir bulanıklık. Şişenin üzerini okuyamı- yorsun. Görüntüler hep bulanık, hep birbirine karışıyor.

«Barsaklarmı yumuşatmak için,» diyor. Yüzüne şaşkınlıkla baktığını anlayınca. «Ben yazdırdım doktora,» diyor. «Soktukları cop barsak- lannı yaralamıştır. İyi gelirmiş bu. Hem acılarını da dmdirirmiş; öyle dedi doktor.»

İğrenç. Hepsi iğrenç bunların. Bu adam da, bunun gibiler de, o doktor olacak parayla tutulmuş it de, hepsi hepsi.

Başını öte yana çevirip sessizce ağlamanı gizliyorsun.

Sabah çorbası dağılıyor.

Almıyorsun. Kalkıp çorbayı alacak gücün

yok.

Elinin üstüne konan sineği gördün yattığın yerden. Elin yerdeydi, az ötedeydi. Kara, küçük bir lekeydi sinek elinin üstünde. Üflemek geldi içinden. Yattığın yerden üfledin. Ağzının rüzgârını yalnızca parmaklarının uçlarında, bir de dirseğinin yakınlarında duydun. Önce ağzının, eğrilmiş olabileceğini düşündün. İncecik korktun. Beklemiyordun bunu. Yine üfledin eline doğru. Yine aynı yerler üşüdü. Elini çevirdin olduğu yerde.

Sinek uçtu. Avucuna doğru üfledin bu kez. Ağzmda bir eğrilme olamazdı. Avucun rüzgârı almıştı çünkü. Hiç kıpırdamadan, durumunu değiştirmeden yavaşça elini yine çevirdin, yine üfledin; yoktu, elinin üzerinde hiçbir esinti duymuyordun. Duyarlığını yitirmişti anlaşılan.

Kelepçelerin, bileklerindeki birtakım sinirleri de kestiğini çok sonra hastanede anlayacaktın.

Kaç gün sonraydı bilmiyorsun, gelip seni ka-patüdığm odacıktan aldılar.

Üç kişinin kucağındasın.

Bir odaya sokuyorlar. Yine üst katlarda bir yerlerdesin.

Gördüğün her şey bulanık. Nesneleri güçlükle seçebiliyorsun. Yerde ortada halı olduğunu, ancak üzerine uzatıldığın zaman anlıyorsun.

Yanma biri çömeliyor.

«Doktorum ben,» diyor. «Neren ağrıyorsa söyle.»

Koluna, pazunun üzerine bir şey sarıyorlar, sıkıyorlar.

«Tansiyon altı buçuk.»

Tartışıyorlar.

Uzatıldığın yerde erir gibisin.

Bulanık, gittikçe daha bulanık görüntülerin, birbirine dolaşan seslerin arasında,

«Hastane,» dediklerini duyuyorsun.

Her şey yok oluyor.

‘Hastane.’

Beyaz çarşafların içindesin. Altmda, sırtında, yatağın yumuşaklığı, ısıtan sıcaklığı.

Ayağını, bileğinden değil de dizinden, yattığın karyolanın demirine zincirle bağlamışlar.

Odanın kapısı ‘küt’ diye açılıyor. Bilerek yapıyorlar belki. Bu gürültü ilk tabanlarına vuruyor. Bütün kanın birdenbire ayaklarına saldırıyor, tabanların birden kasılıyor, kurşunlanıyor, sancıyor. Sesleri bile artık kulağınla, beyninle değil, tabanlarınla duyuyor, onlarla değerlendiriyorsun. En bitkin yerlerin ayakların. Ayaklarınla duyuyor, ayaklarınla görüyorsun.

‘Sinir kliniği’.

Demir parmaklıklar içinde bir yer.

Beyaz gömlek giydirdikleri hastalara boyuna elektrik veriyorlar. Her şey gözlerinin önünde yapılıyor: Elektrodları yapıştırıyorlar hastalara, basıyorlar bir düğmeye; kızarıp şişiyorlar Önce, sonra da çırpma çırpma bayılıp kalıyorlar zavallıcıklar.

Seni önce iyi edecekler. Sonra yeniden elektrik işkencesi. Hem de burada belki. Daha gelişmiş manyetolarla. Boyuna bunu geliştiriyorsun kafanda; içinle ve tabanlarınla ve kasıklarınla hep bunu bekliyorsun.

Her gürültü, her çıtırtı, her ayak sesi, her öksürük, önce tabanlarını, sonra kaşıklanın ka- maştmyor.

Hiçbir şey yapmıyorlar. Sık sık sorgu. Hepsi bu kadar.

Günler geçiyor.

Yavaş yavaş iyileşmekte olduğunu görüyorsun. İyileşmekten korkuyorsun.

İyileşmek, her şeye daha sağlıklı olarak yeniden başlamak olabilir. Neden olmasın.

Kimseyle görüştürülmüyorsun.

Yatağmm başucundalar. Soruyorlar soruyorlar.

Yine başlayacaklar.

Sordukları her şeye olumsuz karşılık vermek. Bu senin tepki biçimin olmuş. Senin kesitinde kocaman bir ‘hayır’ yatıyor artık.

\

Odaya bir hemşire giriyor. Sarışın. Güler yüzlü. Soruyor:

«Kolonya ister misiniz?»

«Hayır.»

Bu bir tutku sende, bir huy olmuş.

Oysa az sonra kolonya istiyor canın. Avucuna doldurup koklamak, boynunu boğazını serin serin ıslatmak.

«İstediğiniz bir şey var mı?»

«Hayır.»

İki günde bir geliyor yardımcılarıyla, oturuyor başucuna. Savcı bu. Soruyor.

«Hayır bilmiyorum.»

Sorular, sorular.

«Hayır hayır hayır—.»

Bu böyle sürüp gidiyor.

Bu böyle sürerse sonunda yeni bir işkenceye gerek kalmadan çözebüirler mi seni. Bütün istedikleri ‘evet’leri ardı ardma sıralayabilir misin? Belki de dayanamayacaksın bu sürekli sorulara. Ya bütün ‘hayır’lar bir anda ‘evet’e dönüşürse.

Korkuyorsun.

Sonunda sorular da kesiliyor.

Her gün biraz daha iyileşerek, ama her gün her şeye yeniden başlayacaklarını düşünerek, bekliyorsun.

«Çay da söyledim.»

Gılay Nuri fırlıyor çıkıyor yanma.

«Şunları da al.»

İki paket sigara, iki kutu kibrit.

«Sana getirdim.»

«Ama—•.»

«Sigaran var mı?»

«Yok.»

«Paran? Sigara alacak paran var mı?»

«Yok.»

«İyi ya. Ağzımı açtırma şimdi. Yani yerinde bir başkası olsaydı tam söylenecek bir sözüm vardı ya neyse.»

«Yann bizimkiler gelirse—.»

«İyi birader, yarın geri verirsin, kalsın şimdi.»

«Sağol.»

Senin eğri büğrü yatağmdasınız. Nuri rahatça bağdaş kuruyor ayakucuna. Sen yine uzatıyorsun ayaklarını.

«Nuri, kusura bakmazsın değil mi? Başka türlü oturamıyorum da.»

«Ayıp ettin. Hanım evlatlarına alışığız biz oğlum.»

Birden ayaklanma yaslamveriyor. Korkunç bir acıyla fırlıyorsun. Şaşırıyor. Koluyla bilmeden öyle bir yerine dayandı ki, tabanlannm kemiklerine saplandı sancı. Kıvranıyorsun.

«Ne o? Ne oldu arkadaşım? Sapsarı oldun? Ben—.»

«Yok. Bir şey yok,» diyorsun. Ama için titriyor acıdan. Ovalamıyorsun da ayaklarını. Tutuyorsun yalnızca.

«Tuh be,» diyor Nuri.

Gülmeye çalışıyorsun.

«Kusura bakma. Bilemedim,» diyor.

Ne yapacağını bilemiyor zavallı.

Acı gittikçe azalıyor. Neden sonra:

«Çaktım arkadaşım,» diyor. «Demek kulağı-

miza gelenler doğruymuş. Vay ve. Kollarındaki yaraları da çaktım.»

Nuri birdenbire her şeyi anlıyor.

«Boşver,» diyorsun.

Getirdiği iki paketten birini açıp sigara uzatıyorsun.

«Geçti mi?»

«Geçti. Boş ver sen bana. Asıl senden ne haber? Nasıl oldun sen?»

«Uzat arkadaşım ayaklarını, uzat, rahat et sen,» diyor.

Çekiliyor biraz.

Ayaklarını uzatıyorsun. Ağrı daha az.

«Ben iyiyim,» diyor. «Daha iyiyim.»

Gerçekten Nuri’nin yüzünde, tavırlarında gözle görülür bir yatışma, rahatlama var.

«Boşa koydum olmadı, doluya koydum almadı, sonunda kararımı verdim.»

«Nasıl?»

«Düşündüm taşmdım, anamın yazdıklarına hak verdim. Hep kan sözü dinledik. Biraz da ana sözü dinleyelim.»

«Ne diyor anan mektubunda?»

«Doğru şeyler söylüyor. Boşanmaya karar verdim. Her öküzün şurasında bir inek yatar arkadaşım. Bizim de şuramız boş kalmadı hiç. Bir Gül’ümüz vardı, artık bir Gül’ümüz yok. Tamamdır o hikâye. Gül’ü sevdik, eyvallah. Şimdi dikenine de katlanmamız gerekiyor. Şurada on ayım kaldı. On ay sonra çıkınca bir pasaport uydururum nasıl olsa. Doğruca Almanya’ya.»

«îşçi olarak mı?»

«Dalga mı geçiyorsun sen?»

«Ne işin var Almanya’da?»

«Delikanlı adamız biz arkadaşım, ne diyorsun sen, öyle boynuz yaldızlatacak sosyete puştu mu sandın bizi?»

«Canım ne ilgisi var şimdi.»

«Hani, hanımefendi boşanmak istiyor, tamam, peki, olur. Boşanıyoruz. Tamam mı?»

«Evet?»

«Yani bitecek mi burada? Noktayı koyalım mı diyorsun?»

«Ne yapacaktın ya?»

Arka cebinden aleti çıkarır gibi yapıyor. Yine dişleriyle dili arasında bir ses çıkarıyor, 'şık' diye açıyor sustalısını, boşlukta bir yerlere sokup çıkarıyor.

«Yani?»

«Hem de öyle kabalara falan değil. Yok öyle hikâye. Bu alet bilir hangi iskeleye yanaşacağını.»

İğrenir gibi buruşturuyorsun yüzünü.

Hiç beklemediği belli. Şaşırıyor.

«Peki bu kolundaki, göğsündeki dövmeler ne olacak?»

Yeni görüyormuş gibi kolunu döndürüp dövmesine bakıyor: Mavi bir 'Gül'. Altında da büyük harflerle 'GÜLÜM'.

«Kolay.»

«Nasıl?»

«Asitle yakarım.»

«Deli misin? Asitle yakılır mı hiç?»

«Niye yakılmasın? Böyle damgalı eşek gibi dolaşmak daha mı iyi. Karı Almanyalarda başkalarıyla düşüp kalksın, biz burada bunlarla dolaşıp ele güne rezil olalım. Kıyak dalga be.»

«Onu silmenin bir kolayı yok mu?»

«Kolayı bu işte. Ya asitle yakıp eriteceksin, ya da

—.»

«Ya da?»

«Ciletle doğrayıp dağıtacaksın, okunmaz yapacaksın.

îş ona kalsın. Kolay o.»

Öteden Nuri’nin adını sesleniyorlar.

«Çay oldu. Burada içemeyiz. Masaya inelim istersen.»

Atlıyor.

«Yardım edeyim sana,» diyor.

«Yok, inerim ben.»

Gülerek uzaklaşıyor.

Masalardan birine oturuyorsunuz, karşüıklı. Çayın çökmesini bekleyeceksiniz. Sen, gidip bardakları yıkıyorsun. Bardaklara oturmuş, sinmiş çay kisleri çıkmıyor.

Masanm arkasındaki alt yatakta Nurilerden bü’i bir ayağını altına almış, bir ayağını sarkıtmış yataktan, iki büklüm eğilmiş, ampulün tepeden vuran, yatağm ayakucuna düşen solgun aydınlığında, elindeki ucu uzun iğneli ipliğe, ince renkli boncuklan geçiriyor. İpliğin ucundaki uzun iğne, eğimli. Alacalı bulacah boncuklarla dolu bir kutudan, iğnenin ucuyla tek tek seçiyor istediği renkteki boncuklan, deliğine sokuyor iğnenin ucunu, bir bir ipliğe geçiriyor. Önünde açık duran kâğıtta öreceği boncuklu örgünün ka- ' re kare büyütülmüş örneği var. Kâğıttaki yan- yana kareleri sayıyor, iğneye o sayıda boncuk geçiriyor.

«Ne örüyor o?»

«Kolye.»

Çayı bardaklara döküyor.

«Gül’e ne kolyeler ördürdüm burada, bu Ürgüplü Nuri Ustaya.»

Gözleri, avucunda tuttuğu bardağın koyuluğunda takılıp kalıyor.

«Nuri. Bir şey soracağım sana.»

«Sor.»

«Beni niye bu koğuşa verdiler dersin?» «Nasıl yani, anlamadım.»

«Biliyorsun, siyasi sayılıyorum ben.»

«Evet?»

«Burada, bu koğuşta benden başka siyasi yok.»

«Ne olmuş yoksa?»

«Tek siyasi suçlu benim.»

«Tamam.»

«Niye beni öbür koğuşlardaki siyasilerin yanma vermediler de buraya verdiler, sizin yanınıza?»

«Ne olmuş yani?»

Çayın dibini içiyor.

«Ne o, rahatsız mı oldun bizlerden yoksa?» «Demem o değil. Az önce, sen yanıma gelmeden biraz önce, biri benden kuşkulandı da.» «Kim?»

«Boşver, kim'se kim. Biri işte.»

«Kim ama?»

«Adı gerekli değil.»

«Ne diye kuşkulandı?»

«Seni aramıza niye koydular, dedi.»

«Sen ne dedin?»

«Ne diyeceğim.»

«Başka?»

«Daha geldiğin gün, aramızda çalışmaya baş-ladin, dedi. Herkesle yakınlık kurmaya kalkma, iyi olmaz senin için,» dedi.

«Bak sen. Kim bu?»

«Boşver. Sorma.»

«Söyle Allahaşkına.»

«Söylemem.»

«Yok, adını söyle, ben sana ne mal olduğunu söyleyim. Kim bu?»

«Söylemem dedim ya.»

«İşe bak yahu. Ona neymiş peki? Kim bu mantar? Bak, merak ettim, söyle şunu. Kim?»

«Söylemem.»

«Vardır bir hesabı. Ya kıdemlidir bunu söyleyen. Aklınca gözdağı verecek sana. Ya da onun meydancısı olacak o sararmış ıspanak. İkisinden biridir. Yalansa yalan de.»

«Onlar değil,» diyorsun, ama sesin cılız çıkıyor.

Başını sallıyor Nuri.

Susuyorsunuz.

«Peki ben de sana bir şey soracağım.»

«Sor bakalım.»

«Ama doğru söyleyeceksin, tamam mı? Dosdoğru.»

«Sor.»

«Şu ellerine, ayaklarına ne oldu?»

Susuyorsun. Hiç ummadığın bir soru.

«Ne yaptılar sana?»

«Her şey.»

«Ne istediler senden peki?»

«Her şey, her şey.»

«Sen ne dedin?»

«Hiçbir şey.»

Kalkıp masanın ucundan dolaşıyor, sarılıp öpüyor yanaklarından.

Küçük, aydınlık bir oda. Karşıdaki geniş camın ötesinde, yeni başlayan akşamın görünmez, koyu serinliği. Tepede iki çıplak ampul. Cama yakm küçük basık masanın başında iki kişi tavla oynuyor. İlgisiz gözlerle bakıyorlar, yine oyunlarına dönüyorlar. Ortada geniş bir çalışma masası. Üstünde küçük bir bayrak, ötesinde birtakım kâğıtlar. Duvarda küçük çivilere yanyana asılmış kelepçeler. Yerde, köşede iki gemici feneri duruyor. Camın önünde, yeni sulandığı belli bir saksının içinde gelişmemiş dört yapraklı bir devetabanı.

«Sen gör işini.»

Tavladan başını kaldırmadan söylüyor bunu kumral saçları dalgalı olanı. Cihar ve yek oynayacak. Yanlış oynuyor. Karşısındaki, parmağında şövalye yüzük olanı, üzeri top top kıllarla gölgelenmiş pembe tombul parmakları arasında tuttuğu zarları savuruyor-, Se - yek. Kazanır o. Pullarım iyi yerleştirmiş. Se-yek’i doğru oynuyor.

«Gel şuraya.»

Gardiyan bu. Kara giyiminin içindeki sözde beyaz gömleğini ütüsüz giymeye alışık. Gömleğinin buruşuk, gevşek yakasına ceketinin kirleri çıkmış. Elindeki kelepçeleri, duvarlarda sıra sıra duran kelepçelerin arasındaki boş çiviye asıyor.

«Ceplerini boşalt. Ne varsa hepsini çıkar koy şuraya.»

Masanın yakmındasın. Ellerini pantolonunun ceplerine sokuyorsun. Kullanılmış iki sinema bileti. Bir anahtarlık; kırmızı maskotundan tutup ucunda çıngırdayan iki küçük anahtarla birlikte uzatıyorsun.

«Masanın üzerine bırak.»

Bırakıyorsun.

Arka sağ cebinde bir tükenmez kalem. Kara plastik kabı yırtılıp ayrılmış, cebinde eğrilmiş kimlik belgen. Alabildiğine kirli buruşuk bir mendil. Sol arka cebin bomboş. Yan ceplerinden bir tırnak çıtçıtıyla, boşalmış bir kibrit kutusu çıkıyor. Sigaranı daha ilk gün bitirmiştin.

«Tamam mı?»

«Tamam.»

«Belindeki kayışı da çıkar.»

«Kayışım yok. İlk gün aldılar.»

«Dışan çıkar ceplerini.»

Ellerini pantolonunun ceplerine sokuyorsun, tutup dışarı çıkarıyorsun.

«Öbür ceplerini de.»

Kıç ceplerini de çıkarıyorsun dışarı. Bir garip görünüş içindesin, her yanından kirli bez parçaları sarkıyor.

«Kollarını kaldır havaya.»

Küçükken tahta tabancalarla kümbet yıkıntısında ‘dekaman’ oynardınız, onun gibi tıpkı. ‘Dekaman’ diyor gardiyan, kollarını kaldırıyorsun. Tutsaksın artık. Savaş dışısın. Elinde silahın da yok. Birden filmlerden fırlayıp, gizlediğin küçük tabancanla 'dıjınnn dıjınnn’ ateş ederek hepsini haklayabilir, dışanda bekleyen arkadaşlarını da kurtarabilirsin.

Yaklaşıyor gardiyan. Kollarının altından ya-

kalayıp sanki havaya kaldıracak. Kaldırır mı kaldırır. Boyluposlu adam. Kuş gibi kalıyorsun yanında. Koltukaltlanna yapıştırıyor iki elini, bastırarak aşağıya kadar iniyor. Sırtını yokluyor. Göğsünü yokluyor. Bacak aralarına iniyor elleri, önlerini, arkalarını, yanlarını bir bir yokluyor, dizlerinden paçalarına iniyor. Yoklama bitiyor.

«Ayakkabılarını çıkar.»

Kollarını indirebilirsin öyleyse. Eğilmeden, ayaklarının burnuyla ayakkabılarım çıkarıyorsun. Alıyor tozlu, kurumuş ayakkabılarını içlerine elini sokuyor, aşınmış ökçelerini gözden geçiriyor.

«Çoraplarını çıkar.»

Islak, meşine dönmüş çoraplarını alıyor, avucunun içinde burüşturuyor; sularını akıtacak sanki. Atıyor yere, önüne, top gibi. Çekilip tavla oynayanlara bakıyor.

Üzerinde hiçbir patlayıcı, kesici madde ele geçiremediler. Oysa kafanda, yüreğinde neler gizliyorsun, nelerle yüklüsün, bilmiyorlar.

Saçları dalgalı olanı, tavlayı isteksizce bırakıyor. Durumu iyi değil. Pulları toplamaya başlamışlar. Öbürünün yedi sekiz pulu kalmış, belki tek pula gele atıyor. Marsa gider bu oyun. Yüzü tersyüz olmuş, senin dışarı sarkıttığın ceplerin gibi.

«Tamam mı?»

«Tamam,» diyor gardiyan.

Kalkıyor, eliyle kumral saçını düzeltiyor.

«Bunlar mı? Hepsi bu mu?»

«Hepsi bu.»

«Eşyası yok mu?»

«Eşyan yok mu?»

«Eşyam yok.»

«Çantan?»

«Yok.»

«Yokmuş.»

Masanın gözünden çıkardığı tükenmez kalemle, basılı küçük bir kâğıdın boşluklarına, masanın üzerindeki öteberinin adlarını yazacak.

«Bir tırnak çıtçıtı. Bir hüviyet cüzdanı.»

«Kimlik belgesi,» diye düzeltiyorsun.

Anlamamış gibi yüzüne bakıyor. Tükenmez kaleminle buruşuk kirli mendilini masanın ucuna doğru itiyor.

«Bunları alabilirsin.»

Almak için uzanırken gardiyan senden önce davranıyor, mendili alıp avucunda sıkıyor. Tükenmez kalemi de çevirip açıyor, içine bakıyor.

«Al.»

İzin çıktı. Masanın köşesine yuvarlanan yayı alıp kalemin içine yerleştiriyorsun, dışarı sarkan cebinle birlikte içeri sokuyorsun. Öbür ceplerini de bir bir düzeltiyorsun.

«Bunlar ne?»

«Sinema bileti.»

Onları da yazmıyor kâğıda. Masanm üstüne atıyor. Uzanıp kullanılmış bilet parçalarını alıyor, cebine tıkıyorsun. Tırnak çıtçıtınla kimlik belgeni vermiyorlar.

«Paran yok mu?»

«Yok.»

Bir şeyler daha yazıyor kâğıda, imzalıyor, dibinden koparıp uzatıyor. El koydukları, yanm-da kalmasını sakıncalı buldukları değerli birkaç öteberinin alındı belgesi.

Bir büyük defter daha çıkıyor ortaya. Yine aynı şeyler başlıyor: Adın, soyadın, doğum yerin, doğum tarihin, baba adın, ana adın, işin, adresin, evli olup olmadığın, okuma yazma bilip bilmediğin. Bu son soruyu ilk kez burada soruyorlar. Bitirdiğin fakülteyi söylüyorsun, böylece okuma yazma bildiğini anlamış oluyorlar.

Tavlanın başmda, oyunu kazanmış durumda olan, arkasına kaykılmış, parmaklarının arasında birbirine yapıştırdığı kemik zarları sabırsızca yuvarlayıp duruyor boşlukta. Pantolonunun önündeki iki düğmesi açık. Midesinin ağırlığı kamını aşağı doğru sarkıtmış.

Masanm başında oturanın sana bakarak önündeki kâğıda bir şeyler yazdığını görüyorsun.

«Dön şu yana.»

O yana dönüyorsun.

«Arkanı dön.»

Dönüyorsun.

Gözle görünür belirgin özelliklerini yazıyor.

«İmzala şurayı.»

Gösterdiği yere, uzattığı kalemle imzanı atıyorsun. Üstteki boşluklara yazdığı yazılar okunur gibi değil. Kötü, kullanışsız, sola yatık bir el- yazısı. Az yazan birinin elinden çıktığı belli.

«Götürebilirsin.»

Gardiyanla birlikte dışarı çıkıyorsunuz. Arkadaşlar, duvarın dibinde, meraklı gözlerle bekliyorlar. Görmediğin yeni biri, elindeki flaşlı fotoğraf makinesiyle sana bakıyor. Duvarın önüne çekiyorlar. Kurşuna dizecek gibiler. Kara bo-

yalı bir tahtanın iki ucuna ip bağlamışlar. İpi boynundan geçirip, tahtayı göğsünün üzerinde ortalıyorlar. Gardiyan, elindeki bir defterden bir sayı söylüyor. Dört rakamlı bir sayıyı tebeşirle yine kendi yazıyor göğsünün üzerindeki kara boyalı tahtaya. Bu senin sayın. Sen bu sayılı tutsaksın artık. Toplama kamplarındaki gibi. Geri çekiliyor, çok önemli bir şey yapmış gibi tahtaya yazdığı sayıya bakıyor. Gülmen geliyor. Kendini tutamıyorsun. Bu senin alındın almalı ilk gülüşün olacak. Fotoğrafçı, makineyi gözünden indiriyor; onun da yüzünde gülücükler var. Yanda bekleyen üç arkadaş da kıkırdıyor. Gardiyanın yüzü dümdüz; duvar gibi. Gülmeni içine bastınp duruyorsun. Fotoğrafçı makineyi yine gözünün önüne kaldırıyor, mor objektifin çevresindeki metre ayarıyla oynuyor. Yakışıklı bir fotoğrafını çekse. Duruşunu beğenmese, gelip iki elinin bütün parmaklarıyla, hem de parmaklarının uçlarıyla başını tutup az yana eğse, biraz yana bakmanı söylese; bir şeyler yapsa. İçindeki gülücüklerin yüzüne yansıyan kıpırtılarını artık tutamıyorsun. Fotoğrafı çekecek olanın da yüzünde bir şeylerin hazırlığı var gibi. Makineyi indiriyor yüzünden, gülüyor. Sarsıntılı gülmelerini önlemek için elinle ağzını kapatıp geriye, duvardan yana dönüyorsun.

«Kes ulan gülmeyi. Pavyon mu burası.»

Gardiyan bu.

«Kes ulan!»

Üzerine geliyor. Yüzü de sesi gibi.

Sonunda kendini güçlükle tutabiliyorsun. Gardiyanın yükselen sesini, büyüyen yüzünü, içindeki kıpırtılarla birlikte düşünür gibi olurken, makinenin yamna takılı küçük flaşın magnezyum ışıklı patlamasıyla ölümsüz fotoğrafın çekiliyor. Boynundaki ipi, tahtayı çıkarıyorlar. Gardiyan sesleniyor. İleriden biri geliyor. Şişko, bodur biri. Ona veriliyorsun. Sarışın, sivilceli arkadaş odaya alınıyor.

«Yürü bakalım.»

Gözlerinle, duvarın dibinde bekleyen iki arkadaşa az gülücüklü birer ‘hoşçakal’ bırakıp, içindeki gülücüklerle koridor boyunca yürüyorsun. O bir adım arkandan geliyor. Kalın parmaklıklı demir bir kapı. Önünde iri kıyım, bu iş için tornadan çıkarılmış, acımasız bakışlı bir nöbetçi. Bir elinde kara bir cop, bir elinde anahtarlar.

«Aç.»

Kaim demir kapının kilidi açılıyor. Giriyorsunuz. İki adım ötede bir demir kapı daha, açılıyor, giriyorsunuz. Genişçe bir koridor. Yerler yeni silinmişe benziyor. Koridoru demir parmaklıklı bir duvar bölüyor, önünde yeni bir nöbetçi, kısa, tıknaz.

«Aç.»

Parmaklığın ortasındaki kapı açılıyor, geçiyorsunuz. Sağda solda küçük parmaklıklarla örülü yarı aydınlık pencereler. İçerilerde, sıkışık yatakların arasında soluk aydınlığın altında kalabalık boz kafalar. Bir tahta kapmın önünde duruyorsunuz. Kapı aralık. Bodur gardiyan kapıyı itiyor. Bir düğmeyi çeviriyor. Yoksul, soluk bir aydınlıkta daracık, acınası bir odacık. Ardınızdan koşarak gelen biri. Oldukça kısa boylu, güleç yüzlü. Yeşil gömleği var. Duvarda acemice yazılmış bir yazı: ‘İki kişi girebilir’. Oysa şu anda üç kişisiniz. Kısa ayaklı, daracık, çivileri fırlamış bir masanın üzerinde, sırlan dökük kel bıı ayna. Önünde üç ayaklı yaşlı bir iskemle. Gelen, berber. İskemleye oturtuyor. Ayna çok eğimli konulmuş. Sırlarının dökülmediği yerlerde kendini değil, berberin geriye doğru uzayan iki ya- » nından basık kafasını görüyorsun. Eski, tahta bir okul çantasını açıyor,

parlakları dökülmüş bir makine çıkanyor. Makineyi yüzüne getirip dayıyor. Bir eliyle de tepeden kafanı tutuyor. ‘Kırt kırt kırt’ yürüyor makine yukan doğru. Başının yanlannda dolanıyor, önden arkaya doğru bir

yokuşu tırmanıyor. Başında acılar. Eziklerin, çürüklerin üzerinde soğuk soğuk geziniyor makine. Tepeye gelip bir yokuşu iniyor. Ensenden başlıyor tırmanmaya. ‘Kırt kırt kırt’. Yukan çıkıyor. Zaman zaman saçlarını kıstmp kopanyor. Aldırmıyorsun. îçinde, az öncesinden kalma küçük gülücükler. Berberin eli gittikçe ağırlaşarak başını aşağıya doğru bastmyor. Boynun ağnyor.

Her şey öylesine yeni ki. Yepyeni bir dünyanın kapısından sokuldun az önce. Eski dünyadan kalma her şeyden soyuyorlar bir bir. Eski dünya ile ilgili birtakım bilgiler de edindiler. Sordular. Sordular. îlkel bir makineyle işte kafanın dışını da, biçimini de değiştiriyorlar, önce saçlarından arınıyorsun. Sonra da soğuk suyla incecik sabunlanan yüzünden. Kör bir usturaya yüzünün kesiklerinden sıyrüan kanla kanşık sakallarını bırakıyorsun. Bir kantaşmı çivi batırır gibi sürtüyor kanayan yerlerine. Kafanın içine de sıra gelecek mi? Yüzündeki kanlarla, sabun artıklarıyla, boynundaki, boğazındaki kaşıntılı kesik kıllarla kalkıyorsun. Kişiliğinin görünen birtakım parçalannı da orada, o berber odasm-

da bırakıp çıkıyorsun dışarıya. Hazırlanmış yeni bir kişiliğe doğru ağır adımlarla ilerliyorsun gardiyanın önünde.

Yine bir kapı açılıyor. Yerden tavana kadar uzanan kalın parmaklıklar boyunca dar bir koridorda yürüyorsun. Koridorun ortalarına doğru parmaklık, bir küçük açıklıkla kesiliyor. Oradan içeri sokuyor gardiyan seni. Kıpırdayan boz bir kalabalığın ortasına bırakıyor. ‘Kıdemli’yi soruyor.

İçerisi, senden önce gelmiş, kapatılmış canlılarla dolu. Bu yeni dünyanm ilk insanları. Bir sürü yatak, bir sürü masa, bir sürü tahta sıra ve ilk insanlar.

Artık sen de onlardan biri sayılırsın.

İçinde hiçbir gülücük kalmamış.

Belli belirsiz bir bulantı.

Yatağındasm.

Az önce koğuş nöbetçileri, masaları, sıraları kaldu'ip köşede topladılar-, yerleri paspaslıyorlar. Bir tahtanm ucuna takılmış kapkara, yağlı bir çuval, yerleri ıslatıyor yalnızca; temizlenmesi olanaksız. Su yok. Tozları ıslatıp yerlere sıvaştırıyor.

Sarışın Nuri’nin yine r’leri yiyerek gece nöbetine kalkacak olanların adlarını okuyuşu; dün geceki gibi.

Herkes yatağında.

Koğuş karasinek dolu. Dün gece bu kadar değildi. Tepedeki ampulün yayılan aydınlığında tavana yapışmış bir sürü karasinek. Sayıyorsun: Gözünün sayabildiği sinek sayısı elli sekiz. Havalananlar, konanlar, sayıyı durmadan değiştiriyor. Boyuna çiftleşiyorlar.

Korkunç bir patlamayla sıçrıyorsun. Tabanların bir sancıyla nabız gibi atıyor. Uzayıp giden bir gökgürültüsü bu.

Koridordaki camlar açık. Bir yağmur öncesi fırtınası, pencere kanatlarını vuruyor. Camların küçük dörtköşelerinde, koğuşun içlerine kadar yansıyan çelik yeşili çiğ bir aydınlık balkıyıp gözlerini alıyor. Bekliyorsun. Gök, bir yerlerinden yırtılıp .yuvarlana yuvarlana geliyor, tam tepenizde olanca görkemiyle parçalanıp dağılıyor. Gök ne kadar alçalmış. Bir savaş alanının

tam da orta yerinde kalmış gibisin. Bütün mermiler sağında solunda patlıyor. Camlar aralıksız aydınlanıyor. Gök aralıksız gürlüyor. Ve birdenbire camların ötesindeki avlunun betonunda yağmurun şakırtısı. Gök avluya iniyor. ‘Ohhh’. Bir ıslak serinlik üstünden yalayıp geçiyor, koğuşun içerilerine yayılıyor. Az sonra yağmurun, sabaha kadar sürecek şarıltılarına alışacaksın.

Gecenin kimbilir kaçındasm. Uyku yok. Nevresimine sıkı sıkı sarınmışsın. Bu senin burada ikinci gecen. Gömleğinle, pantolonunlasm. Yine de üşüyorsun.

Helalara açılan kapının vuruşları gittikçe seyrekleşiyor.

Şimdi bütün yürekler, bütün kafalar, bütün gönüller, bütün bedenler, uykunun başedilmez gücüne yenilmiş. Ağır bir insan kokusunun gitgide koyulaştığı koğuşta değişik uyku sesleri, değişik düş sesleri.

Gece nöbetçisi ağır adımlarla dolaşıyor ilerde; iki saatini tüketmeye çalışıyor.

Birden, sana yakm bir yerlerden, alt yatakların birinden gelen anlaşılmaz bir bağırtıyla irkilip sıçrıyorsun. Birini bıçakladılar sanki. Ayakların uyuşuverdi

yine. Bütün koğuş fırlıyor. Ama kimsenin aldırdığı yok. Başlarını yastıklarına vurup uyuyuveriyorlar. Nöbetçi koşuyor. Altta yatanlardan birine sokuluyor. Sarkıp bakıyorsun: Koğuşa bugün gelen. Kıdemli'den dayak yiyen. Görmeden, bön bön bakıyor bir boşluğa. Nöbetçi söverek yatırıyor. Gülüyor.

Nurilerin düşleri de düş değil.

Nöbetçinin kafası, bugünkü genel tıraştan sonra görülecek şey. Makinenin yol yol izleri var başmda. Yanından geçiyor. Kulak arkalarında saç artıklan kalmış. Makine uğramamış oralara. İnsanı bu kadar çirkinleştirmenin özel bir anlamı olmalı. Belki de bir baskıyı diri tutmanın, taze tutmanın, unutturmamanın bir yolu bu.

Sağında yatana bakıyorsun: Yol yol izler içinde bir kafa daha. Tepesinde, saçının düğüm olduğu yerde, yine unutulmuş, kesilmemiş bir tutam saç.

Solundaki yatakta yüzü sana dönük uyuyan biri. İnce bir salya, açık kalmış ağzmdan yastığına sızıyor. Kafasında makinenin yol yol izleri.

İster istemez başma götürdüğün elini, geriye, saçlarının dikine sürtüyorsun. Az tüylü bir kabak tadı avucunda. Senin başın da onlarınki gibi mi?

Ayna da yok. Nuri'de ayna vardır belki. Bel- kisi

yok, vardır. Ama uyumuştur.

Nöbetçide olabilir mi?

Sigaranı kibritini de alıp yavaşça iniyorsun yataktan. Ayakkabılarını geçiriyorsun ayağına. Nöbetçi, masanm başındaki sıraya oturmuş, düşünüyor.

«Selâm.»

«Selâm.»

«Bir şey soracaktım.»

«Buyur.»

«Küçük bir ayna bulunur mu?»

«Ayna mı? Var.»

«Yakında mı?»

«Bir dakika.»

Kalkıp yatağma doğru gidiyor. Onun da ayakkabılarının arkalan ezik. Çorapsız kocaman kirli topukları dışarı taşmış. Tenekesi çıp-

lak kadın resimli, yuvarlak, küçük bir aynayla geliyor.

«Buyur.»

«Sağol. Şimdi veririm.»

Helalara açılan kapıyı aralayıp içeri giriyorsun. Ortada sallanan ampulün tam altında durup aynaya bakıyorsun. Şensin bu. İğrenç bir yüz. Bozarmış kafanda yol yol koyuluklar. Gözlerin şiş. Yüzün yağlı. İki büyücek morluk. Anlamsız. Çirkin. Yüzün sığmıyor aynaya. Yan dönüyorsun. Ensende kalmış, kesilmemiş saçlar. Yer yer tüyleri dökülmüş uyuz bir köpek gibisin.

Sen misin bu?

«Bu ben'im,» diyen kendi sesini duyarak, «Bu ben'im,» diyorsun.

Sesine de, aynadaki görüntüne de yabancısın.

Sesinin hızlı çıktığını, açılan kapıdan giren bir Nuri'nin uyku dolu gözleriyle karşılaşınca anlıyorsun. Şaşkın, uykulu gözlerle önünden geçiyor Nuri. Uyanmamış daha, uyuyor. Şarıltıyla, dört bir yana sıçratarak, helanın taşlarına coşkuyla işiyor.

Sen sözde ellerini yıkıyormuş oluyorsun. Gerçekten de, açtığın musluğun suyu ellerine değince yüzünü de yıkıyorsun uzun uzun.

İşini bitirip gidiyor Nuri. Bıraktığı kapı, ardından gürültüyle kapanıyor.

Sen de onun gibi, kapının ta ağzından, helanın taşlarına çarptıra çarptıra, şarıltıyla, coşkuyla işiyorsun; ayakkabılarına sıçraması ayrıca hoşuna gidiyor.

Dönüp ayakkabılarının topuklarını eziyorsun, hei'kes gibi. Direniyor, ama eziliyorlar. Nuri leşmeye başlamak sana yeni bir tad veriyor. Islak ellerin pantolonunu ıslatıyor. Yüzünden gömleğine ince ince sular sızıyor.

Dışarı çıkarken, artık kapıyı yavaşça kapatmıyorsun. Bırakıyorsun, kapı arkandan gürültüyle çarparak kapanıyor. Arkalarını ezdiğin ayakkabılarını, yerden hiç

kaldırmadan, ilk kez sürüye sürüye, nöbetçinin yanma gidiyor, aynayı veriyorsun.

«Sağol arkadaşım,» diyorsun.

Başını sallıyor.

İkiniz de sesinizi sakınmıyorsunuz.

Kapının yanındaki su küpünün üzerinden su kabım alıyor, küpün kapağını yana çekip içine daldırıyorsun. Herkesin içine dalıp dalıp çıktığı suyu, herkesin ağzına dayayıp içtiği su kabıyla, içmdeki suya bakmadan başına dikip, ağzının iki yanından göğsüne sular sızdırarak sonuna kadar içiyorsun. Geldin geleli ilk kez su içiyorsun. Değişik, yeni bir su tadı kalıyor dilüıde. Üstelik klorsuz. Kolunla ağzını siliyorsun.

Gömleğinin cebinden sigara paketini çıkarıp nöbetçiye uzatıyorsun. Salladığın paketten ileri çıkan sigaralardan birini alıyor. Yakıyorsunuz.

«Nerelisin?»

Söylüyorsun.

«İçinden mi?»

«İçinden.»

«Dün geldin sen, değil mi?»

«Dün akşam geldim.»

«Suçun ne?»

«Siyasiyim.»

Soruları bitiyor gibi. Ama bitmiyor. Bir sorusu daha

var:

«Adını bağışlamadın?»

Nurilerden biri ilk kez adını soruyor sana. Sesini kısıyorsun, fısıldar gibi:

«Nuri,» diyorsun yavaşça. «Nuri.»

Mayıs, 1973 Ankara

SON